ഐതിഹ്യമാല

കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

[illegible]ംയിരജതജൂബിലിസ്മാരകപുസ്തകശാലവക

ഐതിഹ്യമാല

ഏഴാം ഭാഗം

ഗ്രന്ഥകൎത്താ

കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി

പ്രസാധകൻ

വെള്ളായ്ക്കൽ നാരായണമേനോൻ

ബി. വി. ബുക്ക്ഡിപ്പോ,

തിരുവനന്തപുരം.

1108

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

സമൎപ്പണം

മഹാരാജമാന്യരാജശ്രീ

പാലിയത്തു് രാമൻവലിയച്ചൻ

അവർകളുടെ സമക്ഷം

അനുവാദപ്രകാരം

വിനയാദരപുരസ്സരം

സമൎപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നതു്.

വെള്ളായ്ക്കൽ നാരായണമേനോൻ,

പ്രസാധകൻ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

സംഗതിവിവരം

	മുഖവുര	...	...	vii
	അവതാരിക	...	...	xi
	പ്രസ്താവന	...	...	xviii
	കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി		...	1—25
1.	ചെങ്ങന്നൂർ ഭഗവതി	...	...	൧
2.	എടവെട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരി	...	...	൧൯
3.	പയ്യന്നൂർ ഗ്രാമം	...	...	൨൪
4.	ഒളശ്ശയിൽ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവ്		...	൨൮
5.	ശബരിമലശ്ശാസ്താവും പന്തളത്തു രാജാവും		...	൪൦
6.	വൈക്കത്തെപ്പാട്ടുകൾ	...	...	൫൬
7.	പെരുമ്പുഴാവിൽ കേളുമേനോൻ		...	൬൧
8.	ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവും രാജ്ഞിയും		...	൭൭
9.	വില്വമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ...		...	൮൨
10.	പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി	...	...	൮൭
11.	കാളിദാസൻ	...	...	൧൧൧
12.	പന്തളം നീലകണ്ഠൻ	...	...	൧൪൬

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മുഖവുര

ഉച്ചയ്ക്കു് ഊണുകഴിഞ്ഞു കുട്ടിക്കുരംഗമിഴിമാർ നാലുകെട്ടിൽ വട്ടമിട്ടിരുന്നു് 'ഐതിഹ്യമാല' വായിച്ചു രസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ കാഴ്ച അനുഭവജ്ഞന്മാരെ പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ. പണ്ഡിതന്മാരേയും പാമരന്മാരേയും ബാലന്മാരേയും വൃദ്ധന്മാരേയും എന്നുവേണ്ട സഹൃദയത്വമുള്ള സകലരേയും സന്തുഷ്ടചിത്തവൃത്തികളാക്കിത്തീക്കുന്നതിന്നു് ഐതിഹ്യമാലയെപ്പോലെ മറെറാരു ഗ്രന്ഥം മലയാളഭാഷയിൽ ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. പുരാണങ്ങളാണെങ്കിൽ അവയുടെ പൂർവ്വാപരങ്ങളെ ഓർമ്മവെയ്ക്കുവാനുള്ള ബുദ്ധിമുട്ടും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു കടിച്ചാൽ പൊട്ടാത്ത വേദാന്തവിഷയങ്ങളുടെ അലട്ടും, അല്പജ്ഞന്മാരായ വായനക്കാരെ ഏറെക്കുറെ കുഴക്കുന്നുണ്ടു്. മനസ്സിരുത്തുക എന്ന ദിക്കു വരുമ്പോൾ മന്ദന്മാരും മടിയന്മാരും പിന്നാക്കം നിന്നുപോകുന്ന പതിവിന്നു് ഇന്നും ഒരു കോട്ടം തട്ടീട്ടില്ല. വിശ്രമാവസരങ്ങളിൽ വിനോദാർത്ഥം വിനിയോഗിക്കുന്നതിനുംകൂടി ഉപയോഗയോഗ്യമായിട്ടുള്ള ഒരു വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥമാണു് ഐതിഹ്യമാലയെന്നു വിശിഷ്യ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഒരു പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിൽ തൽകർത്താവിന്നു് ആശങ്ക ജനിച്ചു് അടങ്ങിയൊതുങ്ങിയിരിക്കുമ്പോളാണു് മർമ്മജ്ഞാനമില്ലാത്ത പറയൻ പശുവിനെ ഉലക്കകൊണ്ടടിച്ചമാതിരി ഐതിഹ്യമാല പുസ്തകരൂപേണ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ പ്രസാധകൻ ചാടിപ്പുറപ്പെട്ടതു്. ഈ പുറപ്പാടു് അത്ര പന്തിയല്ലെന്നു പലരും പറഞ്ഞുവെങ്കിലും പരാർത്ഥം പ്രയതിക്കുന്നതിൽ പരാശക്തിയുടെ പ്രസാദം ഉണ്ടാകാതിരിക്കയില്ലെന്നുള്ള ഉത്തമവിശ്വാസം ഒന്നു മാത്രമാണു് ഐതിഹ്യമാലയുടെ ആവിർഭാവത്തിന്റെ ആദികാരണമെന്നു സഹൃദയസമക്ഷം പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഈട്ടം മൂട്ടം കെട്ടവരോ അന്തംകുന്തമില്ലാത്തവരോ ഐതിഹ്യമാലയെപ്പററി 'കണകുണകുണ്ണാച്ച്' എന്നു പറയുന്നതു കേട്ടു പിന്തിരിയത്തക്ക ഒരു ഭീരുവല്ല പ്രസാധകനെന്നു പ്രായേണ മലയാളികൾക്കെല്ലാം അറിയാവുന്നതാണല്ലോ. ഐതിഹ്യമാലയുടെ ഈ ഏഴാം ഭാഗം എഴുപത്തേഴവയസ്സു പ്രായം ചെന്നിട്ടും എഴുതിത്തീർപ്പാൻ കഴിവുണ്ടായ പുസ്തകകർത്താ കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ഭാഗ്യവിശേഷം വിസ്മയനീയംതന്നെ. ഐതിഹ്യങ്ങളും അലങ്കാരങ്ങളും ലോകാവസാനാവധി അവസാനിക്കുന്നതല്ല.

"തൊണ്ടനാകിയൊരു 'രാമമേനവ'നതീവ-
 തണ്ടു സഹിയാഞ്ഞയാൽ
പണ്ടൊരിക്കലൊരു ചെണ്ടകൊട്ടിയതു കണ്ട-
 പോലെ പറയുന്നു ഞാൻ
'കണ്ട'ന്നൊടടികൊണ്ടു വീണു ഭുവി രണ്ടു-
 നാഴിക പിരണ്ടുടൻ
കിണ്ടനായൊരു കിടിക്കു രണ്ടു വെടികൊണ്ട-
 പോലെ നടകൊണ്ടുതേ."

ഇതിലെ 'രാമമേനോൻ' കൊച്ചി ഉപ്പുവകുപ്പിൽ കൊത്തുവാളുദ്യോഗം വഹിച്ചിരുന്ന "പോഴത്തു" എന്ന ഭവനത്തിലേയാണ്. ആ രാമമേനോൻ അക്കാലത്തെ കളരിക്കാരിൽ അപ്രധാനനല്ലാത്തൊരാളായിരുന്നു. ആ മല്ലവീരനെ തല്ലിവീഴ്ത്തി മണ്ണുകപ്പിച്ച കണ്ടുവിന്റെ കണ്ഠീരവത്വം ഓർക്കുമ്പോൾ അത്ഭുതം ജനിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ കണ്ടുവിനെപ്പോലെ പത്തു കണ്ടു ഒത്തൊരുമിച്ചു വന്നാൽ രണ്ടുപക്ഷമെന്യേ അവരെയെല്ലാം കണ്ഠിതരാക്കിത്തീർക്കത്തക്കവണ്ണം അത്ര യോഗ്യനായിരുന്ന ഒരഭ്യാസിയായിരുന്നു മുരിങ്ങത്തേരിദേശത്തു വലിയകൊട്ടു വലിയകുണ്ണമേനോൻ. കൊററു, കട്ടായി, പഴമ്പാലക്കോട്ടു വേലായുധൻ, തെക്കെ അച്യുതൻനായർ, പൂണത്തു ശങ്കു മുതലായ കളരിക്കാരുടെ കഥ പറഞ്ഞാലൊടുങ്ങുന്നതല്ല. ഇതുപോലെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

തന്നെ ആട്ടക്കാരുടേയും, പാട്ടുകാരുടേയും, തുള്ളക്കാരുടേയും, വള്ളക്കാരുടേയും, കൈകൊട്ടിക്കളിക്കാരുടേയും, ഇക്കണ്ടക്കുറുപ്പു, രാമൻനായർ, തിരുമാറാടി കൃഷ്ണപിള്ള മുതലായ കള്ളന്മാരുടേയും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായ കേശവപിള്ള ദിവാൻജി, കിഴക്കേപ്പാട്ടു കൃഷ്ണമേനോൻ സബ് ജഡ്ജി, ശങ്കരവാരിയർ ദിവാൻജി മുതലായവരുടേയും മററും ചരിത്രങ്ങൾ മലയാളദേശത്തിന്നൊരു മാററുകൂട്ടുന്നതാകയാൽ അടുത്ത തലമുറയ്ക്കു വിസ്മൃതപ്രായങ്ങളായി പരിണമിപ്പാൻ പോകുന്നവയെ ഭാഷാഭിമാനികൾ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതാകുന്നു. അവതാളത്തിൽ തുള്ളുന്ന ഭാഷാഭിമാനികൾ അവതാളത്തിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കാത്തതു ഭാഷാദേവിയുടെ ദോഷകാലംതന്നെ. പാഠ്യപുസ്തകങ്ങളിന്മേൽ ശാഠ്യംപിടിച്ചു നില്ക്കുന്ന ദുഷ്ടന്മാരുടെ ദുർമ്മോഹത്തിന്ന് അറുതിവരുത്തിയാലല്ലാതെ ഭാഷയ്ക്കുൽക്കർഷമുണ്ടാകുന്നതല്ല. കൊച്ചിരാജ്യത്തെ മലയാളപാഠ്യപുസ്തകങ്ങൾ കൈപ്പുണ്ണുപോലെയായിട്ടുള്ളതിനാൽ കണ്ണാടിയുടെ ആശ്രയംകൂടാതെ അവലംബിക്കേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

കിളിപ്പാട്ടിന്നു തുഞ്ചത്താചാര്യസ്വാമികൾ, തുള്ളപ്പാട്ടിന്നു കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ, കഥകളിക്കു കോട്ടയത്തു തമ്പുരാൻ ഇങ്ങിനെ ഓരോ ഇനം കവിതയ്ക്കു ഓരോ മഹാന്മാർ മുമ്പന്മാരായിത്തീൎന്നിട്ടുള്ളതുപോലെ ഐതിഹ്യനിർമ്മാണത്തിന്നു കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകളുമാണെന്നു സഹൃദയന്മാർ സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അനന്യസാധാരണവും അവശ്യവുമായിട്ടുള്ള ഈ രീതിയിൽ വളരെ ഗ്രന്ഥങ്ങളുണ്ടാകുന്നതിന്നു ഭാഷാപോഷണാഭിലാഷികൾ പുസ്തകകൎത്താവിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതായാൽ മലയാളഭാഷയ്ക്കു അമൂല്യമായ സ്വത്തു സമ്പാദിക്കാൻ കഴിയുന്നതാണ്. മലയാളത്തിലെ തലയാളന്മാരായ കൊച്ചി തിരുവിതാംകൂർ ബ്രിട്ടീഷ്മലബാറിലെ രാജവീരന്മാരുടെ പൂൎവന്മാരാൽ സഭകൾ നടത്തപ്പെട്ടു പോന്നിരുന്ന സംഗതി ഇന്നുള്ളവർ അനുസ്മരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. എന്നാൽ ഭാഷയുടെ ദോഷം നിശ്ശേഷം നശിക്കുന്നതാണ്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഈ പുസ്തകത്തിന് വിജ്ഞാനം തിങ്ങിവിങ്ങി വിളങ്ങുന്ന ഒരു അവതാരിക എഴുതിത്തരുവാൻ കൃത്യശതങ്ങൾക്കിടയിൽ കനിവുണ്ടായ മഹാരാജമാന്യരാജശ്രീ മാവേലിക്കര ഉദയവമ്മതമ്പുരാൻ ബി. ഏ. തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കും സമപ്പണത്തിനു സദയം അനുവദിച്ച മഹാരാജമാന്യരാജശ്രീ പാലിയത്തു രാമൻ വലിയച്ചൻ അവർകൾക്കും പ്രസാധകൻ കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്ന വിവരം ചുരുക്കമായിട്ടെങ്കിലും ഒന്നു പ്രദശിപ്പിക്കാതെ ഈ മുഖവുര അവസാനിപ്പിക്കുന്നതു് അഭംഗിയായിട്ടുള്ളതിനാൽ ആ കൃത്യം ഹൃദയപൂവ്വം അനുഷ്ഠിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഈ ഏഴാംഭാഗം 'രജതജൂബിലി' പുസ്തകശാലവകയായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ അനുമതി നൽകിയ പുസ്തകകത്താവിന്റെ കാരുണ്യാതിശയത്തെ കരളുനിറഞ്ഞൊഴുകുന്ന സന്തോഷത്തോടുകൂടി അഭിനന്ദിച്ചിട്ടും മതിയാകുന്നില്ല.

കുന്നിയോളം വല്ലതും ചെയ്താൽ ആയതു കുന്നാക്കി പ്രശംസിക്കുന്ന കവിവൃദ്ധൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണിഅവർകളുടെ മഹാമനസ്കതയ്ക്കു നമസ്കാരശതം ചെയ്യുകയല്ലാതെ മറെറാരു മാഗ്ഗവും പ്രസാധകൻ കാണുന്നില്ല. കവികളിൽ കാരണവരും ഭാഷാതറവാട്ടിലെ സകല തായ്‌വഴിക്കാരും ഒരുപോലെ സ്നേഹിക്കുന്ന ആളുമായ ഈ മഹാശയനെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്ന ക്ഷീണം ക്ഷണത്തിൽ മാറി പരിപൂണ്ണ ശരീരസുഖത്തോടുകൂടി പുരുഷായുസ്സു മുഴുവനും അനുഭവിച്ചു് അവസാനം അനശ്വരപദം പ്രാപിക്കുന്നതിന്നു് അഖില ലോകമാതാവായ പള്ളിപ്പുറത്തു മരുവുന്ന പരദൈവം കരുണാദൃഷ്ടി ചാട്ടുവാനു ഭക്തിപൂവ്വം പ്രാത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എന്നു്,
വെള്ളാശ്ശേരിൽ നാരായണമേനോൻ,
പ്രസാധകൻ.

ലക്ഷ്മീഭായി ആഫീസ്,
തൃശ്ശിവപേരൂർ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അവതാരിക

ഒരു പുതിയ ഗ്രന്ഥകാരനെയോ പുതിയ ഗ്രന്ഥത്തെയോ സജ്ജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിക്കുന്നതു ഭാരമേറിയ ജോലിയാണ്. ഇവിടെ ഗ്രന്ഥകാരനാകട്ടെ സുപ്രസിദ്ധനായ കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ. ഗ്രന്ഥമോ മാസികകളിലും മററും പ്രസിദ്ധീകൃതങ്ങളായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിൻെറ പല ഐതിഹ്യങ്ങളുമടങ്ങിയ 'ഐതിഹ്യമാല' ഏഴാംഭാഗം. അതിനുപുറമേ, അദ്ദേഹത്തിൻെറ വിശ്വസ്തമിത്രമായ ശ്രീമാൻ പന്തളം കൃഷ്ണവാരിയർ എഴുതിയ വിശദവും സരസവുമായ ജീവചരിത്രവും ഇപ്പുസ്തകത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ അവതാരിക എഴുതുവാനുള്ള ഭാരം എനിക്കു വളരെ ലഘുവായിത്തീൎന്നു.

ഐതിഹ്യത്തിനു 'പാരമ്പര്യോപദേശം' എന്ന് അമരസിംഹൻ അൎത്ഥം കൊടുത്തിരിക്കുന്നു. "ഐതിഹ്യം പ്രവാദമാത്രശരണമായ വാക്യമാകുന്നു" എന്നാണ് നാരായണഭട്ടൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. ഭാഷയിൽ വ്യവഹരിക്കുമ്പോൾ, ജനങ്ങൾ പരമ്പരയായി പൂൎവ്വികരിൽനിന്നും വായ്മൊഴിയായി ഗ്രഹിച്ചു പ്രചരിപ്പിച്ചുവന്നിട്ടുള്ള കഥകളത്രേ ഐതിഹ്യങ്ങളെന്നും പറയാം. മനുഷ്യരുടെ അധിവാസം ഏതെല്ലാം ഭൂഭാഗങ്ങളിലുണ്ടായോ അവിടെയൊക്കെ ഐതിഹ്യങ്ങളുമുണ്ടായി. ചില കഥകൾ വാസ്തവത്തിലുണ്ടായ സംഗതികളെ കാണിക്കുന്നവയാകാം. ചില കഥകൾ മനുഷ്യൎക്ക് അമാനുഷങ്ങളും മൃഗങ്ങൾക്കു ദിവ്യങ്ങളുമായ ശക്തികൾ കൊടുത്തു മനോഹരങ്ങളായി ഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടവയാകാം. പണ്ടേ ഐതിഹ്യങ്ങൾക്കു ലോകത്തിൽ ഗണ്യമായ ഒരു സ്ഥാനമുണ്ടായിരുന്നു.

ഭാരതത്തിൽ പൌരാണികന്മാർ ഐതിഹ്യത്തെക്കൂടെ പ്രമാണങ്ങളിലൊന്നായി അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. നൈയായികന്മാരുടെ പക്ഷത്തിൽ പ്രത്യക്ഷം, അനുമാനം, ഉപമാനം,

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശാബ്ദം ഇങ്ങിനെ നാലു പ്രമാണങ്ങളേയുള്ളു. പ്രഭാകരമീമാംസകന്മാർ അർത്ഥാപത്തി ചേർത്ത് അഞ്ചും ഭാട്ടമീമാംസകന്മാർ അനുപലബ്ധി അല്ലെങ്കിൽ അഭാവംകൂടെ ചേർത്ത് ആറും പ്രമാണങ്ങളാണെന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ ആറിനും പുറമെ ഐതിഹ്യവും സംഭവവും കൂടെ പ്രമാണങ്ങളായി പൌരാണികന്മാർ എടുത്തു. എന്നാൽ നൈയായികന്മാരും മീമാംസകന്മാരും ഐതിഹ്യം ശാബ്ദത്തിലും സംഭവം അനുമാനത്തിലും അന്തർഭൂതമാണെന്നു സമർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് അവ രണ്ടും പ്രത്യേകം പ്രമാണങ്ങളല്ലെന്നു വാദിക്കുന്നു. എങ്കിലും സത്യമായ ഐതിഹ്യത്തിനു പ്രാമാണ്യമുണ്ടെന്ന് എല്ലാവരും സമ്മതിക്കുന്നു.

ഐതിഹ്യങ്ങളെ എഴുതി സൂക്ഷിക്കുന്ന ഏർപ്പാട് ഇക്കാലത്തുണ്ടായതല്ല. ഉത്തരഭാരതത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠാനനഗരത്തിന്റെ അധിപതിയായിരുന്ന സാതവാഹനരാജാവിന്റെ സദസ്സിൽ ഗുണാഢ്യൻ എന്നൊരു വിശിഷ്ട കവിയുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന ഐതിഹ്യങ്ങൾ ശേഖരിച്ചു പൈശാചഭാഷയിൽ 'ബൃഹൽകഥ' എന്നൊരു ഗ്രന്ഥമുണ്ടാക്കി. സാതവാഹനന്റെ കാലം ക്രിസ്തുവർഷം ഒന്നാംശതാബ്ദത്തിലായിരുന്നതിനാൽ ഐതിഹ്യങ്ങൾ എഴുതി സൂക്ഷിക്കുന്ന സമ്പ്രദായം എത്രയോ പ്രാചീനമായ കാലത്തുതന്നെ ഭാരതത്തിൽ നടപ്പിലിരുന്നു എന്നു നാമറിയുന്നു. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഏഴിൽ ആറു ഭാഗവും ഗുണാഢ്യൻതന്നെ നശിപ്പിക്കാൻ സംഗതിയായി. ക്രിസ്തുവർഷം പതിനൊന്നാം ശതാബ്ദത്തിൽ ക്ഷേമേന്ദ്രൻ എന്നൊരു മഹാകവി കാശ്മീരത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. 'ബൃഹൽകഥ'യുടെ നഷ്ടശിഷ്ടമായ ഭാഗത്തിലുണ്ടായിരുന്ന കഥകളെ ക്ഷേമേന്ദ്രൻ സംസ്കൃതത്തിലാക്കി 'ബൃഹൽകഥാമഞ്ജരി' എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം രചിച്ചു. കാശ്മീരത്തിലെ മറെറാരു കവിയായ സോമദേവഭട്ടൻ 'ബൃഹൽകഥാമഞ്ജരി'യിലെ കഥകളെ ആസ്പദമാക്കി സരസവും ലളിതവുമായ 'കഥാസരിൽസാഗരം'

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

എന്ന ഗ്രന്ഥവും ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്. ആ ഗ്രന്ഥം ഇപ്പോഴും പ്രചാരത്തിലിരിക്കുന്നു. 'ബൃഹൽകഥ' നാമാവശേഷമായിപ്പോയി എങ്കിലും 'നാഗാനന്ദം', 'കാദംബരി', 'മുദ്രാരാക്ഷസം' മുതലായ ചില പ്രസിദ്ധ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലുള്ള കഥാവസ്തു 'ബൃഹൽകഥ'യിലുള്ളതാണെന്ന് അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു. ഭാരതീയർ ഐതിഹ്യങ്ങളെഴുതി സൂക്ഷിച്ചതിനു തുലോം മുമ്പേതന്നെ ഈജിപ്തിലുള്ളവർ ഇക്കാര്യം നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നു. ക്രിസ്തുവർഷം തുടങ്ങിയതിന് ഓരായിരത്തിനാന്നൂറു വർഷംമുമ്പെ 'പപ്പൈറസ്' എന്ന ഈററൽകടലാസിൽ ഐതിഹ്യങ്ങളെ അവർ രേഖപ്പെടുത്തി വെച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു പുരാണവസ്തുപരിശോധകന്മാർ കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പാശ്ചാത്യപണ്ഡിതന്മാർ ഐതിഹ്യങ്ങൾ ശേഖരിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന വിഷയത്തിൽ വളരെ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. യൂറോപ്പു മുതലായ ഭൂഖണ്ഡങ്ങളിൽ ഓരോ രാജ്യത്തിലുള്ള ഐതിഹ്യങ്ങൾ ദേശാഭിമാനികളായ വിദഗ്ദ്ധന്മാർ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുമുണ്ട്. കേവലം കഥകളെ മാത്രമല്ല അവർ അന്വേഷിക്കുന്നത്. പഴയ ആചാരങ്ങൾ, പഴയ വിശ്വാസങ്ങൾ, പഴഞ്ചൊല്ലുകൾ, ശകുനങ്ങൾ, സ്വപ്നഫലങ്ങൾ ഇത്യാദി പഴയ സമ്പ്രദായങ്ങളേയും ബോധങ്ങളേയും അവർ നിരീക്ഷിക്കുന്നു. ഐതിഹ്യങ്ങളേയും ആചാരാദികളേയും ഗ്രഹിച്ചു പ്രത്യക്ഷമായും ആനുമാനികമായും ചർച്ചചെയ്തു് ഓരോ രാജ്യത്തിലുണ്ടായിരുന്ന സമുദായസ്ഥിതികളെ വിവരിച്ചു വിജ്ഞാനപ്രദങ്ങളായ സിദ്ധാന്തങ്ങളെ അവർ ഉന്നയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ 'ഫോക്‌ലോർ സൊസൈററി' എന്നൊരു സംഘം സ്ഥാപിതമായിട്ടുണ്ട്. ആ സംഘത്തിന്റെ ജോലി ഐതിഹ്യങ്ങൾ മുതലായവ കാലാന്തരത്തിൽ വിസ്മൃതിസാഗരത്തിൽ ആണ്ടുപോകാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു പ്രചരിപ്പിക്കലാകുന്നു. ഇതര രാജ്യങ്ങളിലുള്ള ദേശാഭിമാനികളായ പണ്ഡിതന്മാർ ഈ സംഘത്തിൽ അംഗങ്ങളായിച്ചേരുന്നുണ്ട്. സംഘത്തിന്റെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾമൂലം ജനങ്ങൾക്കു വളരെ പ്രയോജനം ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

മുൻകാലങ്ങളിൽ ഐതിഹ്യങ്ങൾ ധരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ജനങ്ങൾ കുറവായിരുന്നു. ഓരോ തലമുറയിലുള്ളവർ അടുത്ത തലമുറയിലുള്ളവരോടു കഥകൾ പറയുക പതിവായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ മനുഷ്യർക്കു് പഴയതിലൊന്നിലും അഭിരുചിയില്ലാതായി. പ്രതിഫലമില്ലാത്ത കാര്യത്തിൽ അഭിനിവേശമുണ്ടാകുന്നില്ല. ബാലന്മാർപോലും യുക്തിവാദം ചെയ്തുവരുന്നു. കളികളിൽ കൌതുകമില്ലെന്നു വന്നു. കാര്യങ്ങളിൽ ബുദ്ധി പതിഞ്ഞുപോയി. അതിനാൽ ഐതിഹ്യങ്ങൾ ധരിപ്പിക്കാനുള്ളവരും ധരിക്കാനുള്ളവരും ക്രമേണ കുറഞ്ഞുവന്നു.

ഈ കാലാവസ്ഥയിൽ ഐതിഹ്യങ്ങളെ നശിച്ചുപോകാതെ നിലനിർത്തുന്നതിലേയ്ക്കു കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ചെയ്തുവരുന്ന ശ്രമം ഏററവും ശ്ലാഘനീയമാകുന്നു. കേരളത്തിലുള്ള ഐതിഹ്യങ്ങളെ രേഖപ്പെടുത്തിവെയ്ക്കുവാൻ വയോവൃദ്ധനും ജ്ഞാനവൃദ്ധനുമായ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ സർവ്വഥാ അർഹനായ ഒരു മേധാവിയാകുന്നു. വൈദുഷ്യവും ദേശാഭിമാനവും പരോപകാരതൽപരതയും ലേഖനവൈദഗ്ദ്ധ്യവും സ്ഥിരബുദ്ധിയും പരിശ്രമശീലവും എല്ലാമൊരുമിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിൽ ഇണങ്ങിച്ചേർന്നിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മററു കൃതികളെക്കുറിച്ചു് ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാനുള്ള ആവശ്യമില്ലല്ലോ. അദ്ദേഹം എഴുതിയ 'ഐതിഹ്യമാല'യുടെ ആറു പുസ്തകങ്ങൾ മഹാജനങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ അവതരിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഏഴാമത്തെ പുസ്തകം ഇപ്പോൾ അവതരിക്കുന്നു. 'ഐതിഹ്യമാല' കൈരളിയുടെ ഭൂഷണമായ മാലയായിത്തന്നെ ശോഭിക്കും. ഓരോ പുസ്തകം ഓരോ സരമായും ഓരോ കഥ ഓരോ രത്നമായും സങ്കല്പിക്കാം.

ഈ പുസ്തകത്തിലുള്ള ഐതിഹ്യങ്ങൾ മലബാറിനേയും കൊച്ചിയേയും തിരുവിതാംകൂറിനേയും സംബന്ധിച്ച

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വയാകുന്നു. കഥകളിൽ ഏതിലെല്ലാം ഏത്രത്തോളം വാസ്തവമുണ്ടെന്നു പരിശോധിക്കുവാൻ ഇപ്പോൾ സാധിക്കയില്ല. ഓരോ കാലത്തുണ്ടാകുന്ന സംഭവങ്ങളെ കഥകളായിപ്പറയുമ്പോൾ കഥകന്മാർ സ്വമനോധർമ്മംകൂടെ പ്രയോഗിച്ചു ചില അവാസ്തവപ്രസ്താവന ചേർക്കുന്നതു സഹജമാകുന്നു. ഒരാൾ കേൾപ്പിച്ചു കഥയെ രണ്ടാമതൊരാൾ പറയുമ്പോൾ പിന്നേയും മനോധർമ്മം ചേരാനിടയുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ കൈമാറി കൈമാറി വരുമ്പോൾ കഥാസ്വരൂപത്തിൽ വ്യത്യാസങ്ങൾ വന്നുപോകാം. കഥകളെ വിശ്വസിക്കുന്നവർ വിശ്വസിക്കട്ടെ; അവിശ്വസിക്കുന്നവർ അവിശ്വസിക്കട്ടെ. ഐതിഹ്യങ്ങൾ കേട്ടുരസിക്കാനുള്ള വെറും കഥകളല്ല. അവയിൽനിന്നും പല സാരങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കാനുണ്ട്. ഈ പുസ്തകത്തിൽനിന്നും ഉദാഹരണങ്ങളെടുക്കാം. ഇടവെട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരിയുടെ കഥയിൽനിന്നും "വിദ്വാന്മാരെ മാനിക്കേണ്ടതു രാജധർമ്മമാകുന്നു" എന്നും, ഒളശയിൽ വേട്ടയ്ക്കൊരു മകന്റെ കഥയിൽനിന്നും "സ്ത്രീകൾ എന്തു വന്നാലും പാതിവ്രത്യത്തെ രക്ഷിക്കുന്നു" എന്നും, കേളമേനവന്റെ കഥയിൽനിന്നും "കുട്ടികളെ വാസനയ്ക്കുതക്കവണ്ണം വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കണം" എന്നും, പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിയുടെ കഥയിൽനിന്നും "മഹാന്മാർ വിശ്വാസവഞ്ചന ചെയ്യുകയില്ല" എന്നും, പന്തളം നീലകണ്ഠന്റെ കഥയിൽനിന്നും "ജന്തുക്കൾപോലും സ്നേഹത്തേയും ദ്രോഹത്തേയും മറക്കുന്നില്ല" എന്നും നാം ഗ്രഹിക്കുന്നു. ചില കഥകളിൽനിന്നും ചരിത്രശകലങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നു. ചില കഥകളിൽനിന്നും സമുദായാചാരം വെളിപ്പെടുന്നു. ഇപ്രകാരം ജ്ഞാനപ്രദങ്ങളായ ഐതിഹ്യങ്ങളെ ആദരത്തോടെ പാലിക്കേണ്ടതു് എല്ലാ ദേശാഭിമാനികളുടേയും കൃത്യമാകുന്നു. മനുഷ്യരുടെ വിശ്വാസങ്ങളും മാനസികസംസ്കാരങ്ങളും അനുഷ്ഠാനങ്ങളും ഐതിഹ്യങ്ങളിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്നതിനാൽ മനുഷ്യരുടെ ജീവിതസമ്പ്രദായങ്ങൾ അറിവാൻ സാധിക്കുന്നു. ഐതിഹ്യങ്ങളെ കാലമനുസരിച്ചു ക്രമീകരിച്ചുനോക്കിയാൽ മനുഷ്യരുടെ ബു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ധിക്കു വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഗതിഭേദങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കാനും കഴിയും.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ 'ഐതിഹ്യമാല'യിലുള്ള കഥകളിൽ ചിലതെങ്കിലും ഒരു സഹൃദയൻ ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിലെഴുതി ഇംഗ്ലണ്ടിലുള്ള 'ഫോക്ലോർ സൊസൈററി'ക്കയയ്ക്കുന്നപക്ഷം സംഘം ഈ 'മാല'യെ വളരെ മാനിക്കുകയും ഗ്രന്ഥകത്താവിനെ അഭിനന്ദിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഗ്രന്ഥകാരൻെറ ജീവചരിത്രത്തിൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്ന കണക്കുകൊണ്ട് ഈ പുസ്തകം ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ അമ്പത്താറാമത്തെ ഗ്രന്ഥമാണെന്നു കാണുന്നു. മുമ്പിൽ അമ്പത്താറു ദേശങ്ങളേയുള്ളു എന്ന് ഒരു പ്രസിദ്ധിയുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അമ്പത്താറിലധികം ദേശങ്ങളുണ്ടെന്നു പരക്കെ ബോധംവന്നിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ അമ്പത്താറിൽ അധികമുണ്ടെന്നു ബോധംവരത്തക്കവണ്ണം കൈരളിയെ പോഷിപ്പിക്കുവാൻ എൻെറ മാന്യസ്നേഹിതന് ആയുസ്സും ആരോഗ്യവും മനശ്ശക്തിയും ജഗദീശ്വരൻ പ്രദാനം ചെയ്യട്ടെ!

മാവേലിക്കര ഉദയവർമ്മതമ്പുരാൻ ബി. ഏ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പ്രസ്താവന

ഈ പ്രസ്ഥാനം ജനങ്ങൾക്കു രുചിക്കുമോ ഇല്ലയോ എന്നുള്ള കാര്യം നിശ്ചയമില്ലാതെയിരുന്നതിനാൽ ഏററവും സംശയത്തോടുകൂടിയാണ് ഐതിഹ്യമാലയുടെ ഒന്നാം ഭാഗം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതു്. ആ പ്രഥമഭാഗം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ട് അധികദിവസം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ ഐതിഹ്യവായനയിൽ പ്രതിപത്തിയുള്ള ജനങ്ങളും ധാരാളമുണ്ടെന്നു് അനുഭവംകൊണ്ടുതന്നെ മനസ്സിലാകാനിടയായതുകൊണ്ടു ശേഷം ഭാഗങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ എനിക്കും പ്രസാധകനും ആ സംശയം ലേശംപോലുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും മൂന്നാം ഭാഗം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ എനിക്കു വേറെ ഒരു സംശയം വന്നുകൂടി. പല സ്ഥലങ്ങളിലും പല കാലങ്ങളിലും നടന്നിട്ടുള്ളവയും പലരേയും പല സ്ഥലങ്ങളേയും പല സ്ഥാപനങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ചുള്ളവയുമാണല്ലോ ഐതിഹ്യങ്ങൾ. മേലാൽ അവ വേണ്ടിടത്തോളം ശേഖരിച്ചെഴുതാൻ എന്നാൽ സാദ്ധ്യമാകുമോ എന്നുള്ളതായിരുന്നു ആ സംശയം. എന്നാൽ ആ സംശയവും അധികദിവസം നീണ്ടുനിന്നില്ല. എന്റെ മനസ്സിൽ ആ സംശയമുണ്ടായപ്പോഴേയ്ക്കും എന്നെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനും സഹായിക്കാനും ചില സുഹൃജ്ജനങ്ങൾ സന്നദ്ധരായിത്തീൎന്നു. ഐതിഹ്യങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് അവയുടെ ചുരുക്കമെഴുതിത്തന്നു് അവർ എന്നെ വേണ്ടതുപോലെ സഹായിച്ചു. അതിനാൽ നാലും അഞ്ചും ആറും ഭാഗങ്ങളിലേയ്ക്കു വേണ്ടുന്നവ എഴുതിത്തീൎക്കാൻ എനിക്കു വലിയ പ്രയാസമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. അപ്രകാരം എന്നെ സഹായിച്ചവരിൽ പ്രഥമഗണനീയന്മാർ എന്റെ ഒരു പ്രത്യേകബന്ധുവായ ഏവൂർ പനവേലിൽ കൃഷ്ണശൎമ്മാവവർകളും എന്റെ ഒരാപ്തമിത്രവും ഐതിഹ്യമാലാവലിയുടെ പ്രസാധകനുമായ വെള്ളായ്ക്കൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നാരായണമേനോനവർകളുമാണ്. ഈ വിഷയത്തിൽ മുമ്പ് എന്നെ സഹായിച്ചിട്ടുള്ളവരും ഈ മഹാന്മാർതന്നെയാണെന്നു കൃതജ്ഞതാപൂർവം ഇപ്പോഴും പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

ഈ ഏഴാം ഭാഗത്തിലേയ്ക്കും വേണ്ടുന്ന ഐതിഹ്യങ്ങൾ ശേഖരിച്ചുതന്ന ആ പ്രിയമിത്രങ്ങൾ എന്നെ വേണ്ടതുപോലെ സഹായിച്ചു. എങ്കിലും ഈ ഉപന്യാസങ്ങൾ ഞാൻ എഴുതിത്തീർത്തതു വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടാണ്. പ്രായാധിക്യം നിമിത്തം ദേഹത്തിനു വന്നുകൂടിയിരിക്കുന്ന ക്ഷീണവും അസ്വാസ്ഥ്യവുംകൊണ്ടു ഞാനിപ്പോൾ ഒന്നും ചെയ്വാൻ ശക്തനല്ലാതെയായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഐതിഹ്യമാലയുടെ എട്ടാം ഭാഗത്തിന്റെ കാര്യം ഞാനിപ്പോളൊന്നും തീർച്ചപറയുന്നില്ല. എല്ലാം സർവേശ്വരൻ വേണ്ടതുപോലെ ആക്കിത്തരട്ടെ എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഈ പ്രസ്താവനയെ ഇവിടെ അവസാനിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഈശ്വരോ രക്ഷതു.

കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി,

പുസ്തകകർത്താ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കവിതിലകൻ കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി

പുരാതനകാലങ്ങളിൽ ജീവചരിത്രമെഴുതുക എന്നതു വളരെ ചുരുക്കമായിരുന്നുവല്ലോ. അതിന്റെ കാരണം ഓരോ കാലങ്ങളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മഹാന്മാർ എല്ലാവരും എല്ലാംകൊണ്ടും ഏകദേശം തുല്യകക്ഷ്യന്മാരായിരുന്നതിനാൽ അന്യോന്യം അധികബഹുമാനത്തിന് ഇടയില്ലാതെയിരുന്നതോ, അഥവാ പരസ്പരമുണ്ടായിരുന്ന മത്സരമോ അസൂയയോ ആയിരിക്കാം. തങ്ങളുടെ ജീവചരിത്രം തങ്ങൾ തന്നെ എഴുതുകയെന്നുള്ളതു് അവർക്കു ലജ്ജാവഹമായിരുന്നതിനാലായിരിക്കാം അവർ അങ്ങിനെയും ചെയ്യാതെയിരുന്നിട്ടുള്ളതെന്നു തോന്നുന്നു.

എല്ലാ അവസ്ഥയിലും കുറഞ്ഞവരായ അർവാചീനന്മാർക്കാണ് പൂർവമഹാന്മാരുടെ ജീവചരിത്രം അറിയണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹമുണ്ടാകുന്നതു്. അപ്പോൾ അതിനു തക്കതായ യാതൊരു ലക്ഷ്യവും ഇല്ലാതിരുന്നാൽ അവർക്കുണ്ടാകുന്ന ഇച്ഛാഭംഗം എത്രമാത്രമായിരിക്കുമെന്നുള്ളതു് ഇപ്പോഴുള്ള ചരിത്രവായനക്കാർക്ക് എല്ലാവർക്കും അറിയാവുന്നതാണല്ലോ.

ചെറുപ്പകാലംമുതൽ ഒരുമിച്ചു കളിക്കുകയും പഠിക്കുകയും മററും ചെയ്തു വളർന്നുവന്ന എനിക്കു പൂർവകവികളെക്കുറിച്ചുള്ളതുപോലെ ഒരു ബഹുമാനം ശങ്കുണ്ണിഅവർകളെക്കുറിച്ചു തോന്നുന്നില്ലെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നല്ല നല്ല പ്രബന്ധങ്ങൾ കാണുമ്പോൾ അവയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ജീവചരിത്രംകൂടി ചേർത്തിരുന്നുവെങ്കിൽ ഭാവികാലങ്ങളിലുണ്ടാകുന്നവർക്ക് അതു തൃപ്തികരവും സന്തോഷാവഹവുമായിരിക്കും എന്നും ശങ്കുണ്ണിഅവർകളുടെ ജീവചരിത്രം എഴുതുന്നതിന്നു് എല്ലാംകൊണ്ടും ഇക്കാലത്തുള്ളവരിൽ യോഗ്യൻ ഞാൻതന്നേയാണെന്നും തോന്നാറുണ്ടായിരുന്നു. മററാരുടേയും വിഷയത്തിൽ എനിക്കിങ്ങിനെ തോന്നീട്ടില്ലാത്തതി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നാൽ എന്റെ ഈ വിചാരം ശങ്കുണ്ണി അവർകളുമായി ബാല്യംമുതൽ ഇതുവരെയുള്ള സഹവാസം നിമിത്തം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ദൃഢപരിചയംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ളതല്ലാതെ ചരിത്രമെഴുതുന്നതിന് എനിക്കുള്ള വൈദഗ്ദ്ധ്യാഭിമാനംകൊണ്ടാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ജീവചരിത്രം ഒന്നെഴുതേണ്ടതാണെന്നും, അതു ഞാൻതന്നെ വേണ്ടതാണെന്നുമുള്ള വിചാരം എന്റെ മനസ്സിൽ അങ്കുരിച്ചു വളർന്നുതുടങ്ങീട്ടു വളരെ കാലമായെങ്കിലും ഇതുവരെ ഈ സംഗതിയെപ്പററി ഞാൻ ആരോടും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ ഇതൊന്നും അറിയാതെ 'ലക്ഷ്മീഭായി' എന്ന മാസികയുടെ മാനേജരും പത്രാധിപരുമായ വെള്ളായ്ക്കൽ നാരായണമേനോനവർകൾ ചെയ്ത പ്രേരണ എന്റെ മനോരഥത്തെ സഫലീകരിക്കാൻ കാരണമായിത്തീർന്നതിനാൽ എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിലുണ്ടായിരിക്കുന്ന കൃതജ്ഞത സീമാതീതയായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള വാസ്തവംകൂടി പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ടു പ്രകൃതത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കുന്നു.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ കുടുംബം വളരെ പുരാതനവും, കരയിൽ ഗുരുസ്ഥാനവും മന്ത്രവാദവുംകൊണ്ട് അത്യന്തം പ്രസിദ്ധവുമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. അഖിലശാസ്ത്രപാരാവാരപാരംഗതനും അതിമാനുഷനും 'പൂരാടംതിരുനാൾ' എന്നു പ്രസിദ്ധനുമായിരുന്ന അമ്പലപ്പുഴ രാജാവിന്റെ കാലത്ത് ഈ കുടുംബക്കാർ മന്ത്രവാദവിഷയത്തിലും മററും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രീതിബഹുമാനങ്ങൾക്കു പാത്രീഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള ഐതിഹ്യംതന്നെ ഈ കുടുംബത്തിന്റെ പുരാതനതാദികളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ പിതാവായ വാസുദേവൻ ഉണ്ണി അവർകൾ കുലക്രമാഗതമായ മന്ത്രവാദത്തിലെന്നപോലെതന്നെ സംഗീതം, കരകൌശലം മുതലായ കലാവിദ്യകളിലും അതിസമർത്ഥനും നല്ല കാര്യസ്ഥനുമായിരുന്നതിനാൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഏതദ്ദേശ്യരായ ഒട്ടെല്ലാവരും തന്നെ അവരുടെ കുടുംബസംബന്ധങ്ങളായും സർക്കാർസംബന്ധങ്ങളായുമുള്ള സകല കാര്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഉപദേശങ്ങളേയും സഹായങ്ങളേയും എല്ലായ്പോഴും അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ദ്വിതീയപുത്രനാണ് ഈ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ സാക്ഷാൽ നാമധേയം 'വാസുദേവൻ' എന്നാണ്. അച്ഛൻെറ പേരും അതുതന്നെ ആയിരുന്നതിനാൽ അമ്മ ശൈശവത്തിൽ ഇദ്ദേഹത്തെ 'തങ്കം' എന്നു വിളിച്ചുവന്നു. കാലക്രമേണ ആ ഓമനപ്പേരു 'തങ്കു' എന്നായിത്തീൎന്നു. ഈ പേരിന് അൎത്ഥമൊന്നുമില്ലല്ലൊ എന്നു വിചാരിച്ചു പിന്നീടു 'ശങ്കു' എന്നു വിളിച്ചുവരികയും അതോടുകൂടി ജാതിപ്പേരായ 'ഉണ്ണി' എന്നുകൂടിച്ചേൎത്തു് എല്ലാവരുംകൂടി 'ശങ്കുണ്ണി' എന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങുകയും ആ പേരു നടപ്പായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്ക് ഒരു ജ്യേഷ്ഠനും ഒരനുജനും എല്ലാവരിലും ഇളയവരായി രണ്ടു സഹോദരിമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ജനനം കൊല്ലവൎഷം ൧൦൨൦-ാമാണ്ടു മീനമാസം ൨൩-ാംനു- വിശാഖം നക്ഷത്രത്തിൽ കോട്ടയത്തു സ്വഭവനമായ കൊട്ടാരത്തിൽ തന്നെ ആയിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം ചെറുപ്പത്തിൽ നല്ല സാമൎത്ഥ്യവും ചുണയുമുള്ള ആളായിരുന്നുവെങ്കിലും വിദ്യാഭ്യാസവിഷയത്തിൽ വലിയ മടിയനായിരുന്നു. അച്ഛൻെറ നിൎബ്ബന്ധം നിമിത്തം ഇദ്ദേഹം ൭ വയസ്സുമുതൽ ൧൦ വയസ്സുവരെ ചില ആശാന്മാരുടെ (എഴുത്തച്ഛന്മാരുടെ) അടുക്കൽ പഠിക്കാൻ പോയിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതുതന്നെ മനസ്സോടും സന്തോഷത്തോടും കൂടി അല്ലാതിരുന്നതിനാൽ അത്രയും കാലംകൊണ്ടു മലയാളം കഷ്ടിച്ചു വായിക്കാനും എഴുതാനും വശമായതല്ലാതെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിലൊന്നും പഠിക്കാൻ ഇദ്ദേഹത്തിനിടയായില്ല. പാഠശാലകളിൽ ചേൎന്നു പഠിക്കയെന്നുള്ളതു് ഇദ്ദേഹം ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നുമാത്രമല്ല, പത്തുവയസ്സു തികഞ്ഞതിനോടുകൂടി ആശാന്മാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രുടെ അടുക്കൽ പോയിട്ടുള്ള പഠിത്തം മതിയാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിന്റെ ശേഷം ൧൬ വയസ്സു കഴിയുന്നതുവരെ ഇദ്ദേഹം കേവലം മൃഗപ്രായമായി കാലക്ഷേപം ചെയ്തതേയുള്ളു. ഏകദേശം ൧൭ വയസ്സായപ്പോൾ തന്റെ സമപ്രായന്മാരായ ചിലർ പഠിക്കാൻ പോകുന്നതു കാണുകയും പഠിത്തത്തിന്റെ ഫലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ബഹുമാനം തോന്നുകയും അപ്പോൾ തന്റെ അനഭിജ്ഞതയെപ്പററി ഇദ്ദേഹത്തിന്നു പശ്ചാത്താപം ഉണ്ടാവുകയും, തനിക്കും വല്ലതും പഠിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള ഒരാഗ്രഹം സ്വയമേവ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ അങ്കുരിക്കുകയും ചെയ്തു.

അതിന്റെ ശേഷം മഹാവിദ്വാനായിരുന്ന 'മണക്കാട്ടു ശങ്കുവാര്യർ' (എന്റെ അച്ഛൻ) അവർകളുടെ അടുക്കൽ സിദ്ധരൂപവും രഘുവംശകാവ്യം ഒന്നാം സർഗ്ഗത്തിൽ ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങളും പഠിച്ചു. അപ്പോഴേയ്ക്കും ആ ഗുരുനാഥൻ കുറച്ചുകാലത്തേയ്ക്കു തന്റെ സ്ഥിരതാമസം പന്തളത്തുകോയിക്കലാക്കിയതിനാൽ പിന്നെയും ഏതാനും കാലത്തേയ്ക്കു ശങ്കുണ്ണിഅവർകൾക്ക് ഒന്നുംപഠിക്കാൻ തരമായില്ല. ൧൭ വയസ്സു കഴിഞ്ഞതിന്റെശേഷം ൧൦൪൭-ാമാണ്ടു മിഥുനമാസത്തിൽ, വിശ്രുതനും വൈദ്യാഗ്രേസരനും പ്രൌഢകവിയും ഗംഭീരാശയനുമായിരുന്ന ൧൦൭൭-ാമാണ്ടു മീനമാസം ൭-ാംനു-പരലോകപ്രാപ്തനായ വയസ്കരെ ആര്യൻ നാരായണൻമൂസ്സ് അവർകളുടെ അടുക്കൽ ശങ്കുണ്ണിഅവർകൾ പിന്നെയും പഠിച്ചുതുടങ്ങി. അതു് ൧൦൫൦-ാമാണ്ടുവരെ നിർവിഘ്നമായി നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ അത്രയും കാലംകൊണ്ടു ശങ്കുണ്ണിഅവർകൾ രഘുവംശം, മാഘം, നൈഷധം മുതലായ കാവ്യങ്ങളിൽ ഏതാനും സർഗ്ഗങ്ങളും സഹസ്രയോഗം, ഗുണപാഠം, ചികിത്സാക്രമം, അഷ്ടാംഗഹൃദയം മുതലായ വൈദ്യശാസ്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളും പഠിക്കുകയും ഒരുവിധം വ്യുൽപത്തി സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്തു. ആര്യൻ നാരായണൻമൂസ്സ് അവർകൾക്കു പഠിപ്പിക്കുന്നതിന്നുള്ള വാസനയും സാമർത്ഥ്യവും അന്നു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ന്യസാധാരണങ്ങളായിരുന്നു. അപ്രകാരംതന്നെ പഠിക്കുന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുള്ള മനസ്സും ബുദ്ധിയും ഉത്സാഹവും അന്യാദൃശങ്ങളുമായിരുന്നു. അതിനാൽ ഒരുവിധം ശ്ലോകാർത്ഥം മനസ്സിലാകുന്നതിനുള്ള നൈപുണ്യം സമ്പാദിക്കുന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്ക് അധികമായ കാലതാമസവും പ്രയാസവും വേണ്ടിവന്നില്ല. ശങ്കുണ്ണി അവർകളേക്കാൾ അധികം കാലവും അധികം ഗ്രന്ഥങ്ങളും പഠിച്ചിട്ടുള്ള ചില സഹപാഠികൾ ചില ശ്ലോകങ്ങളുടെ പദം, വിഭക്തി, അന്വയം, അന്വയാർത്ഥം, പരിഭാഷ, ഭാവം (താൽപര്യാർത്ഥം) മുതലായവ അറിവാൻ പാടില്ലാതെ ഇരുന്നു വിഷമിക്കുന്ന അവസരങ്ങളിൽ ഗുരുനാഥന്റെ നിയോഗപ്രകാരം ഇദ്ദേഹം അവയെല്ലാം നിഷ്പ്രയാസം പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതു കണ്ടും കേട്ടും ഞാൻ മുതലായ സഹപാഠികൾ പലപ്പോഴും സന്തോഷിക്കുകയും അത്ഭുതപ്പെടുകയും ചെയ്യാറുണ്ട്. ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ബുദ്ധിശക്തിയുടെ സ്ഥിതിക്കു കുറച്ചുകാലംകൂടി അദ്ദേഹം മുറയ്ക്കു പഠിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ ഒരു വൈദ്യനെന്നോ വൈയാകരണനെന്നോ താർക്കികനെന്നോ ജ്യോത്സ്യനെന്നോ അഥവാ ചതുശ്ശാസ്ത്രപണ്ഡിതൻ എന്നുതന്നെയോ ഉള്ള പേർ സമ്പാദിക്കുന്നതിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്ന് ഒരു പ്രയാസവും ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്ന് അതിനൊന്നിനും ആഗ്രഹവും സംഗതിയും ഉണ്ടായില്ലെന്നേ ഉള്ളു. എങ്കിലും ആവക സകല ശാസ്ത്രങ്ങളിലും അല്പാല്പമായ ജ്ഞാനം ഇദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ൧൦൭൩-ാമാണ്ടായപ്പോഴേയ്ക്കും വാർദ്ധക്യംകൊണ്ട് അച്ഛനും ഇതരകൃത്യങ്ങളുടെ ബാഹുല്യവും ഗൃഹഭരണക്ലേശത്തിലുള്ള വൈമുഖ്യവുംകൊണ്ടു ജ്യേഷ്ഠനും ഗൃഹകാര്യങ്ങൾ അന്വേഷിക്കുന്നതിന്നു സൌകര്യമില്ലാതെ വരികയാൽ ആ ഭാരമേറിയ കൃത്യംകൂടി കയ്യേൽക്കേണ്ടതായി വന്നതുനിമിത്തം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു ഗുരുമുഖേനയുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം അക്കാലംമുതൽ നിശ്ശേഷം നിറുത്തേണ്ടതായി വന്നു. അതിനാൽ അഷ്ടാംഗഹൃദയംപോലും മുഴുവൻ പഠിക്കുന്നതിന്നു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അദ്ദേഹത്തിന്നു സാധിച്ചില്ല. എങ്കിലും അദ്ദേഹം യഥാവസരം പിന്നെയും സംസ്കൃതങ്ങളായ ചമ്പൂപ്രബന്ധങ്ങളും നാടകങ്ങളും അലങ്കാരശാസ്ത്രങ്ങളും മററും സ്വയമേവ നോക്കി തന്റെ വ്യുല്പത്തിയെ വൎദ്ധിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടിരുന്നു. ഇപ്പോഴും അദ്ദേഹം ആവക പരിശ്രമങ്ങൾ കേവലം മതിയാക്കീട്ടില്ല.

ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ കാവ്യങ്ങൾ പഠിച്ചുതുടങ്ങുന്നതിന്നു മുമ്പുതന്നെ കേവലം വിനോദത്തിന്നായി ചില മണിപ്രവാള പദ്യങ്ങളും പാട്ടുകളും ഉണ്ടാക്കിത്തുടങ്ങുകയും അവയിൽ തന്റെ വാസനാബലത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ ഇദ്ദേഹം മേലാൽ ഒരു കവിയായിത്തീരണമെന്നായിരുന്നു ഈശ്വരേച്ഛ എന്നു് ഊഹിക്കാൻ വഴിയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഇദ്ദേഹം പ്രബന്ധരൂപമായി ഒന്നാമതുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള കൃതി ശതകത്രയരൂപമായ സുഭദ്രാഹരണമണിപ്രവാളമാണു്. അതു് ഇദ്ദേഹം ൧൦൫൩-ാമാണ്ടു് ൨൩-ാമത്തെ വയസ്സിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ നിർബ്ബന്ധംകൊണ്ടുണ്ടാക്കീട്ടുള്ളതുമാണു്. കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ കല്പനപ്രകാരമാണു് ഈ കൃതി ഇദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ളതെന്നു് ആ തിരുമനസ്സിലെ അനുമോദനശ്ലോകംകൊണ്ടും കവിയുടെ ഒരു പ്രാൎത്ഥനാശ്ലോകംകൊണ്ടും സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടു്. ആ ശ്ലോകങ്ങളെ താഴെ പകൎത്തുന്നു.

കൊട്ടാരത്തിലെഴും കവീന്ദ്രമണിയാം ശങ്കുണ്ണിയേററം പ്രിയ-
പ്പെട്ടോരെൻ മൊഴി കേട്ടു തീൎത്ത കൃതിയാമിപ്പുസ്തകം
[സാദരം
ഒട്ടേറെസ്സരസപ്രമോദകരമായ്ത്തീരാതിരിക്കില്ലിതിൻ
മട്ടോരുമ്പോൾ മുഖാന്തരം സരസരേ! വാങ്ങിച്ചു വായിക്കു-
[വിൻ."

"ഒട്ടക്കീ ലോകമെല്ലാം പുകൾപെരിയ പുമാൻ
കോടിലിംഗേശകുഞ്ഞി-
ക്കുട്ടാഖ്യക്ഷോണിപാലൻ കനിവിനൊടരുളി-
ച്ചെയ്തയാൽ വൈകിടാതെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

തുഷ്ടിക്കായ് തീർത്തിട്ടുന്നോനൊരു കൃതിയധുനാ
മന്ദനാകുന്ന ഞാനി-
ന്നൊട്ടൊക്കെത്തെറ്റു പറ്റീടിച്ചമതു സകലം
സജ്ജനം തീർത്തിടേണം."

ഇതുകൂടാതെ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ള പ്രധാന കൃതികളുടെ പേരുകൾ താഴെ പറയുന്നു.

മണിവാളകൃതികൾ

൧. രാജാകേശവദാസചരിത്രം. ൨. ആസന്നമരണചിന്താശതകം. ൩. കേരളവർമ്മശതകം. ൪. ലക്ഷ്മീബായിശതകം. ൫. മാടമഹീശശതകം. ൬. യാത്രാചരിതം. ൭. അത്തച്ചമയസപ്തതി. ൮. മുറജപചരിതം. ൯. കപോതസന്ദേശകാവ്യം. ൧൦. ഗൌളിശാസ്ത്രം (തർജ്ജമ) ൧൧. അദ്ധ്യാത്മരാമായണം വൃത്താനുവൃത്തതർജ്ജമ. ൧൨. ശ്രീ സേതുലക്ഷ്മീബായി മഹാരാജ്ഞിചരിതം.

ഭാഷാനാടകങ്ങൾ (തർജ്ജമ)

൧൩. മാലതീമാധവം. ൧൪. വിക്രമോർവ്വശീയം. ൧൫. രവിവർമ്മാ.

ടി. പുരാണകഥകൾ

൧൬. കുചേലഗോപാലം. ൧൭. സീമന്തിനീചരിതം. ൧൮. പാഞ്ചാലധനഞ്ജയം. ൧൯. ഗംഗാവതരണം.

ടി. കല്പിതകഥകൾ

൨൦. ദേവീവിലാസം. ൨൧. ജാനകീപരിണയം.

ആട്ടക്കഥകൾ

൨൨. ശ്രീരാമപട്ടാഭിഷേകം. ൨൩. ശ്രീരാമാവതാരം. ൨൪. സീതാവിവാഹം. ൨൫. ഭൂസുരഗോഗ്രഹണം. ൨൬. കിരാതസൂനുചരിതം.

കൈകൊട്ടിക്കളിപ്പാട്ടുകൾ

൨൭. നിവാതകവചകാലകേയവധം (൨൩ വൃത്തം) ൨൮. ശ്രീമൂലരാജവിലാസം (൧൦ വൃത്തം) ൨൯. വിക്ടോറിയാചരിതം (൧൨ വൃത്തം) ൩൦. ധ്രുവചരിതം (൧൫ വൃത്തം) ൩൧. ശോണാദ്രീശമാഹാത്മ്യം (൬ വൃത്തം) ൩൨.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ആൎദ്രാചരിത്രം (കുമ്മിവൃത്തം) ൩൪. ഭദ്രോല്പത്തി പാന. ൩൫. ഓണപ്പാന.

കിളിപ്പാട്ടു്

൩൬. വിനായകമാഹാത്മ്യം

ശീതങ്കൻ തുള്ളൽപ്പാട്ടുകൾ

൩൭. ശ്രീഭൂതനാഥോത്ഭവം. ൩൮. ശ്രീമൂലമഹാരാജഷഷ്ടിപൂൎത്തിമഹോത്സവം. ൩൯. കല്യാണമഹോത്സവം ൪൦. ശ്രീശങ്കരവിലാസം. ൪൧. തിരുവാതിരമഹോത്സവം. ൪൨. സ്ഥാനാരോഹണമഹോത്സവം.

വഞ്ചിപ്പാട്ടുകൾ

൪൩. കല്യാണമഹോത്സവം. ൪൪. സീതാസ്വയംവരം

ഗദ്യപ്രബന്ധങ്ങൾ

൪൫. നൈഷധം. ൪൬. വിശ്വാമിത്രചരിത്രം. ൪൭. വിക്രമോൎവ്വശീയനാടകകഥാസംഗ്രഹം. ൪൮. അജ്ജുനൻ. ൪൯. ശ്രീകൃഷ്ണൻ. ൫൦. ഐതിഹ്യമാല ൧-ാംഭാഗം. ൫൧. ടി ൨-ാംഭാഗം. ൫൨. ടി ൩-ാംഭാഗം. ൫൩. ടി ൪-ാംഭാഗം. ൫൪. ടി ൫-ാംഭാഗം. ൫൫. ടി ൬-ാംഭാഗം. ൫൬. ക്ഷേത്രമാഹാത്മ്യം ൧-ാംഭാഗം. ൫൭. ടി ൨-ാംഭാഗം.

ഇവകൂടാതെ ഇദ്ദേഹം അനേകം ഒററശ്ലോകങ്ങളും ഖണ്ഡകൃതികളും ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്. മേൽപറഞ്ഞവയിൽ ൭-ം ൮-ം നമ്പർ കൃതികൾ മലയാളമനോരമാപത്രത്തിലും, ൩-ം ൯-ം നമ്പർ കൃതികൾ കവനകൌമുദി മാസികയിലും മാത്രം ചേൎത്തു് അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ളവയും ൩-ം ൩൧-ം നമ്പർ കൃതികൾ അച്ചടിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തവയുമാണു്. ൨-ാംനമ്പർ 'രാജാകേശവദാസചരിത്ര'വും ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ൧൦൬൯-ാമാണ്ടിടയ്ക്കു കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ കല്പനപ്രകാരമുണ്ടാക്കീട്ടുള്ളതാണു്. ഇതിനെ സ്സംബന്ധിച്ചു കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ പേക്കായച്ചിട്ടുള്ള ഒരു .തിരുവെഴുത്തിലെ ചില ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ പകുത്തുന്നു.

"മുൻപേ നമ്മുടെ കേരളത്തിലധികം-
ശ്രുർകൊണ്ടു മാഹലോകരിൽ
തൻപേർകൊണ്ടുനടന്ന യോഗ്യർ ചിലരി-
ങ്ങുണ്ടായിരുന്നില്ലയോ?
അൻപേറുന്നവരിൽ കൃതജ്ഞതയൊ-
ടൊത്തി നമ്മളാ മാന്യരേ
വൻപേറുന്ന ചരിത്രചിത്രമെഴുതി-
ക്കാണിക്കുവാൻ നോക്കണം.

ചിലരുടെ ചരിതം ഞാൻ തീർത്തിടാം പിന്നെ വേറെ-
ച്ചിലരുടെ കഥ നന്നായ് താങ്കളുണ്ടാക്കിനോക്കൂ
പലരുമൊരുമയോടൊത്തിപ്രകാരം തുനിഞ്ഞാൽ
പലരുടയ ചരിത്രഗ്രന്ഥവും തീരുമല്ലോ.

ഭൂജാനിക്കനുരൂപമന്ത്രിമണിയായ്
നാട്ടാരിലിഷ്ടപ്പെട്ടും
രാജാ കേശവദാസനെന്നൊരു മഹാ-
നുണ്ടായിരുന്നില്ലയോ?
വ്യാജാപേതമവന്റെ ജീവചരിതം
ശ്ലോകപ്പടിക്കങ്ങുതാൻ
ഹേ! ജാത്യത്തൊടു വിസ്തരിച്ചെഴുതെടോ!
സാരസ്യസാരാംബുധേ!"

൫൪-ാംനമ്പർ 'മാലതീമാധവം' ടി. കെ. കൃഷ്ണമേനോൻ ബി. എ., എം. ആർ. ഏ. എസ്., എഫ്. ആർ. എച്ച്. എസ്സ്. അവർകൾ 'വിദ്യാവിനോദിനി'യുടെ പത്രാധിപരായിരുന്ന കാലത്ത് ആ മാസികയിൽ ഖണ്ഡശഃ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താനായി തർജ്ജമചെയ്തു കൊടുക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം നിർബ്ബന്ധപൂർവ്വം ആവശ്യപ്പെടുകയാൽ തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുള്ളതും അതൊടുകൂടി പുസ്തകമായിട്ടുകൂടി അച്ചടിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതുമാണ്. ൫൫-ാംനമ്പർ ടി. ലക്ഷ്മണൻപി

ള്ള ബി. എ. അവർകൾ തമിഴിൽ എഴുതീട്ടുള്ള നാടകത്തിന്റെ തർജ്ജമയാണു്. ൧൦-ാം നമ്പർ നാടകം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ൧൦൬൭ വൃശ്ചികത്തിൽ കോട്ടയത്തുവെച്ചു നടത്തപ്പെട്ട 'ഭാഷാപോഷിണി'സഭയിൽവെച്ചുണ്ടായ കവിതാപരീക്ഷയിൽ ൭ മണിക്കൂർകൊണ്ടു് ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ളതാണ്. ൧൬-ം ൧൯-ം നമ്പർ നാടകങ്ങൾ 'കവനോദയ'ത്തിൽ ചേൎത്തു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താനായി കടത്തനാട്ടു തീപ്പെട്ടുപോയ ഉദയവൎമ്മ ഇളയതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ കല്പനപ്രകാരവും, ൨൧-ം ൨൨-ാം നമ്പർ നാടകങ്ങളും ൩-ാംനമ്പർ ശതകവും 'ഭാഷാപോഷിണി'സഭയുടെ നോട്ടീസിൻപ്രകാരവും ൨൩-ാം ൨൪-ം ൨൯-ം നമ്പർ ആട്ടക്കഥകൾ സംഗ്രഹിച്ചുതരണം ചെയ്ക കിഴിഞ്ഞിപ്പുറത്തു സ്വാമിയാർ തിരുമനസ്സിലെ കല്പനപ്രകാരവും, ൨൬-ാം നമ്പർ ആട്ടക്കഥ കൊച്ചി നാലാംകൂറായിരുന്ന തീപ്പെട്ടുപോയ കുഞ്ഞിക്കിടാവു തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ കല്പനപ്രകാരവും, ൩൧-ാം നമ്പർ ധ്രുവചരിതം ചെങ്ങന്നൂർ വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ താല്പൎയ്യപ്രകാരവും ൧൦-ാം നമ്പർ സന്ദേശകാവ്യവും ൩൬-ാം നമ്പർ കിളിപ്പാട്ടും 'ലക്ഷ്മീഭായി' മാസികയുടെ ഉടമസ്ഥനായ വെള്ളായ്ക്കൽ നാരായണമേനോനവർകളുടെ താല്പൎയ്യപ്രകാരവും ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ളവയാണ്. ഇവയിൽ ൧൪-ം ൧൯-ം നമ്പർ പുസ്തകങ്ങൾ ഓരോകൊല്ലം ബി. എ., എഫ്. എ. ക്ലാസ്സുകളിലേയ്ക്കു മദ്രാസ് സൎവ്വകലാശാലക്കാരാലും ൧-ാ ൨-ം ൧൨-ാ ൩൬-ം ൪൯-ം ൪൬-ം നമ്പറുകൾ ഒന്നിലധികം കൊല്ലങ്ങളിൽ സൎക്കാർ പാഠശാലകളിലേയ്ക്കു തിരുവിതാംകൂർ ഗവൎമ്മെണ്ടു വക ബുക്കുകമ്മിറ്റിക്കാരാലും ൯൦-ാം നമ്പർ ബ്രിട്ടീഷിലും കൊച്ചിയിലും സ്കൂൾഫൈനൽപരീക്ഷയ്ക്കും ൯൧ ഇന്റർമീഡിയറ്റുപരീക്ഷയ്ക്കും പാഠപുസ്തകങ്ങളായി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്.

കവിതാവിഷയത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള പ്രസിദ്ധിയും ബഹുമതിയും ജനസമ്മതവും ഒട്ടും ചില്ലറയായിട്ടുള്ളവയല്ല. ൧൦൬൭ വൃശ്ചികത്തിൽ ആദ്യമായി കോ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ട്ടയത്തു കൂടിയ 'ഭാഷാപോഷിണി'സഭയിൽവെച്ചു നടത്തപ്പെട്ട മൂന്നു കവിതാപരീക്ഷകളിലും ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ചേരുകയും ജയിക്കുകയും അവയിൽ ഒന്നിനു സമ്മാനവും രണ്ടിനു പ്രശംസാപത്രങ്ങളും ലഭിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അപ്രകാരം തന്നെ തൃശ്ശിവപേരൂർ കൂടിയ 'ഭാഷാപോഷിണി' സഭയിൽവെച്ചു നടത്തപ്പെട്ട പദ്യപരീക്ഷയിലും ഗദ്യപരീക്ഷയിലും ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ചേരുകയും രണ്ടിലും ജയിക്കുകയും സമ്മാനങ്ങൾ ലഭിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ൧൦-ാം നമ്പർ നാടകത്തിന്നു ഒന്നാമതായും ൩-ാം നമ്പർ ശതകത്തിന് രണ്ടാമതായും ഭാഷാപോഷിണീസഭയിൽനിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു സമ്മാനങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ൧൦൯൯-ൽ നാടുനീങ്ങിപ്പോയ ശ്രീമൂലം തിരുനാൾ തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും ൧൦൭൭-ൽ നാടുനീങ്ങിയ ആറവങ്ങൽ മൂത്തതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും വള, രത്നഖചിതങ്ങളായും മററുമുള്ള മോതിരങ്ങൾ, കസവു തുപ്പട്ടാവുകൾ, കവണികൾ മുതലായവ പലപ്പോഴും കല്പിച്ചു കൊടുത്തിട്ടുള്ളവ കൂടാതെ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു, ആണ്ടുതോറും ഒരു സമ്മാനം കല്പനപ്രകാരം നിത്യച്ചെലവു പതിവുകണക്കിൽ ചേർക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കൊച്ചിയിൽ രാജ്യഭാരമൊഴിഞ്ഞ വലിയതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു മുതലായി മിക്ക തമ്പുരാക്കന്മാരും കോഴിക്കോട്ടു വിദ്വാൻ മാനവിക്രമ ഏട്ടൻതമ്പുരാൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന തീപ്പെട്ടുപോയ സാമൂതിരിപ്പാട്ടു തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും മററും മുണ്ടുകളും കടത്തനാട്ടു തീപ്പെട്ടുപോയ ഉദയവർമ്മ ഇളയതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു പയ്യന്നൂർ പവിത്രമോതിരം മുണ്ടുകൾ മുതലായി പലപ്പോഴായിട്ടു പല സമ്മാനങ്ങളും കേരളകാളിദാസനെന്നു പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ സി. എസ്. ഐ. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും അവിടുത്തെ ജ്യേഷ്ഠനായ മൂത്തകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും വള രത്നഖചിതങ്ങളായ മോതിരങ്ങൾ, കസവുതുപ്പട്ടാവുകൾ, മുണ്ടുകൾ മുതലായി അനേക സമ്മാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നങ്ങളും ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു കല്പിച്ചുകൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. ഇവ കൂടാതെ വഞ്ചിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ മുതലായ പ്രഭുക്കന്മാരും മററനേകം മാന്യന്മാരും ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു പലവിധ സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. ഇവയെല്ലാം പുറമെ കൊച്ചിയിൽ ഇപ്പോൾ നാടുവാഴുന്ന മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഷഷ്ടിപൂർത്തി തിരുനാൾ സംബന്ധിച്ചു ൧൦൮൮-ാമാണ്ടു കന്നിമാസം ൨൨-ാംനു- എറണാകുളത്തുവെച്ചു നടത്തിയ ഡർബാറിൽ (മഹാസഭയിൽ) വെച്ചു് ആ തിരുമേനിയിൽനിന്നു 'കവിതിലകൻ' എന്നുള്ള സ്ഥാനവും അതിലേയ്ക്കുള്ള സന്നതും മെഡലും ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു ലഭിക്കയും ചെയ്തു. മഹാറാണി റീജൻറു് സേതുലക്ഷ്മീഭായി സി. ഐ. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഒരു അട്ടത്തോടൻ വീരശൃംഖലയും കല്പിച്ചു നൽകീട്ടുണ്ടു്. തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി, ബ്രിട്ടീഷുമലബാർ എന്നീ മൂന്നു സംസ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നുമായി ഇത്രവളരെ രാജസമ്മാനങ്ങളും മററും ലഭിച്ചിട്ടുള്ള വേറെ ഒരു കവി നമ്മുടെ കേരളത്തിൽ ഇപ്പോൾ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ കീർത്തി എത്താത്തതായി കേരളഭൂമിയിൽ ഒരു ഭാഗവും അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു കേട്ടിട്ടില്ലാതെ ഭാഷാഭിമാനികളായ കേരളീയരിൽ ഒരാളും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ലെന്നു തീർച്ചയായി പറയാവുന്നതാണു്.

ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ പ്രവേശിച്ചിട്ടുള്ള സകല കാര്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹം നല്ല പേരുതന്നെ സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ൧൦൩൯-ാമാണ്ടു വിദ്യാഭ്യാസം മതിയാക്കി അദ്ദേഹം ഗൃഹഭരണം ആരംഭിച്ചപ്പോൾ തറവാട്ടിൽ ധനദൌർല്ലഭ്യം സാമാന്യത്തിലധികമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അഹോവൃത്തിക്കുവേണ്ടുന്നതിനെ അന്വേഷിച്ചു സമ്പാദിച്ചുകൊണ്ടുവരേണ്ടതായിട്ടുകൂടിവന്നു. അതിനാൽ ഇദ്ദേഹം ഉടനെ ഒരു പാദ്രിസായ്പിനെ മലയാളഭാഷ പഠിപ്പിക്കാനായി ഏറ്റു. അക്കാലംമുതൽ ൧൦൪൯-ാമാണ്ടു മകരമാസംവരെ ൧൦ കൊല്ലം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ മാറിമാറി അഞ്ചാറു സായ്പന്മാരുടെ മലയാളമുൻഷിയായിട്ടാണിരുന്നിട്ടുള്ളതു്. ആ സായ്പന്മാരെല്ലാം

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

സന്തോഷിച്ചു സബഹുമാനം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു സട്ടിഫിക്കേറ്റുകൾ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ൧൦൬൮-ാമാണ്ടു മകരമാസത്തിൽ കോട്ടയത്തു 'മാർദീവന്നാസ്യോസു സിമ്മിനാരി' ഹൈസ്കൂൾ ആരംഭിക്കുകയും ആരംഭത്തിൽത്തന്നെ ശങ്കുണ്ണി അവർകളെ അതിൽ മലയാളമുൻഷിയായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം അവിടേയും നല്ല പേരോടുകൂടിത്തന്നെയാണ് ആ ജോലി നടത്തിപ്പോന്നത്. ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ക്ലാസ്സിൽ പഠിപ്പിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ അദ്ദേഹം പാഠശാലകളിൽ ചേൎന്നു വളരെക്കാലം പഠിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു പരിചയിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നല്ലാതെ പാഠശാലകളിൽ ചേൎന്നു പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരാളാണെന്ന് ആൎക്കും തോന്നുകയില്ല. സംഗതികൾ പറഞ്ഞു വിദ്യാൎത്ഥികളെ ധരിപ്പിക്കുവാനും ക്ലാസ്സു ഭരിച്ചുകൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്യുന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുള്ള വാസനയും സാമൎത്ഥ്യവും ഒന്നു വേറെതന്നെയാണ്. ഇംഗ്ലീഷുസ്കൂളുകളിൽ കുട്ടികൾ മലയാളമുൻഷികളെ കുരങ്ങാട്ടം കളിപ്പിക്കുകയാണല്ലൊ പ്രായേണ എല്ലാ ദിക്കുകളിലേയും പതിവ്. കുട്ടികളുടെ ആവക വിദ്യകളൊന്നും ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ അടുക്കൽ പറ്റുകയില്ലെന്നു മാത്രമല്ല; അതൊന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ ആരും പരീക്ഷിച്ചുനോക്കാറുമില്ല. ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ അടുക്കൽ ഒരു മണിക്കൂറെങ്കിലും പഠിക്കാനിടയാകുന്ന ഏതൊരുത്തനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിൽ എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരു ഭയവും ഭക്തിയുമുണ്ടാകുമെന്നുള്ളതു തീൎച്ചയാണ്. അതു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ തന്റെ അന്തേവാസികളുമായി പെരുമാറുന്ന ഒരു രീതിവിശേഷംകൊണ്ടെന്നല്ലാതെ മറെറാന്നും പറയാൻ കാണുന്നില്ല. ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ തന്റെ അടുക്കൽ പഠിക്കുന്ന വിദ്യാൎത്ഥികൾക്കു താൻ പഠിപ്പിക്കുന്ന ഭാഷയിൽ തന്നാൽ കഴിയുന്ന അറിവുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കണമെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടിയല്ലാതെ ശമ്പളത്തെ മാത്രം വിചാരിച്ചു പഠിപ്പിക്കാറില്ല. പുതിയ പുതിയ അറിവുകൾ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്ന ഗുരുനാഥന്മാരിൽ വിദ്യാൎത്ഥികൾക്കു ഭയഭക്തിബഹുമാനങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതു് ഒരത്ഭുത

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മല്ലല്ലൊ. ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ശിക്ഷാസാമർത്ഥ്യത്തിന്ന മാർദീവന്നാസ്യോസ്യസിമ്മിനാരിയിൽനിന്ന മട്രിക്കലേഷൻ പരീക്ഷയ്ക്കു പോകുന്ന വിദ്യാർത്ഥികളാരും ഒരിക്കലും മലയാളത്തിൽ തോൽക്കാറില്ലെന്നുള്ളതുതന്നെ ഒരുത്തമദൃഷ്ടാന്തമാണു്.

ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ഭാഷാകവിതയുടെ മാധുര്യത്തെ ആസ്വദിക്കാത്തവരായി കേരളനിവാസികളിൽ അധികം പേരുണ്ടായിരിക്കാനിടയില്ലാത്തതിനാൽ അതിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ ഒന്നുംതന്നെ പറയണമെന്ന വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഇദ്ദേഹം ആട്ടക്കഥകൾ ഉണ്ടാക്കിത്തുടങ്ങിയതുവരെ ഇദ്ദേഹത്തിന്ന സംസ്കൃതശ്ലോകവും ഉണ്ടാക്കാമെന്നുള്ളതുതന്നെ അധികമാരും അറിഞ്ഞിരിക്കുമെന്ന തോന്നുന്നില്ല. ഇദ്ദേഹത്തിന്ന ഭാഷയിലെന്നപോലെതന്നെ ശബ്ദാർത്ഥാലങ്കാരങ്ങൾക്കു യാതൊരു കുറവും കൂടാതെ സംസ്കൃതത്തിലും പദ്യങ്ങൾ രചിക്കുന്നതിന്ന യാതൊരു പ്രയാസവുമില്ല. അഥവാ സംസ്കൃതത്തിലായാലല്ലയോ ഇദ്ദേഹത്തിന്ന കുറച്ചധികം എളുപ്പമെന്നുകൂടി വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ദൃഷ്ടാന്തത്തിനായി ചില ശ്ലോകങ്ങൾ താഴെ പകർത്തുന്നു.

ശ്രീമദ്വിഷ്ണുപദോത്ഥിതം ശരധരം
　　ശക്രായുധാലംകൃതം
ദൂർവ്വാശ്യാമളമാത്മവിഗ്രഹജിത-
　　ക്രവ്യാദമവ്യാഹതം
നിത്യാനന്ദിതനീലകണ്ഠമമലം
　　വാതോത്ഭവോജ്ജൃംഭിതം
ഭൃജാതാർത്തിഹരം നമാമി സതതം
　　ശ്രീരാമധാരാധരം.

ശംഭോരാദ്യം തനൂജം ഗജവരവദനാം
　　പത്മജാതാത്മജായാ-
മംഭോജാക്ഷഞ്ച ഭദ്രാം ഭവനയനഭവാം
　　മൽഗുരൂൻ സൽഗുണാഢ്യാൻ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഡംഭാപേതാൻ ബുധേന്ദ്രാനഖിലമുനിവരാൻ
ഭൂസുരേന്ദ്രാൻ സുരേന്ദ്രാൻ
രംഭാകാന്താരസംസ്ഥം കപികലവൃക്ഷഭം
മാരുതിം ധീരമീഡേ.

അർത്ഥശബ്ദാലങ്കാരപ്രധാനങ്ങളായ ഈ വന്ദനശ്ലോകങ്ങൾ 'ശ്രീരാമപട്ടാഭിഷേക'ത്തിലും 'ഭൂസുരഗോഗ്രഹണ'ത്തിലുമുള്ളവയാണ്. 'ശ്രീരാമപട്ടാഭിഷേകത്തി'ലെ രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങൾ കൂടി താഴെ പകർത്തുന്നു.

ഇത്ഥം ശ്രുത്വാ ജനകതനയാ-
ഭാഷണം ഭീഷണാത്മാ
ക്രുദ്ധഃസ്മൃത്വാ സപദി ഹൃദയേ
സ്വബ്ധ്യാ മദ്ധ്യമാംബാം
നത്വാ പാദേ രഘുകുലവരം
ലക്ഷ്മണസ്തൽക്ഷണോദ്യൽ-
ബദ്ധാടോപജ്വലിതനയനോ
രൂക്ഷമിത്യാചചക്ഷേ.

വ്യഗ്രൈസ്സുഗ്രീവവാക്യപ്രചലിതഹൃദയൈ-
ർവ്വാനരേന്ദ്രൈരതന്ദ്രൈ
രാനീതാഭിശ്ച താഭിഃ കപിവരവനിതാ
ഭിസ്സമം സൽസ്വഭാവാ
താരാ താരാധിപാസ്യാ ബഹുതരമുപഹാ-
രാദിഭിർമ്മോദയിത്വാ
പ്രീതാം സീതാമവാദീൽ പ്രിയതരമിതി താം-
ഭൂമിജാം രാമജായാം

ഇനി ശബ്ദാലങ്കാരപ്രധാനമായും അർത്ഥാലങ്കാരപ്രധാനമായും ഭൂസുരഗോഗ്രഹണത്തിലുള്ള ചില ശ്ലോകങ്ങൾകൂടി ഇവിടെ കാണിക്കാം.

വിഹായസാ വിഹായസാ സമന്തു ഗന്ധമാദനം
വിഹായ സാധ്വസാവഹോ! വിരോധിസാധ്വ-
[സാവഹം

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മഹാശുഗാശുഗം മുദാഗതാ തദാശുകാത്മജം
സഹാസമാഹ സാഞ്ജലീരുചാജ്ഞനം വചോജ്ഞനഃ.

കാലാനുകൂലമനുഭൂയ സുഖം വനാന്താ
ലീലാലയേ ഹരിസുതഃ പ്രിയയാ വസന്തം
കാലാത്മജാം പദനതഃ കലയൻ മുദന്താം
ലോലാശയോന്യഗദദേത്യ ഗവാമുദന്താം.

ഇത്ഥം പാർത്ഥരണോപപത്തിമതികാ-
ക്രുദ്ധോന്താപുത്രാനജോ
ശ്രുത്വാ ബദ്ധവിരോധമൂഢതമതി-
സ്സദ്ധ്യാലൃരേത്യാന്തികം
സാർദ്ധം തസ്കരസാർത്ഥമിത്രനികരൈ-
ര്യുദ്ധാർത്ഥമത്യുത്കടേ-
പ്രധ്വാനോദ്ധുതകുഞ്ജവാജിനിവഹഃ
പ്രത്യാഹ വൃത്രാരിജം.

ഇനി ഭൂസുരഗോഗ്രഹണത്തിലെ രണ്ടു ശ്ലോകംകൂടി ഇവിടെ പകർത്താം.

കുസുമേഷു ശിലീമുഖപ്രവേശ-
ദസമാനാം നിജപത്മിനീം വിഷണ്ണാം
പ്രസമീക്ഷ്യ കദാപി ധാർത്തരാഷ്ട്ര-
സ്സസുമാം ഹന്ത! ജഗാമ പുഷ്പവാടീം.

ബാലാം മാധവവല്ലാളിതാം കുസുമിതാം-
പത്രാങ്കുരാലംകൃതാം
പാർശ്വസ്ഥാം പരമജ്ഞനസ്യ കലിതാ-
മോദാം തദാമാധവീം
വീക്ഷ്യാനല്പതരേർഷ്യയേവ കലുഷോ-
ഗത്വാ നികുഞ്ജാന്തരം
മാക്ഷ്യാദത്രവസന്നമോഷത നിജാം-
മോഷ്ഠാം സ ദുര്യ്യോധനഃ. ൨

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അൎത്ഥാലങ്കാരസമ്പൂൎണ്ണങ്ങളായിരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽക്കൂടിയും ശബ്ദഭംഗികളെ ധാരാളം പ്രയോഗിക്കുന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവൎകൾക്കു യാതൊരു പ്രയാസവുമില്ലെന്നും കൈരളിയെപ്പോലെതന്നെ ഗൈൎവ്വാണിയും അദ്ദേഹത്തിന്നു സ്വാധീനയായിട്ടാണിരിക്കുന്നതെന്നും മേൽ കാണിച്ച ശ്ലോകങ്ങൾ കൊണ്ടു സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

ഗൃഹഭരണവും അതോടുകൂടി സ്വന്തമായ ഒരു ദേവസ്വകാൎയ്യവിചാരവും മുൻഷിപ്പണിയും പല വൎത്തമാനപത്രങ്ങളേയും മാസികകളേയും പദ്യങ്ങൾകൊണ്ടും ഗദ്യങ്ങൾ കൊണ്ടും സഹായിക്കുകയും വിശേഷിച്ചും മ: മനോരമയ്ക്കും ഭാഷാപോഷിണി മാസികയ്ക്കും വേണ്ടുന്നവിധത്തിലെല്ലാം സഹായിച്ചുകൊടുക്കുകയും മററും നിരന്തരമായി ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ശങ്കുണ്ണി അവൎകൾ 1066-ാമാണ്ടു മുതൽ ഏകദേശം 24 സംവത്സരകാലംകൊണ്ട് ഇത്ര വളരെ കൃതികൾ ഉണ്ടാക്കിത്തീൎത്തതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനില്ലാതെ ഈ കൃതികൾക്കു വല്ല ന്യൂനതയുമുണ്ടെങ്കിൽ അതൊരു കുററമായി പറയാൻ ന്യായം കാണുന്നില്ല. ശങ്കുണ്ണി അവൎകൾ എന്തെങ്കിലും ഒരു കൃതി എഴുതിത്തീൎന്നാൽ അതു വീണ്ടും നോക്കി തിരുത്തി നന്നാക്കുകയും ആലോചിച്ചിരുന്നു കവിതയുണ്ടാക്കുകയും പതിവില്ല. നന്നായാലും ചീത്തയായാലും അപ്പോഴപ്പോൾ തോന്നുന്നതു് എഴുതിയിടുക മാത്രമേ അദ്ദേഹം പതിവുള്ളൂ. ഇതു കവിതാവിഷയത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവൎകൾക്കു പ്രധാനമായിട്ടുള്ള ഒരു ദോഷമാണെന്നു പറയാതെയിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ശങ്കുണ്ണി അവൎകൾ തന്റെ കൃതികളെ കുറച്ചുകൂടി മനസ്സിരുത്തി ആലോചിച്ചുണ്ടാക്കുകയും ഒന്നു രണ്ടു പ്രാവശ്യം നോക്കിത്തിരുത്തി നന്നാക്കി മാററിയെഴുതുകയും ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിൽ അവയ്ക്കു് ഇപ്പോഴത്തേതിൽ വളരെ കൂടുതലായ ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു. എന്നാൽ എന്തെങ്കിലും ഒരു പ്രബന്ധം എഴുതിത്തുടങ്ങിയാൽ അതു വല്ലവിധവും മുഴുവനാക്കാതെ അതിൽനിന്നു വിരമിക്കുകയില്ലെന്നുള്ളതു ശങ്കുണ്ണി അവർ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൾക്കു കവിതാവിഷയത്തിലുള്ള ഒരു പ്രധാനഗുണമാണെന്നുള്ളതും നിസ്സംശയം പറയാവുന്നതാണു്. അനേകം കൃതികൾ ആരംഭിക്കുകയും ഒന്നും മുഴുവനാക്കാതെയിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന യോഗ്യന്മാരായ പല കവികൾ നമ്മുടെ കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും ഇപ്പോഴും ഉണ്ടെന്നും എല്ലാവൎക്കും അറിയാവുന്നതാണല്ലൊ. അപ്രകാരം ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ കൃതികളിൽ അധികമൊന്നും മുഴുവനാകാതെ കിടപ്പുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു് അൎത്ഥാലങ്കാരത്തിലുള്ളതിലധികം ശ്രദ്ധയും പ്രതിപത്തിയും ശബ്ദാലങ്കാരത്തിലാണെന്നു ചിലർ വിചാരിക്കുകയും പറയുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹം അവ രണ്ടിനായിട്ടും അധികം ക്ലേശിക്കാറില്ലെന്നും അനായാസേന ലഭിക്കുന്നവയെ ഉപേക്ഷിക്കാറില്ലെന്നുമാത്രമേ ഉള്ളു എന്നും പരിചിതന്മാൎക്കറിയാവുന്നതാണു്.

ഇനി ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ മനോഗുണത്തെപ്പററി വിചാരിക്കുകയാണെങ്കിൽ അതു് ഒട്ടും ചില്ലറയല്ല. ഈശ്വരഭക്തി, ഗുരുജനഭക്തി, ഭൂതദയ, പരോപകാരതല്പരത, സദാചാരനിഷ്ഠ, ഹൃദയനിഷ്കളങ്കത മുതലായ അനേകഗുണങ്ങൾ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു പൂൎണ്ണമായിട്ടുണ്ടു്. ഈശ്വരവിചാരം കൂടാതെ യാതൊന്നും പ്രവൎത്തിക്കുകയില്ലെന്നുള്ളതു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു പ്രത്യേകമുള്ള ഒരു ഗുണമാണു്. തനിക്കുണ്ടാകുന്ന ഏതുവിധാപത്തുകളേയും ധൈൎയ്യത്തോടും ക്ഷമയോടും കൂടി സഹിക്കുന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു ധാരാളം ശക്തിയുണ്ടെങ്കിലും അന്യന്മാരുടെ സങ്കടങ്ങൾ കണ്ടോ കേട്ടോ അറിഞ്ഞോ സഹിക്കുന്നതിന്നു് അദ്ദേഹം കേവലം അശക്തനാണു്. ആകപ്പാടെ നോക്കിയാൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഒരു സൽഗുണനും നിഷ്കളങ്കഹൃദയനും വിശ്വാസപൂൎവ്വം സ്നേഹിക്കാൻ കൊള്ളാവുന്ന ഒരാളുമാണെന്നു നിസ്സംശയം പറയാവുന്നതാണു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വക്രോക്തികളും ഫലിതങ്ങളും പറയുന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു പ്രത്യേകമായൊരു വാസനയുണ്ട്. ഇദ്ദേഹം വെടിപറയുന്നതു കേട്ടാൽ രസിക്കാതെ സഹൃദയന്മാരിൽ ആരുമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആകപ്പാടെ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ സരസ്വതീപ്രസാദം സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു രസികനും സരസനുമാണെന്നുതന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഒരു വലിയ കാൎയ്യസ്ഥനും മററുമല്ലെങ്കിലും തന്റെ കാൎയ്യങ്ങൾക്കു ദോഷങ്ങൾ നേരിടാതെ നോക്കി നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതിന്നു വേണ്ടതാക്കെ കാൎയ്യവിവരം അദ്ദേഹത്തിന്നുണ്ട്.

മിതവ്യയം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുള്ള ഒരു പ്രധാനഗുണമാണ്. 'ആയം കൃഷ്ട്വാ വ്യയം കുൎയ്യാദായാൽപതരോ വ്യയഃ' എന്നുള്ള പ്രമാണപ്രകാരമല്ലാതെ കയ്യിൽ കിട്ടുന്നതു മുഴുവനും പോരെങ്കിൽ കടം മേടിച്ചും ചെലവുചെയ്യുന്ന സ്വഭാവം അദ്ദേഹത്തെ ലേശംപോലും ബാധിച്ചിട്ടില്ല. വരവിന്നു തക്കവണ്ണമല്ലാതെ അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും ഒരു വകയും ചെലവുചെയ്യുകയില്ല. 'ദീപാളി' എന്നു കേൾക്കുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലതു 'ലുബ്ധൻ' എന്നു കേൾക്കുന്നതാണെന്ന് അദ്ദേഹം പ്രസംഗവശാൽ പലപ്പോഴും എന്നോടുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇത്രയും പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ലൌകികവും ഔദാൎയ്യവുമില്ലാത്ത ഒരു പിശുക്കനൊന്നെന്ന് ആരും തെററിദ്ധരിച്ചുപോകരുത്. തന്റെ സ്ഥിതിക്കു തക്കവണ്ണം വേണ്ടുന്ന ദിക്കിൽ വേണ്ടതുപോലെ ചെലവു ചെയ്യുന്നതിന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു മടിയുമില്ല. അനാവശ്യകമായും അതിരുകവിഞ്ഞും അദ്ദേഹം യാതൊന്നും ചെലവുചെയ്യുകയില്ലെന്നു മാത്രമേ ഉള്ളൂ. ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഗൃഹഭരണം ആരംഭിച്ച കാലത്തു കുടുംബത്തിൽ നിത്യവൃത്തിക്കുതന്നെയും വളരെ ഞെരുക്കമായിരുന്നു എന്നു മുമ്പു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. കുറച്ചുകാലംകൊണ്ട് ആ സ്ഥിതി വിട്ട് അവിടെ അഹോവൃത്തിക്കു വലിയ ബുദ്ധിമുട്ടൊന്നുമില്ലെന്നുള്ള നിലയിലായിട്ടുള്ളതു പരിശ്രമശീലനും സകലകലാകുശലനും

ഭാഗ്യവാനമായിരുന്ന ജ്യേഷ്ഠന്റെ നിരന്തരപരിശ്രമവും സഹായവും ഈശ്വരന്റെ കാരുണ്യസംയുക്തമായ ആനുകൂല്യവുംകൊണ്ടാണെന്നാണു് ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ വിചാരിക്കുകയും പറയുകയും ചെയ്യുന്നതെങ്കിലും അതിന്റെ പ്രധാന കാരണങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗൃഹഭരണനിപുണതയും മിതവ്യയശീലവും കൂടിയാണെന്നുള്ള വാസ്തവം പറയാതെയിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

സമയനിശ്ചയം എന്നുള്ളതു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുള്ള ഗുണങ്ങളിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത വേറൊന്നാണു്. ഇന്നിന്ന സമയങ്ങളിൽ ഇന്നിന്ന പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുകയെന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഒരു നിശ്ചയം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. ആ നിശ്ചയത്തെ മിക്കവാറും തെറ്റിക്കാതെതന്നെ അദ്ദേഹം കഴിച്ചുകൂട്ടിപ്പോരുന്നുണ്ടു്. 'പ്രതിദിനം അനേകകൃത്യങ്ങൾ നിൎവ്വഹിക്കേണ്ടുന്നവൎക്കു സമയനിശ്ചയമില്ലെങ്കിൽ ഒരു കാൎയ്യവും ശരിയായിട്ടും വേണ്ടുന്ന സമയത്തും വേണ്ടതുപോലെയും നടക്കുകയില്ലെന്നു മാത്രമല്ല; ഒരിക്കലും മനസ്സിന്നു സുഖവും സ്വൈരവും ഉണ്ടായിരിക്കുകയുമില്ല. നേരെമറിച്ചു് അനേകകൃത്യങ്ങൾ പ്രതിദിനം നിൎവ്വഹിക്കേണ്ടതായി ഉണ്ടായിരുന്നാലും സമയനിശ്ചയംചെയ്തു് അതിൻപ്രകാരം പ്രവൎത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൎക്കു് ഒന്നും ഒരു ഭാരമായിരിക്കയില്ലെന്നു മാത്രമല്ല; അവരുടെകൃത്യങ്ങൾ കടിശ്ശികകൂടാതെ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയും തന്നിമിത്തം അവൎക്കു മനസ്സുഖവും സ്വൈരവും ഉണ്ടായിരിക്കുകയും ചെയ്യും' എന്നൊരു മഹാൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു് എത്രയും വാസ്തവമാണെന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ സ്ഥിതി ഒരുത്തമദൃഷ്ടാന്തമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്. ദുൎന്നിവാരങ്ങളായ അനേകകൃത്യങ്ങൾ ദിനംപ്രതി നിൎവ്വഹിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്ന ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു് ഇപ്രകാരം ഒരു സമയനിശ്ചയമില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ സാഹിത്യവിഷയത്തിലും മറ്റും യാതൊന്നും പ്രവൎത്തിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന്നു് ഒരിക്കലും സാധിക്കുകയില്ലായിരുന്നു.

മനുഷ്യരുടെ ഇഹലോകജീവിതം സുഖദുഃഖസമ്മിശ്രമായിട്ടല്ലാതെ ഇരിക്കുകയില്ലെന്നുള്ളതു ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വിഷയത്തിലും ഏതുയും വാസ്തവമായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്. ഗൃഹഭരണത്തിന്നു് അത്യന്തം നിപുണയും ഐശ്വൎയ്യവതിയും ഗേഹലക്ഷ്മിയുമായിരുന്ന പ്രിയമാതാവു് ൧൦൪൮-ാമാണ്ടു തുലാമാസത്തിൽ പരലോകപ്രാപ്തയായതിനോടു കൂടിത്തന്നെ ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ മനസ്സുഖം മിക്കവാറും അസ്തപ്രായമായി. തങ്ങളുടെ മാതാവിനെപ്പോലെ നിരുപാധികമായ വാത്സല്യം പ്രപഞ്ചത്തിൽ മററാൎക്കുമുണ്ടാകയില്ലെന്നുള്ളതു് എല്ലാവൎക്കും അനുഭവസിദ്ധമായിട്ടുള്ളതാണല്ലോ.

ജ്യേഷ്ഠൻ വിവാഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും അതിൽ സന്താനമുണ്ടാകുന്ന കാൎയ്യം സംശയസ്ഥിതിയിലാകയാൽ പിതൃനിയോഗപ്രകാരം ൧൦൫൩-ാമാണ്ടു മകരമാസത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി അവൎകളും വിവാഹം ചെയ്യുകയും ആ ആണ്ടു മേടമാസത്തിൽത്തന്നെ ആ യുവതിയെ സ്വഗൃഹത്തിൽ കുടിവെക്കുകയും ചെയ്തു. ആ സ്ത്രീ പഠിപ്പു, ബുദ്ധി, കാൎയ്യശേഷി, ഗൃഹഭരണസാമൎത്ഥ്യം, ഭൎത്തൃഹിതാനുവൎത്തനം, ഭൎത്തൃശുശ്രൂഷാനൈപുണ്യം മുതലായ ഗുണപൌഷ്കല്യംകൊണ്ടു ശങ്കുണ്ണി അവൎകളുടെ മാതൃവിയോഗദുഃഖത്തെ കുറച്ചുകാലത്തിനിടയിൽ വിസ്മൃതപ്രായമാക്കിത്തീൎത്തു. അക്കാലത്തു ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ മാതൃവിയോഗാഗ്നിദഗ്ദ്ധമായ ഹൃദയവൃക്ഷം വീണ്ടുമൊന്നു തളിൎത്തു. എങ്കിലും ആ സ്ഥിതി അധികകാലം നിലനില്ക്കുന്നതിന്നു ദുഷ്ടനായ ദുൎവ്വിധി അനുവദിച്ചില്ല. ൧൦൫൬-ാമാണ്ടു ചിങ്ങമാസം ൧൦-ാംനു ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ ആ പ്രിയതമ സന്നിപാതജ്വരത്താൽ ബാധിതയാവുകയും ൧൬-ാംനു പരലോകം പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രഥമപുത്രന്റെ ഭാൎയ്യ വന്ധ്യയായിത്തീരുകയും ദ്വിതീയപുത്രന്റെ പ്രിയപത്നിയായ ഗുണവതി അകാലകാലഗതിയെ പ്രാപിച്ചുപോവുകയും ചെയ്കയാൽ ദുഃഖിതനും വിഗതഭാൎയ്യനും വയോവൃദ്ധനുമായ പിതാവിന്റെ ശുശ്രൂഷ ഒന്നുമാത്രമായിരുന്നു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു മനസ്സമാധാ

നത്തിന്നു പിന്നീടുണ്ടായിരുന്ന ഒരുപായം. ആ പിതാവും ൧൦൬൫-ാമാണ്ടു മകരമാസത്തിൽ പരലോകത്തെ പ്രാപിച്ചു.

തദനന്തരം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ സന്താനാൎത്ഥം ൧൦൬൭-ാമാണ്ടു മിഥുനമാസത്തിൽ ഒന്നുകൂടി വിവാഹം ചെയ്യുകയും ൲ വൃശ്ചികത്തിൽ സ്വഭവനത്തിൽ കുടിവെയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ആ യുവതിയും ഗൃഹഭരണനൈപുണ്യം, ഭർത്തൃസ്നേഹം, ക്ഷമ, ക്ലേശസഹനശക്തി മുതലായ സൽഗുണങ്ങളാൽ പ്രശോഭിതയായിരുന്നു. തന്റെ സകല സുഖങ്ങൾക്കും നിദാനമായിട്ടുള്ളതു ഭർത്താവാണെന്നുള്ള ദൃഢവിശ്വാസത്തോടു കൂടിയിരുന്ന ആ ഗുണവതിക്കു ഭർത്താവിന്റെ മനഃശരീരസുഖങ്ങൾക്കായി കൃത്യങ്ങളെ നടത്തുന്ന സംഗതിയിൽ തന്റെ ഊണും ഉറക്കവുംകൂടി അഗണ്യങ്ങളായിരുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള ധൎമ്മപത്നിയുടെ സഹവാസം നിമിത്തം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ പൂൎവ്വകഷ്ടദശകളെ അധികം സ്മരിക്കാതെ ഒരു വിധം സുഖമായിട്ടുതന്നെ കുറച്ചുകാലത്തേക്കു കാലക്ഷേപം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

അതിനിടയ്ക്കു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ തന്റെ സഹോദരിമാരെ രണ്ടുപേരേയും വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കുകയും മൂത്ത സഹോദരി പ്രസവിച്ചു പുത്രന്മാരും സ്ത്രീകളുമായി പത്തും, ഇളയസഹോദരി പ്രസവിച്ച് അഞ്ചും കുട്ടികൾ ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്തു. ആ ഭാഗിനേയന്മാരേയും ഭാഗിനേയികളേയും അവരുടെ മാതാക്കന്മാരോടുകൂടി ഇങ്ങോട്ടു വരുത്തിയും അങ്ങോട്ടു ചെന്നും കൂടക്കൂടെ കണ്ടു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ആനന്ദിക്കുകയും തന്റെ അനപത്യതാദുഃഖത്തെ ഒരു വിധം ശാന്തപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഈ സ്ഥിതിയിൽ ഇരിക്കുന്നതിന്നും ഹതവിധി അധികകാലത്തേക്ക് അനുവദിച്ചില്ല. ൧൦൬൯-ാമാണ്ടു കൎക്കടകമാസത്തിൽ മസൂരികാബാധിതനായി അദ്ദേഹം അത്യന്തം കഷ്ടപ്പെട്ടു. എങ്കിലും രാത്രിയും പകലും ഒരുപോലെ ഊണും ഉറക്കവുമുപേക്ഷിച്ചു ജ്യേഷ്ഠൻ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൂടെ അടുക്കലിരുന്നു രക്ഷിച്ചതുകൊണ്ടും ഈശ്വരകാരുണ്യംകൊണ്ടും ആയുസ്സിന്റെ ബലംകൊണ്ടും അദ്ദേഹം അതിൽ നിന്ന് ഒരുവിധം രക്ഷപ്പെട്ടു കേറി. എങ്കിലും തന്റെ സകല ഭാഗ്യങ്ങൾക്കും കാരണഭൂതനും താൻ തന്റെ അച്ഛനെന്നപോലെ ഭയഭക്തിബഹുമാനങ്ങളോടുകൂടി ആചരിച്ചും പ്രാണനേക്കാളധികം സ്നേഹിച്ചും വെച്ചിരുന്ന ആളും ഗുണവാനുമായിരുന്ന പ്രിയജ്യേഷ്ഠൻ ആ മഹാവ്യാധിയാൽത്തന്നെ ബാധിതനായി ആ കർക്കടകത്തിൽത്തന്നെ പരലോകപ്രാപ്തനായിപ്പോയതിനാൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുണ്ടായ ദുഃഖം അത്യന്തം ദുസ്സഹമായിരുന്നു. ഇതിന്നും പുറമേ രണ്ടു സഹോദരിമാരും മൂത്ത സഹോദരിയിലുണ്ടായ പത്തു കുട്ടികളും, ഇളയസഹോദരിയിലുണ്ടായ ഒരു പുത്രിയേയൊഴിച്ചു ശേഷം നാലു കുട്ടികളുംകൂടി കുറച്ചുകാലത്തിനിടയ്ക്കു തുടരെത്തുടരെ അകാലനിര്യാണത്തെ പ്രാപിച്ചുപോവുകയാൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുണ്ടായ മനസ്താപം അവാങ്മനോഗോചരമെന്നല്ലാതെ ഒന്നും പറയാൻ കാണുന്നില്ല.

മുമ്പേതന്നെ വന്ധ്യയെന്ന് ഏകദേശം നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന പൂർവ്വജഭാര്യ വിധവയുംകൂടി ആയിത്തീരുകയും തന്റെ ഭാര്യ യഥാകാലം പ്രസവിക്കാതെയിരിക്കുകയും ചെയ്യുകയാൽ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ സന്തത്യർത്ഥം ൧൦൭൪-ാമാണ്ട് അനുജനെക്കൊണ്ടുകൂടി വിവാഹം ചെയ്യിക്കുകയും ആ സ്ത്രീയേയും സ്വഗൃഹത്തിൽ കുടിവെപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അവരിലും സന്താനമുണ്ടാകാതെ തന്നെ ൧൦൭൬-ാമാണ്ടു മകരമാസത്തിൽ ആ സഹോദരനും ൧൦൭൭-ാമാണ്ട് ഇടവമാസത്തിൽ ആ സഹോദരപത്നിയും പരലോകത്തെ പ്രാപിച്ചു. മനുഷ്യപ്രയത്നംകൊണ്ടു മാത്രം ഒരു കാര്യവും സാധിക്കുകയില്ലെന്നും ഈശ്വരേച്ഛപോലെയല്ലാതെ ഒന്നും സംഭവിക്കുകയില്ലെന്നും ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു മുമ്പേതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്ന വിശ്വാസം അപ്പോൾ ഒന്നുകൂടി ദൃഢീഭവിക്കുകയും അതോടുകൂടി അദ്ദേഹം മിക്കവാറും ഒരു വിരക്തന്റെ നിലയിലായിത്തീരുകയും സന്തത്യർത്ഥമായി ഇനി ഒന്നും പരിശ്ര

മിക്കാൻ കഴികയില്ലെന്നും 'യൽ ഭാവി തൽ ഭവതു' എന്നും ഏകദേശം തീൎച്ചപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും അങ്ങിനെ വിചാരിച്ചാൽപ്പോരെന്നും തങ്ങളാൽ കഴിയുന്നതെല്ലാം ഇനിയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കേണ്ടതാണെന്നും മററും ഞാൻ മുതലായ സ്നേഹിതന്മാരുടേയും മററു പല മാന്യപുരുഷന്മാരുടേയും നിർബ്ബന്ധവും ഉപദേശവും നിമിത്തം ശങ്കുണ്ണി അ അവർകൾ ൧൦൭൪-ാമാണ്ടു മിഥുനമാസത്തിൽ മൂന്നാമതായി ഒന്നുകൂടി വിവാഹം ചെയ്തു.

തദനന്തരം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ അനിൎവ്വചനീയമായ ഒരു കഷ്ടംകൂടി അനുഭവിക്കേണ്ടതായി വന്നു. അദ്ദേഹം രണ്ടാമതു വിവാഹം ചെയ്ത സകലസൽഗുണസമ്പൂൎണ്ണയായ ആ ദ്വിതീയഭാൎയ്യ ൧൦൭൯-ാമാണ്ടു മേടമാസത്തിൽ മസൂരികാദീനത്താൽ പരലോകപ്രാപ്തയായി. ഇതു ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള കഷ്ടാനുഭവസൌധങ്ങളുടെ എല്ലാംകൂടിയുള്ള ഒരു താഴികക്കുടമായിട്ടാണു പരിണമിച്ചതു്. സൽഗുണനിധിയായിരുന്ന ആ പ്രിയതമയെക്കുറിച്ചോൎത്തു ദിവസത്തിൽ ഒരിക്കലെങ്കിലും കുറെ കണ്ണീർ പൊഴിക്കാതെയിരിക്കാൻ ശങ്കുണ്ണി അവർകൾക്കു് ഇപ്പോഴും കഴിയുന്നുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

൧൦൮൪-ാമാണ്ടു കൎക്കടകത്തിൽ ജ്യേഷ്ഠത്തിയും പരലോകപ്രാപ്തയായിപ്പോയി. അനന്തരം ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ൧൦൯൦-ാമാണ്ടു മിഥുനമാസത്തിൽ ഏറ്റുമാനൂർ പനവേലി കൃഷ്ണശൎമ്മാ അവർകളുടെ ദ്വിതീയപുത്രനെ ദത്തഹോമദാനവിധിപ്രകാരം ദത്തെടുത്തു് ഉപനയനം മുതലായവ കഴിച്ചു സ്വപുത്രനാക്കുകയും ആ ദത്തുപുത്രനെക്കൊണ്ടു് ൧൦൯൧ മേടത്തിൽ ഒരു കന്യകയെ വിവാഹംചെയ്യിച്ചു സ്വഗൃഹത്തിൽ കുടിവെയ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ ഇപ്പോൾ ശങ്കുണ്ണി അവർകളുടെ കുടുംബത്തിൽ അദ്ദേഹവും, അദ്ദേഹം മൂന്നാമതു വിവാഹം ചെയ്ത ആ ധൎമ്മപത്നിയും ദത്തുപുത്രനും തൽഭാൎയ്യയുമല്ലാതെ വേറെ ആരുമില്ല. എങ്കിലും അദ്ദേഹം സന്തത്യൎത്ഥം വളരെ നാളായിട്ടു ശങ്കരിക്കു തക്കവണ്ണവും അതി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ലധികവും സൽകർമ്മങ്ങൾ അവിച്ഛിന്നമായി ചെയ്തുകൊണ്ടാണിരിക്കുന്നതു്. അതിനാൽ അനേക സജ്ജനങ്ങളുടെ അനുഗ്രഹവും ആഗ്രഹവും അചിരേണ സഫലീഭവിച്ച് ആ ഭ്രാതൃപുത്രനോടും തൽപത്നിയോടും അവർക്കുണ്ടാകുന്ന അനേകം ശുഭസന്താനങ്ങളോടും ആയുരാരോഗ്യസമ്പൽസമൃദ്ധിയോടുംകൂടി ശങ്കുണ്ണി അവർകൾ ഇനിയും വളരെക്കാലം സുഖമായി ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതിനു സർവ്വേശ്വരൻ സദയം കടാക്ഷിക്കുമാറാകട്ടെ.

പന്തളം കൃഷ്ണവാരിയർ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഐതിഹ്യമാല

ഏഴാം ഭാഗം

൧. ചെങ്ങന്നൂർ ഭഗവതി

ചെങ്ങന്നൂർ മഹാക്ഷേത്രത്തിലെ പ്രധാന മൂർത്തികൾ പാർവതീപരമേശ്വരന്മാരാണ്. എന്നാൽ ആ ദേവിയുടെ പേരിനു മാത്രമേ പ്രസിദ്ധിയുള്ളൂ. ദേവീസാന്നിദ്ധ്യംകൂടിയുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം ഇങ്ങിനെയിരിക്കുന്നതു സാധാരണമാണ്. തിരുമാന്ധാംകുന്ന്, കൊടുങ്ങല്ലൂർ, പനയന്നാർകാവ് ഈ ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പ്രധാനമായി പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു ശിവനാണല്ലോ. എങ്കിലും ആ സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം ഭഗവതികൾക്കാണ് പ്രസിദ്ധി. അതുപോലെതന്നെ ചെങ്ങന്നൂരും ഭഗവതിയെക്കുറിച്ചല്ലാതെ ശിവനെക്കുറിച്ച് ആരുമൊന്നും പറഞ്ഞുകേൾക്കുന്നില്ല. ആ ദേവിയുടെ പ്രസിദ്ധിയും മാഹാത്മ്യവും ഒട്ടും ചില്ലറയല്ലതാനും. അവയെക്കുറിച്ചു പിന്നാലെ പ്രസ്താവിക്കാം. ഈ ദേവീദേവന്മാർ ഇവിടെ ആവിർഭവിച്ചതിന്റെ കാരണം തന്നെ ആദ്യമേ പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

പണ്ടു പാർവതീസ്വയംവരത്തിനായിട്ടു ശ്രീപരമേശ്വരനും തദ്ദർശനാർത്ഥം ബ്രഹ്മാവും വിഷ്ണുവും ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാരും സിദ്ധന്മാർ, സാദ്ധ്യന്മാർ, കിന്നരന്മാർ, കിമ്പുരുഷന്മാർ, യക്ഷന്മാർ, ഗന്ധർവന്മാർ മുതലായ ദേവയോനികളും അപ്സരസ്സുകളും സകല മഹർഷികളും മററും ഹിമവൽപാർശ്വത്തിങ്കൽ ചെന്നുചേർന്നപ്പോൾ അവരുടെ ഭാരംകൊ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ണ്ടു ഭൂഗോളം വടക്കോട്ടു മറിഞ്ഞുപോയേയ്ക്കുമോ എന്നു സംശയിച്ചു ബ്രഹ്മാദികളായ ത്രിമൂൎത്തികൾ അത്യന്തം തപശ്ശക്തിയുള്ള മഹാനായ അഗസ്ത്യമഹൎഷിയെ വിളിച്ചു തെക്കു പമ്പാനദിയുടെ തെക്കേക്കരയിലുള്ള ശോണാദ്രിയിൽച്ചെന്നു്, ഈ സ്വയംവരം കഴിഞ്ഞു ഹിമവൽപാൎശ്വത്തിങ്കൽനിന്നു് എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞുപോകുന്നതുവരെ ഇരിക്കാൻ നിയോഗിച്ചു. അതു കേട്ടു് അഗസ്ത്യമഹൎഷി "ശോണാദ്രിയിൽച്ചെന്നു് ഇരിക്കുന്നതിനു വിരോധമില്ല. എങ്കിലും ദേവിയുടെ സ്വയംവരമഹോത്സവം കാണാതെ പോകുന്ന കാൎയ്യത്തിൽ അപാരമായ മനസ്താപമുണ്ടു്" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ബ്രഹ്മാവു് "അതിനെക്കുറിച്ചു മനസ്താപം വേണ്ട. ഇവിടെയുണ്ടാകുന്ന ഘോഷങ്ങളെല്ലാം അവിടെക്കാണിച്ചുതരാം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനേ മഹൎഷി "എന്നാൽ മതി" എന്നു സമ്മതിച്ചു് അവിടെനിന്നു പോയി ശോണാദ്രിയിലെത്തി തപോനിഷ്ഠയോടുകൂടിത്തന്നെ അവിടെയിരുന്നു.

സ്വയംവരാനന്തരം ശ്രീപരമേശ്വരനും ശ്രീപാൎവ്വതിയും ബ്രഹ്മാവും വിഷ്ണുവും ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാരും മറ്റും ശോണാദ്രിയിൽ അഗസ്ത്യമഹൎഷിയുടെ അടുക്കൽ സാഘോഷം ചെന്നുചേൎന്നു. അപ്പോൾ ശ്രീപാൎവ്വതി തൃപ്പൂത്തു (ഋതു) ആയി. പിന്നെ ഋതുശാന്തികല്യാണം അവിടെവെച്ചു കെങ്കേമമായി നടത്തി. അതിന്റെ ഘോഷങ്ങളെല്ലാം കണ്ടപ്പോൾ അഗസ്ത്യമഹൎഷിക്കു സ്വയംവരോത്സവം കാണാഞ്ഞിട്ടുണ്ടായ മനസ്താപം തീൎന്നു. അനന്തരം ബ്രഹ്മാദികൾ അവിടെനിന്നു പിരിഞ്ഞുപോവുകയും ചെയ്തു. അവിടം അന്നു വലിയ വനപ്രദേശമായിരുന്നു. പിന്നെയും വളരെക്കാലം അങ്ങിനെതന്നെ കിടന്നിരുന്നു.

അനന്തരം ശ്രീപരശുരാമൻ പരദേശങ്ങളിൽനിന്നു ബ്രാഹ്മണരെയും മറ്റും കേരളത്തിൽക്കൊണ്ടുവന്നതിന്റെ ശേഷം അവരിൽ ചിലർ ഈ സ്ഥലം വെട്ടിത്തെളിച്ചു ജനവാസയോഗ്യമാക്കിത്തീൎത്തു. പിന്നെ കേരളരാജ്യത്തെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വടക്കു മുപ്പത്തിരണ്ടു, തെക്കു മുപ്പത്തിരണ്ട് ഇങ്ങിനെ അറു പത്തിനാലു ഗ്രാമങ്ങളാക്കി വിഭജിച്ചപ്പോൾ ഈ സ്ഥലവും ഒരു ഗ്രാമവും മലയാളബ്രാഹ്മണസങ്കേതവും വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ ഈ ദേശത്തിന്റെ അധിപനുമായിത്തീൎന്നു. 'ശോണാദ്രി' എന്നുള്ള ഗീൎവ്വാണപദം മലയാളത്തിലായപ്പോൾ 'ചെങ്കുന്ന്' എന്നായി. അതു് ഒരു ഊരു (ഗ്രാമം) കൂടിയായപ്പോൾ 'ചെങ്കുന്നൂര്' എന്നായി. അതു കാലക്രമേണ ചെങ്ങന്നൂരായിപ്പരിണമിച്ചു.

ഇപ്പോൾ ചെങ്ങന്നൂർ ക്ഷേത്രമിരിക്കുന്ന സ്ഥലം അന്നു വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാന്റെ അധീനതയിലുൾപ്പെട്ടതായിരുന്നതിനാൽ അവിടുന്ന് ആ സ്ഥലം 'നയനാരുപിള്ള' എന്നൊരാൾക്കു പാട്ടത്തിനു കൊടുത്തിരുന്നു. ആ നയനാരുപിള്ളയുടെ കൂലിവേലക്കാരത്തിയായ ഒരു കുറത്തി ഒരുദിവസം അവളുടെ അരിവാൾ മൂൎച്ചകൂട്ടാനായി അവിടെ കണ്ട ഒരു കല്ലിന്മേലിട്ടു തേച്ചു. അപ്പോൾ ആ കല്ലിൽനിന്നു രക്തം പ്രവഹിച്ചുതുടങ്ങി. അവൾ അതു കണ്ടു പേടിച്ചു പരിഭ്രമിച്ച് ഓടിച്ചെന്ന് ഈ വിവരം നയനാരുപിള്ളയോടു പറഞ്ഞു. നയനാരുപിള്ള അതു വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാന്റെ അടുക്കലറിയിച്ചു. തമ്പുരാൻ ഉടനെ തന്റെ സ്വജനങ്ങളായ ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്മാരോടുകൂടി ആ സ്ഥലത്തെത്തി. അപ്പോഴേയ്ക്കും പൌരപ്രധാനന്മാരായ പല യോഗ്യന്മാരും അവിടെ വന്നുകൂടി. തമ്പുരാന്റെ കൂടെച്ചെന്ന ബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരാൾ അവിടുത്തെ സ്വജനവും പ്രസിദ്ധ തന്ത്രിയുമായ താഴമൺ പോററിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം മന്ത്രതന്ത്രങ്ങളിലെന്നപോലെ സകല ശാസ്ത്രങ്ങളിലും അതിനിപുണനായ ഒരു ദിവ്യനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ആ ശിലയും രക്തപ്രവാഹവും കണ്ടിട്ടു സ്വല്പനേരം ധ്യാനനിഷ്ഠനായി ഇരുന്നതിന്റെ ശേഷം, "ഇതു കേവലം കാട്ടുശിലയല്ലെന്ന് ഈ രക്തപ്രവാഹംകൊണ്ടുതന്നെ . സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലോ. ഇതു സ്വയംഭൂവായ ഒരു ശിവലിംഗമാണ്. ഇങ്ങിനെ കാണപ്പെടുന്ന ഈശ്വരബിംബത്തിങ്കൽ ഉടനെ ഒരു നിവേദ്യ

മെങ്കിലും കഴിക്കാഞ്ഞാൽ പെട്ടെന്നിതു് അപ്രത്യക്ഷമായിപ്പോയിയെന്നും വരാം. ഈ രക്തപ്രവാഹം നില്ക്കുന്നതിനു തൽക്കാലം മുപ്പത്താറുപറ നെയ്യ് ഈ ബിംബത്തിന്നു് ആടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സമന്ത്രം ഘൃതധാര ചെയ്യാതെ ഈ രക്തസ്രാവം നില്ക്കയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ നിവേദ്യത്തിനു വേണ്ടുന്ന സാധനങ്ങളും ആടുന്നതിനു മുപ്പത്താറുപറ നെയ്യും അവിടെ വരുത്തിക്കൊടുത്തു. താഴമൺ പോററി അവയെടുത്തു നിവേദ്യവും * നെയ്യാട്ടവും നടത്തുകയും ഉടനെ രക്തം സ്രവിക്കാതെയാവുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ, താഴമൺപോററി മുതലായവർ യോഗംകൂടി അവിടെ ക്ഷേത്രം പണിയിക്കുന്നതിനുള്ള ആലോചന തുടങ്ങി. അപ്പോൾ താഴമൺ പോററി "ഇവിടെ ശിവൻ മാത്രമല്ല ഇളകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. ശ്രീപാർവ്വതിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യവുമുണ്ടു്. അതിനാൽ ക്ഷേത്രം പണിയിക്കുമ്പോൾ ശിവന്റെ ശ്രീകോവിലോടുകൂടി ദേവിയുടെ വിഗ്രഹം പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതിനും ഒരു ഗർഭഗൃഹമുണ്ടായിരിക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞു.

ഇങ്ങിനെ ആ യോഗക്കാർ ഓരോന്നു പറയുകയും ആലോചിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന അവസരത്തിൽ സാക്ഷാൽ ഉളിയന്നൂർ പെരുന്തച്ചൻ ദൈവഗത്യാ അവിടെ വന്നുചേർന്നു. പെരുന്തച്ചനെക്കണ്ടപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നവരെല്ലാവരും "അയേ! മൃഗ്യമാണാ ലതാ പാദയോഃ പ്രോതാ" (തേടിയ വള്ളി കാലിൽച്ചുററി) എന്നു വിചാരിച്ചു് ഏററവും സന്തോഷത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തെ സാദരം സൽക്കരിച്ചിരുത്തി, അവിടെ ഉണ്ടായ സംഗതികളും തങ്ങളുടെ ആലോചനയും അദ്ദേഹത്തെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും അമ്പലം പണിയിക്കുന്നതിന്നു് ഒരു കണക്കു ചാർത്തിക്കൊടുക്കണമെന്നു് അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. പെരുന്തച്ചൻ രണ്ടു മൂന്നു

* ആണ്ടുതോറും മൂന്നു പറ നെയ്യ് ആ ദിവസം ഇപ്പോഴും ആടാറുണ്ടു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ദിവസം അവിടെത്താമസിച്ച് അമ്പലം, കൂത്തമ്പലം, ഗോപുരങ്ങൾ മുതലായവയുടെ കണക്കുകൾ ചാൎത്തിക്കൊടുക്കുകയും "താമസിയാതെ ഇനിയും വന്നുകൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അവിടെനിന്നു പോവുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം ഏതാനും മാസങ്ങൾക്കു ശേഷം പെരുന്തച്ചൻ പിന്നെയും അവിടെച്ചെന്നിരുന്നു. അപ്പോഴെയ്ക്കും അമ്പലംപണി മിക്കവാറും തീൎന്നിരുന്നു. ശിവന്റെ ശ്രീകോവിൽ കിഴക്കോട്ടു ദൎശനമായി തുരവായിട്ടും ശ്രീപാൎവ്വതിയുടെ ശ്രീകോവിൽ തുരവിന്നു പുറത്തു പടിഞ്ഞാട്ടു ദൎശനമായിട്ടുമായിരുന്നു പണിതിരുന്നതു്. പെരുന്തച്ചൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതും അങ്ങിനെതന്നെയായിരുന്നു. ചുററമ്പലം, തിടപ്പള്ളി മുതലായവയും പണിതു തീൎത്തിരുന്നു. എന്നാൽ കൂത്തമ്പലത്തിന്റെ പണി ആരംഭിക്കുകപോലും ചെയ്തിരുന്നില്ല. അതിന്റെ കണക്കു സാധാരണ രീതിയിലല്ല പെരുന്തച്ചൻ ചാൎത്തിക്കൊടുത്തിരുന്നതു. കൂത്തമ്പലം കക്കുടാന്ധാകൃതിയിൽ പണിതു തീൎക്കത്തക്കവണ്ണമായിരുന്നു കണക്കുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തിരുന്നതു്. അങ്ങിനെ പണിതു തീൎക്കുന്നതിന്ന് ആ ദിക്കിലും അടുത്ത പ്രദേശങ്ങളിലുമുണ്ടായിരുന്ന ആശാരിമാർ വിചാരിച്ചിട്ടു സാധിച്ചില്ല. അതിനാൽ പെരുന്തച്ചൻ ഏതാനും മാസങ്ങൾ അവിടെത്താമസിച്ചു സ്വയമേവ പണിതും, പറഞ്ഞുകൊടുത്തു മററുള്ള ആശാരിമാരേക്കൊണ്ടു പണിയിച്ചും കൂത്തമ്പലവും തീൎത്തു.

അമ്പലംപണിയെല്ലാം കഴിഞ്ഞു തീൎന്നപ്പോൾ വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ മുതലായവർ ശ്രീപാൎവ്വതിയുടെ ഒരു ശിലാവിഗ്രഹം പെരുന്തച്ചൻതന്നെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഉടനെ പെരുന്തച്ചൻ മതിൽക്കകത്തെല്ലാം ചുററിനടന്ന് ആ സ്ഥലം ആകപ്പാടെ പരിശോധിച്ചതിന്റെ ശേഷം മതിൽക്കകത്തു വായുകോണിലായി ഒരു സ്ഥലം തൊട്ടുകാണിച്ചിട്ട് അവിടം വെട്ടിക്കുഴിച്ചു മണ്ണു മാററിക്കളവാൻ പറഞ്ഞു. തമ്പുരാന്റെ കല്പനപ്രകാരം അങ്ങിനെ ചെയ്തപ്പോൾ മണ്ണിനടിയിൽനിന്നു ദേവിയുടെ ഒരു ശിലാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വിഗ്രഹം യാതൊരു കേടും കൂടാതെ കണ്ടുകിട്ടി. പെരുന്തച്ചൻ ആ വിഗ്രഹമെടുത്ത് അവിടെക്കൊടുത്തിട്ടു പിന്നെയും അവിടെ നിന്നു പോയി.

അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന ശുഭമുഹൂർത്തത്തിൽ ദേവീപ്രതിഷ്ഠയും ദേവനും ദേവിക്കും യഥാവിധി കലശം, ഉത്സവം മുതലായവയും നടത്തുകയും നിത്യനിദാനം, മാസവിശേഷം, ആട്ടവിശേഷം മുതലായവ നിശ്ചയിച്ച് അവയെല്ലാം പതിവുകളേർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ആണ്ടുതോറും ധനുമാസത്തിൽത്തിരുവാതിര കൊടിയേറി ഇരുപത്തെട്ടു ദിവസത്തെ ഉത്സവം വേണമെന്നാണ് നിശ്ചയിച്ചത്. അങ്ങിനെ ഇപ്പോഴും നടന്നുവരുന്നുമുണ്ട്. ആ മുറയ്ക്കു സാധാരണ ആറാട്ടു മകരമാസത്തിൽത്തിരുവാതിരനാളാകും. എന്നാൽ ചില കൊല്ലം ധനുമാസത്തിൽ രണ്ടു തിരുവാതിര വന്നാൽ ആദ്യത്തെത്തിരുവാതിര കൊടിയേററും രണ്ടാമത്തേത്തിരുവാതിര ആറാട്ടുമായിരിക്കും.

ഇത്രയുമൊക്കെയായപ്പോഴേയ്ക്കും അവിടെ ദേവിയുടെ ചൈതന്യം ധാരാളമായിത്തീൎന്നു. ഭക്തിപൂൎവ്വം ആ ദേവിയെ സേവിച്ചപേക്ഷിച്ചാൽ സാധിക്കാത്ത കാൎയ്യമില്ലെന്നായിത്തീൎന്നു. അതിനാലവിടെ ഭജനത്തിനായും ദൎശനത്തിനായും സംഖ്യയില്ലാതെ ജനങ്ങൾ വന്നുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ആ ദേവിയുടെ സന്നിധിയിൽ ഭജിച്ചിട്ട് അപസ്മാരം മുതലായ ബാധകൾ ഒഴിയുകയും അസാദ്ധ്യങ്ങളായ മഹാവ്യാധികൾ ഭേദപ്പെടുകയും സകലാഭീഷ്ടങ്ങളും സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുകയാൽ ജനങ്ങൾക്കു ദേവിയെക്കുറിച്ചുള്ള ഭക്തിയും വിശ്വാസവും സീമാതീതമായി വൎദ്ധിച്ചു.

ദേവിയെക്കുറിച്ചു ജനങ്ങൾക്കു ഭക്തിയും വിശ്വാസവും വൎദ്ധിക്കുന്നതിന് ഒരു കാരണംകൂടി ഉണ്ടായിത്തീൎന്നു. ഒരു ദിവസം കാലത്തു ശാന്തിക്കാരൻ കുളിച്ചു ചെന്നു ദേവിയുടെ നട തുറന്നു നിൎമ്മാല്യം വാങ്ങിയപ്പോൾ ഉടയാടയിൽ രജസ്സു കാണുകയാൽ സംശയിച്ചു നിൎമ്മാല്യത്തോടു (പൂവു, മാല മുതലായവയോടു)കൂടെ ഉടയാട പതിവുപോലെ പുറത്തിടു

കയും സംശയിക്കപ്പെട്ട സംഗതി സപകാര്യമായി കഴകക്കാരൻ വാരിയരോട്ട പറയുകയും ചെയ്തു. വാരിയർ ആ സംഗതി ദേവസപക്കാരെ അറിയിക്കുകയും അവരുടെ നിയോഗപ്രകാരം ആ ഉടയാട പൊതിഞ്ഞുകെട്ടി വഞ്ഞിപ്പുഴമഠത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി അകത്തു കൊടുപ്പിച്ച വലിയ തമ്പുരാട്ടിയെ കാണിക്കുകയും വലിയ തമ്പുരാട്ടി നോക്കി പരിശോധിച്ച ദേവി ഋതുവായതുതന്നെയാണെന്നു തീച്ചപ്പെടുത്തുകയും എങ്കിലും താഴമൺമഠത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി അവിടത്തെ വലിയ അന്തജ്ജനത്തേക്കൂടെ കാണിച്ചേയ്ക്കണം എന്നു കല്പിച്ച് ഉടയാട മടക്കിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. വാരിയർ ഉടയാട താഴമൺമഠത്തിലും കൊണ്ടുപോയി ദാസികൾ മുഖാന്തരം അകത്തു കൊടുത്തു കാണിച്ചു. അവിടത്തെ വലിയ അന്തജ്ജനവും നോക്കി വലിയ തമ്പുരാട്ടി കല്പിച്ചതുപോലെതന്നെ തീച്ചപ്പെടുത്തിപ്പറഞ്ഞു. ഇങ്ങിനെ സംഗതി തീച്ചയായതിൻെറ ശേഷം തന്ത്രിയായ താഴമൺപോററി അമ്പലത്തിൽച്ചെന്നു പടിഞ്ഞാറേച്ചുററമ്പലത്തിൻെറ വടക്കേ മൂലയിൽ (വായുകോണിൽ) ഉള്ള ഒരു മുറി ദേവസപക്കാർ മുഖാന്തരം കെട്ടിവിതാനിച്ച് അലങ്കരിപ്പിച്ച ദേവിയെ ശ്രീകോവിലകത്തുനിന്ന് എഴുന്നള്ളിച്ച് ആ മുറിയിലിരുത്തി. ഉടനെ ശ്രീകോവിൽ അടച്ചുപൂട്ടുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ മൂന്നു ദിവസത്തേയ്ക്ക ദേവിക്കു പൂജ, ദീപാരാധന മുതലായവയെല്ലാം ദേവിയെ എഴുന്നള്ളിച്ചിരുത്തിയ സ്ഥലത്തുവെച്ചുതന്നെ നടത്തി. രാത്രിയിൽ ദേവിക്കു തുണയായി മൂന്നു ദിവസം പടിഞ്ഞാറേച്ചുററമ്പലത്തിൽ കിടക്കുന്നതിനു നാലു നായർസ്ത്രീകളെ ഏപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ മൂന്നുദിവസം കഴിഞ്ഞതിൻെറ ശേഷം നാലാം ദിവസം രാവിലെ ദേവിയെ തൃപ്പൂത്താറാട്ടിനായിട്ട (ഋതുസ്നാനത്തിന്നായിട്ട) പിടിയാനപ്പുറത്തു കയററി പമ്പാനദിയുടെ കൈവഴിയായ 'മിത്രപ്പുഴക്കടവ്' എന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്ക വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുകൂടി എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ടുപോയി, അന്തജ്ജനങ്ങളുടെ ഋതുസ്നാനംപോലെ മണ്ണാത്തിമാററു മുതലായ ഉപകരണങ്ങളോടും പരിയപ്പെട്ട സ്ത്രീകളുടെ സാഹചയ്യ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ത്തോടുംകൂടി ആറാടിച്ചു. തന്ത്രി, പരികൎമ്മികൾ മുതലായവർ ചെന്നു സാധാരണമായി ആറാട്ടുകൾക്കുള്ള ചടങ്ങുകളോടുകൂടി പുണ്യാഹം, പൂജ മുതലായവയും കഴിച്ചു ദേവിയെ പിടിയാനപ്പുറത്തുതന്നെ വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുകൂടി തിരിയെ എഴുന്നള്ളിച്ചു. ആ എഴുന്നള്ളത്തു മതിൽക്കകത്തെത്തിയപ്പോൾ പതിവുള്ള എതിരുത്ത (കാലത്തേയുള്ള) ശിവേലിക്കു ദേവനേയും എഴുന്നള്ളിച്ചു. പിന്നെ രണ്ടെഴുന്നള്ളത്തുകളുംകൂടി മൂന്നു പ്രദക്ഷിണം കഴിഞ്ഞു ദേവനെ ദേവന്റെ ശ്രീകോവിലകത്തേയ്ക്കും ദേവിയെ ദേവിയുടെ ശ്രീകോവിലകത്തേയ്ക്കും എഴുന്നള്ളിച്ചു. അങ്ങിനെ ആ അടിയന്തിരം അവസാനിച്ചു.

അടുത്ത മാസത്തിലും ദേവി ഋതുവായി. അപ്പോഴും ശാന്തിക്കാരൻ മുൻമാസത്തിലെപ്പോലെ ഉടയാട നിൎമ്മാല്യത്തോടുകൂടിയെടുത്തു പുറത്തിടുകയും സംഗതി വാരിയരോടു സകാൎയ്യമായിപ്പറയുകയും ചെയ്തു. വാരിയർ ഉടയാട വഞ്ചിപ്പുഴമഠത്തിലെ വലിയ തമ്പുരാട്ടിയേയും താഴമൺമഠത്തിലെ വലിയ അന്തൎജ്ജനത്തെയും കാണിച്ചു സംഗതി തീൎച്ചപ്പെടുത്തുകയും വിവരം ദേവസ്വക്കാരെ അറിയിക്കുകയും തന്ത്രി മുതലായവർകൂടി തൃപ്പൂത്താറാട്ടുവരേയുള്ള സകല കാൎയ്യങ്ങളും യഥാപൂൎവ്വം ഭംഗിയായി നടത്തുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം വഞ്ചിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ മുതലായവർ യോഗംകൂടി ദേവി പിന്നെയും മാസംതോറും ഋതുവാകുമെന്നുതന്നെ തീൎച്ചപ്പെടുത്തി അതു സംബന്ധിച്ചു വേണ്ടുന്ന ചെലവിലേയ്ക്കുകൂടി മുതൽ വകവെച്ചു ദേവസ്വംവക പതിവുകണക്കിൽ ചേൎത്തെഴുതിക്കുകയും ദേവിയുടെ പരിയപ്പെട്ടവരായി ചില വീട്ടുകാരെ നിശ്ചയിക്കുകയും അവൎക്കു ചില അനുഭവങ്ങൾ നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ അടിയന്തിരം പിന്നെ മുറയ്ക്കു നടന്നുകൊണ്ടുമിരുന്നു.

അങ്ങിനെയിരുന്ന കാലത്തു പെരുന്തച്ചൻ പിന്നെയുമൊരുദിവസം ചെങ്ങന്നൂർ ചെന്നിരുന്നു. അപ്പോൾ പഞ്ചലോഹങ്ങൾ ചേൎത്തു് ഒരു ദേവീവിഗ്രഹം വാൎത്തുണ്ടാക്കി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൊണ്ടാണു് അദ്ദേഹം ചെന്നതു്. ആ ബിംബം തന്ത്രിയായ താഴമൺപോററിയെ ഏല്പിച്ചുകൊടുത്തിട്ടു് "ഇനി ഏതാനും ശതാബ്ദങ്ങൾ കഴിയുമ്പോൾ ഈ അമ്പലത്തിനു് അഗ്നിബാധയുണ്ടാകും. അപ്പോൾ അമ്പലത്തോടുകൂടി ഇപ്പോഴത്തെ ദേവീവിഗ്രഹവും നഷ്ടപ്പെട്ടുപോകും. പിന്നീടു് അമ്പലംപണി കഴിഞ്ഞു പ്രതിഷ്ഠിക്കുമ്പോൾ ഈ വിഗ്രഹം ഉപയോഗപ്പെടുത്തണം. അക്കാലംവരെ ഈ വിഗ്രഹം ഇവിടെ വടക്കുവശത്തുകൂടി ഒഴുകുന്ന നദിയുടെ കരയോടു ചേൎന്നുകാണുന്ന പാറയുടെ സമീപത്തുള്ള കയത്തിലിട്ടേയ്ക്കണം. അക്കാലത്തുണ്ടായിരിക്കുന്നവൎക്കു് ഇതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടായിരിക്കുമല്ലോ. അതിനാൽ അവരുടെ അറിവിനായി ഈ വിവരങ്ങളെല്ലാം ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിലെഴുതി സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചേയ്ക്കുകയും വേണം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു പെരുന്തച്ചൻ പോവുകയും ആ താഴമൺപോററി അപ്രകാരമെല്ലാം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം ഏതാനും ശതാബ്ദങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പെരുന്തച്ചൻ പറഞ്ഞിരുന്നതുപോലെ അമ്പലത്തിനു് അഗ്നിബാധയുണ്ടായി. അപ്പോൾ ബിംബഹാനി വരരുതെന്നു കരുതി ജനങ്ങൾകൂടി ആദ്യം ശിവന്റെ ശ്രീകോവിലിനകത്തു ചെളി (ചേറു) കോരിക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടു നിറച്ചു. പിന്നെ ദേവിയുടെ ശ്രീകോവിലിനകത്തുകൂടെ അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നതിനു ചെന്നപ്പോഴേയ്ക്കും തീജ്വാലകൊണ്ടു് ആൎക്കും അങ്ങോട്ടടുക്കാൻവയ്യാതെയായിപ്പോയതിനാൽ അമ്പലം വെന്തു വെണ്ണീറായതിനോടുകൂടി ദേവിയുടെ വിഗ്രഹം പൊട്ടിത്തകൎന്നുപോയി. അഗ്നിബാധയിൽപ്പെട്ടു് അമ്പലവും കൂത്തമ്പലവും ഗോപുരങ്ങളുമെല്ലാം നിശ്ശേഷം അഗ്നിക്കിരയായിത്തീൎന്നു.

പിന്നെ വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ മുതലായ യോഗക്കാരും മററും കൂടിയാലോചിച്ചു് അധികം താമസിയാതെ അമ്പലവും മററും യഥാപൂൎവ്വം പുതുതായി പണികഴിപ്പിച്ചു. കൂത്തമ്പലം പണിയുന്നതിനു് അറിയാവുന്ന ആശാരിമാരില്ലാതെയിരുന്നതിനാൽ അതു മാത്രം പണിയിച്ചില്ല. കക്കടാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ണ്ഡാകൃതിയിലുള്ള അതിന്റെ തറ ആ സ്ഥിതിയിൽത്തന്നെ ഇപ്പോഴും അവിടെക്കാണ്മാനുണ്ട്.

അമ്പലംപണി കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം ദേവീവിഗ്രഹമുണ്ടാക്കിക്കാനുള്ള ആലോചനയായി. ലക്ഷണപ്പിഴ കൂടാതെ ശാസ്ത്രപ്രകാരം ബിംബം പണിയാൻ പടിപ്പും പരിചയവുമുള്ള ശില്പാശാരി എവിടെയുണ്ടെന്ന് അന്വേഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്ത് അന്നു താഴമൺ മഠത്തിൽ മൂപ്പായിരുന്ന നീലകണ്ഠൻപോററി ഒരു ദിവസം അത്താഴം കഴിഞ്ഞു കിടന്നുറങ്ങിയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു സ്വപ്നമുണ്ടായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ ആരോ ചെന്നു "ഗ്രന്ഥം നോക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞതായിട്ടായിരുന്നു സ്വപ്നം. ഉടനെ അദ്ദേഹമുണർന്നു കണ്ണു തുറന്നു നോക്കീട്ട് അവിടെയെങ്ങും ആരെയും കണ്ടില്ല. "എന്തോ സാരമില്ല" എന്നു വിചാരിച്ച് അദ്ദേഹം പിന്നെയും കണ്ണടച്ചുറങ്ങിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ വീണ്ടും മേൽപ്രകാരം സ്വപ്നമുണ്ടായി. അങ്ങിനെ അന്നുമുതൽ നാലഞ്ചുദിവസമടുപ്പിച്ചു രാത്രിതോറും നാലുമഞ്ചും പ്രാവശ്യം അദ്ദേഹം സ്വപ്നം കണ്ടു. അതിന്റെ സാരമെന്താണെന്നു മനസ്സിലായില്ലെങ്കിലും "ഗ്രന്ഥം നോക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞതായിട്ടാണല്ലോ സ്വപ്നമുണ്ടായത്. ഏതെങ്കിലും ഗ്രന്ഥങ്ങളഴിച്ചു പരിശോധിക്കുക തന്നെ എന്നു വിചാരിച്ച് അദ്ദേഹം അടുത്ത ദിവസം ഗ്രന്ഥപ്പെട്ടി തുറന്ന് ഓരോ ഗ്രന്ഥങ്ങളെടുത്തഴിച്ചു പരിശോധിച്ചുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ "പെരുന്തച്ചൻ ഒരിക്കൽ ഇവിടെ വന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം, "ഇനി ഏതാനും ശതാബ്ദങ്ങൾ കഴിയുമ്പോൾ ഇവിടെ അമ്പലത്തിന് അഗ്നിബാധയുണ്ടാവുകയും അമ്പലത്തോടുകൂടി ദേവീവിഗ്രഹവും നഷ്ടപ്പെട്ടുപോവുകയും ചെയ്യും. അപ്പോൾ ആ വിഗ്രഹത്തിനു പകരം ഈ വിഗ്രഹം പ്രതിഷ്ഠിച്ചുകൊള്ളണം" എന്നു പറഞ്ഞു പഞ്ചലോഹനിർമ്മിതമായ ഒരു ദേവീവിഗ്രഹം തന്നിട്ടാണ് അദ്ദേഹം പോയത്. ആ വിഗ്രഹം ഇവിടെ വടക്കുവശത്തുള്ള പുഴവക്കിലുള്ളു കാണുന്ന പാറയുടെ സമീപത്തുള്ള കയത്തിൽ നിക്ഷേപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആവശ്യപ്പെട്ട

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മ്പോൾ എടുത്തുകൊള്ളേണം" എന്നു എഴുതിയിരിക്കുന്നതായിരുന്നു. ആ വിവരം നീലകണ്ഠൻപോററി വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ മുതലായവരെ അറിയിച്ചു. ഉടനെ തമ്പുരാൻ അനേകമാളുകളെ അയച്ചു കയത്തിൽ മുങ്ങിത്തപ്പി നോക്കിച്ചു. ഒരു ഫലവുമുണ്ടായില്ല.

അങ്ങിനെയിരിക്കെ കരുനാഗപ്പള്ളിക്കാരായ ചില മരയ്ക്കാന്മാർ വഞ്ചികളിൽ കയറി വലവീശി മത്സ്യം പിടിച്ചു നടന്ന കൂട്ടത്തിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ കയത്തിന്റെ സമീപം വഞ്ചികളടുപ്പിച്ചു കരയ്ക്കിറങ്ങി ആ കയത്തിൽക്കളിച്ചു. അപ്പോൾ അവരിൽ ഒരുത്തനു ആ കയത്തിന്റെ ആഴം എത്രമാത്രമുണ്ടെന്നൊന്നു നോക്കണമെന്നു തോന്നി. അവൻ ആ കയത്തിൽ മുങ്ങി അടിയിൽച്ചെന്നപ്പോൾ ഘനമുള്ള എന്തോ ഒരു വസ്തു അവന്റെ കാലിൽ തടഞ്ഞു. അവൻ അതെടുത്തു കരയ്ക്കു കൊണ്ടുവന്നു. അതു ആ ദേവീവിഗ്രഹം തന്നെയായിരുന്നു. ഉടനെ ഈ വിവരം വഞ്ഞിപ്പുഴത്തമ്പുരാൻ മുതലായവരറിഞ്ഞു ചിലരെപ്പറഞ്ഞയച്ചു ആ മരയ്ക്കാന്മാരെക്കൊണ്ടുതന്നെ ആ വിഗ്രഹമെടുപ്പിച്ചു പടിഞ്ഞാറെഗ്ഗോപുരത്തിങ്കൽ വരുത്തി. അപ്പോൾ ആ മരയ്ക്കാന്മാർ വിശപ്പുകൊണ്ടു ഏററവും വലഞ്ഞിരുന്നു. എങ്കിലും അന്നു ശിവരാത്രിയായിരുന്നതിനാൽ അവർക്കു കരിക്കു (ഇളനീർ) പഴം മുതലായവ ധാരാളമായിക്കൊടുത്തു സന്തോഷിപ്പിച്ചു അവരെപ്പറഞ്ഞയച്ചു.

പിന്നെ നവീകരണക്രിയാദികളോടുകൂടി ശുഭമുഹൂർത്തത്തിങ്കൽ ദേവിയുടെ ബിംബപ്രതിഷ്ഠയും കലശവും ഉത്സവവും മററും യഥാവിധി നടത്തുകയും ക്ഷേത്രകാര്യങ്ങളെല്ലാം യഥാപൂർവം മുറയ്ക്കു നടന്നുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും ആ നവീനപ്രതിഷ്ഠ കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ അവിടെ ദേവിയുടെ ചൈതന്യം ലേശംപോലും ഇല്ലാതെയായിത്തീർന്നു. അവിടെ ഭജനത്തിനായും ദർശനത്തിനായും ആരും വരാതെയും വഴിപാടുകളൊന്നും ഇല്ലാതെയുമായി. പതിവായി ഋതുവായിക്കൊണ്ടിരുന്ന ദേവിക്കു അതും ഇല്ലാതെയായി. ഇങ്ങിനെയൊക്കെയായിത്തീർന്നതു പ്രതിഷ്ഠ മുതലായവ നടത്തിയ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

തന്ത്രികൾ തപശ്ശക്തിയും മനഃശുദ്ധിയും മന്ത്രതന്ത്രാദികളിൽ പാണ്ഡിത്യവും പരിചയവുമില്ലാഞ്ഞിട്ടാണെന്നു പറഞ്ഞു ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ പരിഹസിപ്പാനും തുടങ്ങി. ക്രമേണ നീലകണ്ഠൻപോററിക്കു പരപരിഹാസവും തന്നിമിത്തമുള്ള മനസ്താപവും ദുസ്സഹമായിത്തീൎന്നു. അതിനാലദ്ദേഹം ഭക്തിപൂൎവ്വം ദേവിയെബ്ഭജിക്കുകയും ചില ദിവ്യമന്ത്രങ്ങൾകൊണ്ടു പതിവായി പുഷ്പാഞ്ജലികളും ചില ദിവ്യമന്ത്രങ്ങൾ ജപിച്ചു നിവേദ്യങ്ങളാൽ ഉപസ്തരിക്കുകയും മററും ചെയ്തു തുടങ്ങി. അങ്ങിനെ രണ്ടുമൂന്നു മാസം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേയ്ക്കും അവിടെ ദേവിയുടെ സാന്നിധ്യവും ചൈതന്യവുമുണ്ടായിത്തുടങ്ങിയതായി ജനങ്ങൾക്കു തോന്നിത്തുടങ്ങി. അപ്പോഴേയ്ക്കും അവിടെ ഭജനത്തിനായും ദൎശനത്തിനായും ജനങ്ങൾ കുറേശ്ശ വന്നുതുടങ്ങി. വഴിപാടുകളുമുണ്ടായിത്തുടങ്ങി. ദേവി ചിലപ്പോൾ ഋതുവായിത്തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

ഇങ്ങിനെ നീലകണ്ഠൻപോററിയുടെ അതിനിഷ്ഠയോടുകൂടിയ ഭജനം ഒരു സംവത്സരമായപ്പോഴേയ്ക്കും അവിടെ ദേവിയുടെ ചൈതന്യം പണ്ടത്തേതിൽ പതിന്മടങ്ങു വൎദ്ധിച്ചു. പിന്നെ അതു് അവിടെ ഒരിക്കലും കുറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇപ്പോഴും അതവിടെ പ്രതിദിനമെന്നപോലെ വൎദ്ധിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെയാണിരിക്കുന്നതു്. പത്തു പതിനഞ്ചു ഭജനക്കാരെങ്കിലുമില്ലാതെ ഒരിക്കലും വരാറില്ല. ചിലപ്പോൾ നൂറും നൂററമ്പതും പേരുണ്ടായിയെന്നും വരും. പ്രതിദിനം ദൎശനത്തിനായി അസംഖ്യമാളുകൾ വരുന്നുണ്ടു്. കണക്കില്ലാതെ വഴിപാടുകളുമുണ്ടാകുന്നുണ്ടു്. ആ ദേവി സകല ജനങ്ങൾക്കും സകലാഭീഷ്ടങ്ങളും സാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കുന്നുമുണ്ടു്. അവിടെച്ചെന്നു കണ്ടാൽ ദേവിയെക്കുറിച്ചുള്ള ഭക്തിയും വിശ്വാസവും പുരുഷന്മാരേക്കാളധികം സ്ത്രീകൾക്കാണെന്നു തോന്നും. ദേവി ഋതുവായിരിക്കുന്ന കാലങ്ങളിൽ അവിടെച്ചെന്നു ദൎശനം കഴിക്കുന്നതു സന്തതിക്കും സമ്പത്തിനും സൌഭാഗ്യത്തിനും നെടുമംഗല്യത്തിനും വളരെ നല്ലതാണെന്നുള്ള പ്രസിദ്ധി നിമിത്തം അക്കാലങ്ങളിൽ അവിടെ ദൎശനത്തി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നായി വരുന്ന സ്ത്രീജനങ്ങൾക്കു കണക്കില്ല. അപ്രകാരം തന്നെ തൃപ്പൂത്താറാട്ടു സംബന്ധിച്ചുള്ള എഴുന്നള്ളത്തിന്റെ മുമ്പിൽ താലപ്പൊലി എടുക്കുന്നതിനായിട്ടും അസംഖ്യം സ്ത്രീകൾ അവിടെ വന്നുകൂടുന്നുണ്ടു്. ദേവിയുടെ തൃപ്പൂത്താറാട്ടു സംബന്ധിച്ചുള്ള എഴുന്നള്ളത്തു കാണുന്നതിനു ദേവന്മാരോടുകൂടി ദേവസ്ത്രീകളും ആകാശത്തിങ്കൽ വന്നു നില്ക്കുമെന്നാണല്ലോ പ്രസിദ്ധി.

ദേവിയെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രസിദ്ധി ലോകത്തിൽ സർവ്വത്ര വ്യാപിക്കുകയും തങ്ങൾ എടുത്തുകൊടുത്ത വിഗ്രഹമാണു് അവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടതെന്നു് അറിയുകയും ചെയ്തപ്പോൾ കരുനാഗപ്പള്ളിക്കാരായ മരയ്ക്കാന്മാൎക്കും ഭഗവതിയെക്കുറിച്ചു ക്രമത്തിലധികമായ ഭക്തിയും പ്രതിപത്തിയുമുണ്ടായിത്തീരുകയും അവർ ശിവരാത്രിതോറും ദേവിയെ വന്ദിക്കുന്നതിനായി ചെങ്ങന്നൂർ പടിഞ്ഞാറേനടയ്ക്കൽ പോയിത്തുടങ്ങുകയും അവരവിടെച്ചെന്നാൽ ദേവസ്വക്കാർ അവൎക്കു കരിക്കും പഴവും കൊടുത്തുതുടങ്ങുകയുംചെയ്തു. കാലക്രമേണ അതൊരു പതിവായിത്തീൎന്നു. ആ മരയ്ക്കാന്മാരുടെ വംശക്കാർ ഇപ്പോഴും ശിവരാത്രിതോറും അവിടെ വരികയും ദേവസ്വത്തിൽനിന്നു് അവൎക്കു കരിക്കും പഴവും കൊടുക്കുകയും ചെയ്തുവരുന്നുണ്ടു്.

സ്വയംവരാനന്തരം പാൎവ്വതീപരമേശ്വരന്മാരും ബ്രഹ്മാദിദേവന്മാരും മററുംകൂടി ശോണാദ്രിയിൽച്ചെന്നുവെന്നും അപ്പോൾ ദേവി ഋതുവായിയെന്നും അവിടെവെച്ചു് ഋതുശാന്തിക്കല്യാണം നടത്തിയെന്നും മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അന്നു് ആ ഋതുശാന്തി സംബന്ധിച്ചു ഹോമം കഴിച്ചു സ്ഥലം കാലക്രമേണ ഒരു തടാകമായിത്തീൎന്നു. ആ തടാകമാണു് ചെങ്ങന്നൂർ വടക്കേക്കുളമായിപ്പരിണമിച്ചതു്. ആ കുളത്തിന് ഇപ്പോഴും പറഞ്ഞുവരുന്ന പേരു 'ശക്തികുണ്ഡതീൎത്ഥം' എന്നാണു്. ആ കുളം സ്വച്ഛമാക്കുന്നതിനായി അടുത്തകാലത്തു വെള്ളം തേകി വററിച്ചു ചേറെടുത്തു മാററിച്ചപ്പോൾ അടിക്കു മദ്ധ്യഭാഗത്തായി ഒരു ഹോമകുണ്ഡം

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കാണുകയുമുണ്ടായി. ഇങ്ങിനെ മേൽപ്പറഞ്ഞ സംഗതികളുടെ യാഥാർത്ഥ്യത്തെത്തെളിയിക്കുന്ന അനേകം ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ഇവിടെക്കാണിക്കാമെന്നുണ്ട്. ദേവിയുടെ ചൈതന്യം ഇവിടെ അസാമാന്യമായി പ്രസരിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതിലേയ്ക്കും അനേകം ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്; ഇപ്പോഴും ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നുമുണ്ട്. അവയെല്ലാം യഥാക്രമം വിവരിക്കുന്നതായാൽ ലേഖനം സാമാന്യത്തിലധികം ദീർഘിച്ചുപോകും. ഇപ്പോൾത്തന്നെ ലേഖനത്തിൻെറ ദൈർഘ്യം വിചാരിച്ചിരുന്നതിലധികമായിരിക്കുന്നു. അതിനാലിനി ചുരുക്കത്തിൽ ചില സംഗതികൾ മാത്രമേ വിവരിക്കാൻ വിചാരിക്കുന്നുള്ളു.

പറവൂർവരെയുള്ള വടക്കൻപ്രദേശങ്ങളും അവയിലുള്ള അനേകം ക്ഷേത്രങ്ങളും തിരുവിതാംകൂറിൽച്ചേർത്തതിൻെറ ശേഷം ദേവസ്വങ്ങളിലെ പതിവു കണക്കുകൾ പരിഷ്കരിച്ചു മാറിയെഴുതിച്ചുരുക്കിപ്പിടുത്തിയതു ബ്രിട്ടീഷ് റസിഡണ്ടും തിരുവിതാംകൂർ ദിവാനുമായിരുന്ന മൺറോസ്സായ്പായിരുന്നുവല്ലോ. അദ്ദേഹം ചെങ്ങന്നൂർദേവസ്വംവക പതിവുകണക്കു പരിഷ്കരിച്ചപ്പോൾ ദേവി ഋതുവായാൽ തൃപ്പൂത്താറാട്ടുവരെയുള്ള ചെലവുകളുടെ പതിവ് അദ്ദേഹം തള്ളിക്കളഞ്ഞു. ദേവി ഋതുവാകുമെന്നുള്ളതിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ലേശവും വിശ്വാസമുണ്ടായില്ല. അതു ചില ജനങ്ങൾ വെറുതേ പറഞ്ഞുണ്ടാക്കിയതാണെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിൻെറ വിചാരം. എങ്കിലും ആ പതിവുകണക്കു വെട്ടിക്കുറച്ചപ്പോൾ മുതൽ സായ്പിൻെറ ഭാര്യയായ മദാമ്മയ്ക്കു രക്തസ്രാവമാരംഭിച്ചു. അതിനു പല ചികിത്സകൾ ചെയ്തിട്ടും യാതൊരു ഫലവുമുണ്ടായില്ല. അതിനാൽ സായ്പിൻെറ ഇഷ്ടനും കണക്കെഴുത്തുകാരനുമായിരുന്ന ഒരു നായർ സായ്പിൻെറ അറിവും സമ്മതവും കൂടാതെ ഒരു നല്ല പ്രശ്നക്കാരനെക്കൊണ്ടു മദാമ്മയുടെ രോഗത്തിനു കാരണമെന്താണെന്നും അതിൻെറ പ്രതിവിധിയെന്താണെന്നും പ്രശ്നംവെയ്പിച്ചു നോക്കിച്ചു. അപ്പോൾ പ്രശ്നക്കാരൻ രോഗകാരണം ചെങ്ങന്നൂർബ്ഭഗവതിയുടെ വിരോധമാണെന്നും അവിടുത്തെ പതിവുകണക്കു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പൂൎവ്വസ്ഥിതിയിലാക്കിയാൽ രോഗം ഭേദമാകുമെന്നും വിധിച്ചു. സായ്വിന്റെ ഇഷ്ടനായ നായർ ആ സംഗതി ശ്രദ്ധമായി സായ്വിനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. അതു കേട്ടിട്ടു സായ്വ് "എന്നാൽ മദാമ്മയുടെ സുഖക്കേട് ഉടനെ ഭേദമാകട്ടെ. ആ ദേവസ്വത്തിലെ പതിവുകണക്കു പൂൎവ്വസ്ഥിതിയിൽ ആക്കിയേക്കാം. എന്നുമാത്രമല്ല, ആണ്ടുതോറും ദേവി ആൎത്തവം ഋതുവാകുമ്പോൾ അതുസംബന്ധിച്ചുള്ള ചെലവുകൾ പലിശകൊണ്ടു കഴിയുവാൻതക്കവണ്ണമുള്ള സംഖ്യ ഞാൻ എന്റെ കൈയിൽനിന്ന് ആ ദേവസ്വത്തിലേല്പിക്കുകയും ചെയ്തേക്കാം" എന്നു പറയുകയും ഉടനെ ഒരു സംഖ്യയെടുത്തു പ്രത്യേകം കെട്ടിവെയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം നാലഞ്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മദാമ്മയുടെ ദീനം നിശ്ശേഷം ഭേദമായി അവർ പൂൎവ്വസ്ഥിതിയെ പ്രാപിച്ചു. അപ്പോൾ സായ്വ് "ചെങ്ങന്നൂർഭഗവതിയുടെ മാഹാത്മ്യം അത്ഭുതാവഹം തന്നെ" എന്നു പറയുകയും ഉടനെ ചെങ്ങന്നൂർ ചെന്നു ദേവസ്വത്തിലെ പതിവു കണക്കു പൂൎവ്വസ്ഥിതിയിലാക്കുകയും താൻ നിശ്ചയിച്ചു കെട്ടിവെച്ച സംഖ്യ ദേവസ്വത്തിലേല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

കൊല്ലം ൧൦൫൫-ാമാണ്ടു നാടുനീങ്ങിയ ആയില്യംതിരുനാൾ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെക്കാലത്തു സുബ്ബനാരായണയ്യൻ എന്നു പേരായ ഒരു പരദേശബ്രാഹ്മണൻ സാല്പശമ്പളമായ ഒരു സൎക്കാരുദ്യോഗത്തോടുകൂടി തിരുവനന്തപുരത്തു താമസിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിൽ തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു എന്തോ തിരുവുള്ളക്കേട് (വിരോധം) ഉണ്ടായിത്തീരുകയാൽ അദ്ദേഹത്തെപ്പിടിച്ചു തോവാളക്കോട്ട (തിരുവിതാംകൂറിന്റെ അതിർത്തി) കടത്തിവിടാൻ കല്പനയുണ്ടാവുകയും അപ്രകാരം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ആരുമറിയാതെ ഉപായത്തിൽ മടങ്ങിവന്നു തിരുവല്ലായിലെത്തി 'വിദ്വാൻഭട്ടതിരി' എന്നു പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന കഴിക്കാട്ട് അഷ്ടൻഭട്ടതിരിയുടെ അടുക്കൽനിന്നു ചില ദിവ്യമന്ത്രോപദേശങ്ങളും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു ചെങ്ങന്നൂർച്ചെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ന്നു ദേവീസന്നിധിയിൽ ഭജനം തുടങ്ങുകയും ഒരു പുഷ്പാഞ്ജലി തുടങ്ങിക്കുകയും ചെയ്തു. പുഷ്പാഞ്ജലിക്കുള്ള മന്ത്രം ആ ബ്രാഹ്മണൻ സോപാനത്തിങ്കൽനിന്നു ചൊല്ലിക്കൊടുക്കുകയും ശാന്തിക്കാരൻ അതു കേട്ടു ചൊല്ലി പുഷ്പാഞ്ജലി ചെയ്യുകയുമായിരുന്നു. അങ്ങിനെ നാല്പത്തൊന്നു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മഹാരാജാവിന്റെ തിരുമനസ്സിൽ സൂര്യനാരായണനെ വരുത്തി ഉദ്യോഗം കൊടുക്കണമെന്നു തോന്നിത്തുടങ്ങി. ഉടനെ അദ്ദേഹത്തെ എവിടെനിന്നെങ്കിലും അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിച്ചു കൊണ്ടുവരണമെന്നു കല്പനയാവുകയും കല്പനപ്രകാരം പല സ്ഥലങ്ങളിലേയ്ക്കും എഴുതിയയച്ചും ആളുകളെ അയച്ചും മറ്റും അന്വേഷണം തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഭജനം തൊണ്ണൂറുദിവസമായപ്പോഴേയ്ക്കും ചിലർ ചെങ്ങന്നൂരെത്തി അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുപിടിക്കുകയും ഉടനെ തിരുവനന്തപുരത്തു കൊണ്ടുപോയി തിരുമുമ്പാകെ ഹാജരാക്കുകയും ഉടനെ കല്പനപ്രകാരം അദ്ദേഹത്തെ കാർത്തികപ്പള്ളിത്താലൂക്കിൽ തഹശീൽമജിസ്ത്രേട്ടായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ അദ്ദേഹം പല താലൂക്കുകളിൽ തഹശീൽമജിസ്ത്രേട്ടായും ഒടുക്കം കണ്ടെഴുത്തു പേഷ്കാരായും വളരെക്കാലം ഇരുന്നതിന്റെ ശേഷമാണു് മരിച്ചതു്. മരിക്കുന്നതുവരെ അദ്ദേഹത്തിനു് ഉദ്യോഗമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഉദ്യോഗത്തിലിരുന്നിരുന്ന കാലത്തും ആണ്ടുതോറും മൂന്നു പ്രാവശ്യത്തിൽ കുറയാതെ ചെങ്ങന്നൂർച്ചെന്നു ദർശനം കഴിക്കുകയും പുഷ്പാഞ്ജലി നടത്തിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം ചിലപ്പോൾ നൂറും ഇരുന്നൂറും പറ പൂകൊണ്ടു പുഷ്പാഞ്ജലി കഴിപ്പിച്ചിരുന്നു. ആ സൂര്യനാരായണയ്യന്റെ ഭജനകാലം മുതല്ക്കാണു് ചെങ്ങന്നൂർബ്ഭഗവതിക്കു പുഷ്പാഞ്ജലി ഒരു പ്രത്യേക വഴിപാടായിത്തീർന്നതു്. ഇപ്പോൾ ജനങ്ങൾ ഓരോ കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കുന്നതിനായി അവിടെ യഥാശക്തി രണ്ടുപണംമുതൽ രണ്ടായിരം പണംവരെ ചെലവു ചെയ്തു പുഷ്പാഞ്ജലി നടത്തിക്കുന്നുണ്ടു്. അവിടെയിപ്പോൾ ഒരു ദിവസവും പത്തു പന്ത്രണ്ടുപേരുടെ പേരെങ്കിലും

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പുഷ്പാഞ്ജലിയുണ്ടാകാതെയിരിക്കാറില്ല. ചിലപ്പോൾ നൂറും നൂററൻപതും അതിലധികവും പേരുടെ പേക്ഷം ഉണ്ടാകാറുണ്ടു്.

എം. സി. നാരായണപിള്ള എന്നൊരാൾ ചെങ്ങന്നൂർ തഹശീൽദാരായിരുന്ന കാലത്തു് അക്കൊല്ലത്തെ ഉത്സവം പതിവിലധികം കേമമാക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചു് അതിനു തക്കവണ്ണം വേണ്ടുന്ന ഏർപ്പാടുകളെല്ലാം ചെയ്തു് ഉത്സവം കെങ്കേമമായി നടത്തിത്തുടങ്ങി. ൭-ാമുത്സവദിവസമായപ്പോൾ ദേവി ഋതുവായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള അടയാളം ഉടയാടയിൽ കാണുകയും ആ വിവരം വാരിയർ ദേവസ്വക്കാരെ അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ദേവി ഋതുവായാൽപ്പിന്നെ അവിടെ ആഘോഷങ്ങളൊന്നും പതിവില്ലാത്തതിനാൽ ഇതറിഞ്ഞപ്പോൾ തഹശീൽദാർക്കു വളരെ കണ്ഠിതമുണ്ടായി. അദ്ദേഹം വാരിയരെ വിളിച്ചു ദേഷ്യപ്പെടുകയും ശകാരിക്കുകയും ഒന്നുമില്ലാതെയാക്കിത്തീർക്കുന്നതിനു സഹകാര്യമായി തന്ത്രിയെ ചട്ടംകെട്ടുകയും ചെയ്തു. വാരിയർ ഉടയാട താഴമൺമഠത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നപ്പോൾ അകത്തു കാണിക്കാതെ തന്ത്രി വാങ്ങി നോക്കി ഒന്നുമില്ല എന്നു പറഞ്ഞു മടക്കിക്കൊടുത്തയച്ചു. ദേവി ഋതുവായാൽ പതിവുള്ളതുപോലെയൊന്നും ചെയ്യാതെ ഉത്സവം തഹശീൽദാർ വിചാരിച്ചതുപോലെതന്നെ കേമമായി നടത്തി. എങ്കിലും ഉത്സവം മുഴുവനാകുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ തന്ത്രിയുടെ അന്തർജ്ജനത്തിനും തഹശീൽദാരുടെ ഭാര്യയ്ക്കും രക്തസ്രാവം ആരംഭിച്ചു. ഉത്സവം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേയ്ക്കും അതു രണ്ടു പേക്ഷം കലശലായി. പിന്നെ പ്രശ്നവിധിപ്രകാരം തന്ത്രിയും തഹശീൽദാരും ദേവിയുടെ നടയിൽ പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യുകയും പുഷ്പാഞ്ജലി മുതലായി അനേകം വഴിപാടുകളും ദേവി ഋതുവായപ്പോൾ ചെയ്യേണ്ടതൊന്നും ചെയ്യാതെയിരുന്നതിനു ചില പ്രതിവിധികളും നടത്തുകയും ചെയ്തപ്പോൾ രണ്ടു പേക്ഷം സുഖമാവുകയും ചെയ്തു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കുംഭകോണത്തുകാരനും വലിയ ധനവാനുമായ ഒരു രായരുടെ ഭാൎയ്യയ്ക്ക് ഒരിക്കൽ ഒരു ബാധോപദ്രവമുണ്ടായി. ആ ദേവതാഗോഷ്ഠി കണ്ടാൽ വലിയ മുഴുഭ്രാന്താണെന്നുതന്നെ തോന്നുമായിരുന്നു. അതിനു പല വിധത്തിലുള്ള ചികിത്സകളും മന്ത്രവാദങ്ങളുമൊക്കെച്ചെയ്യിച്ചിട്ടും യാതൊരു ഭേദവും കണ്ടില്ല. അപ്പോൾ സേതുസ്നാനം ചെയ്യിച്ചാൽ ഇതു ഭേദമാകുമെന്ന് ആരോ പറയുകയാൽ രായർ ഭാൎയ്യയേയും കൊണ്ടു രാമേശ്വരത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. മധുരയിൽ വെച്ചു 'യജ്ഞവേദശാസ്ത്രികൾ' എന്നൊരു വിദ്വാനെക്കാണുകയും അദ്ദേഹം "ഇതിനു സേതുസ്നാനമല്ല വേണ്ടതു്; ചെങ്ങന്നൂർ ഭഗവതിയുടെ സന്നിധിയിൽ ഒരു മണ്ഡലം ഭജിക്കുകയും പുഷ്പാഞ്ജലി ചെയ്യിക്കുകയുമാണ് യുക്തമായിട്ടുള്ളതു്. അതു രണ്ടും ചെയ്താൽ ഈ ഉപദ്രവം മാറും. പിന്നെ വേണമെങ്കിൽ സേതുസ്നാനവും കഴിക്കാം" എന്നു പറയുകയാൽ രായർ ഭാൎയ്യയോടുകൂടി ചെങ്ങന്നൂരെത്തി ഭജനവും പുഷ്പാഞ്ജലിയും തുടങ്ങിച്ചു. നാല്പതാം ദിവസം ആ രായർസ്ത്രീയിൽ ആവേശിച്ചിരുന്ന ബാധ തുള്ളി അവർ അണിഞ്ഞിരുന്ന അമൂല്യങ്ങളായ ആഭരണങ്ങളെല്ലാമഴിച്ചു ദേവിയുടെ നടയിൽ വെച്ചിട്ടു സത്യം ചെയ്തു ബാധ ഒഴിഞ്ഞുപോയി. അതു് അത്യുഗ്രമായ ഒരു ബ്രഹ്മരക്ഷസ്സായിരുന്നു. രായർ സന്തോഷിച്ചു പിന്നെയും പല വഴിപാടുകൾ കഴിക്കുകയും വിലയേറിയ ഒരു പട്ടും ഏതാനും പണവുംകൂടി ഭഗവതിയുടെ നടയിൽ വെച്ചു വന്ദിക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് അടുത്ത ദിവസംതന്നെ ഭാൎയ്യയോടുകൂടി മടങ്ങിപ്പോയി. ഇതു് ഏകദേശം പതിനൊന്നു കൊല്ലം മുമ്പുണ്ടായ സംഗതിയാണ്.

ഇങ്ങിനെ അവിടെച്ച് ഭജനമിരുന്നിട്ട് അടുത്തകാലത്തുതന്നെ അനേകം പേരുടെ ബാധകൾ സത്യം ചെയ്ത് ഒഴിഞ്ഞുപോയിട്ടുണ്ട്. അവയെല്ലാം പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം വിവരിക്കുവാൻ ഇപ്പോൾ നിവൃത്തിയില്ല. ആ പടിഞ്ഞാറേ നടയിലെ സത്യത്തിന്റെ സ്വഭാവംകൂടി ചുരുക്കത്തിൽപ്പറ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഞ്ഞിട്ടു് ഈ ഉപന്യാസം അവസാനിപ്പിക്കണമെന്നേ വിചാരിക്കുന്നുള്ളു.

കോട്ടുവിധിപ്രകാരവും മററും സത്യം ചെയ്യുന്നതിനായി അവിടെച്ചെന്നാൽ പടിഞ്ഞാറേ ഗോപുരത്തിന്റെ അകത്തുവശത്തു വലത്തുഭാഗത്തുള്ള കട്ടിളക്കാലോടു് ഒട്ടടുത്തും തറയ്ക്കു് അല്പം താഴ്ന്നുമായിട്ടുള്ള ദ്വാരത്തിൽ കൈവിരലിട്ടുകൊണ്ടു ഗോപുരപ്പടിയിന്മേൽ നിന്നുകൊണ്ടാണു് സത്യം ചെയ്യുക പതിവു്. കള്ളസ്സത്യമാണെങ്കിൽ ദ്വാരത്തിലിടുന്ന കൈവിരലിന്മേൽ ഒരു സർപ്പം ദംശിക്കുകയും സത്യം ചെയ്യുന്നയാൾ ഗോപുരത്തിനു പുറത്തേയ്ക്കു മലന്നു വീഴുകയും മരിക്കുകയും ഉടനേ കഴിയും. ഈ ഏർപ്പാടിന്റെ ഭയങ്കരത്വം നിമിത്തം വളരെക്കാലമായിട്ടു് ഇവിടെ സത്യം ചെയ്യാൻ ആരും സന്നദ്ധരാകാറില്ല. ചെങ്ങന്നൂർ പടിഞ്ഞാറേ നടയിലേ സത്യം എന്നു കേൾക്കുന്നതുതന്നെ ജനങ്ങൾക്കു ഭയങ്കരമാണു്. പിന്നെ അതിനു് ആരെങ്കിലും പുറപ്പെടുമോ? ഇങ്ങിനെ ഈ ദേവിയുടെ മാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചു് ഇനിയും വളരെപ്പറയാനുണ്ടു്. എങ്കിലും ഇപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ നിറുത്തുന്നു.

൨. ഇടവെട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരി

കൊല്ലവർഷം പത്താം ശതകത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന മഹാകവികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ 'ഇടവെട്ടിക്കാട്ടു്' എന്നില്ലപ്പേരായിട്ടു് ഒരു നമ്പൂരിയുമുണ്ടായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതകളുടെ രസികത്വം വിചാരിച്ചാൽ അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന കവികളിൽ പ്രഥമഗണനീയൻ ഇദ്ദേഹംതന്നെയായിരുന്നു എന്നു തോന്നിപ്പോകും. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാനകൃതികളിൽ പ്രസിദ്ധങ്ങളായിട്ടുള്ളവ ദക്ഷയാഗം, രുക്മിണീസ്വയംവരം എന്നീ ചമ്പൂപ്രബന്ധങ്ങളും ചില ആട്ടക്കഥക

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ളുമാണ്. ആ ചമ്പൂപ്രബന്ധങ്ങൾ പട്ടേരിപ്രബന്ധങ്ങളിൽ ഒട്ടും താഴെയല്ലെന്നാണ് സഹൃദയന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. ഈ നമ്പൂരിയുടെ ഒററശ്ലോകങ്ങൾക്കുള്ള രസികത്വം വിചാരിച്ചാൽ അവയും സർവ്വോൽകൃഷ്ടങ്ങൾ തന്നെയാണ്.

൯൭൩-ാമാണ്ടു നാടുനീങ്ങിയ കാർത്തികതിരുനാൾ രാമവർമ്മമഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചുനടത്തിയ ഒരു മുറജപകാലത്ത് ഇടവെട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരിയും തിരുവനന്തപുരത്തു ചെന്നുചേർന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം മുഖം കാണിച്ച സമയം തിരുമനസ്സിലേക്കു രണ്ടു ശ്ലോകങ്ങളെഴുതിക്കൊടുക്കുകയുണ്ടായി. അവ താഴെച്ചേർക്കുന്നു.

"കോപി ശ്രീപത്മനാഭപ്രചുരതരകൃപാ-
　　സാരപീയൂഷസേക-
സ്ഫീതപ്രോത്തുംഗ വിദ്യാവിടപതതിലസ-
　　ന്നീതിസാരപ്രവാളഃ
ധന്യോ ധർമ്മപ്രസൂനപ്രഭവനവയശ-
　　സ്സൌരഭാക്രാന്തലോകോ
ഭാതി ശ്രേയഃ ഫലൌഘൈർദ്വിജകുല ശരണം
　　രാമരാജാമരദ്രുഃ." ൧

"കംസീകൃത്യ ദിവം ഭുവം തുലിതവാ-
　　നാധായ വേധാസ്തയോ-
രിന്ദ്രം ത്വാഞ്ച പരീക്ഷിതും ഗരിമണി-
　　ദ്യൌസ്താവദൂർദ്ധ്വം ഗതാ
ദേവാനപ്സരസസ്സുരദ്രുമഗണാൻ
　　നിക്ഷിപ്യ തത്രാനതാ-
വദ്യാക്ഷ്മാത്വയതോ ബഹൂൻ സുകൃതിനോ-
　　പ്യുന്നീയ വിന്യസ്യതി" ൨

(സാരം)

൧. ശ്രീപത്മനാഭന്റെ അത്യധികമായ കൃപാസാരമാകുന്ന അമൃതുകൊണ്ടു നനയ്ക്കുകയാൽ വർദ്ധിച്ചു വളർന്നുയർന്നി

രിക്കുന്ന വിദ്യകളാകുന്ന ശിഖരക്കൂട്ടങ്ങളിൽ പരിശോഭിക്കുന്ന നീതിസാരങ്ങളാകുന്ന തളിരുകളോടുകൂടിയതും ഭാഗ്യമുള്ളതും ധർമ്മങ്ങളാകുന്ന പുഷ്പങ്ങളിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്ന പുതിയ കീർത്തിയാകുന്ന സൌരഭ്യത്താൽ ആകർഷിക്കപ്പെടുന്ന ജനങ്ങളോടുകൂടിയതും ശ്രേയസ്സുകളാകുന്ന ഫലഗണങ്ങൾ ഹേതുവായിട്ടു ദ്വിജകുലങ്ങൾക്കു=ബ്രാഹ്മണർക്കു (പക്ഷികൾക്ക് എന്നും) ശരണമായിരിക്കുന്നതുമായ ഒരു രാമരാജകല്പവൃക്ഷം ശോഭിക്കുന്നു.

൨. അല്ലയോ മഹാരാജാവേ! ബ്രഹ്മാവു ദേവേന്ദ്രന്റെയും ഭവാന്റെയും കനം തൂക്കിയറിയുന്നതിനായി സ്വർഗ്ഗത്തെയും ഭൂമിയെയും തുലാസിന്റെ രണ്ടു തട്ടുകളാക്കി കല്പിച്ചിട്ടു സ്വർഗ്ഗമാകുന്ന തട്ടിൽ ദേവേന്ദ്രനെയും ഭൂമിയാകുന്ന തട്ടിൽ ഭവാനെയും വെച്ചു. അപ്പോൾ ദേവേന്ദ്രന്റെ കനക്കുറവുകൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗമാകുന്ന തട്ടു വളരെ മുകളിലും ഭവാന്റെ കനക്കൂടുതൽകൊണ്ടു ഭൂമിയാകുന്ന തട്ടു വളരെത്താഴെയുമായിത്തീർന്നു. അതിനാൽ പിന്നെ സ്വർഗ്ഗമാകുന്ന തട്ടിൽ ദേവന്മാരെയും ദേവസ്ത്രീകളെയും കല്പവൃക്ഷങ്ങളും കൂടി വെച്ചു. പിന്നെയും ആ തട്ടു താണുവരായ്കയാൽ ഇപ്പോഴും ഭൂമിയിൽനിന്നു് അനേകമനേകം സുകൃതികളെ മേല്പോട്ടയത്തി ആ തട്ടിൽ കയറ്റിവെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ഈ ശ്ലോകങ്ങൾ കണ്ടു മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു നമ്പൂരിയുടെ രണ്ടു കയ്യും വീരശൃംഖല കല്പിച്ചുകൊടുത്തു.

ആ മുറജപക്കാലത്തുതന്നെ ധനുമാസത്തിൽ ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ ശിവേലി സമയത്തു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു മതിൽക്കകത്തെഴുന്നള്ളിയതു് ഒരു സാലു പുതച്ചുംകൊണ്ടായിരുന്നു. തിരുമനസ്സിലേക്കു് അക്കാലത്തു വാർദ്ധക്യം ബാധിക്കുകയും മഞ്ഞിന്റെ തണുപ്പു് അതികഠിനമായിരിക്കുകയുംകൊണ്ടാണു് അവിടുന്നങ്ങിനെ ചെയ്തതു്. പത്മനാഭസ്വാമിയെ എഴുന്നള്ളിച്ചിരുന്നതിന്റെ പിന്നാലെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

യാണ് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടെഴുന്നള്ളിയിരുന്നത്. തിരുമനസ്സിലെ പിന്നാലെ ചില സേവകന്മാരും അനേകം നമ്പൂരിമാരുമുണ്ടായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഇടവെട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന നമ്പൂരിമാരോടു "ഞാനിപ്പോൾ വേണമെങ്കിൽ മഹാരാജാവു പുതച്ചിരിക്കുന്ന ആ സാല്വ മേടിച്ചുകൊണ്ടുവരാം" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു ശേഷമുണ്ടായിരുന്ന നമ്പൂരിമാർ "അതു കേവലം അസാദ്ധ്യമാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു. "ആട്ടെ പരീക്ഷിച്ചുനോക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞ് ഇടവെട്ടിക്കാട്ടു നമ്പൂരി നമ്പൂരിമാരുടെ കൂട്ടത്തിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞുപോയി തിരുമനസ്സിലെ അടുക്കലെത്തിയപ്പോൾ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു നമ്പൂരിയോട് "എന്താ?" എന്നു കല്പിച്ചു ചോദിച്ചു. ഉടനെ നമ്പൂരി—

"ശീതാർത്താ ഇവ സങ്കുചന്തി ദിവസാ,
നഹ്യംബരം ശർവ്വരീ
ശീഘ്രം മുഞ്ചതി, സോപി ഹന്ത! ഹുതഭു-
ക്കോണം ഗതോ ഭാസ്കരഃ
തൽഞ്ചാനാംഗകൃശാനുതപ്തഹൃദയേ
മുഗ്ധാംഗനാനാം ഗതോ
രാജൻ! കിം കരവാമ കേവലമമീ
ശീതാദ്ദിതാ വയം?"

എന്നൊരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി.

(സാരം)

തണുപ്പുകൊണ്ടു പരവശങ്ങളായിട്ടോ എന്നു തോന്നുമാറു ദിവസങ്ങൾ (പകലുകൾ) ചുരുങ്ങുന്നു. രാത്രി അംബരത്തെ=ആകാശത്തെ (വസ്ത്രത്തെ എന്നും) വേഗത്തിൽ ഉപേക്ഷിക്കുന്നില്ല. സൂര്യൻ അഗ്നികോണിലെത്തിയിരിക്കുന്നു. അല്ലയോ രാജാവേ! അങ്ങു കാമാഗ്നികൊണ്ടു ചൂടുപിടിച്ചിരിക്കുന്ന സുന്ദരിമാരായ സ്ത്രീകളുടെ ഹൃദയത്തെയും ഗമി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ച്ചിരിക്കുന്നു. തണുപ്പുകൊണ്ടു പരവശന്മാരായിരിക്കുന്ന ഞങ്ങളെന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതു്?

തുലാമാസം മുതൽ മേടമാസംവരെ പകൽ കുറഞ്ഞും രാത്രി കൂടുതലായുമിരിക്കുമല്ലോ. പകൽ ചുരുങ്ങുന്നതും രാത്രി അംബരത്തേ വേഗത്തിൽ ഉപേക്ഷിക്കാത്തതും തണുപ്പിന്റെ ദുസ്സഹത്വം കൊണ്ടാണോ എന്നു കവി ഉൽപ്രേക്ഷിക്കുന്നു. അപ്രകാരം തന്നെ ദക്ഷിണായനത്തിൽ സൂൎയ്യൻ തെക്കോട്ടു മാറുന്നതു സാധാരണമാണെങ്കിലും അഗ്നികോണിലേക്കു പോകുന്നതു തണുപ്പുകൊണ്ടാണോ എന്നും ഉൽപ്രേക്ഷിക്കുന്നു. തണുപ്പുകാലത്തു ചിലർ തീയിന്റെ അടുക്കലേക്കു പോകുമല്ലോ. സുന്ദരിമാരുടെ ഹൃദയം കാമാഗ്നിതപ്തമായിരിക്കുമ്പോൾ അതിനകത്തിരിക്കുന്ന രാജാവിനു ശീതബാധ ഉണ്ടാവുകയില്ല. മഹാരാജാവിനെക്കണ്ടിട്ടു സുന്ദരിമാരായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീകൾ കാമപരവശകളായിരിക്കുന്നു എന്നു താൽപൎയ്യം. ഇതുകൊണ്ടു മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലേ സൌന്ദൎയ്യത്തേ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇപ്രകാരമിരിക്കുന്ന ഇക്കാലത്തു തണുപ്പിനെത്തടുക്കുന്നതിന് ഈയുള്ളവൾക്കു് (എനിക്കു്) ഒരു നിവൃത്തിയുമില്ലെന്നു ഭാവം.

ഈ ശ്ലോകം കേട്ട ക്ഷണത്തിൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു പുതച്ചിരുന്ന സാലുവയെടുത്തു നമ്പൂരിക്കു കല്പിച്ചുകൊടുത്തു.

മേലെഴുതിയിരിക്കുന്ന ശ്ലോകങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ ഈ നമ്പൂരി ഒരു രസികനും മഹാകവിയുമായിരുന്നു എന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

അന്നു തിരുവനന്തപുരത്തുണ്ടായിരുന്ന സകല സഹൃദയന്മാരും ഈ മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളും വളരെ നന്നായി എന്നു സശിരഃകമ്പം സമ്മതിച്ചു. എന്നാൽ രണ്ടാമത്തേ ശ്ലോകമാണു് അധികം നന്നായതെന്നുള്ള പക്ഷക്കാരും പലരുമുണ്ടായിരുന്നു. അക്കാലത്തു ടിപ്പുസുൽത്താന്റെ ഉപദ്ര

വംകൊണ്ടു് അനേകം ബ്രാഹ്മണർ തിരുവനന്തപുരത്തു ചെന്നു മഹാരാജാവിനെ ശരണം പ്രാപിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു് ഒന്നാം ശ്ലോകത്തിലെ "ദ്വിജകുലശരണം" എന്നുള്ള പ്രയോഗത്തെയും എല്ലാവരും വളരെ ശ്ലാഘിച്ചു.

നമ്പൂരിയുടെ യോഗ്യതയ്ക്കു തക്കവണ്ണം സംഭാവനകൾ ചെയ്ത തിരുമനസ്സിലെ വിദ്വത്വം, ഔദാര്യം, ദയാലുത്വം മുതലായ ഗുണങ്ങളെക്കുറിച്ചും എല്ലാവരും പുകഴ്ത്തി.

മേല്പറഞ്ഞ പ്രകാരം മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ സംഭാവനകൾക്കു പാത്രീഭവിച്ച മഹാകവിയായിരുന്ന ആ നമ്പൂരിയുടെ ഇല്ലം തിരുവിതാംകൂറിൽ കുന്നത്തുനാട്ടു താലൂക്കിൽ ചേന്ന പാറക്കോട്ടുദേശത്താണെന്നും ആ ഇല്ലം ഇപ്പോഴുമുണ്ടെന്നുമറിയുന്നതു് ഈ നാട്ടുകാർക്കു സന്തോഷാവഹവും അഭിമാനകരവുമായിരിക്കുമല്ലോ.

൩. പയ്യന്നൂർ ഗ്രാമം

ശ്രീപരശുരാമൻ പരദേശങ്ങളിൽനിന്നു ബ്രാഹ്മണർ മുതലായി പല ജാതിക്കാരെ കേരളത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നു പിൻകുടുമ്മ മാററി മുൻകുടുമ്മയാക്കുക മക്കത്തായം മാററി മരുമക്കത്തായമാക്കുക മുതലായി വേഷത്തിലും ആചാരങ്ങളിലും അനേകം മാററങ്ങൾ വരുത്തുകയും കേരളരാജ്യത്തെ തെക്കു മുപ്പത്തിരണ്ടു, വടക്കു മുപ്പത്തിരണ്ടു് ഇങ്ങിനെ അറുപത്തിനാലു ഗ്രാമങ്ങളാക്കി വിഭജിച്ചു് അവിടങ്ങളിൽ താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നു കേരളോൽപത്തി മുതലായി ചില പുസ്തകങ്ങളിൽ പറയുന്നുണ്ടല്ലോ. കേരളോൽപത്തി മുതലായ പുസ്തകങ്ങൾ വിശ്വാസയോഗ്യങ്ങളല്ലെന്നുള്ള അഭിപ്രായക്കാരും ചിലരുണ്ടെന്നുള്ളതു് ഇവിടെ ഓർക്കാതിരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു് ഒരു വാദം നടത്തി തീർച്ചയുണ്ടാക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൂടിയല്ല ഈ ലേഖനം എഴുതുന്നത്. പയ്യന്നൂർഗ്രാമത്തെ കുറിച്ചു കണ്ടും കേട്ടും അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവയെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ചിലതു പറയണമെന്നു മാത്രമേ ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുള്ളൂ. അതിനാൽ ഇതരവാദങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു പ്രകൃതത്തിൽ പ്രവേശിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

മേൽപ്പറഞ്ഞ പ്രകാരം പരശുരാമൻ പരദേശങ്ങളിൽനിന്നു കൊണ്ടുവന്നവരിൽ ബ്രാഹ്മണരെ ഒഴിച്ചു ശേഷമുള്ള സകല ജാതിക്കാരും മരുമക്കത്തായം ആചരിച്ചുകൊള്ളണമെന്ന് ആജ്ഞാപിച്ചപ്പോൾ ഉത്തരകേരളത്തിൽ പയ്യന്നൂർ ഗ്രാമത്തിലാക്കിയിരുന്ന ശൂദ്രർ മുതലായവർ തർക്കം പറഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണർ മരുമക്കത്തായം ആചരിക്കാത്തപക്ഷം തങ്ങളും അതാചരിക്കുന്നതല്ലെന്നും തങ്ങൾ മരുമക്കത്തായമാചരിക്കണമെങ്കിൽ ബ്രാഹ്മണരും അതാചരിക്കണമെന്നുമായിരുന്നു അവരുടെ വാദം. അതിനാൽ പരശുരാമൻ ആ ഗ്രാമത്തിലുള്ള ബ്രാഹ്മണരും മരുമക്കത്തായമാചരിക്കണമെന്നും അവരുടെ ആചാരത്തെ മാതൃകയാക്കി കേരളത്തിലുള്ള ശൂദ്രർ മുതലായവരും നടന്നുകൊള്ളണമെന്നും കല്പിച്ചു. ആ ഗ്രാമത്തിലുള്ള ബ്രാഹ്മണരുടെ കന്യകമാരെ അന്യഗ്രാമങ്ങളിലുള്ള ബ്രാഹ്മണരെക്കൊണ്ടു വിവാഹം ചെയ്യിച്ച് അതാതില്ലങ്ങളിൽത്തന്നെ താമസിപ്പിച്ചുകൊള്ളണമെന്നും വിവാഹം കഴിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണരും (പള്ളിക്കെട്ടു കഴിക്കുന്ന കോയിത്തമ്പുരാക്കന്മാരെപ്പോലെ) അവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചുകൊള്ളണമെന്നും കടിവെപ്പ് എന്നൊരേർപ്പാടു വേണ്ടെന്നും ആ ഗ്രാമത്തിലുള്ളവർ സജാതീയവിവാഹം കഴിക്കരുതെന്നും ഇതരജാതിസ്ത്രീകളെ സംബന്ധം ചെയ്തു ഭാര്യമാരാക്കികൊള്ളണമെന്നുമാണ് പരശുരാമന്റെ കല്പന. ആ ബ്രാഹ്മണരെ എല്ലാവരും അമ്മാവന്മാർ എന്നു വിളിച്ചുകൊള്ളണമെന്നും പരശുരാമൻ കല്പിച്ചു. അതു കാലക്രമേണ ലോപിച്ച് 'അമ്മുവൻ'മാരെന്നായിത്തീർന്നു. ഗ്രാമത്തിലുള്ള ബ്രാഹ്മണർ ഇപ്പോഴും മരുമക്കത്തായം തന്നെയാണ് ആചരിച്ചുവരുന്നതു്. അവരെ എല്ലാവരും പറഞ്ഞുവരുന്നതു് അമ്മുവന്മാരെന്നുമാണ്

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പയ്യന്നൂർ ഗ്രാമത്തിൽ പണ്ട് അനേകം ബ്രാഹ്മണഗൃഹങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. കാലക്രമേണ അവ ക്ഷയിച്ച് ഇപ്പോൾ അവിടെ അഞ്ചോ ആറോ ഇല്ലങ്ങളേ ഉള്ളു എന്നാണ് അറിയുന്നത്. ഈ ക്ഷയത്തിന്റെ കാരണം അവർ പരശുരാമന്റെ കല്പനയ്ക്കു വിരോധമായി ബ്രാഹ്മണകന്യകമാരെ വിവാഹം കഴിച്ചു തുടങ്ങിയതാണെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. ഈ ഗ്രാമക്കാരേ ഒഴിച്ചു മറ്റുള്ള സകല മലയാളബ്രാഹ്മണരും മക്കത്തായക്കാരായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഇവർക്ക് അങ്ങിനെയായാൽകൊള്ളാമെന്ന് ഇടക്കാലത്ത് ഒരു ഗ്രഹമുണ്ടായി. എന്നാൽ മറ്റുള്ള മലയാളബ്രാഹ്മണർ ആഭിജാത്യത്തിരക്കു നിമിത്തം ഇവർക്കു കന്യകമാരേ കൊടുക്കുകയോ ഇവരുമായി കൂടിക്കഴിയുകയോ പതിവില്ലാത്തതിനാൽ ആ ആഗ്രഹം എളുപ്പത്തിലും എല്ലാവർക്കും സാധിച്ചില്ല. സ്ത്രീധനം കൊടുക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയിരുന്ന ചില നമ്പൂരിമാർ ഇവർക്കു കന്യകമാരേ വിവാഹം കഴിച്ചു കൊടുക്കാമെന്നു സമ്മതിക്കുകയാൽ ഇവരിൽ ചിലർ വിവാഹം കഴിച്ചു. പയ്യന്നൂർ ഗ്രാമക്കാർ വലിയ ധനവാന്മാരായിരുന്നതിനാൽ അവർക്കു സ്ത്രീധനം കിട്ടണമെന്നു നിർബന്ധമില്ലായിരുന്നു. കന്യകമാരെ കിട്ടിയാൽ മതിയെന്നു മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. എന്നു മാത്രമല്ല, കന്യകമാരെ കിട്ടിയാൽ അങ്ങോട്ടു പണം കൊടുക്കുവാനും അവർക്കു സമ്മതമായിരുന്നു. അതിനാൽ നാലായിരവും അയ്യായിരവും രൂപാവീതം കൊടുത്താണ് ഓരോരുത്തർ വിവാഹം കഴിച്ചത്. അങ്ങിനെ വിവാഹം കഴിച്ച ഇല്ലക്കാരാണ് ഒടുക്കം മക്കളും മരുമക്കളുമില്ലാതെ നാമാവശേഷന്മാരായിത്തീർന്നത്.

ഇപ്പോൾ പയ്യന്നൂർ ഗ്രാമത്തിൽ ജനപുഷ്ടികൊണ്ടും, ധനപുഷ്ടികൊണ്ടും പ്രസിദ്ധന്മാരായിരിക്കുന്നതു താഴക്കാട്ടില്ലക്കാരാണ്. 'താഴക്കാട്ടുമൂസ്സ്' എന്നു കേട്ടിട്ടില്ലാത്തവർ കേരളത്തിൽ അധികമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആ ഇല്ലത്തിപ്പോൾ ധാരാളം ആളുകളും കണക്കില്ലാതെ ധനവുമുണ്ട്. അവിടെച്ചെന്നു വിവാഹം കഴിക്കുന്നവരെ പിന്നെ അവരുടെ ഇല്ലത്ത് ഒന്നിനും കൂട്ടുക പതിവില്ലാത്തതിനാൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ആ നമ്പൂരിമാരുടെ സ്ഥിരവാസം അവിടെത്തന്നെയാണ്. ആ ഇല്ലക്കാർ ഇപ്പോഴും പ്രായേണ മരുമക്കത്തായംതന്നെയാണ് ആചരിച്ചുപോരുന്നതെങ്കിലും അവക്കൊക്കെ താഴക്കാട്ടേപ്പോലെ ജനപുഷ്ടിയും ധനപുഷ്ടിയും പ്രസിദ്ധിയും പ്രാബല്യവുമില്ല. താഴക്കാട്ടില്ലത്തേയ്ക്കു കുരുമുളക് ഒരിനത്തിൽത്തന്നെ കൊല്ലത്തിൽ ഒരു ലക്ഷത്തിൽപരം രൂപ മുതലെടുപ്പുണ്ട്. മററുള്ള ഇനങ്ങളിൽ എല്ലാംകൂടി പത്തുലക്ഷത്തിൽ ഒട്ടും കുറവില്ല. കുറച്ചെങ്കിലും കൂടുതലുണ്ടെങ്കിലേയുള്ളു.

ശ്രീവീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മചരിതം കഥകളി (ആട്ടക്കഥ) യിൽ ഈ ഗ്രാമത്തെക്കുറിച്ചു പ്രകൃതാനുപ്രകൃതമായി സ്വല്പം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ആ ഭാഗം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

ശ്ലോകം

"ചാലേ തത്ര പുലിക്കുറിച്ച്യഭിധമാം
കോട്ടയ്ക്കകം തമ്പിമാർ
താലോലിച്ചഴകപ്പനാം മുതലിയാർ
പുക്കാവസിക്കും വിധൌ
പാലാഴിപ്രിയനന്ദിനീപതിഹിതൻ
ശ്രീ വീരമാർത്താണ്ഡഭൂ-
പാലൻ പാരമൊലിയും ഗിരൈവമരുളി-
ച്ചെയ്തീടിനാൻ മന്ത്രിണൌ.

പദം

മന്ത്രിവര! രാമയ്യ! മതിമൻ! നാരായണയ്യ!
മന്ത്രിതം ശൃണുതം മേ മന്ത്രനിപുണന്മാരേ!
പരശ്ശുരനായിട്ടും പരശുരാമശാസനാൽ
പരദേശാചാരമല്ല പരമിന്നീക്കേരളത്തിൽ
വിരവോടോതിനാൽ വിപ്രവൃത്തിരിക്തന്മാരായുള്ളോർ
സരസം ഭാഗിനേയാനന്തരക്രമം ചരിക്കുന്നു.

* * * * *

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പയ്യന്നൂർ സ്ഥിതിയാലുദാഹരണീയാം
രാമഖ്യസാമോക്തിയാൽ
പയ്യന്നൂർ സ്ഥിതി, കേരളത്തിലെ, യറി-
ഞ്ഞെല്ലാം മുസല്യഗ്രിമൻ
കയ്ക്കാദിമനായ തമ്പിയെയധി-
ക്ഷേപിച്ചുടൻ കൃപ്പി തൻ-
കയ്ക്കാതിമഹസ്സെഴുന്ന നൃപനെ-
ക്കണ്ടാശു കൊണ്ടാടിനാൻ.

ഇങ്ങിനെ പയ്യന്നൂർ ഗ്രാമത്തിൻെറ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു വേറെയും ചില പുസ്തകങ്ങളിൽ പറഞ്ഞുകാണുന്നുണ്ട്. വിസ്തരഭയത്താൽ അവയൊന്നും ഇവിടെ ഉദ്ധരിച്ചു കാണിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല.

൪. ഒളശയിൽ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവ്

പണ്ടൊരുകാലത്തു പാണ്ഡ്യരാജകുടുംബക്കാർ രണ്ടായിപ്പിരിഞ്ഞു് ഒരു കൂട്ടക്കാർ വള്ളിയൂരും മററവർ മധുരയിലും താമസിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതു ചരിത്രപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. വള്ളിയൂർ തലസ്ഥാനമായിട്ടുള്ള ഭാഗത്തിനു ദക്ഷിണപാണ്ഡ്യമെന്നും മധുര തലസ്ഥാനമായിട്ടുള്ള ഭാഗത്തിന് ഉത്തരപാണ്ഡ്യമെന്നുമാണ് പറഞ്ഞുവന്നിരുന്നതു്.

ദക്ഷിണപാണ്ഡ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന രാജാവു വാണിജ്യവിഷയത്തിൽ വളരെ പ്രതിപത്തിയുള്ള ആളായിരുന്നു. അതിനാലദ്ദേഹം കരമാർഗ്ഗമായും ജലമാർഗ്ഗമായും സ്വദേശത്തും കച്ചവടം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി പല ദേശങ്ങളിൽനിന്നും അനേകം വണിഗ്വരന്മാരെ കുടുംബസഹിതം സ്വരാജ്യത്തു വരുത്തിത്താമസിപ്പിച്ചിരുന്നു. അവരിൽ ഒരു വണിക്കു സൽഗുണനിധിയും വലിയ ഈശ്വരഭക്തനുമാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

യിരുന്നു. അയാൾ പ്രധാനമായി സേവിച്ചിരുന്നതു വേട്ട യ്ക്കൊരുമകനേയായിരുന്നു. ആ ചെട്ടിയാരുടെ ഭക്തിവിശ്വാസാദികൾകൊണ്ടു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ പ്രസാദിച്ച് അയാൾ വിചാരിക്കുന്ന കാൎയ്യങ്ങളെല്ലാം സാധിപ്പിച്ചുകൊടുത്തിരുന്നു: ആ ചെട്ടിയാരുടെ പ്രിയപത്നിയും ഈശ്വരഭക്തി ധാരാളമായിട്ടുള്ള കൂട്ടത്തിലായിരുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല, അവർ നല്ല വിദുഷിയും സൎവ്വാംഗസുന്ദരിയും പതിവ്രതാശിരോരത്നവുമായിരുന്നു. ഈ സൎവ്വാംഗസുന്ദരിയേക്കുറിച്ചു പലരും പറഞ്ഞു കേട്ടുകേട്ടു രാജാവ് അവളിൽ അത്യന്തം ആസക്തചിത്തനെന്നല്ല, കാമകിങ്കരനായിത്തന്നെ തീൎന്നു. "ശ്രോത്രവൃത്ത്യാ ഹി ഗൂഢം വിശതി യുവസു ചേതോ വഞ്ചകഃ പഞ്ചബാണഃ" എന്നുണ്ടല്ലോ.

ഒരുദിവസം കാലത്തു രാജാവ് ഉണൎന്നെണീററു തന്റെ മാളികയിലിരുന്നിരുന്നപ്പോൾ ആ വണിഗ്വരസ്ത്രീ—

"മഞ്ഞത്തേച്ചു കുളിച്ചു മഞ്ജുളമതാ-
  മീറൻ ധരിച്ചോമന-
ക്കുഞ്ഞി**കൾ കാണുമാറൊരു നന-
  പ്പൂഞ്ചേല ചേൎത്തങ്ങിനെ
രഞ്ജിക്കും സഖിമാരൊടൊത്തു തരസാ"—

അടുത്തുള്ള രാജമാൎഗ്ഗത്തിൽക്കൂടിപ്പോകുന്നതു കണ്ടു. മുമ്പേ തന്നെ രാജാവിന്റെ മനസ്സിൽ കത്തിജ്ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാമാഗ്നി ആ ലോകൈകസുന്ദരിയേക്കണ്ടപ്പോൾ ശതഗുണീഭവിച്ചു. ഉടനെ തന്നെ രാജാവ് ഒരു ദൂതനെ ഗൂഢമായി അയച്ച് അവളെ തന്റെ മാളികയിൽ വരുത്തി തനിക്കുള്ള ആഗ്രഹം അവളെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. രാജാവു തന്നെ വിളിപ്പിച്ചതു തനിക്കു ചാരിത്രഭംഗം വരുത്താനായിട്ടാണെന്ന് ആ സാധ്വി അപ്പോളാണറിഞ്ഞതു്. ആ പതിവ്രത രാജാവിന്റെ ദുൎമ്മോഹത്തിനു വഴിപ്പെട്ടില്ല. അവൾ "വാച്യാവാച്യവിചാരമാൎഗ്ഗവിമുഖോ ലോകേഷു കാ

മിജനഃ" എന്നു മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു് 'ഉത്തരാസ്വയംബര'ത്തിലെ സൈരന്ധ്രിയുടെ "സാദരം നീ ചൊന്നൊരു മൊഴിയിതു സാധുവല്ല കമതേ!" ഇത്യാദിപദമാണ് അദ്ദേഹത്തിൻെറ അടുക്കൽച്ചെന്നു ചൊല്ലിയാടിയതു്. അതു കേട്ടു രാജാവു "നീ ഞാൻ പറഞ്ഞതു സമ്മതിച്ചു പ്രവൎത്തിക്കുന്നപക്ഷം നിനക്കും നിൻെറ ഭൎത്താവിനും വേണ്ടുന്ന സ്ഥാനമാനങ്ങളും പദവികളും വസ്തുവകകളും തന്നു് ഏററവും ഉയൎന്നനിലയിൽ നിങ്ങളെ ഇവിടെ സുഖമായി താമസിപ്പിക്കും. അല്ലാത്തപക്ഷം കാരാഗൃഹത്തിലാക്കി കഴിവുള്ളിടത്തോളം കഷ്ടപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യും. നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചു മറുപടി പറയുക" എന്നു വീണ്ടും പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു ധൈൎയ്യസമേതം ആ യുവതി "അവിടുന്നു് ഈ രാജ്യത്തെ രാജാവും അടിയങ്ങൾ ഇവിടുത്തെ അടിമകളുമായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു് അവിടെയ്ക്കു് എന്തും ചെയ്യാമല്ലോ. രാജാധികാരത്തെത്തടുക്കുന്നതിനു് അടിയങ്ങൾക്കു ശക്തിയില്ല. അതിനാൽ ഇതിനേക്കുറിച്ചു വേണ്ടതുപോലെ ആലോചിച്ചു നാളെത്തന്നെ മറുപടി ഇവിടെ അറിയിച്ചുകൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞു് ആ സാധ്വി തല്ക്കാലം ആ ധൎമ്മസങ്കടത്തിൽനിന്നു് ഒഴിഞ്ഞുപോയി.

ആ ഗുണവതി ഉടനെ സ്വഗൃഹത്തിലെത്തി വൎത്തമാനങ്ങളെല്ലാം തൻെറ ഭൎത്താവിനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. "ഇനി ഈ രാജ്യത്തു താമസിച്ചാൽ ആപത്തുകളും അവമാനവും സിദ്ധിക്കും. അതിനാൽ ഇന്നുതന്നെ ഇവിടം വിട്ടു പോകണം" എന്നു നിശ്ചയിച്ചു പണമായിട്ടും പണ്ടങ്ങളായിട്ടുമുണ്ടായിരുന്ന കൈമുതലുകളെല്ലാം ഉടനെ പെറുക്കിയെടുത്തു ഭാണ്ഡം കെട്ടിത്തയ്യാറാക്കി വെയ്ക്കുകയും അന്നു രാത്രിയിൽത്തന്നെ എല്ലാമെടുത്തുകൊണ്ടു ഭാൎയ്യയോടുകൂടി ആ വണിഗ്വരൻ സപരിവാരം അവിടെനിന്നു് ഒളിച്ചോടിത്തുറമുഖത്തെത്തി കപ്പൽകയറിപ്പോവുകയും ചെയ്തു.

ഒട്ടുതാനും ദിവസങ്ങൾകൊണ്ടു് അവർ കൊച്ചിയിലെത്തിക്കരയ്ക്കിറങ്ങി. പിന്നെ അവർ ക്രൂലിക്കു് ഒരു വ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഞ്ചി പിടിച്ച് അതിൽകയറി തെക്കോട്ട പുറപ്പെട്ടു. വേമ്പനാട്ട കായലിലെത്തിയപ്പോൾ അതിഭയങ്കരമായ കാറും കറുപ്പും കാററും മഴയും വന്നുകൂടി. കായലിൽ ഓളം സമുദ്രത്തിൽ തിരമാലകളെന്നപോലെ ഇളകി മറിഞ്ഞുതുടങ്ങി. വഞ്ചി മുങ്ങുമെന്നുതന്നെ തീർച്ചയായി. വഞ്ചിയിലുണ്ടായിരുന്ന വണിക്ക (ചെട്ടി) മുതലായവർ മാത്രമല്ല, വഞ്ചിക്കാർതന്നെയും മരണഭയത്തോടുകൂടി ഉറക്കെ നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. ആ സമയത്ത് എവിടെനിന്നോ ഒരാൾ കറുത്ത വസ്ത്രം ഉടുത്തുകൊണ്ടും കൈയിൽ വാളും പരിചയും വില്ലമ്പും ചൊട്ടയും മററും ധരിച്ചുകൊണ്ടും വെള്ളത്തിൽകൂടി നീന്തിവന്നു വഞ്ചിയുടെ അമരത്തുകയറി പങ്കായമെടുത്തുകൊണ്ട് "നിങ്ങളാരും വ്യസനിക്കുകയും പരിഭ്രമിക്കുകയും വേണ്ട. ആപത്തൊന്നുംകൂടാതെ ഞാൻ വഞ്ചി കരയ്ക്കടുപ്പിക്കാം. എല്ലാവരും വഞ്ചിയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുവിൻ" എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അമരം പിടിച്ചുതുടങ്ങി. ആ സമയത്തു ചെമ്പനും കറുമ്പനുമായി രണ്ടു മുതലകൾ വഞ്ചിയോടു ചേൎന്നു രണ്ടുവശത്തുമായി വന്നു പൊങ്ങി. അതുകൊണ്ട് ഓളം വഞ്ചിയിന്മേൽ വന്നടിക്കാതെയും വഞ്ചി ഇളകാതെയുമായി. അപ്പോൾ വഞ്ചിയിലുണ്ടായിരുന്നവൎക്കു വഞ്ചി മുങ്ങുമെന്നുള്ള ഭയം പോയി. എങ്കിലും മുതലകൾ പിടിച്ചു തിന്നെങ്കിലോ എന്നുള്ള ഭയം മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന ഭയത്തിലധികമായി. അതറിഞ്ഞിട്ടു പുതിയ അമരക്കാരൻ "നിങ്ങളാരും ഭയപ്പെടേണ്ട. ഇവർ നമ്മുടെ അകമ്പടിക്കാരാണ്. നിങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. അതുകൊണ്ട് വഞ്ചിയിലുണ്ടായിരുന്നവൎക്കു സ്വല്പം സമാധാനമുണ്ടായി.

വഞ്ചി അതിവേഗത്തിൽ പോയി. കൊച്ചിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടതിന്റെ പിറേറദിവസം പ്രഭാതസമയത്ത് ഇപ്പോൾ ഒളശയിൽ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തോടടുത്തുള്ള കടവിലടുത്തു. ഉടനെ പുതിയ അമരക്കാരനും ചെട്ടിയാർ മുതലായവരും കരയ്ക്കിറങ്ങി. ഉടനെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ചെട്ടിയാർ വഞ്ചിക്കാരുടെ കൂലികൊടുത്തു് അവരേപ്പറഞ്ഞയച്ചു. അപ്പോഴേയ്ക്കും ആ മുതലകൾ വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിമറിഞ്ഞു.

ആ സ്ഥലം അന്നു തെക്കുംകൂർ രാജ്യത്തു് ഉൾപ്പെട്ടതായിരുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല, തെക്കുംകൂർ രാജകുടുംബത്തിലെ ഒരു ശാഖക്കാർ അന്നവിടെ താമസിക്കുന്നുമുണ്ടായിരുന്നു. അവർ അവിടെ (ഇപ്പോൾ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു്) ഒരു കൃഷ്ണസ്വാമിപ്രതിഷ്ഠ നടത്തിക്കുന്നതിനായി ഒരമ്പലം പണിയിച്ചു കാത്തിരുന്നു. വഞ്ചിയിൽ ച്ചെന്നിറങ്ങിയവർ ആ പുതിയ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സമീപത്തു ചെന്നപ്പോൾ അമരക്കാരനായി ചെന്നുകൂടിയിരുന്ന ആ പുതിയ ആൾ ചെട്ടിയാരോടു, "ഞാനാരാണെന്നു നീ അറിഞ്ഞില്ലല്ലോ. നീ വളരെക്കാലമായി ഭക്തിപൂർവ്വം സേവിച്ചുവരുന്ന ആ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകനാണു് ഞാൻ. ഞാനിതാ ഇവിടെ ഇരിക്കാനാണു് ഭാവിക്കുന്നതു്. ഇനിയും നീയും നിന്റെ വംശക്കാരും എന്നെ പരദേവതയായി വിചാരിച്ചു സേവിച്ചുകൊണ്ടാൽ നിങ്ങളുടെ സകലാഭീഷ്ടങ്ങളും ഞാൻ സാധിപ്പിച്ചു തന്നുകൊള്ളാം" എന്നരുളിച്ചെയ്തിട്ടു് ആ സ്വാമി അവിടെ ആ ശ്രീകോവിലിനകത്തു കയറി കുടി(എള)കൊണ്ടു.

ഈ വൎത്തമാനമറിഞ്ഞു തെക്കുംകൂർരാജാവു ചെട്ടിയാരെ തന്റെ അടുക്കൽ വരുത്തിച്ചോദിക്കുകയും അയാൾ വിവരമെല്ലാം രാജാവിനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. "എന്നാൽ ആ സ്വാമിയെ എനിക്കൊന്നു കാണണം" എന്നു പറഞ്ഞു രാജാവു ചെന്നു ചെട്ടിയാരുടെ കൈയ്ക്കു പിടിച്ചുകൊണ്ടു നോക്കിയപ്പോൾ സ്വാമിയെ ശ്രീകോവിലിനകത്തു പ്രത്യക്ഷമായിക്കണ്ടു. പിന്നെ രാജാവവിടെ ബിംബപ്രതിഷ്ഠയും കലശവും മറ്റും മുറയ്ക്കു നടത്തിക്കുകയും പതിവായി പൂജ നടത്തുന്നതിനു വേണ്ടുന്ന ഏൎപ്പാടുകളെല്ലാം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അനന്തരം രാജാവു താനാദ്യം നിശ്ചയിച്ച ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിപ്രതിഷ്ഠ ഉടനെ നടത്തിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അതിലേയ്ക്കു വേറെ ഒരു ശ്രീകോവിൽ പണികഴിപ്പിക്കുകയും പ്രതിഷ്ഠ നടത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. അതു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകന്റെ നടയ്ക്കു നേരെതന്നെയാണ്. അതു് ആ സ്വാമിക്ക് ഒട്ടും രസിച്ചില്ല. അതിനാൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച സമയത്തു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകന്റെ ശ്രീകോവിലിൽ നിന്ന് "എന്റെ നേരെ വന്നിരുന്നയാൾ എന്നും എന്റെ ഉച്ഛിഷ്ടം ഭക്ഷിക്കണം" എന്നൊരു അശരീരിവാക്കു കേൾക്കപ്പെട്ടു. അതു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ അരുളിച്ചെയ്തതാണെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയണമെന്നില്ലല്ലോ. ഇന്നും എന്തെങ്കിലും ഒരു സാധനം വേട്ടയ്ക്കൊരുമകനു നിവേദിക്കാതെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്കു നിവേദിക്കുവാൻ അവിടെ സാധിക്കുന്നില്ല. ഒരു പായസനിവേദ്യമോ മറ്റോ ആദ്യമേ പകുതിയെടുത്തു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകനു നിവേദിച്ചിട്ടു ശേഷമല്ലാതെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്കു നിവേദിക്കുവാൻ കൊണ്ടുപോയാൽ ആ നിവേദ്യം ശുദ്ധം മാറീട്ടോ എങ്ങിനെയെങ്കിലും കൃഷ്ണസ്വാമിക്കു നിവേദിക്കുവാൻ സാധിക്കുകയില്ല. പതിവായി ദിവസംതോറുമുള്ള നിവേദ്യമായാലും അങ്ങിനെ തന്നെ. ഇതു് ഇപ്പോഴും കണ്ടുവരുന്ന ഒരു പതിവാണ്.

വേട്ടയ്ക്കൊരുമകനു ചുരുക്കത്തിൽ പ്രധാനമായിട്ടുള്ള വഴിപാടു വറനിവേദ്യമാണ്. ഉരിയോ നാഴിയോ അരിയുടെ വറപൊടിയും ഒരു കരിക്കും (ഇളനീരും) കൂടി അവിടെ നിവേദിപ്പിച്ചാൽ വലിയ വലിയ കാൎയ്യങ്ങളും ആ സ്വാമി സാധിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ അവിടെ വറവഴിപാടില്ലാത്ത ദിവസം വളരെച്ചുരുക്കമാണ്. ചില ദിവസങ്ങളിൽ അവിടെ നൂറും നൂറ്റൻപതും വീതം വറനിവേദ്യം ഉണ്ടാകാറുണ്ട്.

പാണ്ഡ്യരാജാവിനെപ്പേടിച്ചു വള്ളിയൂർനിന്നു പോന്ന ചെട്ടിയാരും മറ്റും ഒളശയിൽ വന്നുചേൎന്നതിന്റെ ശേഷം തെക്കുംകൂർ രാജാവിന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി ഒളശ

യോടടുത്ത 'തട്ടകൽ' എന്ന ദേശത്തു് ഒരു ഗൃഹമുണ്ടാക്കി അവിടെ താമസമുറപ്പിച്ചു. അധികം താമസിയാതെ അവരുടെ ജാതിക്കാരായ മററു ചില കുടുംബക്കാരും അവിടെ വന്നുചേരുകയും ഗൃഹങ്ങളുണ്ടാക്കി അവിടെത്തന്നെ സ്ഥിരവാസമാക്കുകയും ചെയ്തു.

അപ്പോഴേയ്ക്കും ഈ വൎത്തമാനം തന്റെ ചാരന്മാർമുഖാന്തരം പാണ്ഡ്യരാജാവറിഞ്ഞു. താനാഗ്രഹിച്ച സ്ത്രീയും അവളുടെ ഭൎത്താവും തെക്കുംകൂർ രാജ്യത്തു് ഉളശയ്ക്കു സമീപം തട്ടകലെന്ന ദേശത്തു് താമസിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവരെ തെക്കുംകൂർ രാജാവാണു് അഭയം കൊടുത്തു് അവിടെപ്പാൎപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നുമറിഞ്ഞപ്പോൾ തെക്കുംകൂർ രാജാവിനെ ജയിച്ചിട്ടോ ചെട്ടിയാരെ നിഗ്രഹിച്ചിട്ടോ ഏതുവിധമെങ്കിലും താനാഗ്രഹിച്ച സ്ത്രീയെ കൊണ്ടുപോരണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു പാണ്ഡ്യരാജാവു ടിപ്പുസുൽത്താന്റെ അധികാരത്തിലുൾപ്പെട്ടിരുന്ന ഏതാനും മഹമ്മദീയസൈന്യങ്ങളെ സ്വാധീനപ്പെടുത്തി തന്റെ അഭിലാഷം അറിയിച്ചു് ഉളശയിലേയ്ക്കു പറഞ്ഞയച്ചു. അവർ ഉളശയിലെത്തി ചില ലഹളകളും കൊള്ളകളും മററും തുടങ്ങിയപ്പോഴേയ്ക്കും ആ ദേശവാസികളായ ജനങ്ങളൊക്കെപ്പാടെ ഭയവിഹ്വലരായി നാടും വീടും വിട്ടു് ഓട്ടം തുടങ്ങി. രാജാവും ഇതികൎത്തവ്യതാമൂഢനായിത്തീൎന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു് ഈ ദുഷ്ടപ്പടയെ ജയിക്കുവാൻ തക്കവണ്ണമുള്ള സൈന്യബലമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ അദ്ദേഹം വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽച്ചെന്നു നടയിൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു്, "സ്വാമിൻ! ഭഗവാനേ! അവിടുന്നുതന്നെ എന്നെയും എന്റെ ജനങ്ങളേയും രക്ഷിക്കേണം. എനിക്കു വേറെ ഒരവലംബവുമില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു കരഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആരോ "ഹേ രാജാവേ! ഭവാൻ എഴുന്നേററു സ്വഗൃഹത്തിൽ പോയി സ്വസ്ഥനായി ഇരുന്നുകൊള്ളുക. ശത്രുക്കളെ ജയിച്ചു ഭവാനെ ഞാൻ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞതായി തോന്നി. അദ്ദേഹം തലപൊക്കി നോക്കിയപ്പോൾ അവിടെയെങ്ങും ആരെയും കണ്ടില്ല. എങ്കിലും ഇതു ഭഗവാൻ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ അരുളിച്ചെയ്തതാണെന്നു വിശ്വസിച്ചു് അദ്ദേഹം സ്വഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോയി.

ഉടനെ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ സ്വാമി കറുപ്പുകച്ചയുടുത്തു അരയും തലയും മുറുക്കി പടച്ചട്ടയും വില്ലമ്പും ധരിച്ചു ശത്രുക്കളുടെ നാട്ടിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ വഴിക്കരികെയുള്ള ഒരു വീട്ടിലെ ഒരു സ്ത്രീ സ്വാമിയെക്കണ്ടിട്ടു് "ഈ പടയാളി ഏതു ദിക്കുകാരനാണാവോ? ഇയാൾ വില്ലമ്പും ധരിച്ചു യുദ്ധത്തിനു പോവുകയായിരിക്കും. ഇയാൾ വിചാരിച്ചാൽ ആ തുളുപ്പടയെ ജയിക്കാൻ കഴിയുമോ? അയാൾ ചാകാൻ പോവുകയായിരിക്കും" എന്നും മറ്റും പരിഹാസമായിപ്പറഞ്ഞു. സ്വാമി അതു കേട്ടു തിരിഞ്ഞുനിന്നു് ആ സ്ത്രീയുടെ വീട്ടിനെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഒരു ശരം പ്രയോഗിച്ചു. പുരയുടെ വാതിലുകളെല്ലാം പെട്ടെന്നടഞ്ഞു. അവ തുറക്കാൻ ആ സ്ത്രീയെന്നല്ല, അയൽക്കാരെല്ലാം വിചാരിച്ചിട്ടും സാധിച്ചില്ല. ആശാരി, കൊല്ലൻ, മുതലായവർ പഠിച്ച പണി പതിനെട്ടും പ്രയോഗിച്ചുനോക്കീട്ടും ഫലമൊന്നുമുണ്ടായില്ല. പിന്നെച്ചില വൃദ്ധന്മാരുടെ ഉപദേശപ്രകാരം വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽ ഒരു വിളിച്ചുചൊല്ലിപ്രായശ്ചിത്തവും ചില വഴിപാടുകളും കഴിക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു തൽക്കാലം അവിടേയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന മുതൽ ആ സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടു് ഉഴിഞ്ഞുകെട്ടിവെപ്പിച്ചു. ഉടനെ വാതിലുകളെല്ലാം ആരുമൊന്നും ചെയ്യാതെ സ്വയമേവ തുറന്നു. വഴിപാടുകളും പ്രായശ്ചിത്തവും ആ സ്ത്രീ പിറേറദ്ദിവസം തന്നെ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ തുളുപ്പടയോടു യുദ്ധം ചെയ്തു ശരപ്രയോഗംകൊണ്ടു് അവരെ പലരേ നിഗ്രഹിച്ചു. അവരുടെ ആയുധപ്രയോഗമൊന്നും സ്വാമിയിൽ ഫലിച്ചില്ല. അതിനാൽ ഹതശേഷന്മാരായ മഹമ്മദീയർ "ഇവനൊരു വലിയ സാത്താൻ തന്നെ. ഇവനെ ജയിക്കാൻ നമുക്കു ശക്തി പോരാ" എന്നു പറഞ്ഞു മടങ്ങിപ്പോയി. തെക്കുംകൂർ രാജാവും ജനങ്ങളും യഥാപൂർവം സ്വസ്ഥരായിത്താമസിക്കുകയും ചെയ്തു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തുനിന്നു വന്ന ചെട്ടിയാരും ഭാൎയ്യയും ആജീവനാന്തം വേട്ടയ്ക്കൊരുമകനെ ഭക്തിപൂൎവ്വം സേവിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരുന്നിരുന്നു. അവരുടെ സകലാഭീഷ്ടങ്ങളും സ്വാമി സാധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആ ചെട്ടിയാരുടെ വാശ്യരും സ്വജാതീയരുമായ ചില കുടുംബക്കാർ ഇപ്പോഴും തട്ടങ്കൽ എന്ന സ്ഥലത്തു താമസിച്ചുവരുന്നുണ്ടു്. അവൎക്കും ആ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകനെക്കുറിച്ചു് അനന്യസാധാരണങ്ങളായ ഭക്തിവിശ്വാസങ്ങൾ ഇപ്പോഴുമുണ്ടെന്നാണു് അറിയുന്നതു്.

ഒളശയിൽ കുടികൊണ്ടിരിക്കുന്ന വേട്ടയ്ക്കൊരുമകന്റെ അത്ഭുതകൎമ്മങ്ങളും മാഹാത്മ്യവും ഇനിയും വളരെപ്പറയാനുണ്ടു്. എങ്കിലും ഒന്നുരണ്ടു സംഗതികൾകൂടി പറഞ്ഞിട്ടു് ഈ ഉപന്യാസം അവസാനിപ്പിക്കാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു.

വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽ മിക്കപ്പോഴും ഒരു വെളിച്ചപ്പാടുണ്ടായിരിക്കാറുണ്ടു്. അവിടെ വെളിച്ചപ്പാടു തുള്ളിയാൽ അടുത്തുള്ള 'ചെറുവള്ളിക്കാവു്' എന്ന ഭഗവതീക്ഷേത്രത്തിൽച്ചെല്ലുകയും വെളിച്ചപ്പാടു് "എനിക്കു ദാഹിക്കുന്നു" എന്നു പറകയും അവിടെയുള്ള ദേവസ്വക്കാർ ഒരു പാത്രത്തിൽ കുറച്ചു പാനകം (ശൎക്കരകലക്കിയ വെള്ളം) ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുകയും പതിവായിരുന്നു. ഒരു തെക്കുംകൂർ രാജാവിനു വെളിച്ചപ്പാടന്മാരുടെ തുള്ളലിലും മററും ലേശവും വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഈ വെളിച്ചപ്പാടിനെ ഒന്നു് ഇളിഭ്യനാക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ഒരിക്കൽ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽ വെളിച്ചപ്പാടു തുള്ളിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ രാജാവു ചെറുവള്ളിക്കാവിലെത്തി. അവിടെ ഒരു നാലുകാതൻ ചരക്കു (നാലുകാതുകളുള്ള വലിയ വാൎപ്പു) വരുത്തി അതിൽ നിറച്ചു പാനകം കലക്കി വെപ്പിച്ചു. വെളിച്ചപ്പാടു തുള്ളി ചെറുവള്ളിക്കാവിൽച്ചെല്ലുകയും പതിവുപോലെ "ദാഹിക്കുന്നു" എന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ രാജാവു വാൎപ്പിലിരുന്ന പാനകം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു, "ഇതാ ഇരിക്കുന്നു; ധാരാളം കുടിച്ചു ദാഹം തീ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്കാം" എന്നു പറഞ്ഞു. വെളിച്ചപ്പാട് ആ പാനകം മുഴുവനും കുടിച്ചതിന്റെ ശേഷം ആ വാർപ്പു തലയിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ കാവിലേയ്ക്കു പോയി. അവിടെച്ചെന്നു വാർപ്പു താഴെവെച്ചിട്ട് ഉടനെ കലിയടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ആ വാർപ്പു നാലുപേരു പിടിച്ചാൽ മാററിവെയ്ക്കാൻ കഴിയാത്തവണ്ണം കനമുള്ളതായിരുന്നു. അതിൽ കലക്കിവെച്ചിരുന്ന പാനകം മുപ്പത്താറുപറയിൽക്കുറയാതെയുണ്ടായിരുന്നു. വെളിച്ചപ്പാട് അതു മുഴുവനും ഒന്നായിക്കുടിക്കുകയും ആ വാർപ്പു തനിച്ചെടുത്തു തലയിൽക്കയററിക്കൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്തതു കണ്ടപ്പോൾ രാജാവു വല്ലാതെ ഭയപ്പെടുകയും അത്ഭുതപ്പെടുകയും തന്റെ അവിശ്വാസത്തെക്കുറിച്ചു പശ്ചാത്തപിക്കുകയും അടുത്ത ദിവസംതന്നെ രാജാവു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻ കാവിൽ പോയി സ്വാമിദർശനവും പ്രായശ്ചിത്തവും അനേകം വഴിപാടുകളും നടത്തുകയും ചെയ്തു. വെളിച്ചപ്പാടു കൊണ്ടുപോയി വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽ വെച്ച വാർപ്പ് അവിടെനിന്ന് എടുപ്പിച്ചുകൊണ്ടുപോകുവാൻ രാജാവിനു ധൈര്യമുണ്ടായില്ല. അതു് അവിടെനിന്നു കൊണ്ടുപോയാൽ എന്തെങ്കിലും ആപത്തുണ്ടായേയ്ക്കുമെന്നായിരുന്നു രാജാവിന്റെ ഭയം. അതിനാൽ അതു വളരെക്കാലം അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നിരുന്നു. തെക്കുംകൂർരാജ്യവും അതോടുകൂടി വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവും തിരുവിതാംകൂറിൽച്ചേർന്നിട്ടും വളരെക്കാലം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം കൊല്ലം ൧൦൦൦-ാമാണ്ടിടയ്ക്ക് ആ വാർപ്പുടച്ച് ആ ദേവസ്വത്തിലേയ്ക്കുതന്നെ അനേകം ഉരുളികളായിട്ടും മററും വാർപ്പിച്ചു.

ഒളശയിലുള്ള ഒരു നായർകുടുംബത്തിൽ ഒരിക്കൽ സ്ത്രീസന്താനം ചുരുക്കമായിവരികയാൽ അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ഒരു സ്ത്രീ തനിക്ക് ഒരു പെൺകുട്ടിയുണ്ടായാൽ മൂലനാലാമിടസ്ഥാനമായ 'മണർകാട്ടു' കൊണ്ടുപോയി ക്ഷേത്രനടയിൽ വെച്ചു ചോറുകൊടുക്കാമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. അനന്തരം അധികം താമസിയാതെ ആ സ്ത്രീ ഗർഭംധരിക്കുകയും യഥാകാലം പ്രസവിച്ച് ഒരു സ്ത്രീസന്താനമുണ്ടാവുകയും ചെയ്തു. ക

ട്ടിക്കു ചോറുകൊടുക്കാനുള്ള കാലമായപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ മണർകാട്ടു പോയി പ്രാർത്ഥന നിർവിഘ്നമായി നിർവഹിച്ചു വരുന്നതിനായിട്ട് അങ്ങോട്ടു പോകുന്നതിനു മുമ്പായി വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽ ഒരു വറനിവേദ്യം കഴിപ്പിച്ചേയ്ക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാലതു് അങ്ങിനെ കഴിപ്പിക്കാൻ അവൾക്കു സാധിച്ചില്ല. ഒരു ദിവസം വൈകുന്നേരമായപ്പോൾ ആ സ്ത്രീയുടെ ഭർത്താവു് അവരോടു, "കുട്ടിക്കു ചോറുകൊടുക്കാനുള്ള മുഹൂർത്തം നാളെക്കാലത്താണു്. ഇന്നു് അത്താഴം കഴിഞ്ഞു നമുക്കു പുറപ്പെടണം. എന്നാലേ നാളെക്കാലത്തു മണർകാട്ടെത്തി കുട്ടിക്കു ചോറുകൊടുക്കാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ" എന്നു പറഞ്ഞതു കേട്ടു് ആ സ്ത്രീ "കുട്ടിക്കു ചോറുകൊടുപ്പാൻ ഇവിടെനിന്നു പോകുന്നതിനു മുമ്പു വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽ ഒരു നിവേദ്യം കഴിപ്പിച്ചേക്കാമെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇനിയിനി അതു സാധിക്കുകയില്ലല്ലോ" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു് ആ സ്ത്രീയുടെ ഭർത്താവും സഹോദരനും മററും ഒരു കാര്യമായിഗ്ഗണിച്ചില്ല. "അങ്ങിനെ വല്ലതും നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതൊക്കെ മടങ്ങി വന്നിട്ടു നടത്താം. ഇപ്പോൾ അതിനൊന്നിനും സമയമില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു് എല്ലാവരും അത്താഴം കഴിച്ചു ചോറൂണിനു വേണ്ടുന്നതെല്ലാമെടുത്തു കുട്ടിയേയും കൊണ്ടു തോണിയിൽക്കയറി അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. പകുതിവഴി ചെന്നപ്പോൾ തോണിയുറച്ചു. പുഴയിൽ വെള്ളമശേഷം വററിപ്പോയിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു. എന്നു മാത്രമല്ല, തോണിക്കാരനും ശേഷമുണ്ടായിരുന്നവരും വഴി നല്ല നിശ്ചയമുള്ളവരായിരുന്നിട്ടും ആൎക്കും വഴി അറിഞ്ഞുകൂടാതെയുമായി. ആകപ്പാടെ എല്ലാവരും കുഴങ്ങിവശായി. അപ്പോൾ കുട്ടിയുടെ മാതാവായ ആ സ്ത്രീ ഇതു് ആ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻസ്വാമിയുടെ മായാപ്രയോഗമാണു്. അല്ലാതെ മറെറാന്നുമല്ല. ഈ പുഴയിൽ ഇക്കാലത്തു് ഇങ്ങിനെ വെള്ളം വററി ഞാനൊരിക്കലും കണ്ടിട്ടില്ല. ആ വറനിവേദ്യം കഴിപ്പിക്കാതെ പോന്നതിന്റെ ഫലമാണിതു്" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ അവരുടെ ഭർത്താവു് "അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ചോറൂണുകഴിച്ചു് ഒളശയിൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മടങ്ങിയെത്തിയാലുടനെ ആയിരത്തൊന്ന വറനിവേദ്യം കഴിപ്പിച്ചേയ്ക്കാം. ഇതാ അതിനുള്ള പണം; പുഴയിൽ വെള്ളം വരട്ടെ" എന്ന പറഞ്ഞു ആയിരത്തൊന്ന വറനിവേദ്യത്തിന് വേണ്ടുന്ന പണമെടുത്തു ഭാണ്ഡയുടെ മുമ്പിൽ വെച്ചു. സ്വല്പസമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തോണി ഇളകിയതായി അവൎക്ക തോന്നി. നോക്കിയപ്പോൾ തോണി ഇളകിയതായും പുഴയിൽ ധാരാളം വെള്ളം വന്നിരിക്കുന്നതായും അവർ കണ്ടു. എല്ലാവൎക്കും വഴി അറിയാറുമായി. "സ്വാമിയുടെ മാഹാത്മ്യം അചിന്തനീയം തന്നെ" എന്ന പറഞ്ഞ് അവരെല്ലാവരും തോണിയിലിരുന്നുകൊണ്ടുതന്നെ സ്വാമിയെ വന്ദിച്ചുകൊണ്ട് അവിടെ നിന്ന പോവുകയും ജലമാൎഗ്ഗമായും കരമാൎഗ്ഗമായും യഥാകാലം മണ്ണർകാട്ടെത്തി ചോറൂണു നടത്തുകയും മടങ്ങി ഒളശയിലെത്തിയദിവസം തന്നെ വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻസ്വാമിക്ക ആയിരത്തൊന്ന വറനിവേദ്യം കഴിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ ആ സ്വാമിയുടെ മാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ച് ഇനിയും വളരെ പറയാനുണ്ടെങ്കിലും ഇപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ നില്ക്കട്ടെ.

വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവ് എന്നുള്ളതും ജനങ്ങൾ പറഞ്ഞുപറഞ്ഞു ലോപിച്ചു കാലക്രമേണ 'വേട്ടയ്ക്കരേൻകാവ്' എന്നായി. കുറച്ചുകാലംകൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ 'കരുവൻകാവ്' എന്നായി. ഇപ്പോൾ ജനങ്ങൾ സാധാരണമായി പറഞ്ഞുവരുന്നത് 'കരുവൻകാവ്' എന്നുതന്നെയാണ്.

തെക്കുംകൂർ രാജാക്കന്മാർ പണ്ടൊരു കാലത്ത് ഒളശയിൽ താമസിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതിന്ന ലക്ഷ്യമായി അവിടെ ഇപ്പോൾ കാണുന്നത് 'എടപ്പറമ്പ്' 'എടത്തിൽപ്പറമ്പ്' എന്ന പേരായിട്ട ചില പറമ്പുകൾ മാത്രമാണ്. ആ പറമ്പുകൾ രാജമന്ദിരങ്ങൾ ഇരുന്നിരുന്നതാണെന്നാണ് പറയുന്നത്. തെക്കുംകൂർ രാജാക്കന്മാരുടെ വാസസ്ഥലത്തിന് ഇപ്പോഴും 'എടം' എന്നാണല്ലൊ പേരു പറഞ്ഞുവരുന്നത്.

വേട്ടയ്ക്കൊരുമകൻകാവിൽ ആണ്ടുതോറുമുള്ള ഉത്സവത്തിലെ പള്ളിവേട്ടദിവസമായ മീനമാസത്തിൽപ്പൂരത്തിൻ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നാലു കുരുപ്പന്മാർകളും (രൂപം) എഴുതുന്നതു് ഒരു വഞ്ചിയിൽ ചില ചെട്ടികളിരിക്കുന്നതായിട്ടും സ്വാമി അമരം പിടിക്കുന്നതായിട്ടും വഞ്ചിയുടെ രണ്ടുവശത്തും ഓരോ മുതലകൾ ചേർന്നു നില്ക്കുന്നതായിട്ടുമാണ്. ഈ പൂർവ്വചരിത്രത്തിന്റെ സ്മാരകമായി ഇപ്പോഴും നടന്നുവരുന്ന ഈ കളമെഴുത്തു് ഈ ഐതിഹ്യത്തെ വിശ്വസിക്കുന്നതിനു തക്കതായ ലക്ഷ്യമാകുന്നുണ്ടല്ലോ.

ശബരിമലശ്ശാസ്താവും പന്തളത്തുരാജാവും

പണ്ടൊരുകാലത്തു പാണ്ഡ്യരാജകുടുംബക്കാർ രണ്ടായിപ്പിരിഞ്ഞു് ഒരുകൂട്ടക്കാർ 'വള്ളിയൂർ' എന്ന ദേശത്തും, മറ്റവർ മധുരയിലും താമസിച്ചിരുന്നു. മധുരയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ശാഖയിലെ വലിയ രാജാവു് ഒരുദിവസം നായാട്ടിനായി വനപ്രദേശത്തു ചെന്നപ്പോൾ അവിടെയൊരു യുവാവു വേട്ടയാടി വിനോദിച്ചു നടക്കുന്നതായി കണ്ടു. വില്ലുമമ്പും ധരിച്ചു നടന്നിരുന്ന ആ യുവാവു കാഴ്ചയിൽ അതിമനോഹരനും ശരപ്രയോഗത്തിൽ അത്യന്തം സമർത്ഥനുമായിരുന്നു. ആയുധങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചു ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന പാടവം കണ്ടു വിസ്മയവിഹ്വലനായിത്തീർന്ന രാജാവു് ആ യുവാവിനെ അടുക്കൽ വിളിച്ചു ദേശം, നാമം മുതലായവയെല്ലാം ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായി ആ യുവാവു്, "എനിക്കു പ്രത്യേകമായി ഒരു ദേശവുമില്ല. ലോകമെല്ലാം എന്റെ ദേശം തന്നെ. എന്റെ പേരു സാധാരണമായി ജനങ്ങൾ പറഞ്ഞുവരുന്നതു് 'അയ്യപ്പൻ' എന്നാണു്. എന്റെ അപ്പൻ ഒരു മലയാളിയാണു്. അതുകൊണ്ടു ഞാനും ഒരു മലയാളിതന്നെ. എനിക്കു സാമാന്യംപോലെ മാതാപിതാക്കന്മാർ ഇല്ലെന്നു തന്നെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പറയാം. സാക്ഷാൽ മഹാമായ അമ്മയും ലോകൈകനാഥനായിരിക്കുന്ന ഈശ്വരൻ അപ്പനും എന്നു വിചാരിച്ചു ഞാനിങ്ങിനെ നടക്കുന്നു എന്നു മാത്രമേ ഉള്ളു. ഇത്രയുമൊക്കെയല്ലാതെ ഇതിലധികമായി എന്നെക്കുറിച്ചൊന്നും അറിയിക്കാനില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടു രാജാവു് "ഇവൻ നാടും വീടും ഇല്ലാത്ത ഒരു ഗതിയാണെങ്കിലും ആയുധാഭ്യാസത്തിൽ അതിസമർത്ഥനാണ്. അതുകൊണ്ടു് ഇവനെ കൂടെ കൊണ്ടുപോയി നമ്മുടെ സൈന്യത്തിൽ ചേർക്കണം" എന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു് "എന്നാൽ നിനക്കു് എന്റെ കൂടെ വന്നു നമ്മുടെ അടുക്കൽ താമസിക്കാമോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. "ഓഹോ, യാതൊരു വിരോധവുമില്ല" എന്നു യുവാവു സമ്മതിച്ചു പറയുകയാൽ രാജാവു് ആ യുവാവിനെ കൂടെക്കൊണ്ടുപോയി തന്റെ സൈനികനാക്കി താമസിപ്പിച്ചു.

അക്കാലത്തു ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമണവും യുദ്ധവും സകല രാജ്യങ്ങളിലും കൂടക്കൂടെ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുക സാധാരണമായിരുന്നതിനാൽ ആ ഉപദ്രവം പാണ്ഡ്യരാജാവും അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടു തന്നെയാണിരുന്നതു്. അങ്ങിനെ യുദ്ധമുണ്ടാകുന്ന കാലങ്ങളിൽ ചെന്നു നേരിട്ടു യുദ്ധംചെയ്തു ശത്രുക്കളെ ജയിച്ചു വരുന്നതിനു് ഈ പുതിയ സൈനികനു് ഒരു പ്രയാസവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കാൻ മററാരും കൂടെ ചെല്ലണമെന്നു തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ശത്രുക്കൾക്കു സൈന്യബലവും പരാക്രമവും എത്രമാത്രമുണ്ടായിരുന്നാലും ഈ അയ്യപ്പൻ തനിച്ചു പോയി യുദ്ധംചെയ്തു ജയിച്ചുവരിക പതിവായി. അതിനാൽ പാണ്ഡ്യരാജാവു സന്തോഷിച്ചു് അയ്യപ്പനെ തന്റെ സേനാനായകനാക്കി. അയ്യപ്പൻ പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തു സ്ഥിരതാമസമായപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ ഭയപ്പെട്ടു ശത്രുക്കൾ ആ രാജ്യത്തെ ആക്രമിക്കാതെയുമായി. അതിനാൽ പാണ്ഡ്യരാജാവിന്റെ മനസ്സിൽ സ്വാസ്ഥ്യവും അയ്യപ്പനെക്കുറിച്ചുള്ള സന്തോഷബഹുമാനങ്ങളും സീമാതീതമായി വർദ്ധിച്ചു. എന്നു മാത്രമല്ല, രാജാവിനു പഴയ സൈനികന്മാരോടും മററുമുണ്ടായിരുന്ന സന്തോഷാദര

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ങ്ങൾ വളരെ കുറയുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന പഴയ സൈനികന്മാൎക്ക് അയ്യപ്പനെക്കുറിച്ചു സാമാന്യത്തിലധികം അസൂയ ഉണ്ടായിത്തീൎന്നു. ഏതുവിധവും ഈ അയ്യപ്പനെ ഉന്മൂലനാശം ചെയ്യണമെന്ന് അവരെല്ലാവരും കൂടി ആലോചിച്ചു നിശ്ചയിച്ചു. പിന്നെ അതിനെന്താണ് വേണ്ടതെന്ന് അവരെല്ലാവരുംകൂടി ആലോചിക്കുകയും ഒരു കൌശലം കണ്ടുപിടിക്കുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം അവരെല്ലാവരും കൂടി ഗൂഢമായി ചെന്നു രാജാവിന്റെ ഭാൎയ്യയെ കണ്ടു ചില തിരുമുൽക്കാഴ്ചകൾ വെച്ചു സങ്കടമറിയിച്ചു. "അല്ലയോ പൊന്നുതമ്പുരാട്ടീ! ഇവിടെ വലിയതമ്പുരാൻതിരുമനസ്സിലെ അടുക്കൽ സേവകനായി ഒരു മലയാളി വന്നു ചേൎന്നതിൽപ്പിന്നെ തിരുമനസ്സിലേയ്ക്ക് അടിയങ്ങളേക്കുറിച്ചുണ്ടായിരുന്ന വാത്സല്യവും കരുണയും നിശ്ശേഷം നശിച്ചിരിക്കുന്നു. അടിയങ്ങളേ ഒരു കാൎയ്യത്തിനും ഇപ്പോൾ കല്പിച്ചു വിളിക്കാറില്ലെന്നല്ല, അടിയങ്ങൾ തിരുമുമ്പിൽ ചെല്ലുന്നതുതന്നെ അവിടെയ്ക്കിപ്പോൾ രസമല്ലാതെയാണ് തീൎന്നിരിക്കുന്നത്. ഈ സ്ഥിതിയിൽ ഇവിടെത്താമസിക്കുന്ന കാൎയ്യം അടിയങ്ങൾക്കു വലിയ സങ്കടമാണ്. ഈ പുതിയ മലയാളിയുടെ ഏഷണിനിമിത്തമാണ് തിരുമനസ്സിലേയ്ക്ക് അടിയങ്ങളിൽ കൃപയില്ലാതെയായതു്. ഇതിലേയ്ക്ക് ഇവിടുന്ന് എന്തെങ്കിലും ഒരു സമാധാനമുണ്ടാക്കി അടിയങ്ങളെ രക്ഷിക്കണം. ഗുണവതിയും കരുണാനിധിയുമായിരിക്കുന്ന ഇവിടുന്നല്ലാതെ അടിയങ്ങൾക്കു മറെറാരു ശരണവുമില്ല. ഇവിടുന്നും അടിയങ്ങളേ ഉപേക്ഷിക്കുകയാണെങ്കിൽ അടിയങ്ങൾ ഈ നാടു വിട്ടുപോകണമെന്നാണ് വിചാരിക്കുന്നതു്."

ഇപ്രകാരം സൈനികന്മാർ മുതലായവരുടെ സങ്കടം കേട്ട് ആൎദ്രമാനസയായിത്തീൎന്ന രാജ്ഞി "നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി എന്തും ചെയ്യാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധയാണ്. ഞാനെന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് നിങ്ങൾതന്നെ ആലോചിച്ചു പറഞ്ഞാൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഞാനതുപോലെ ചെയ്യാം. ആ മലയാളിയെക്കുറിച്ച് നമ്മുടെ തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു സാമാന്യത്തിലധികം സ്നേഹവും ബഹുമാനവുമുണ്ടെന്ന് എനിക്കുമറിയാം. അവനെ ഇവിടെനിന്നു വിട്ടയയ്ക്കണമെന്നോ അവൻ പറയുന്നതുപോലെയൊന്നും ചെയ്യരുതെന്നോ പറഞ്ഞാൽ തിരുമനസ്സിലേയ്ക്കു സമ്മതമാവുകയില്ലെന്നല്ല, പറയുന്നവരോടു വിരോധമുണ്ടായേക്കാനുമിടയുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അവിടുത്തെ അടുക്കൽ അറിയിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല. നിങ്ങൾ തന്നെ ആലോചിച്ച് ഒരു കൌശലം നിശ്ചയിക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ സൈനികന്മാർ "ഇവിടുന്നു തിരുവയററിൽ ഒരു വേദനയാണെന്നു കല്പിച്ചുകൊണ്ട് ആലസ്യം നടിച്ചു കിടന്നു നിലവിളിക്കണം. വൈദ്യന്മാർ വന്നു ചികിത്സകൾ ചെയ്യുംതോറും അധികമധികമാണെന്നു കല്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണം. ഇത്രയും ചെയ്താൽ മതി; ശേഷമൊക്കെയും അടിയങ്ങൾ ശരിയാക്കിക്കൊള്ളാം" എന്നറിയിക്കുകയും, അങ്ങിനെ ചെയ്യാമെന്നു സമ്മതിച്ചു രാജ്ഞി രോഗം നടിച്ചു കിടന്നു നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

ഉടനെ രാജാവു രാജ്ഞിക്കു സുഖക്കേടാണെന്നറിഞ്ഞു വൈദ്യന്മാരെ വരുത്തി മുറയ്ക്കു ചികിത്സകൾ ചെയ്യിച്ചുതുടങ്ങി. ചികിത്സകൾ ചെയ്യുന്തോറും രോഗം വർദ്ധിച്ചുവന്നതല്ലാതെ ലേശംപോലും ശമനം കാണായ്കയാൽ രാജാവ് ഏററവും വിഷണ്ണനായിത്തീർന്നു. അപ്പോൾ പഴയ സൈനികന്മാർ ഒരു ദുഷ്ടനെ വൈദ്യവേഷം ധരിപ്പിച്ചു കൈക്കൂലിയും കൊടുത്തു വേണ്ടതെല്ലാമുപദേശിച്ചു രാജസന്നിധിയിലേക്കയച്ചു. ആ കള്ളവൈദ്യൻ രാജാവിൻെറ മുമ്പിൽ ചെന്നു തൊഴുതുകൊണ്ട്, അല്ലയോ തിരുമേനി! തമ്പുരാട്ടിയുടെ ശീലായ്മ അടിയൻ ഭേദമാക്കാം. ഇതുവരെ വൈദ്യവേഷം ചമഞ്ഞ് ഇവിടെ വന്നവരൊക്കെ ശുദ്ധമേ കള്ളന്മാരാണ്. അവർ വൈദ്യശാസ്ത്രം കണ്ടിട്ടുപോലുമില്ല. രോഗമറിയാതെയാണ് അവരൊക്കെ ചികിത്സിച്ചത്. തമ്പുരാട്ടിയെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നത് ഒരു വല്ലാത്ത കടുത്ത വ്യാധിയാണ്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അതിൻെറ കാഠിന്യം അറിയാവുന്നവൎക്കുമാത്രമേ അറിഞ്ഞുകൂടൂ. ശരിയായ ചികിത്സചെയ്തു വേഗത്തിൽ ഭേദമാക്കാതെ ഈ രോഗം ഈ വിധത്തിൽ ഒരു പന്ത്രണ്ടുദിവസംകൂടി വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണെങ്കിൽ പിന്നെ തമ്പുരാട്ടിയുടെ കഥ ഈശ്വരൻമാത്രമറിയാമെന്നല്ലാതെ അടിയനൊന്നും അറിയിക്കുന്നില്ല. ഈ രോഗത്തിനു വിധിച്ചിട്ടുള്ള മരുന്ന് ഒന്നുമാത്രമേയുള്ളു. അതു പുലിപ്പാലാണ്. ഒരു മുന്നാഴി പുലിപ്പാൽ കിട്ടിയാൽ മൂന്നേമുക്കാൽ നാഴികകൊണ്ടു് ഈ രോഗം ഭേദമാക്കുന്നതിനു യാതൊരു സംശയവുമില്ല. അതില്ലാതെ ഇതു ഭേദപ്പെടുത്താൻ ആരാലും സാധ്യവുമല്ല" എന്നറിയിച്ചു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ രാജാവിനു വലിയ വിചാരമായി. പിന്നെ രാജാവു വൈദ്യനോടു "പൊറുക്കാത്ത ദീനത്തിനു കിട്ടാത്ത മരുന്ന്" എന്നുള്ള പഴഞ്ചൊല്ലു് ഇപ്പോൾ ശരിയായി. പെറ്റുകിടക്കുന്ന പുലിയെ പിടിച്ചു പാൽ കറന്നെടുത്തുകൊണ്ടുവരുവാൻ മനുഷ്യർ വിചാരിച്ചാൽ സാധിക്കയില്ലല്ലോ" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ വൈദ്യൻ "ഇവിടെ തിരുമേനിയുടെ സേവനും, സേനാനായകനുമായിത്താമസിക്കുന്ന മലയാളിയെ കല്പിച്ചയച്ചാൽ ഇതു സാധിക്കും" എന്നറിയിച്ചു. ഉടനെ രാജാവു് അയ്യപ്പനെ വരുത്തി ഈ വിവരം പറഞ്ഞു. "പരീക്ഷിച്ചുനോക്കാം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു് അയ്യപ്പൻ അപ്പോൾത്തന്നെ പോയി.

അയ്യപ്പനെ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞയച്ചാൽ അവൻ കൊടുങ്കാട്ടിൽച്ചെന്നു് ഈററപ്പുലിയെ കടന്നുപിടിക്കും. പുലി കടിച്ചു് അവൻെറ കഥകഴിക്കും. അങ്ങിനെ ഇവൻനിമിത്തമുള്ള ഉപദ്രവം തീരും" എന്നു വിചാരിച്ചാണ് പഴയ സൈനികന്മാർ കള്ളവൈദ്യനെ അയച്ചു് ഇങ്ങിനെ പറയിച്ചതു്. പക്ഷേ അതു ഫലിച്ചില്ല.

അയ്യപ്പൻ കാട്ടിൽച്ചെന്നു് ഒട്ടുവളരെ പുലികളേയും പുലിക്കുട്ടികളേയും തട്ടത്തടിച്ചുകൊണ്ടു് ഒരു വ്യാഘ്രത്തിൻെറ പുറത്തുകയറി രാജധാനിയിലേക്കു വന്നു. അപ്പോൾ അവിടേയുണ്ടായ തിരക്കുകളും കോലാഹലങ്ങളുമെല്ലാം അ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വണ്ണനീയങ്ങൾ തന്നെയായിരുന്നു. പുലികളെ കണ്ടു പേടിച്ച നാട്ടുകാരും രാജധാനിയിലുണ്ടായിരുന്ന സൈനികന്മാർ മുതലായവരുമെല്ലാം ഓടിയൊളിച്ചു. പുലികളുടെ ശബ്ദം കേട്ടപ്പോൾതന്നെ വയറുവേദന ഭേദമായി രാജ്ഞി എണീററു നടന്നുതുടങ്ങി. രാജാവു് ഏററവും ഭയാക്രാന്തനായിത്തീൎന്നു. അയ്യപ്പൻ ഒരമാനുഷപ്രഭാവനാണെന്നുള്ള വിചാരം അദ്ദേഹത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നു. പുലികളെ കൊണ്ടുവരികയുംകൂടി ചെയ്തപ്പോൾ ഇദ്ദേഹം ഒരു മനുഷ്യനല്ലെന്നുതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തി രാജാവു ചെന്നു് അയ്യപ്പന്റെ പാദത്തിങ്കൽ വീണു സാഷ്ടാംഗം നമസ്കരിച്ചിട്ടു്, “അല്ലയോ സ്വാമിൻ! അവിടുന്നു് ആരാണെന്നുള്ള വാസ്തവം അറിയായ്കകൊണ്ടു ഞാൻ അവിടുത്തെ ഇവിടെ വേണ്ടതുപോലെ ആദരിക്കുകയും ആചരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നില്ല. അവിടുത്തെ ഒരു സേവന്റെ നിലയിൽ മാത്രമാണു് ഞാൻ ഇതുവരെ വിചാരിച്ചുപോന്നതു്. എന്റെ ഈ അപരാധത്തെ അവിടുന്നു ദയാപൂർവ്വം ക്ഷമിച്ചു് എന്നെ അനുഗ്രഹിക്കണം. ഈ പുലികളെക്കണ്ടിട്ടു് ഇവിടെയുള്ളവരെല്ലാം ഏററവും ഭയപരവശരായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഇവയെയെല്ലാം കാട്ടിലേക്കുതന്നെ അവിടുന്നു സദയം വിട്ടയയ്ക്കണം. അവിടുന്നു് ആരാണെന്നു സൂക്ഷ്മമായി ഞാനിപ്പോഴും അറിയുന്നില്ല. അതിനാൽ അതു് അവിടുന്നു സദയം സ്പഷ്ടമായി അരുളിച്ചെയ്യണമെന്നും ഞാൻ സാദരം അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു” എന്നറിയിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായി അയ്യപ്പൻ “അല്ലയോ രാജാവേ! ഭവാൻ എന്നെ ഇവിടെ ഒട്ടും അനാദരിച്ചിരുന്നില്ലെന്നല്ല, സാദരം ബഹുമാനിച്ചുകൊണ്ടുതന്നേയാണു് ഇരുന്നിട്ടുള്ളതു്. അതിനാൽ ഭവാനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനായിരിക്കുന്നു. ഇവിടെയുള്ള ചില സൈനികന്മാൎക്കു് എന്റെ പേരിൽ ഏററവും അസൂയയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. അതു് അവരുടെ അജ്ഞതകൊണ്ടെന്നല്ലാതെ മറെറാന്നും ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എന്റെ പരമാൎത്ഥമെല്ലാം മുമ്പേതന്നെ ഞാൻ ഭവാനോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ ക്രൂ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ട്ടതലായി ഇനിയൊന്നും പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ടതായിട്ടില്ല. ശേഷാരാത്തതെല്ലാം കാലക്രമേണ ഭവാനറിയാറാകും. എന്നെക്കുറിച്ച് ഇവിടെയുള്ള സൈനികന്മാക്കും മറവും രസമില്ലാതെ ഇരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഞാനിനി ഇവിടെത്താമസിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ ഇപ്പോൾതന്നെ മലയാളരാജ്യത്തേയ്ക്കു പോകുന്നു. എൻെറ ഈ നായ്ക്കളെ (പുലികളെ ഉദ്ദേശിച്ച്) ഞാൻ കൊണ്ടുപൊയ്ക്കൊള്ളാം. ഭവാനും ഇനി ഈ ദിക്കിലുള്ള വാസം സുഖകരമായിരിക്കയില്ല. അതിനാൽ മലയാളത്തിലേയ്ക്കു പോരികയാണു നല്ലതു്. അവിടെ വരുമ്പോൾ എൻെറ സ്ഥിരവാസം എവിടേയാണെന്നു ഞാനറിയിക്കാം. ആ സ്ഥലത്തുവന്നാൽ എന്നെക്കാണാം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇത്രയും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞയുടനെ അയ്യപ്പൻ പുലികളോടുകൂടി അന്തർദ്ധാനവും ചെയ്തു. അയ്യപ്പൻ പിരിഞ്ഞുപോയതുകൊണ്ടു പാണ്ഡ്യരാജാവിന് അപാരമായ മനസ്താപമുണ്ടായി എന്നുള്ളതു പറയണമെന്നില്ലല്ലോ. അദ്ദേഹം അയ്യപ്പൻ മറഞ്ഞ ദിക്കുനോക്കി വീണ്ടും നമസ്കരിച്ചിട്ടു സ്വമന്ദിരത്തിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോയി.

പിന്നെ രാജാവ് അയ്യപ്പനെക്കുറിച്ചുതന്നെ ഓരോന്നു ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. "ഈ ദിവ്യൻ താനാരാണെന്നു വ്യക്തമായിപ്പറഞ്ഞില്ലെങ്കിലും കേവലം മനുഷ്യനല്ലെന്നുള്ള കാര്യം തീർച്ചതന്നെ. ഇപ്പോഴും അദ്ദേഹമാരാണെന്നു സ്പഷ്ടമായിപ്പറയണമെന്നു ഞാനവശ്യപ്പെട്ടിട്ടും പറഞ്ഞില്ല. "എൻെറ പരമാർത്ഥമെല്ലാം മുമ്പേതന്നെ ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു" എന്നാണല്ലോ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു്. അദ്ദേഹം മുമ്പേ എന്താണു പറഞ്ഞതു്. "എനിക്കു പ്രത്യേകമായി ഒരു നാടും വീടും ഇല്ല. ലോകമെല്ലാം എൻെറ നാടുതന്നെ. സാക്ഷാൽ മഹാമായ അമ്മയും ലോകൈകനാഥനായിരിക്കുന്ന ഈശ്വരൻ അച്ഛനും എന്നു വിചാരിച്ചു നടക്കുന്നു" എന്നാണല്ലോ അദ്ദേഹം മുമ്പേ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. പേർ അയ്യപ്പനാണെന്നും പറഞ്ഞു; ശരിതന്നെ. ഇത്രയുംകൊണ്ടു് ഇദ്ദേഹം ശ്രീപരമേശ്വരനു വിഷ്ണുമായയിൽനിന്നു ജനിച്ച പുത്രനായ ശാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

സ്ഥാവാണെന്നു സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടു്. ശാസ്താവിനെ അയ്യപ്പനെന്നും പറയാറുണ്ടല്ലോ. ഈശ്വരന്മാൎക്കു പ്രത്യേകം വീടും നാടുമില്ലല്ലോ. സർവ്വവ്യാപികളായിരിക്കുന്ന ഈശ്വരന്മാൎക്കു ലോകമെല്ലാം അവരുടെ നാടുതന്നെ. ഇതെല്ലാം ആ സ്വാമി അരുളിച്ചെയ്ത വാക്കുകളിൽനിന്നു് ഊഹിക്കാവുന്നതാണു്. പക്ഷേ, എന്റെ അജ്ഞതകൊണ്ടു് അതൊന്നും ഊഹിച്ചറിയാൻ അപ്പോൾ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അതു വലിയ കഷ്ടമായിപ്പോയി. ഏതായാലും ഇനി ഈ ദിക്കിലേത്താമസം ശുഭമായിരിക്കയില്ല. സ്വാമി അരുളിച്ചെയ്തതും അങ്ങിനെയാണല്ലോ. അയ്യപ്പൻ ഇവിടെനിന്നുപോയി എന്നറിഞ്ഞാൽ ശത്രുക്കളുടെ ഉപദ്രവവും ഉണ്ടായേയ്ക്കാം. എല്ലാംകൊണ്ടും താമസിയാതെ ഇവിടം വിട്ടു മലയാളത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്നതുതന്നെയാണു് നല്ലതു്" ഇങ്ങിനെയെല്ലാം ചിന്തിച്ചുറച്ചു രാജാവു പിന്നെ അധികം താമസിയാതെ അവിടെനിന്നു കുടുംബസഹിതം കേരളത്തിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു.

സ്ഥാവരവസ്തുക്കളെല്ലാം പാട്ടത്തിനായി പലൎക്കും പതിച്ചുകൊടുക്കുകയും, പണവും, പണ്ടങ്ങളും, ഭരണിപാത്രങ്ങളും മററും കെട്ടിയെടുപ്പിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടാണു് രാജാവു മലയാളത്തിലേയ്ക്കു പോന്നതു്. അദ്ദേഹം പല ദേശങ്ങൾ കടന്നു് ഒടുവിൽ 'പന്തളം' എന്ന ദേശത്തു വന്നുചേൎന്നു. ആ പ്രദേശം അക്കാലത്തു 'കൈപ്പുഴത്തമ്പാൻ' എന്നു പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന ഒരിടപ്രഭുവിന്റെ കൈവശത്തിലായിരുന്നു. അവിടെ ഏതാനും സ്ഥലം ആ തമ്പാനോടു വിലയ്ക്കു വാങ്ങി ഒരു കോയിക്കൽ (കോവിലകം) പണിയിച്ചു രാജാവു കുടുംബസഹിതം അവിടെത്താമസമുറപ്പിച്ചു.

പന്തളം എന്നു പറയപ്പെടുന്ന പ്രദേശം പന്ത്രണ്ടു കരകൾ കൂടിയതാണു്. അവയിൽ ഒരു കരയുടെ പേരാണു് 'കൈപ്പുഴ' എന്നു പറയപ്പെടുന്നതു്. തമ്പാന്റെ കോവിലകം ആക്കരയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണു് അവൎക്കു കൈ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പ്പുഴത്തമ്പാനെന്നു നാമം സിദ്ധിച്ചതു്. അപ്രകാരം തന്നെ പാണ്ഡ്യരാജാവു വന്നു പന്തളത്തു താമസമായ കാലം മുതൽ ആ കുടുംബക്കാരുടെ പേരു പന്തളത്തുരാജാവെന്നുമായിത്തീൎന്നു. ഇന്ദ്രജാലം, മഹേന്ദ്രജാലം മുതലായ മോടിവിദ്യകൾകൊണ്ടു പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന കൈപ്പുഴത്തമ്പാനെക്കുറിച്ചു കേട്ടിട്ടില്ലാത്തവർ കേരളത്തിൽ അധികമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ആ തമ്പാൻെറ കുടുംബം കാലക്രമേണ അന്യംനിന്നുപോവുകയാൽ പന്തളത്തു തമ്പുരാൻെറ കോയിക്കൽ അങ്ങോട്ടു മാററി സ്ഥാപിച്ചു. ഇപ്പോൾ ആ കോയിക്കലിരിക്കുന്നതു കൈപ്പുഴക്കരയിലാണു്. നിൎമ്മലജലപ്രവാഹത്തോടുകൂടിയ നദിയുടെ തീരത്തുള്ള ആ സ്ഥലം ഏററവും സുഖപ്രദമായിട്ടുള്ളതാകയാലാണു്, കോയിക്കൽ അങ്ങോട്ടു മാററി സ്ഥാപിച്ചതു്.

ഇനി നമ്മുടെ അയ്യപ്പസ്വാമി പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ടിട്ടു് എങ്ങോട്ടാണു് പോയതെന്നു നോക്കാം. സ്വാമി പാണ്ഡ്യരാജാവിനോടു പറഞ്ഞതുപോലെ മലയാളത്തിലേക്കു തന്നെയാണു് പോന്നതു്. സ്വാമി മലയാളരാജ്യത്തിൻെറ കിഴക്കെ അതൃത്തിസ്ഥലത്തെത്തിയപ്പോൾ അവിടെവെച്ചു സാക്ഷാൽ പരശുരാമമഹൎഷിയെ കണ്ടെത്തി. അപ്പോൾ പരശുരാമൻ അയ്യപ്പനോടു്, "അല്ലയോ ഹരിഹരപുത്രനായ സ്വാമിൻ! ഞാൻ ഈ കേരളത്തിൻെറ രക്ഷയ്ക്കായി കിഴക്കെ അതൃത്തിയായ മലകളിലും, പടിഞ്ഞാറെ അതൃത്തിയായ കടൽത്തീരങ്ങളിലും സ്വാമിയുടെ ഏതാനും വിഗ്രഹങ്ങളും പ്രതിഷ്ഠിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇനി സ്വാമിയെ കണ്ടെത്തിയതായ ഈ പുണ്യസ്ഥലത്തും ഞാൻ സ്വാമിയുടെ ഒരു ദിവ്യവിഗ്രഹം പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ വിചാരിക്കുകയാണു്. ഈ സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം സ്വാമിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം സദാ ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഈ പുണ്യസ്ഥലത്താണു് പണ്ടു മതംഗമഹൎഷി മുതലായ തപോധനന്മാർ ആശ്രമം സ്ഥാപിച്ചു തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതു്. ആ തപോധനന്മാരുടെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പാദശുശ്രൂഷനിമിത്തം വലിയ തപസ്വിനിയായിത്തീൎന്ന ശബരി ദശരഥപുത്രനായ ശ്രീരാമചന്ദ്രന്റെ ദൎശനമാത്രത്താൽ മുക്തയായിത്തീൎന്നതും ഈ സ്ഥലത്തുവെച്ചാണു്. ഇപ്രകാരമെല്ലാമിരിക്കുന്ന ഈ പുണ്യസ്ഥലത്തു സ്വാമിയുടെ സാന്നിധ്യം വിശേഷിച്ചുമുണ്ടായിരിക്കണം. ഈ കേരളത്തിന്റെ പ്രധാനരക്ഷകനായി ഞാൻ സ്വാമിയെത്തന്നെയാണു് കരുതുന്നതു്" എന്നറിയിക്കുകയും, സ്വാമി അതിനെ സമ്മതിക്കുകയും ഉടനെ പരശുരാമൻ അയ്യപ്പസ്വാമിയെ അവിടെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും, ശബരി താമസിച്ചു തപസ്സു ചെയ്യുകയും മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തതായ ആ പൎവ്വതത്തിനു 'ശബരിഗിരി' (ശബരിമല) എന്നു നാമം കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

പാണ്ഡ്യരാജാവു മലയാളരാജ്യത്തു വന്നു പന്തളരാജാവായി താമസം തുടങ്ങിയതിന്റെ ശേഷം കുറെ ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ദിവസം രാത്രിയിൽ അദ്ദേഹം കിടന്നുറങ്ങിയിരുന്ന സമയം ഒരു സ്വപ്നം കാണുകയുണ്ടായി. മുമ്പു സേനാനായകനായി തന്റെ അടുക്കൽ താമസിച്ചിരുന്ന അയ്യപ്പൻ അടുക്കൽ വന്നു "ഞാനിപ്പോൾ ശബരിമലയിലാണു് താമസിക്കുന്നതു്. അവിടെ വന്നാൽ എന്നെ കാണാം" എന്നു പറഞ്ഞതായിട്ടാണു് സ്വപ്നമുണ്ടായതു്. ഉടനെ രാജാവുണൎന്നു കണ്ണുതുറന്നു നോക്കീട്ടു് അവിടെയെങ്ങും ആരെയും കണ്ടില്ല. എങ്കിലും രാജാവു്, ഇതു സാക്ഷാൽ ഹരിഹരപുത്രനായിരിക്കുന്ന ധൎമ്മശാസ്താവുതന്നെ തന്റെ അടുക്കൽ വന്നു് അരുളിച്ചെയ്തതാണെന്നു വിശ്വസിക്കുകയും, അടുത്തദിവസം തന്നെ പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി ശബരിമലയിലേക്കു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

അവിടെയെത്തി കാടുകൾ വെട്ടിത്തെളിപ്പിച്ചു നോക്കിചെന്നപ്പോൾ പരശുരാമനാൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന വിഗ്രഹം കണ്ടെത്തി. എങ്കിലും രാജാവിനു നല്ല തൃപ്തിയായില്ല. "ഇവിടെ വന്നാൽ കാണാമെന്നാണല്ലോ സ്വാമി അരുളിച്ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. ഇവിടെ വന്നിട്ടു സ്വാമിയെ കണ്ടി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ല്ലല്ലൊ" എന്നായിരുന്നു രാജാവിൻെറ വിചാരം. ആ സമയത്തു്, "ഇപ്പോൾ എൻെറ വിഗ്രഹം കണ്ടാൽ മതി. അവിടെ എൻെറ സാന്നിദ്ധ്യം വേണ്ടതുപോലെയുണ്ടു്. ആ ബിംബത്തിൽ പൂജിച്ചു സേവിച്ചാൽ സൎവ്വാഭീഷ്ടങ്ങളും സാധിക്കും" എന്നു് ആരോ എവിടെനിന്നോ വിളിച്ചുപറയുന്നതായി കേട്ടു. അതും സ്വാമി അരുളിച്ചെയ്തതുതന്നെ എന്നു വിശ്വസിച്ചു രാജാവു് അവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചുകൊണ്ടു വേണ്ടുന്ന ആളുകളേയും സാധനങ്ങളുമെല്ലാം അവിടെ വരുത്തി മുറയ്ക്കു് അമ്പലം പണിയും പ്രസിദ്ധതന്ത്രിയായ താഴമൺപോററിയേക്കൊണ്ടു കലശവും നടത്തി ക്ഷേത്രത്തിൽപ്പിന്നീടു നടക്കേണ്ടുന്ന കാൎയ്യങ്ങൾക്കു പതിവുകളും നിശ്ചയിച്ചു. ദുഷ്ടമൃഗങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ആ വനപ്രദേശത്തു് എന്നും മനുഷ്യർ താമസിച്ചു പൂജയും മററും നടത്തുകയെന്നുള്ളതു് അക്കാലത്തു് അസാദ്ധ്യമായിരുന്നതിനാൽ മാസംതോറും അഞ്ചുദിവസം മാത്രം പൂജ നടത്തിയാൽ മതിയെന്നും, മകരസംക്രാന്തി ആട്ടവിശേഷം (ആണ്ടിലൊരിക്കലുള്ള വിശേഷദിവസം) ആയിരിക്കണമെന്നും, അന്നുമുതൽ അഞ്ചുദിവസം ഒരുത്സവംപോലെ ദേവനെ എഴുന്നള്ളിക്കുകയും മററും വേണമെന്നും മകരമാസം അഞ്ചാംതിയ്യതി ആണ്ടുതോറും ഒരു കളഭവും, ഏഴാംതിയ്യതി ഒരു കുരുതിയും നടത്തണമെന്നും മററുമാണു് നിശ്ചയിച്ചതു്. അപ്രകാരമെല്ലാം ഇപ്പോഴും നടന്നുവരുന്നുമുണ്ടു്. എന്നാലിപ്പോൾ മകരംമുതൽ ഒന്നിടയിട്ടു് ആറുമാസങ്ങളിൽ ആദ്യവും കുംഭംമുതൽ ഒന്നിടയിട്ടു് ആറുമാസങ്ങളിൽ ഒടുവിലും അഞ്ചു ദിവസം വീതമാണു് അവിടെ പൂജ നടത്തിവരുന്നതു്. അങ്ങിനെയായാൽ ആണ്ടിൽ ആറുതവണ വീതം ഇവിടെപ്പോയാൽ മതിയല്ലോ. പൂജ നടത്താൻ പോകുന്നതു ശാന്തിക്കാരൻ, കഴകക്കാരൻ, മാരാന്മാർ, മററു പരിചാരകന്മാർ മുതലായവരെല്ലാവരും കൂടി നിവേദ്യത്തിനും, ശാന്തിക്കാരൻ മുതലായവൎക്കു ഭക്ഷണത്തിനും മററും വേണ്ടുന്ന അരി, കോപ്പുകൾ മുതലായ സകല സാധനങ്ങളും കെട്ടിയെടുത്തുകൊണ്ടും "സ്വാമിയേ! ശരണമയ്യപ്പോ!" എന്നു് ഉറക്കെ വിളി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ച്ചുകൊണ്ടുമാണു്. ഇങ്ങിനെ പോകുന്നവർ മദ്ധ്യേമാൎഗ്ഗം കാട്ടാന, കരടി, കടുവാ, പുലി, ചെന്നായ് മുതലായ ദുഷ്ട മൃഗങ്ങളെ ധാരാളമായി കാണുക സാധാരണമാണു്. എന്നാ ലവയിലൊന്നും ഇവരെ ഉപദ്രവിക്കാറില്ല. ഇവരുടെ (സ്വാ മിയെ ശരണമയ്യപ്പോ എന്നുള്ള) ശരണംവിളി കേൾക്കു മ്പോൾ സകല മൃഗങ്ങളും ദൂരെ മാറിക്കൊള്ളും. അങ്ങിനെ ഇപ്പോഴും കണ്ടുവരുന്നു. മകരസംക്രമദിവസം സ്വാമിദൎശ നാനന്ദത്തിനായി ഇപ്പോഴും ആണ്ടുതോറും അസംഖ്യം ആ ളുകൾ ശബരിമലയ്ക്കു പോകാറുണ്ടല്ലോ. അവരും ചില പ്പോൾ വഴിക്കു കാട്ടാനകളേയും മറ്റും കാണാറുണ്ടെന്നും, ശരണം വിളിക്കുമ്പോൾ അവയെല്ലാമോടിപ്പോവുക പതി വാണെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞുകേൾക്കുന്നുണ്ടു്.

അയ്യപ്പസ്വാമിയുടെ വാസം ശബരിമലയിലുറപ്പിക്കു കയും, അവിടെ അമ്പലംപണി, കലശം മുതലായവ നട ത്തുകയും ചെയ്തതിന്റെ ശേഷം പന്തളത്തുരാജാവു് ആ സ്വാമിയെ തന്റെ കുടുംബപരദേവതയായിത്തന്നെ വിചാ രിച്ചു് ആദരിച്ചുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിനു ദിവസം തോറും സ്വാമിദൎശനം കഴിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു തോന്നുക യും, അതു ശബരിമലയിൽച്ചെന്നു സാധിക്കുന്ന കാൎയ്യം അ സാദ്ധ്യമായിരിക്കുകയും ചെയ്കതുകൊണ്ടു പന്തളത്തുതന്നെ കോയിക്കലിനു സമീപം ഒരു ക്ഷേത്രം പണിയിച്ചു് അവി ടെയും വിധിപ്രകാരം ശാസ്താവിനെ പ്രതിഷ്ഠിപ്പിച്ചു. അതി നാൽ അവിടെയുള്ള രാജാക്കന്മാൎക്കു മാത്രമല്ല രാജ്ഞികൾ ക്കും ആബാലവൃദ്ധം എല്ലാവൎക്കും പ്രതിദിനം ശാസ്താവിനെ ദൎശനം കഴിക്കുന്നതിനും സേവിക്കുന്നതിനും സൌകൎയ്യം സിദ്ധിച്ചു.

പാണ്ഡ്യരാജകുടുംബത്തിലെ ഒരു ശാഖക്കാർ വള്ളിയൂർ എന്ന ദേശത്തു താമസമാക്കിയതായി മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട ല്ലോ. ആ ശാഖക്കാരും കാലാന്തരത്തിൽ ആ ദേശം വിട്ടു മലയാളത്തിലേയ്ക്കുതന്നെ പോന്നു. അവർ അക്കാലത്തു തെക്കുംകൂർരാജ്യത്തു് ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നതും, ഇപ്പോൾ തിരു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വിതാംകൂറിൽ മീനച്ചൽ താലൂക്കിൽ ചേർന്നിരിക്കുന്നതുമായ
പൂഞ്ഞാർ എന്ന ദേശത്തു വന്നുചേരുകയും, ആ ദേശം തെ
ക്കുംകൂർരാജാവിനോടു വാങ്ങി കോയിക്കലുമുണ്ടാക്കി അവി
ടെ താമസമുറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ സ്ഥലത്തിനു കിഴ
ക്കുള്ള മലയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട് ഒരു നദി മുമ്പേതന്നെ പടി
ഞ്ഞാട്ടു പ്രവഹിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൂടാതെ ആ മല
യുടെ മറ്റൊരുഭാഗത്തുനിന്നു വേറെ ഒരു നദികൂടി ഇക്കാ
ലത്തു പുറപ്പെട്ടു പടിഞ്ഞാട്ടു പ്രവഹിച്ചുതുടങ്ങി. ആ നദിയേ
എല്ലാവരും 'പുതനാറ്' എന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതു കാല
ക്രമേണ 'പൂഞ്ഞാറ്' എന്നായിത്തീർന്നു. ആ നദിയുടെ തീര
ത്തുള്ള ദേശത്തിനും ആ പേരുതന്നെ സിദ്ധിച്ചു. ആ പേരി
നെ സംസ്കൃതഭാഷാപണ്ഡിതന്മാർ സംസ്കൃതീകരിച്ചു 'പുണ്യാ
പഗ' എന്നാക്കിത്തീർത്തിട്ടുമുണ്ട്. പൂഞ്ഞാററിൽ രാജാ(തമ്പു
രാ)ക്കന്മാക്കും പ്രധാന പരദേവത ശാസ്താവുതന്നെയാണ്.
അതിനാൽ അവിടേയും കോവിക്കലിനടുത്ത് ഒരു ക്ഷേത്രം
പണിയിച്ചു ശാസ്താവിനെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവിടേയും
ഇപ്പോൾ ക്ഷേത്രമര്യാദപ്രകാരം ദിവസംതോറും പൂജ മുത
ലായവയും, ആണ്ടുതോറും ഉത്സവം മുതലായ അടിയന്തിര
ങ്ങളും നടത്തിവരുന്നുമുണ്ട്.

തെക്കുംകൂർ, വടക്കുംകൂർ, ചെമ്പകശ്ശേരി, കായംകുളം
മുതലായ രാജ്യങ്ങൾ പിടിച്ചടക്കിയതിന്റെ ശേഷം പന്തളം
കൂടി തന്റെ രാജ്യത്തോടു ചേർത്താൽക്കൊള്ളാമെന്നു തോന്നു
കയാൽ തിരുവിതാംകൂർമഹാരാജാവ് അതിനായി ശ്രമിച്ചു
തുടങ്ങുകയും, വലിയ യുദ്ധവും മററും കൂടാതെ അതു സാധി
ക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരുടമ്പടിപ്രകാരമാണ് തിരുവിതാംകൂർ
മഹാരാജാവു പന്തളംദേശം കൈവശപ്പെടുത്തിയത്. പന്ത
ളംദേശം പന്തളത്തു രാജാവിൽനിന്നു കൈവശപ്പെടുത്തിയ
കാലത്തു തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവ് എഴുതിക്കൊടുത്തി
ട്ടുള്ള ഉടമ്പടിയുടെ സാരം, പന്തളത്തുരാജാവിന്റെ കുടുംബ
ത്തിൽ ചെലവിന് ആവശ്യമുള്ള നെല്ലും പണവും ആണ്ടു
തോറും അടുത്തൂൺ (പെൻഷൻ) ആയിക്കൊടുത്ത് ആ കുടും
ബത്തെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാതെ എന്നും രക്ഷിച്ചുകൊള്ളാമെന്നാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ണ്. ആ രാജകുടുംബത്തിലിപ്പോൾ ആളുകൾ പണ്ടത്തെതിൽ വളരെയധികം വൎദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടും, അടുത്തുണിന്റെ സംഖ്യ അതിനനുസരിച്ചു കൂട്ടിക്കൊടുക്കാത്തതിനാലും ആ മാന്യകുടുംബക്കാരിപ്പോൾ നിത്യവൃത്തിക്കു വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടുന്നുണ്ടെന്നാണ് കേൾക്കുന്നത്.

പന്തളംദേശം തിരുവിതാംകൂറിൽ ചേൎത്തിട്ടും ശബരിമല ദേവസ്വം ആ സൎക്കാരിൽച്ചേൎത്തിട്ടില്ലായിരുന്നു. അവിടെ നടവരവായിട്ടും മറ്റുമുള്ള ആദായം കാലക്രമേണ വളരെ വൎദ്ധിക്കുകയാൽ ആ ദേവസ്വവും പിന്നീടു തിരുവിതാംകൂർ സൎക്കാരിൽച്ചേൎത്തു. അതിനാൽ ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥനായ പന്തളത്തുരാജാവിന് അവിടെനിന്ന് ഇപ്പോൾ ഒരു കാശുപോലും കിട്ടാൻ മാൎഗ്ഗമില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നത്. എങ്കിലും, അയ്യപ്പസ്വാമിയുടെ ചില തിരുവാഭരണങ്ങളും മററും ഇപ്പോഴും വെച്ചു സൂക്ഷിക്കുന്നതു പന്തളത്തു രാജാവുതന്നെയാണ്. അവയെല്ലാം തിരുവിതാംകൂർ സൎക്കാരിൽ കണക്കുമുണ്ട്. ആ വക തിരുവാഭരണങ്ങളും മററും എടുപ്പിച്ചുംകൊണ്ടു പന്തളത്തുരാജാവ് ഇപ്പോഴും ആണ്ടുതോറും മകരസംക്രാന്തിക്കു ശബരിമലെ എത്തുക പതിവാണ്. അവിടെ മകരം ഏഴാംതീയതിവരെ പതിവുള്ള അടിയന്തിരങ്ങളെല്ലാം കഴിയുന്നതുവരെ രാജാവ് അവിടെത്തന്നെ താമസിക്കുകയും, പിന്നെ തിരുവാഭരണങ്ങൾ മുതലായവ എടുപ്പിച്ചുകൊണ്ടു തിരിയേപ്പോരികയുമാണ് പതിവ്. തിരുവാഭരണങ്ങളും മററും കൊണ്ടുപോകുമ്പോഴും തിരിയേക്കൊണ്ടുപോരുമ്പോഴും അകമ്പടിയായി പോലീസ്സുകാർ മുതലായ സൎക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരും മററുമുണ്ടായിരിക്കും. ആ യാത്ര വാദ്യഘോഷങ്ങളോടും മററും കൂടി വളരെ കേമമായിട്ടാണ് ഇപ്പോഴും നടന്നുവരുന്നത്. ആ പോക്കുവരവു വകയ്ക്കുള്ള ചെലവുകളെല്ലാം സൎക്കാരിൽനിന്നു ചെയ്തുവരുന്നുമുണ്ട്. പന്തളത്തുതമ്പുരാൻ ശബരിമലെ താമസിക്കുന്ന ദിവസങ്ങളിൽ ബഹുമാനസൂചകമായി അരി കോപ്പു മുതലായവ സൎക്കാരിൽനിന്നു കൊടുക്കുകയും പതിവാണ്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പന്തളത്തുരാജാവ് ആണ്ടുതോറും മകരസംക്രാന്തിക്കു ശബരിമലെ പോവുകയും, ആറേഴുദിവസം അവിടെത്താമസിക്കുകയും പതിവാണെങ്കിലും നടയ്ക്കുനേരേ ചെന്നു സ്വാമിയേ വന്ദിക്കുക പതിവില്ല. അതിനു രണ്ടു കാരണങ്ങൾ പറഞ്ഞുവരുന്നുണ്ട്. അയ്യപ്പസ്വാമി രാജാവിന്റെ സേനാനായകനായിത്താമസിച്ചിരുന്ന ആളാണല്ലോ. അതിനാൽ രാജാവു നേരേ ചെല്ലുമ്പോൾ സ്വാമി എണീററ് ആചാരം ചെയ്യണം. അതിനിടയാക്കുന്നതു ശരിയല്ലല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചാണ് രാജാവു നേരേ പോകാത്തത് എന്നൊരു പക്ഷം. അതല്ല, ശബരിമലശ്ശാസ്താവിനെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതു പരശുരാമനും, പന്തളത്തുരാജാവു ക്ഷത്രിയനുമാണല്ലോ. അതുകൊണ്ടു പരശുരാമനോടുള്ള പൂർവ്വവൈരംനിമിത്തമാണ് രാജാവു നടയ്ക്കുനേരേ പോകാത്തത് എന്നാണ് രണ്ടാംപക്ഷം. കാരണം എന്തായിരുന്നാലും രാജാവ് അവിടെ നടയ്ക്കു നേരേ ചെന്നു സ്വാമിയെ വന്ദിക്കാറില്ലെന്നുള്ളതു വാസ്തവംതന്നെ.

ശബരിമലെ പ്രധാന ദേവൻ ശാസ്താവുതന്നേയെങ്കിലും അവിടെ വേറെ ചില മൂർത്തികളേയും കുടിയിരുത്തീട്ടുണ്ട്. അവയിൽ പ്രധാനം ഭദ്രകാളിയാണ്. ഭദ്രകാളിയെ കുടിയിരുത്തിയിരിക്കുന്നത് രണ്ടുനിലയായിട്ടുള്ള ഒരു ചെറിയ മാളികയുടെ മുകളിലത്തെ നിലയിലാണ്. അതിനാൽ ആ ഭഗവതിയെ സാധാരണമായി പറഞ്ഞുവരുന്നത് 'മാളികപ്പുറത്തമ്മ' എന്നാണ്. ഇതുകൂടാതെ അവിടെ 'വാവരുസ്വാമി' എന്നും, 'കടുത്തസ്വാമി' എന്നും രണ്ടു മൂർത്തികൾ കൂടിയുണ്ട്. വാവരുസ്വാമി ജാതിയിൽ മഹമ്മദീയനും, കടുത്തസ്വാമി ശൌണ്ഡിക (ഈഴവ)നുമായിരുന്നു. അവർ രണ്ടുപേരും അയ്യപ്പസ്വാമിയുടെ ആജ്ഞാകരന്മാരായിരുന്നുവത്രെ. അവർ ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചിട്ടും അയ്യപ്പസ്വാമിയെ വിട്ടുപോകുവാൻ മനസ്സില്ലാതെ സ്വാമിയുടെ സന്നിധിയിൽ തന്നെ നിന്നിരുന്നതിനാലാണ് അവരേയും അവിടെ കുടിയിരുത്തിയത്. ഈ മൂന്ന് ഉഗ്രമൂർത്തികളേയും ഉദ്ദേശിച്ചാണ് മകരം ഏഴാംതിയ്യതി അവിടെ പതിവായി ഒരു കുരുതി കഴിച്ചുവരുന്നത്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അയ്യപ്പസ്വാമിയുടെ മാഹാത്മ്യം പറയുകയെന്നുവെച്ചാൽ അവസാനമില്ലാതെയുണ്ട്. അവിടുത്തെ അത്ഭുതങ്ങൾ മിക്കവെയും പ്രസിദ്ധങ്ങളാകയാലും, ലേഖനം ക്രമത്തിലധികം ദീർഘിച്ചുപോകുമെന്നുള്ളതുകൊണ്ടും അവയിലൊന്നും ഇവിടെ വിവരിക്കുന്നില്ല. മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുള്ള സംഗതികൾകൊണ്ടു സ്വാമിയുടെ സാന്നിധ്യം ശബരിമലയിൽ സാമാന്യത്തിലധികമായിട്ടുണ്ടെന്ന് ഊഹിക്കാവുന്നതുമാണല്ലോ.

പന്തളത്തു രാജാവു പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തുനിന്നു പോരുന്ന സമയം സ്ഥാവരവസ്തുക്കളെല്ലാം ഓരോരുത്തൎക്കു പാട്ടത്തിനായി പതിച്ചുകൊടുത്തിട്ടാണ് പോന്നതെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. രാജാവു പോന്നതിന്റെ ശേഷം കുറച്ചു കാലത്തേയ്ക്കു കാൎയ്യസ്ഥന്മാരെ പാണ്ടിയിലയച്ചു പാട്ടം പിരിപ്പിക്കുകയും, ചില കുടിയാന്മാർ പാട്ടം പന്തളത്തു കൊണ്ടുവന്നു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. കാലാന്തരത്തിൽ അതുരണ്ടുമില്ലാതെയായി. ഇപ്പോൾ പന്തളത്തുരാജാക്കന്മാൎക്കു പണ്ടു തങ്ങൾക്കു പാണ്ടിരാജ്യത്തു ചില സ്ഥാവരവസ്തുക്കളുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ള കേട്ടുകേൾവിയല്ലാതെ ആ വസ്തുക്കളെവിടെയാണെന്നും, എത്രയുണ്ടെന്നും, കുടിയാന്മാരാരെല്ലാമാണെന്നും മററുമുള്ള യാതൊരു നിശ്ചയവുമില്ല. അപ്രകാരം തന്നെ ആ കുടിയാന്മാൎക്കും തങ്ങളുടെ ജന്മിയെക്കുറിച്ചു കേട്ടുകേൾവിയല്ലാതെ അവരെവിടെയാണെന്നുപോലും നിശ്ചയമില്ലാതെയുമായിപ്പോയിട്ടുണ്ട്. വസ്തുക്കൾ കൈമാറികൈമാറി ഇപ്പോഴത്തെ അനുഭവക്കാർ പണ്ടത്തെ കുടിയാന്മാരുടെ വംശ്യന്മാരല്ലാതെയുമായിപ്പോയിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. എങ്കിലും ആ വസ്തുക്കളനുഭവിക്കുന്നവരിൽ ചിലൎക്കു ചില ദോഷങ്ങൾ കാണുകയാൽ അവർ പ്രശ്നം വെപ്പിച്ചു നോക്കിക്കുകയും, ജന്മിയായ തമ്പുരാനു പാട്ടം കൊടുക്കാത്തതുകൊണ്ടാണെന്നു പ്രശ്നക്കാർ വിധിക്കുകയും ചെയ്യുകയാൽ ഇപ്പോഴും ചിലർ ചിലപ്പോൾ പാണ്ടിയിൽനിന്നു പന്തളത്തു വന്നു പണവും ചില പണ്ടങ്ങളും മററും കാഴ്ചവെച്ചു തമ്പുരാനേക്കണ്ടു വന്ദിക്കുകയും, അയ്യപ്പസ്വാമിക്കു വഴിപാടുകൾ ക

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഴിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. കാലപ്പഴക്കംകൊണ്ടു വസ്തുക്കളേയും പാട്ടത്തേയും സംബന്ധിച്ച യാതൊരു പ്രമാണവും തമ്പുരാന്റേയും കുടിയാന്മാരുടേയും കൈവശത്തിലില്ലാതെയായിപ്പോയിരിക്കുന്നതിനാൽ ആ വസ്തുക്കളിൽനിന്നു ശരിയായ ആദായം ഇനി തമ്പുരാനു കിട്ടാൻ എളുപ്പമില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. ഇപ്പോൾ ചില സമയം ചിലർ വല്ലതും കുറേശ്ശ തമ്പുരാനു കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുക്കുന്നതു് അയ്യപ്പസ്വാമിയുടെ കൃപകൊണ്ടുമാത്രമാണ്. ആ സ്വാമി ആ രാജകുടുംബത്തിന് സകല ശ്രേയസ്സുകളുമുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു സദാ രക്ഷിക്കട്ടെ.

മുക്കണ്ണൻ മോദപൂർവ്വം മുരമഥനനുമാ-
    മായതൻ കായമാരാൽ-
ത്തൃക്കൺപാർത്താനന്ദത്തുൽക്കടമദനരസം
    മൂത്തു നൃത്താടിയപ്പോൾ
ചിക്കെന്നുണ്ടായ ദേവൻ ഹരിഹരതനയൻ
    ചിന്മയൻ നമ്മളേ മാ-
ലൊക്കെത്തീർത്തുൾക്കുരുന്നിൽക്കനിവൊടു സതതം
    കാത്തിടാനോർത്തിടട്ടേ.

൰. വൈക്കത്തെപ്പാട്ടുകൾ

വൈക്കത്തു വടക്കേനടയിൽപ്പാട്ടെന്നും തെക്കേനടയിൽപ്പാട്ടെന്നുമുള്ള അടിയന്തിരങ്ങൾ പ്രസിദ്ധങ്ങളാണല്ലോ. ഇവയിൽ തെക്കേനടയിൽപ്പാട്ടുണ്ടായിട്ടു വളരെക്കാലമായതിനാൽ അതിനെക്കുറിച്ചു കേട്ടുകേൾവിയല്ലാതെ അതു കണ്ടിട്ടുള്ളവർ ഇപ്പോൾ ആരുമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. വടക്കേനടയിൽപ്പാട്ടു പത്തുപന്ത്രണ്ടു കൊല്ലം മുമ്പും ഉണ്ടായതായി ഓർക്കുന്നുണ്ട്. അതിനാൽ അതു പലരും കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. എങ്കിലും ഈ പാട്ടുകൾ എന്നു തുടങ്ങിയെന്നും തുട

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ങ്ങാനുള്ള കാരണമെന്തെന്നും അറിയാവുന്നവർ വളരെ ചുരുക്കമായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. അതിനാൽ ഇവയെക്കുറിച്ചു കേട്ടിട്ടുള്ള സംഗതികൾ ജനങ്ങളുടെ അറിവിനായി താഴെപ്പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

പണ്ടു വടക്കുംകൂർരാജാവിനു രാജ്യവാഴ്ചയുണ്ടായിരുന്ന കാലത്ത് ഒരിക്കൽ വൈക്കംദേശത്തു വസൂരി എന്ന സാംക്രാമികരോഗം ബാധിച്ചു കലശൽക്കൂട്ടി. അതു തുടങ്ങി രണ്ടു മൂന്നു മാസമായിട്ടും ക്രമേണ വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതല്ലാതെ ശമിക്കാനുള്ള ലക്ഷണമൊന്നും കണ്ടുതുടങ്ങിയില്ല. അക്കാലത്തിനിടയ്ക്ക് ഈ രോഗം നിമിത്തം നാട്ടിലെ അനേകമാളുകൾ മരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങിനെയായാൽ ക്രമേണ ജനങ്ങളെല്ലാം നശിച്ചുപോകുമല്ലൊ എന്നുള്ള വിചാരവും ഭയവും ജനങ്ങളുടെയും രാജാവിന്റെയും മനസ്സിലങ്കുരിച്ചു. രാജാവ് ഒരു പ്രശ്നക്കാരനെ വരുത്തി ഈ രോഗബാധയ്ക്കു കാരണമെന്താണെന്നും ഇതിന്റെ ശമനത്തിന് എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്നും പ്രശ്നം വെയ്പിച്ചു നോക്കിച്ചു. അപ്പോൾ വസൂരി മുതലായ രോഗങ്ങളുണ്ടാകുന്നതു കുജന്റെ വിരോധംകൊണ്ടാണെന്നും കുജന്റെ ദേവത ഭദ്രകാളിയാണെന്നും "ദേവതാകൃതവിരോധശാന്തയേ ദേവതാനമനമേവ യുജ്യതേ" എന്നുള്ളതുകൊണ്ട് ഈ രോഗബാധാശമനത്തിനു ഭദ്രകാളിയെ സേവിക്കുകതന്നെയാണ് വേണ്ടതെന്നും കേരളത്തിലുള്ള ഭദ്രകാളീക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യം കൊടുങ്ങല്ലൂർക്കാണെന്നും അതിനാൽ അവിടെച്ചെന്നു ഭജിച്ച് അവിടെനിന്നുണ്ടാകുന്ന കല്പനപോലെ ചെയ്താൽ ഈ ആപത്തൊഴിയുമെന്നും വിധിച്ചു. അതിനാൽ രാജാവ് അടുത്ത ദിവസംതന്നെ പുറപ്പെട്ടു കൊടുങ്ങല്ലൂരെത്തി, തന്റെ ദേശത്തിനു ബാധിച്ചിരിക്കുന്ന ആപത്തൊഴിച്ചുതരണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു ഭഗവതിയെ ഭജിച്ചുതുടങ്ങി. ആ ഭജനം ഒരു മണ്ഡലം (നാല്പത്തൊന്നു ദിവസം) ആയപ്പോൾ രാജാവു രാത്രിയിൽ കിടന്നുറങ്ങിയിരുന്ന സമയം അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ദർശനമുണ്ടായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തലയ്ക്കൽ ഒരു സ്ത്രീ ചെന്നു നിന്നുകൊണ്ട് "എന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചു വൈക്കത്തു മതിൽക്ക

കത്തു വടക്കേ നടയിൽവെച്ചു പന്ത്രണ്ടുദിവസം കളമെഴുത്തും പാട്ടും, പാട്ടു കാലംകൂട്ടുന്ന ദിവസം ഒരു കുരുതിയും നടത്തിയാൽ തൽക്കാലമുണ്ടായിരിക്കുന്ന ആപത്തൊഴിയുമെന്നും ഇങ്ങിനെ പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലം കൂട്ടുമ്പോൾ പതിവായി നടത്തിക്കൊണ്ടാൽ മേലാലും ഈവിധമുള്ള ആപത്തുണ്ടാവുകയില്ലെന്നും പാട്ടു നടത്തേണ്ടതു് ഇന്നിന്നപ്രകാരം വേണമെന്നും തലയ്ക്കലിരിക്കുന്ന ഈ വാൾകൂടി കൊണ്ടുപോയി ഇതൊരു പീഠത്തിന്മേൽ വെച്ചു് എന്നെസ്സങ്കല്പിച്ചു പൂജിച്ചിട്ടു വേണം പാട്ടു നടത്താനെന്നും പറഞ്ഞതായിട്ടാണ് ദശനമുണ്ടായതു്. രാജാവുടനെ ഉണൎന്നു കണ്ണു തുറന്നു നോക്കിയപ്പോൾ അവിടെയെങ്ങും ആരെയും കണ്ടില്ല. എങ്കിലും തലയ്ക്കൽ ഒരു വാളിരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ ഭഗവതി തന്നെയാണു് തന്റെ അടുക്കൽ വന്നു പാട്ടു നടത്തണമെന്നും മററും അരുളിച്ചെയ്തതെന്നു് അദ്ദേഹം പൂൎണ്ണമായി വിശ്വസിച്ചു.

പിറേറദ്ദിവസം കാലത്തു രാജാവു കുളിച്ചു ക്ഷേത്രസന്നിധിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ വെളിച്ചപ്പാടു തുള്ളി രാജാവിനോടു് "ഇന്നലെ അടുക്കൽ വന്നിരുന്നതു ഞാൻതന്നെയാണു്; ഒട്ടും സംശയിക്കേണ്ട. ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെയൊക്കെ ചെയ്താൽ ആപത്തുമനത്ഥവുമെല്ലാം നീങ്ങി സുഖമുണ്ടാകും" എന്നു കല്പിക്കുകയും ഭസ്മം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. രാജാവു ഭക്തിവിശ്വാസങ്ങളോടുകൂടി ആ പ്രസാദം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു് അകത്തുചെന്നു ശിവനെയും ദേവിമാരെയും വന്ദിക്കുകയും ചില വഴിപാടുകൾ നടത്തുകയും ചെയ്തിട്ടു വാളുംകൊണ്ടു മടങ്ങി വൈക്കത്തെത്തുകയും ദേവി കല്പിച്ചിരുന്നതുപോലെ സഘോഷം പാട്ടു നടത്തുകയും പാട്ടു കാലം കൂടിയപ്പോഴേയ്ക്കും വസൂരിബാധ ആ ദേശത്തുനിന്നു് ഒഴിഞ്ഞുപോവുകയും ചെയ്തു. അന്നു വടക്കുംകൂർ രാജാവിനു ദേവി കൊടുത്ത വാൾ ഇപ്പോഴും വൈക്കത്തു ക്ഷേത്രത്തിലെ ഭണ്ഡാരത്തിലിരിക്കുന്നുണ്ടു്. പാട്ടുണ്ടാകുന്ന കാലങ്ങളിൽ വാദ്യഘോഷങ്ങളോടുകൂടി ആ വാളെഴുന്നള്ളിച്ചുവെച്ചു പൂജിച്ചിട്ടാണു് പാട്ടു നടത്തുക പതിവു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വടക്കുപുറത്തുപാട്ട് പന്ത്രണ്ടുദിവസം നടത്തുന്നതും നടത്തേണ്ടതും വലിയ ഉത്സവംപോലെ തന്നെയാണ്. എല്ലാദിവസവും കേങ്കേമമായ എഴുന്നള്ളത്തും വെടിക്കെട്ടും മററും പതിവുണ്ട്. ഓരോ ദിവസവും ഓരോ ദേശക്കാരുടെ വേക്കാകയാൽ അവരുടെ മത്സരംകൊണ്ട് എല്ലാദിവസവും കേമമാവുകയാണ് പതിവ്. ഇതിനും ഒരു കൊടിയേററു പതിവുണ്ട്. അതിനു കരക്കാർകൂടി ഒരു വലിയ അടയ്ക്കാമരം മുറിച്ചെടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു മതിൽക്കകത്തു നാട്ടി അതിന്മേലൊരു വലിയ കൊടിക്കൂറ കെട്ടിത്തൂക്കുകയാണ് പതിവ്. ഈ കൊടിയേററിന്റെ തന്ത്രിയും പരികർമ്മികളുമൊക്കെ കരക്കാർ തന്നെ. ധ്വജപ്രതിഷ്ഠ കഴിക്കുന്നതുതന്നെ അവരാണല്ലൊ.

മതിൽക്കകത്തു വടക്കേനടയിൽ വലിയ നെടുമ്പുരകെട്ടി കത്തിമറച്ചു കെട്ടിവിതാനിച്ച് അലങ്കരിച്ചു അതിൽവെച്ചാണ് കളമെഴുത്തും പാട്ടും നടത്തുന്നത്. മുൻകാലങ്ങളിൽ അറുപത്തിനാലു കൈയാനിട്ടായിരുന്നു കളമെഴുതിയിരുന്നതെന്നു കേഠംവിയുണ്ട്. അതു കണ്ടിട്ടുള്ളവർ ഇപ്പോഴുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അടുത്തു കഴിഞ്ഞ കാലങ്ങളിൽ മുപ്പത്തിരണ്ടു കൈയായിട്ടേ കളമെഴുതാറുള്ളൂ. കളത്തിന്റെ കൈയെത്രയായിരുന്നാലും ഈ അടിയന്തിരം നടത്തിയാൽ പിന്നെ പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലത്തേയ്ക്കു വൈക്കംദേശത്തു വസൂരി, വിഷൂചിക മുതലായ സാംക്രാമികരോഗങ്ങഠം ഇക്കാലത്തുമുണ്ടാകാറില്ല. പന്ത്രണ്ടു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞിട്ടും ഇതു നടത്താതെയിരുന്നാൽ പകരുന്ന വ്യാധി എന്തെങ്കിലും ആ ദിക്കിൽ ഉണ്ടായിത്തീരുമെന്നുള്ളതും തീച്ചതന്നെയാണ്. ഈ കളമെഴുത്തും പാട്ടും നടത്താനുള്ള അവകാശം (കർമ്മിസ്ഥാനം) വൈക്കത്തു പുതുശ്ശേരിക്കുറുപ്പിനാണ്. ആ തറവാട്ടിലേയ്ക്ക് ഈ സ്ഥാനം കൊടുത്തിട്ടുള്ളതു വടക്കുംകൂർ രാജാവാണത്രേ.

ഇനി തെക്കുപുറത്തുപാട്ടിനേക്കുറിച്ചുകൂടി സ്വല്പം പറയാം. വൈക്കത്തു പെരുംതൃക്കോവിൽ ക്ഷേത്രം ഊരാണ്മക്കാരായ ചില നമ്പൂരിമാരുടെ വകയായിരുന്നു. വടക്കും

ക്കൂർ രാജാവിന്നു രാജ്യാധിപത്യമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു ക്ഷേത്രകാര്യങ്ങളിലും ചില അധികാരങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നു. അതിൽ ഊരാണ്മക്കാരും രാജാവും തമ്മിൽ ചില അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങളും സ്വരച്ചേർച്ചയില്ലായ്മയും ഉണ്ടായിത്തീർന്നു. അപ്പോൾ ഊരാണ്മക്കാരും രണ്ടായിബ്ഭിന്നിച്ചു ഒരു ഭാഗക്കാർ രാജാവിനോടു ചേർന്നും മറേറ ഭാഗക്കാർ തനിച്ചും നിലയായി. അക്കാലത്തെ ആ രണ്ടു ഭാഗക്കാരും തമ്മിൽ കൂടക്കൂടെ വലിയ വഴക്കുകളും തർക്കങ്ങളും ശണ്ഠകളും തന്നിമിത്തം അനേകം നാശങ്ങളുമുണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഇപ്പോൾ വൃശ്ചികമാസത്തിലും കുംഭമാസത്തിലും അഷ്ടമിനാൾ ഉദയനാപുരത്തപ്പനെ എഴുന്നള്ളിച്ചു പെരുംതൃക്കോവിലിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുവരാറുണ്ടല്ലോ. അതുപോലെ മുൻകാലങ്ങളിൽ ഉദയനാപുരത്തെ ഉത്സവകാലങ്ങളിൽ വൈക്കത്തപ്പനെ എഴുന്നള്ളിച്ചു അങ്ങോട്ടും കൊണ്ടുപോയിരുന്നു. ഒരുകൊല്ലം വൈക്കത്തപ്പനെ ഉദയനാപുരത്തേയ്ക്കു എഴുന്നള്ളിക്കാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ ഊരാണ്മക്കാരിൽ ചിലർ എഴുന്നള്ളിക്കരുതെന്നു പറഞ്ഞു വിരോധിച്ചു. അതു വകവെയ്ക്കാതെ മറുഭാഗക്കാർ എഴുന്നള്ളിപ്പിച്ചു. എഴുന്നള്ളത്തു വടക്കേഗോപുരത്തിനു പുറത്തായപ്പോൾ വിരോധിച്ച ഭാഗക്കാർ ചെന്നു എഴുന്നള്ളിച്ചിരുന്ന ആനയുടെ തുമ്പിക്കൈ വെട്ടിമുറിച്ചിട്ടു. ആന പ്രാണവേദനയോടുകൂടി ഓടിത്തുടങ്ങി. ആനപ്പുറത്തിരുന്നിരുന്നവരെല്ലാം താഴെ വീണു. അപ്പോഴേയ്ക്കും രണ്ടുഭാഗക്കാരും തമ്മിൽ അടിയും പിടിയും വെട്ടും കുത്തും തുടങ്ങി വലിയ ലഹളയായി. അതിനാൽ വൈക്കത്തപ്പന്റെ എഴുന്നള്ളത്തുണ്ടായില്ല. അങ്ങിനെയതും അക്കാലം മുതല്ക്കു നിൎത്തലാവുകയും ചെയ്തു.

ആ ലഹളയിൽ തോററ ഭാഗക്കാർ വിരോധികൾ നശിക്കുന്നതിനായി കൊടുങ്ങല്ലൂർച്ചെന്നു ഭഗവതിയെസ്സേവിച്ചു. ശത്രുക്കൾ നശിക്കുന്നതിനു വടക്കേനടയിൽവെച്ചു നടത്തുന്നതുപോലെ തെക്കേനടയിൽവെച്ചു പാട്ടു നടത്തിയാൽ മതിയെന്നു അവിടെ നിന്നു ഭഗവതിയുടെ കല്പന കിട്ടി. അ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

തിനാൽ ഭഗവതിയെസ്സേവിച്ചിരുന്നവർ മടങ്ങി വൈക്കത്തു വന്നു തെക്കേ നടയിൽവെച്ച പാട്ടു നടത്തി. അതിൻെറ നെടുമ്പുര പനച്ചിക്കൽ ഭഗവതിയുടെ നടയ്ക്കു നേരേതന്നെയായിരുന്നു. പാട്ടിൻെറ ചടങ്ങുകളെല്ലാം വടക്കേ നടയിലേപ്പോലെതന്നെ.

തെക്കേനടയിൽ പാട്ടു തുടങ്ങീട്ടും ഭിന്നിച്ച ഭാഗക്കാർ തമ്മിൽ കൂടക്കൂടെ ലഹളയുണ്ടാവുകയും ലഹളയിൽത്തോറ്റുന്നവർ മറുഭാഗക്കാർ നശിക്കുന്നതിനായി തെക്കേനടയിൽ പാട്ടു നടത്തുകയും ഏതാനും കാലമുണ്ടായി. അപ്പോഴേയ്ക്കും വടക്കുംകൂർരാജ്യം തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു പിടിച്ചടക്കുകയും അതോടുകൂടി പെരുംതൃക്കോവിൽ ക്ഷേത്രവും തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാർവകയായിത്തീരുകയും ആ ദേവസ്വത്തിൽ ഊരാണ്മക്കാരായ നമ്പൂരിമാരുടേയും വടക്കുംകൂർ രാജാവിൻേറയും അധികാരം നാമാവശേഷമായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെ അവർക്കു പരസ്പരം വൈരത്തിന കാരണമില്ലാതെയായിവരികയാൽ എല്ലാവർക്കും ശത്രുക്കളില്ലാതെയായി. കാരണമില്ലാതെ കാര്യമുണ്ടാവുകയില്ലല്ലൊ. അവരുടെ ശത്രുത്വത്തിനും വഴക്കിനും ലഹളയ്ക്കുമൊക്കെ പ്രധാന കാരണമായിരുന്നതു ദേവസ്വാധികാരമായിരുന്നുവല്ലൊ. അതു് അവർക്കാർക്കുമില്ലാതെയായപ്പോൾ പണ്ടൊരു സ്ത്രീ "കഴുത്തിലേ മിന്നും പോയി മനസ്സിനു സൌഖ്യവുമായി" എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ എല്ലാവർക്കും സുഖമായി. അപ്പോൾ തെക്കുപുറത്തു പാട്ടുമില്ലാതെയായി.

൧. പെരുമ്പുലാവിൽ കേളുമേനോൻ

പെരുമ്പുലാവിൽ എന്ന വീടു ബ്രിട്ടീഷുമലബാറിൽ പൊന്നാനിത്താലൂക്കിൽച്ചേർന്ന വള്ളിക്കര അംശത്തിൽ വടക്കുമ്മുറിദേശത്തു്, ലോകപ്രസിദ്ധമായ മൂക്കോലക്കൽ ഭഗവതിക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നു് ഏകദേശം കാൽനാഴിക വടക്കുപടി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഞ്ഞാറാണ് ഇപ്പോൾ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ഈ ഗൃഹം പൊന്നാനിയിൽ തൃക്കാവിൽ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സമീപമായിരുന്നു. അവിടെനിന്ന് ഇത് ഇവിടെയാക്കിയതു നമ്മുടെ കഥാനായകന്റെ മാതാമഹനായിരുന്ന അച്ചാഴിയത്തു കോന്തിമേനോൻ എന്ന മഹാനാണ്. ഈ തറവാട്ടുകാർ മുമ്പിനാലേ നടത്തിവന്നിരുന്ന ദാനധർമ്മങ്ങൾക്കും ഈശ്വരസേവാദികൾക്കും ഇപ്പോഴും യാതൊരു ലോപവും വരുത്തിട്ടില്ലാത്തതിനാലും അവരുടെ പേരിൽ മുക്കോലമ്പ് ഭഗവതിയുടെ കാരുണ്യം ധാരാളമായിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടും അവിടെ ഇക്കാലത്തും സന്തതിയും സമ്പത്തും സുഖവും കീർത്തിയും വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെയിരിക്കുന്നു.

നമ്മുടെ കഥാനായകനായ കേളുമേനോൻ ജനിച്ചതു൯൮൭-ാമാണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ജ്യേഷ്ഠസഹോദരനും നാലു സഹോദരിമാരുമുണ്ടായിരുന്നു. അവരെയെല്ലാം യഥാകാലം കാരണവന്മാർ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനു നിയമിക്കുകയും അവരെല്ലാവരും അക്കാലത്തെ രീതിയനുസരിച്ചു പഠിച്ച് എഴുതാനും വായിക്കാനും ശീലമാക്കുകയും ചെയ്തു. കുശാഗ്രബുദ്ധിയായിരുന്ന കേളുമേനോന് എഴുത്തും വായനയും ശീലമാക്കാൻ അധികദിവസത്തെ പരിശ്രമം വേണ്ടിവന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു ബുദ്ധിക്കു ചേർന്നതായ ഉത്സാഹശീലവുമുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും അദ്ദേഹം കാരണവന്മാരുടേയും മറ്റും ശാസനയിൽ അമർന്നുനിൽക്കാത്ത ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യബുദ്ധിയുമായിരുന്നു. സ്വഗൃഹത്തിൽ താമസിച്ചാൽ കാരണവന്മാരുടെ ആജ്ഞ അനുസരിക്കാതെ യഥേഷ്ടം നടക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ലല്ലൊ. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം പതിനാറാമത്തെ വയസ്സിൽ സ്വന്തം നാടും വീടും വിട്ടുപോയി.

ഏതാനും ദിവസം ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ അലഞ്ഞുനടന്നതിന്റെ ശേഷം കേളുമേനോൻ എടക്കുളം എന്ന ദിക്കിൽ ച്ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെവെച്ച് ഒരു മാന്യനായർകുടുംബത്തിലെ കാരണവർ ദൈവഗത്യാ ഇദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടെത്തുകയും ഊരും പേരുമെല്ലാം ചോദിച്ചറിയുകയും ചെയ്തു. ഈ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ബാലൻ പെരുമ്പുലാവിൽക്കുടുംബത്തിലെതാണെന്നറിഞ്ഞതിനാൽ ആ കാരണവർ ഇദ്ദേഹത്തെ സബഹുമാനം വിളിച്ചു സ്വഗൃഹത്തിൽക്കൊണ്ടുപോയി യഥായോഗ്യം സൽക്കരിച്ചു താമസിപ്പിച്ചു. ആ കാരണവർ ഈ കുട്ടിക്കു യാതൊരു ബുദ്ധിമുട്ടിനും ഇടയാകാതെ പുത്രനിർവിശേഷമായ വാത്സല്യത്തോടുകൂടിയാണു് അവിടെത്താമസിച്ചതു്. അതിനാൽ അവിടെത്താമസിക്കുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിനു് ഒട്ടും വൈരസ്യം തോന്നിയില്ല.

അവിടെ അടുത്തുതന്നെ ചങ്ങമ്പള്ളിക്കുരുക്കൾ എന്നു പ്രസിദ്ധനായ ഒരു മഹമ്മദീയാഭ്യാസി ഒരു കളരികെട്ടി ഏതാനും കുട്ടികളെച്ചേർത്തു കായികാഭ്യാസം പരിശീലിപ്പിച്ചിരുന്നു. അതറിഞ്ഞു കേളുമേനോൻ ഒരു ദിവസം അവിടെച്ചെന്നു് അവിടുത്തെ അഭ്യാസമുറകളെല്ലാം കാണുകയും ആ കളരിയിൽച്ചേർന്നു പഠിച്ചാൽക്കൊള്ളാമെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു ആഗ്രഹം ജനിക്കുകയും ആ വിവരം അദ്ദേഹം താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടിലെ കാരണവരെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും കാരണവർ അതിനു വേണ്ടുന്ന ഏർപ്പാടുകളെല്ലാം ചെയ്തുകൊടുക്കുകയും ഇദ്ദേഹവും അവിടെച്ചേർന്നു പഠിച്ചുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

സമർത്ഥനായ ഈ കുട്ടിയെ വീട്ടിൽക്കാണാതെയായപ്പോൾ അവിടെയെല്ലാവർക്കും വലിയ പരിഭ്രമവും സങ്കടവുമുണ്ടായി. അവർ നാലുവഴിക്കും ആളുകളെ അയച്ചു നടത്തിയ അന്വേഷണംമൂലം കുട്ടി ഇന്ന ദിക്കിൽ, ഇന്ന സ്ഥിതിയിൽ താമസിക്കുന്നു എന്നറിയുകയാൽ അവിടെയെല്ലാവർക്കും സമാധാനവും സന്തോഷവുമായി. "എന്നാൽ പഠിക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു കുട്ടിക്കു താമസിക്കാനും പഠിക്കാനും വേണ്ടുന്ന സഹായങ്ങൾ ചെയ്തുകൊടുത്തതല്ലാതെ കാരണവന്മാർ ഇദ്ദേഹത്തെ തിരിച്ചുകൊണ്ടുപോരുവാൻ ഉത്സാഹിച്ചില്ല. കുട്ടിയുടെ ബുദ്ധിഗുണവും സാമർത്ഥ്യവും കണ്ടിട്ടു പഠിപ്പിക്കുന്നതിനു കുരുക്കൾക്കും, കുരുക്കൾക്കു അനന്യസാധാരണമായ ശിക്ഷാസാമർത്ഥ്യമുണ്ടെന്നറിയുകയാൽ പഠിക്കുന്നതിനു കുട്ടി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്കും അസാമാന്യമായ ഉത്സാഹമുണ്ടായിത്തീരുകയാൽ കേളുമേനോന്റെ ഈ കായികാഭ്യാസം പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലം മുടക്കംകൂടാതെ നടന്നു. അപ്പോഴേയ്ക്കും അദ്ദേഹം ഒരൊന്നാംതരം അഭ്യാസിയായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം കേളുമേനോൻ കുരുക്കളോടും താൻ താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടിലെ കാരണവർ മുതലായവരോടും യാത്ര പറഞ്ഞുകൊണ്ടു സ്വന്തം വീട്ടിലേയ്ക്കു മടങ്ങിച്ചെന്നു. ഇദ്ദേഹത്തെ വളരെക്കാലംകൂടി കണ്ടതുകൊണ്ട് അവിടെയെല്ലാവർക്കും വളരെ സന്തോഷമുണ്ടായി. തന്റെ അനന്തരവനെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിച്ച കുരുക്കളെ വരുത്തി യഥായോഗ്യം സൽക്കരിച്ച ഗുരുദക്ഷിണ ചെയ്യിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച കാരണവർ അടുത്ത ദിവസം തന്നെ ക്ഷണനകത്തോടുകൂടി ഒരു ഭൃത്യനെ കുരുക്കളുടെ അടുക്കലേയ്ക്കയയ്ക്കുകയും ഇന്നദിവസം വന്നുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിച്ച കുരുക്കളുടെ മറുപടി ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ കാരണവർ ഗുരുദക്ഷിണയ്ക്കു വേണ്ടതെല്ലാം ഉടനെ വട്ടംകൂട്ടി. കുരുക്കൾ ഗുരുക്കളാണെന്നു മാത്രമല്ല മഹമ്മദീയരുടെ മതാദ്ധ്യക്ഷനായ ഒരു തങ്ങളുംകൂടിയായിരുന്നതിനാൽ സൽക്കാരമൊട്ടും മോശമായിപ്പോകരുതെന്നു വിചാരിച്ച കാരണവർ വളരെ കേമമായിട്ടുതന്നെയാണ് വട്ടംകൂട്ടിയത്.

കുരുക്കൾ വരാമെന്നു സമ്മതിച്ചിരുന്ന ആ ദിവസം അദ്ദേഹം വരുമ്പോഴേയ്ക്കും കുളിയും മുക്കോലക്ഷേത്രത്തിൽ ച്ചെന്നു ദേവീദർശനവും കഴിച്ചു വരാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു കേളുമേനോൻ അതിരാവിലെ എഴുന്നേറ്റു വീട്ടിൽനിന്ന് ഇറങ്ങിപ്പോയി. അദ്ദേഹം വരുന്നതിനു മുമ്പു കുരുക്കൾ പെരുമ്പിലാവിലെത്തി. കാരണവർ അവിടെത്തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കുരുക്കളെ യഥായോഗ്യം സൽക്കരിച്ചിരുത്തി കുശലപ്രശ്നം ചെയ്തു. കാരണവരുടെ വർത്തമാനംകൊണ്ടു കേളുമേനോൻ തൽക്കാലമവിടെയില്ലെന്നും പുറത്തുപോയിരിക്കുകയാണെന്നും ഉടനെ മടങ്ങിവരുമെന്നും അറിയുകയാൽ കുരുക്കൾ പടിപ്പുര അടപ്പിച്ചു സാക്ഷയിടുവിച്ചു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മുററത്തു് ഒരു വാഴ കഴിച്ചുവെപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. കേളുമേനോൻ കളിയും ദേവീദർശനവും കഴിച്ചു മടങ്ങിവന്നപ്പോൾ പടിപ്പുര അടച്ചു സാക്ഷയിട്ടിരിക്കുന്നതായി കണ്ടു. പകൽ സമയത്തു പതിവില്ലാത്തവിധം പടിപ്പുര അടച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ തന്നെ അദ്ദേഹം അതിന്റെ കാരണം ഏകദേശം ഊഹിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ടു സ്വല്പം പിന്നോട്ടു നടന്നു പടിപ്പുരയുടെ മുകളിൽക്കൂടി പുറകു മറിഞ്ഞു മുററത്തു ചെന്നു് അവിടെ സൈ്വരസല്ലാപം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന ഗുരുവിനേയും കാരണവരേയും വന്ദിച്ചു. അതു കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു കുരുക്കൾ ശിഷ്യനോടു് "ആ മുററത്തു നില്ക്കുന്ന വാഴ വെട്ടിക്കളയു" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു കേളുമേനോൻ തന്റെ കൈയിലിരുന്ന വാൾകൊണ്ടു് ഏററവും ബലം പിടിച്ചു് ഒരു വെട്ടുകൊടുത്തു. വെട്ടുകൊണ്ടു വാഴയും അതിനകത്തു് ആരുമറിയാതെ കുരുക്കൾ ചെലുത്തിയിരുന്ന ഇരുമ്പുകമ്പിയും മുറിഞ്ഞതുകൂടാതെ അതിനടുത്തുതന്നെ കിടന്നിരുന്ന ഒരു കരിങ്കൽതൊട്ടി തകൎന്നുപോവുകയും ചെയ്തു. അതു കണ്ടു കുരുക്കൾ "ഇത്രയധികം ബലം പ്രയോഗിച്ചതെന്തിനാണ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായി കേളുമേനോൻ "വാഴയ്ക്കകത്തു് ഇരുമ്പുകമ്പിയെന്നല്ല, ചെമ്പുകമ്പിയായിരിക്കുമെന്നാണു് വിചാരിച്ചതു്" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു കുരുക്കൾ "എപ്പോഴും എല്ലാകാൎയ്യങ്ങളിലും ഇങ്ങിനെ തന്നെ കരുതിക്കൊള്ളണം" എന്നുപദേശിച്ചു. ഇതെല്ലാം കണ്ടും കേട്ടും കാരണവർ ഏററവും സന്തോഷിക്കുകയും ഗുരുക്കൾക്കു യഥായോഗ്യം ഭക്ഷണവും ദക്ഷിണയും കൊടുപ്പിച്ചു സബഹുമാനം അദ്ദേഹത്തെ പറഞ്ഞയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം കേളുമേനോൻ ഒരു വില്ലേജുമേനവൻ എന്ന ഉദ്യോഗം സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടു സ്ഥിരവാസം സ്വദേശത്തുതന്നെയാക്കി. അപ്പോഴയ്ക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചെറുപ്പത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ദുസ്സ്വഭാവങ്ങളെല്ലാം മാറി അദ്ദേഹം നല്ല മൎയ്യാദക്കാരനായിത്തീൎന്നു. എങ്കിലും അദ്ദേഹം ആത്മാഭിമാനം വിട്ടു് ആരെയും ആദരിക്കുകയും ബഹുമാനിക്കുക

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

യും ചെയ്തിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന് ആഡംബരഭ്രമം ലേശംപോലുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം വീട്ടിലിരിക്കുമ്പോളെന്നല്ല, പുറത്തിറങ്ങിനടക്കുമ്പോഴും സാധാരണമനുഷ്യരെപ്പോലെയല്ലാതെ വലിയ വേഷം കെട്ടി നടക്കാറില്ല. സാധുജനങ്ങളെയെല്ലാമദ്ദേഹം നിവൃത്തിയുള്ളിടത്തോളം സഹായിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ തന്നോട്ട് എതിൎക്കുന്നവരെ അദ്ദേഹം നല്ല പാഠം പഠിപ്പിക്കാതെ വിടാറുമില്ല.

ഒരുദിവസം കേളുമേനോൻ ഒരത്യാവശ്യകാൎയ്യത്തിന്നായി ഒരു സ്ഥലത്തേയ്ക്കു പാടത്തിറങ്ങി വരമ്പത്തുകൂടിപ്പോയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേരെ ഒരു മഹമ്മദീയൻ വന്നു. മേനവനു വേഷാഡംബരമൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പ്രസ്തുത മഹമ്മദീയൻ ഉടുത്തുകെട്ടിച്ചമഞ്ഞു് അഴകിയ രാവണന്റെ വേഷത്തിലാണ് പുറപ്പെട്ടിരുന്നതു്. അവൻ വലിയ ധനവാനും അന്തസ്സുകാരനുമായിരുന്നു. തന്റെ നേരെ വരുന്നവരെല്ലാം തനിക്കു വഴിയൊഴിഞ്ഞുതരണമെന്നും താൻ മറ്റൊരാൾക്കു വഴിയൊഴിഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതു തനിക്കു വലിയ കുറച്ചിലാണെന്നുമായിരുന്നു അവന്റെ വിചാരം. അതിനാലവൻ ഒട്ടും കൂസൽ കൂടാതെ മേനവന്റെ നേരെ തന്നെ വന്നു. മഹമ്മദീയൻ വന്നടുത്തു തൊട്ടു തൊട്ടില്ല എന്ന സ്ഥിതിയിലായപ്പോൾ മേനോൻ തന്റെ ഒരു കൈവിരൽ കൊണ്ടു് അവന്റെ ദേഹത്തിൽ എവിടെയോ ഒന്നു തൊട്ടു. തൽക്ഷണം ആ മഹമ്മദീയപ്രഭു വെട്ടിയിട്ട മരംപോലെ പാടത്തേയ്ക്കു മറിഞ്ഞു ചെളിയിൽ ആറാടി "ചേറ്റിലെക്കാര"നായിട്ട് അവിടെ കിടപ്പായി. ഉടനെ മേനോൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാൎയ്യത്തിനു പോവുകയും ചെയ്തു.

മഹമ്മദീയൻ അവിടെനിന്ന് എഴുന്നേൽക്കാനായി വളരെ ശ്രമിച്ചുനോക്കി. ഒരു ഫലവുമുണ്ടായില്ല. അപ്പോൾ ആ വഴിയെ വന്ന ചിലർ അവനേക്കണ്ടിട്ടു "മുതലാളിയെന്താണ് ഈ ചെളിയിലിങ്ങിനെ കിടക്കുന്നതു്?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ടു മഹമ്മദീയൻ "ഇപ്പോൾ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഇതിലേപോയ ആ മനുഷ്യൻ എന്നെ ഇങ്ങിനെ അകപ്പെടുത്തിയതാണ്. എനിക്കു എഴുന്നേല്ക്കാൻ വയ്യ" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ വഴിപോക്കർ "എന്നാൽ പററി. ഇനി അദ്ദേഹം തന്നെ വന്നെങ്കിലേ എഴുന്നേല്ക്കാൻ സാധിക്കു. ആ പോയയാൾ ആരാണെന്നു മുതലാളിക്കു മനസ്സിലായില്ലായിരിക്കും. അദ്ദേഹം സാക്ഷാൽ പെരുമ്പുലാവിൽ കേളുമേനോൻ എന്ന മഹാനാണ്. ആൾ ഒട്ടും ചില്ലറക്കാരനല്ല" എന്നു പറഞ്ഞു് അവർ പോയി.

അധികം താമസിയാതെ മേനോൻ ആ വഴിയേതന്നെ തിരിച്ചുവന്നു. അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടപ്പോൾ മാപ്പിള ചെളിയിൽത്തന്നെ കിടന്നുകൊണ്ടു് "പൊന്നെജമാനനേ! ആളറിയാതെ വന്നുപോയ തെററു സദയം ക്ഷമിച്ചു രക്ഷിക്കണേ" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ മേനോൻ അടുത്തുചെന്നു് അവന്റെ ശരീരത്തിൽ എവിടെയോ ഒന്നു തൊട്ടു. മാപ്പിള തൽക്ഷണം എഴുന്നേററു മേനോനെ വന്ദിച്ചു. മേനോൻ "മേലാൽ എല്ലാവരോടും ആളെ അറിഞ്ഞു പെരുമാറിക്കൊള്ളണം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു് അവിടെനിന്നു പോയി. മേനോൻ തൊട്ടപ്പോൾ തന്നെ സ്വസ്ഥശരീരനായിത്തീർന്നതിനാൽ മമ്മദീയനും നിഷ്പ്രയാസം നടന്നു് അവന്റെ വഴിക്കും പോയി.

സാധുജനസംരക്ഷണാർത്ഥം കേളുമേനോൻ ഒന്നുരണ്ടു തവണ കൂട്ടുകാരോടുകൂടി ചില ധനവാന്മാരുടെ വീടുകളിൽ കവർച്ചയ്ക്കു പോവുകയുണ്ടായി. കുന്നംകുളത്തു് ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയുടെ വീട്ടിൽ കവർച്ച നടത്തിയപ്പോൾ എല്ലാവരും പുറത്തിറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു് അവിടെ ആളുകൾ വന്നുകൂടി. അപ്പോൾ ഓരോരുത്തർ ഓരോരോ വഴിയേ പുറത്തു ചാടി. കേളുമേനോൻ നടുമുററത്തു് അകപ്പെട്ടു. പുറത്തു കടക്കാൻ വഴിയൊന്നും കാണായ്കയാൽ അദ്ദേഹം പുരയുടെ മുകളിൽക്കൂടി പുറകുമറിഞ്ഞു പുറത്തു വന്നു. പിന്നെ എല്ലാവരുംകൂടി അവിടെ നിന്നോടി ആർത്താററു പള്ളിയിലെത്തി. അവിടെ വെച്ചു് ആളുകളേയെല്ലാം തിട്ടപ്പെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ട്ടത്തി നോക്കിയപ്പോൾ ഒരാൾ കുറവുണ്ടായിരുന്നു. അതു കേളുമേനോന്റെ ഒരു ശിഷ്യനായിരുന്നു. അതിനാലദ്ദേഹം കവൎച്ച നടത്തിയ സ്ഥലത്തേയ്ക്കു പിന്നെയും പോയി. അവിടെ നിന്ന് ആളുകളെല്ലാമൊഴിഞ്ഞു പോകുന്നതുവരെ ഒരു സ്ഥലത്ത് ഒളിച്ചിരുന്നു. അവിടെ നിന്ന് എല്ലാവരും ഒഴിഞ്ഞുപോയി. വീട്ടിലാരുമില്ലെന്നായപ്പോൾ കേളുമേനോൻ അവിടെച്ചെന്നു പുരയുടെ മുകളിൽക്കൂടി പുറകുമറിഞ്ഞു നടുമുറ്റത്തു ചെന്നപ്പോൾ തന്റെ ശിഷ്യനെ അവിടെ ഒരു കരിങ്കൽത്തൂണിന്മേൽ ബന്ധിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു. അയാളെ ബന്ധനമുക്തനാക്കുന്നതിനായി കേളുമേനോൻ അടുത്തപ്പോൾ അവിടെ ഒളിച്ചിരുന്നിരുന്ന ഒരാൾ പെട്ടെന്നു ചാടിച്ചെന്നു മേനോനെപ്പിടികൂടി. ഉടനെ മേനോൻ തന്റെ അരവാളെടുത്ത് ആ മനുഷ്യന്റെ കണ്ഠനാളത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഒരു വെട്ടുകൊടുത്തു. ആ വെട്ടുകൊണ്ടു പ്രതിയോഗിയുടെ തല താഴെ വീണതുകൂടാതെ ആ കരിങ്കൽത്തൂണിനും സ്വല്പം കേടുപററി. ഉടനെ കേളുമേനോൻ ശിഷ്യനെ ബന്ധനമുക്തനാക്കി തന്റെ ചുമലിൽ കയററിക്കൊണ്ടു യഥാപൂൎവം പുരയുടെ മുകളിൽക്കൂടി പുറകുമറിഞ്ഞു പുറത്തുകടന്നു കൂട്ടത്തിലെത്തി. അങ്ങിനെ എല്ലാവരും രക്ഷപ്രാപിച്ചു. കേളുമേനോന്റെ വെട്ടു കൊണ്ട പാട് ഇപ്പോഴും ആ തൂണിന്മേൽ കാണാനുണ്ടത്രെ.

കേളുമേനോന്റെ കാരണവരായിരുന്ന കോന്തിമേനോനെ എന്തോ കുററസ്സംഗതിക്കു പിടിച്ചു ഹാജരാക്കുന്നതിനു താസിൽദാർ ഒരിക്കൽ വാറണ്ടു കൊടുത്തിരുന്നു. കേളുമേനോനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയം നിമിത്തം അവിടെച്ചെന്നു കോന്തിമേനോനെപ്പിടിക്കാൻ ആൎക്കും ധൈൎയ്യമുണ്ടായില്ല. അങ്ങിനെയിരുന്നപ്പോൾ പൊന്നാനിയിൽ ഒരു പുതിയ താസിൽദാർ വന്നുചേൎന്നു. അദ്ദേഹം അതിശൂരനായ ഒരു പട്ടരായിരുന്നു. കോന്തിമേനോനെപ്പിടിച്ചു ഹാജരാക്കുന്നതിനു ശേവുകക്കാരാരും ശക്തരല്ലെന്നറിയുകയാൽ താൻതന്നെ ചെന്നു പിടിച്ചുകളയാമെന്നു നിശ്ചയിച്ച് ഒരു ദിവസം താസിൽദാർ മഞ്ചലിൽക്കയറി പെരുമ്പുലാവിലേയ്ക്കു പുറപ്പെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ട്ടു. പടിക്കൽ ചെന്നപ്പോൾ കേളുമേനോൻ കളിക്കാൻ പോയിരിക്കുകയാണെന്നും കാരണവർ മാളികയിലുണ്ടെന്നു മറിഞ്ഞു. താസിൽദാർ മാളികയിൽച്ചെന്നു കേറി കോന്തിമേനോനെ പിടികൂടി. ഉടനെ ഈ സംഗതി ഒരു ഭൃത്യൻ മുഖാന്തിരം അറിയുകയാൽ കളിക്കാനിറങ്ങിയ കേളുമേനോൻ ആ വിധത്തിൽത്തന്നെ വീട്ടിലേയ്ക്കു ചെന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ വരവു കണ്ടു പേടിച്ചു താസിൽദാർ താഴത്തിറങ്ങി പ്രാണഭീതിയോടുകൂടി ഓടിപ്പോയി. അതിൽപ്പിന്നെ കോന്തിമേനോനെപ്പിടിക്കാൻ അവിടെ ആരും പോവുകയുണ്ടായില്ല.

കേളുമേനോൻ പ്രകൃത്യാ ഒരു മുൻകോപിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ ആരെങ്കിലും ശാസിക്കുകയോ ശകാരിക്കുകയോ ചെയ്താൽ അദ്ദേഹത്തിനു പെട്ടെന്നു ദേഷ്യം വരും. ഉടൻ അദ്ദേഹം പ്രതിക്രിയ നടത്തുകയും ചെയ്യും. അതു ചെയ്യാതെയിരുന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ കോപം ഒരിക്കലും ശമിക്കയില്ല.

താസിൽദാർ ഓടിപ്പോയതിൻെറ ശേഷം കേളുമേനോൻ കളികഴിച്ച് ഉണ്ണാനായിട്ടു ചെന്നിരുന്നു. ഉടനെ അദ്ദേഹത്തിൻെറ അമ്മ ചോറു വിളമ്പിക്കൊടുത്തതിൻെറ ശേഷം "കട്ടാ! നീയെന്താണ് ഇങ്ങിനെ വികൃതിത്തങ്ങൾ കാട്ടുന്നതു്? എല്ലാവരെയും ഒന്നുപോലെ വിചാരിച്ചാൽ മതിയോ? സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാരെയും മററും അവമാനിക്കുന്നതു മര്യാദയാണോ?" എന്നും മററും കുറച്ചു ശാസിച്ചു സംസാരിച്ചു. അതു കേട്ടപ്പോൾ കേളുമേനോൻെറ മനസ്സിൽ വല്ലാതെ കോപം ജനിച്ചു. ഉടനെ അദ്ദേഹം ഉണ്ണാതെ എഴുന്നേററു കൈകഴുകി. അമ്മയോട് ഒന്നും പറയാനും പ്രവർത്തിപ്പാനും നിവൃത്തിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം തൻെറ അരവാളെടുത്തുകൊണ്ടു മുററത്തിറങ്ങി. അവിടെ അതിക്കൂററനായ ഒരു മാവു നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കോപശമനത്തിനായി അരവാൾകൊണ്ട് ആ മാവിന്മേൽ ഒരു വെട്ടു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൊട്ടത്തിട്ട് അവിടെനിന്ന് ഇറങ്ങിപ്പോയി. പിന്നെ അദ്ദേഹം രണ്ടുമൂന്നു ദിവസത്തേയ്ക്കു വീട്ടിൽച്ചെന്നില്ല. രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മാവിന്റെ ഇലയെല്ലാം വാടിക്കൊഴിഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതു കണ്ടു മാവു പുരയുടെ മുകളിലേയ്ക്കു വീണേയ്ക്കുമോ എന്നു ഭയപ്പെട്ട് അമ്മ കരയാനും തുടങ്ങി. നാലാം ദിവസം മകൻ അമ്മയുടെ അടുക്കലെത്തി, ആപത്തൊന്നുമുണ്ടാവുകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്തി. പിന്നെ കേളുമേനോൻ മുററത്തിറങ്ങി ഒരു കൈവിരൽകൊണ്ട് ആ മാവിന്മേൽ ഒരു കുത്തുകൊടുത്തു. വട്ടം മുറിഞ്ഞുനിന്നിരുന്ന മാവു കുത്തേററ മറുവശത്തേയ്ക്കു മറിഞ്ഞു വീണു. മാവിന്റെ വീഴ്ച നിമിത്തം പുരയ്ക്കെന്നല്ല, യാതൊന്നിനും യാതൊരു ദോഷവും സംഭവിച്ചില്ല. അതിനാൽ അമ്മയ്ക്കും മററും വളരെസ്സന്തോഷമായി.

ഒരു ദിവസം കേളുമേനോന് അത്താഴം കഴിച്ചു വീട്ടിൽനിന്നു ഭാര്യാഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോകുവാൻ രാത്രി വളരെ അധികമായതിന്റെ ശേഷമേ സാധിച്ചുള്ളു. അദ്ദേഹം കുറച്ചു ദൂരം പോയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേയ്ക്ക് ആരോ എറിയുന്ന കല്ലുകൾ വരുന്നതായി കണ്ടുതുടങ്ങി. അദ്ദേഹം ആ കല്ലുകൾ പിടിച്ചെടുത്ത് ആ ഏറു പുറപ്പെടുന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കുതന്നെ എറിഞ്ഞുകൊണ്ട് അങ്ങോട്ടു ചെന്നു. അവിടെ ഒരു സ്ഥലത്ത് ഏതാനും കവച്ചക്കാർ കൂടിയിരുന്നു അവർ അന്നു മോഷ്ടിച്ച മുതല്കൾ ഭാഗിക്കുകയായിരുന്നു. അങ്ങോട്ടാരും അടുത്തു ചെല്ലാതെയിരിക്കാനായിട്ട് ഒരാൾ കണ(കവണ)യിൽക്കല്ലുവെച്ചു നാലുപുറത്തേയ്ക്കും എറിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. കേളുമേനോൻ ആ ഏറ് വകവെയ്ക്കാതെയാണല്ലോ അങ്ങോട്ടു ചെന്നതു്. അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടപ്പോൾ തസ്കരന്മാരെല്ലാം എഴുന്നേററ് ആചാരോപചാരങ്ങൾ ചെയ്ത് ഒരു പൊന്നിൻവെള്ളരിക്ക കാഴ്ച വെച്ചു വന്ദിച്ചുകൊണ്ടു "യജമാനൻ സദയം ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായി കേളുമേനോൻ "ഓഹോ! ഞാനൊന്നും ഉപദ്രവിക്കുന്നില്ല. മേ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ലാൽ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളണം. അല്ലെങ്കിൽ അകപ്പെട്ടുപോയി എന്നും വന്നേയ്ക്കും" എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് ആ വെള്ളരിക്കായുമെടുത്തുകൊണ്ടു ഭാൎയ്യാഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോയി. അദ്ദേഹം ആ പൊന്നിൻവെള്ളരിക്ക അവിടെക്കൊണ്ടുചെന്നു തന്റെ മകൾക്കു കളിക്കാനായിക്കൊടുത്തു. അന്നു ബാല്യമായിരുന്ന ആ മകൾ ഇപ്പോഴും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ട്.

കേളുമേനോന്റെ ദേശത്തു ക്രുനിയായ ഒരു സ്ത്രീയുണ്ടായിരുന്നു. ആ സ്ത്രീയുടെ ക്രുനിക്രുനിയുള്ള നടപ്പു കണ്ടിട്ടു ദയതോന്നുകയാൽ കേളുമേനോൻ ഒരു ദിവസം ആ സ്ത്രീയെപ്പിടിച്ചു പാദങ്ങളിൽ ചവിട്ടിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു തലയ്ക്കു പിടിച്ചു നിവൎത്തിട്ടു പുറകോട്ടൊന്നു ഞെളിച്ചു. അതോടുകൂടി അവരുടെ ക്രുന നിവൎന്നു സാമാന്യംപോലെയായി. പിന്നെ ആ സ്ത്രീ ആജീവനാന്തം സാധാരണ സ്ത്രീകളെപ്പോലെ നടന്നിരുന്നു.

അക്കാലങ്ങളിൽ ദേശാധിപത്യവും മററുമുള്ള പ്രഭുക്കന്മാരും ധനവാന്മാരായ വലിയ തറവാട്ടുകാരും മററും ആയുധാഭ്യാസത്തിൽ അതിവിദഗ്ദ്ധന്മാരെന്നു പ്രസിദ്ധന്മാരായവരെ ക്ഷണിച്ചു വരുത്തി അവരുടെ ആയുധവിദ്യയിൽ മത്സരപരീക്ഷ നടത്തി ജയിക്കുന്നവൎക്കു സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കുക സാധാരണമായിരുന്നു. എന്നാലതു കല്യാണം മുതലായ അടിയന്തിരങ്ങളിൽവെച്ചാണ് അധികം പതിവ്.

പ്രസ്തുതകാലത്തു വടക്കുമ്പുറിദേശത്തുള്ള 'വടക്കത്തു' എന്നു സുപ്രസിദ്ധമായ വീട്ടിൽ ഒരു താലികെട്ടുകല്യാണമുണ്ടായി. അതു് ആഘോഷങ്ങളോടുകൂടി വളരെ കേമമായിട്ടാണ് നടത്തിയതു്. അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന ആയുധാഭ്യാസികളിൽ പ്രസിദ്ധന്മാരും പ്രധാനന്മാരുമായിരുന്നതു ദക്ഷിണകേരളത്തിൽ എടക്കളം ദേശക്കാരനായ ചങ്ങമ്പള്ളിക്കുരുക്കളും ഉത്തരകേരളത്തിൽ കടത്തനാട്ടുകാരനായ ഒരു കുറുപ്പുമായിരുന്നു. അവർ രണ്ടുപേരും പ്രത്യേകം കളരി സ്ഥാപിച്ചു കുട്ടികളെ ആയുധവിദ്യ അഭ്യസിപ്പിച്ചിരുന്നതിനാൽ രണ്ടുപേൎക്കും ശിഷ്യന്മാരും ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നു, ആ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രണ്ടു് അഭ്യാസിപ്രധാനന്മാരെയും വടക്കേത്തുവീട്ടിൽ കല്യാണത്തിനു ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. ആ സ്ഥലത്തുവെച്ചു് അവരുടെ ഒരഭ്യാസപരീക്ഷ നടത്തി ജയിക്കുന്നവക്കു നല്ല സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുക്കത്തക്കയുമെന്നു ദേശക്കാരിൽ പ്രധാനന്മാരായ ചില മഹാന്മാർ തീച്ചപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

കല്യാണദിവസമായപ്പോഴേയ്ക്കും ശിഷ്യന്മാരോടുകൂടി കുറുപ്പും കുരിക്കളും സ്ഥലത്തെത്തി. അടിയന്തിരത്തിൽ സംബന്ധിക്കുന്നതിനും മത്സരപരീക്ഷ മുതലായവ കാണുന്നതിനും മററുമായി അസംഖ്യം ജനങ്ങളും അവിടെ വന്നുകൂടി. കുരിക്കൾക്കു പ്രായാധിക്യം നിമിത്തം കായബലം കുറഞ്ഞു പോയിരുന്നതിനാൽ മത്സരപരീക്ഷയിൽച്ചേന്നു ജയം നേടിക്കൊള്ളാമെന്നുള്ള ധൈര്യം ഒട്ടുംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും തന്റെ പ്രധാന ശിഷ്യനായ കേളുമേനോൻ ഈ ദേശക്കാരനായിരുന്നതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഇവിടെ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നും അദ്ദേഹംമൂലം ജയം നേടിക്കൊള്ളാമെന്നും വിചാരിച്ചാണു് അദ്ദേഹം വന്നുചേന്നതു്. നേരെ മറിച്ചു കുറുപ്പു നല്ല യൌവനയുക്തനും കുരിക്കളുമായി സാമാന്യത്തിലധികം കിടമത്സരമുള്ള ആളുമായിരുന്നതിനാൽ കുരിക്കളെ തോല്പിച്ചു ജയം നേടിക്കൊള്ളാമെന്നുതന്നെയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കരുതൽ. തെക്കേ മലയാളത്തുകാരും വടക്കേ മലയാളത്തുകാരും തമ്മിൽ കിടമത്സരം പണ്ടേതന്നെ ഉള്ളതാണു്.

കുരിക്കൾ സ്ഥലത്തെത്തി കേളുമേനോനെ അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഏതോ കായ്യത്തിനായി കൊച്ചിരാജ്യത്തു് ഒരു സ്ഥലത്തു പോയിരിക്കുകയാണെന്നും മടങ്ങി വരുന്നതിനു് ഏതാനും ദിവസത്തെ താമസമുണ്ടാകുമെന്നും അറിയുകയാൽ അദ്ദേഹം കേവലം നിരുത്സാഹനായിത്തീന്നു. ആ ദേശത്തുണ്ടായിരുന്ന പ്രധാനന്മാരെല്ലാം കുരിക്കളുടെ കൂററുകാരായിരുന്നതിനാൽ അവർ മത്സരപരീക്ഷ നാലാം കല്യാണദിവസം മതിയെന്നു തീച്ചപ്പെടുത്തി. അന്നത്തേയ്ക്കു കേളുമേനോൻ വന്നുചേരുമായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചാണു്

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അവരങ്ങിനെ നിശ്ചയിച്ചതു്. പക്ഷെ അതൊന്നും കടത്ത നാട്ടുകാർ ഗ്രഹിച്ചില്ല. പിന്നെ കുരുക്കൾ "ഞാൻ പരീക്ഷയിൽ ചേരണമെങ്കിൽ എനിക്കു ബോധിച്ച ഒരു വാൾ കിട്ടണം" എന്നു മുൻകൂട്ടി പറഞ്ഞു. അതും ഒരു കൌശലംതന്നെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യമെന്താണെന്നും സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കു ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

പ്രധാന മത്സരപരീക്ഷ കല്യാണത്തിന്റെ നാലാം ദിവസമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയതിനാൽ അതിനുമുമ്പു മൂന്നു ദിവസങ്ങളിലും രണ്ടു ഗുരുനാഥന്മാരുടെയും ശിഷ്യന്മാർ തമ്മിൽ മുച്ചാൺ പന്തീരാൻ ഒററക്കോൽ മുതലായ ചില പയററുകളും ചില അലങ്കാരക്കൈകളും കാണിക്കുക മാത്രമേ ഉണ്ടായുള്ളു. നാലാംദിവസമായപ്പോൾ പ്രധാനന്മാരായ കരുപ്പും കുരുക്കളും തമ്മിൽത്തന്നെ നേരിടേണ്ടതായി വന്നു. കുരുക്കൾ ആദ്യംതന്നെ ഒരിരുമ്പുവടി കാണിച്ചുകൊണ്ടു് അതു വെട്ടിമുറിക്കുവാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. കരുപ്പ് അല്പം പ്രയാസത്തോടുകൂടിയെങ്കിലും അതു് ഒരു വെട്ടിനുതന്നെ മുറിച്ചിട്ടു ജയം നേടി. പിന്നെ അവർ രണ്ടുപേരും തമ്മിൽ വിനോദരീതിയിൽ ചില അടവുകൾ പൊരുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കുരുക്കൾ കരുപ്പിന്റെ പ്രയോഗങ്ങളെ തടുത്തുകൊണ്ടു നിന്നതല്ലാതെ കരുപ്പിന്റെ നേരെ ഒന്നും പ്രയോഗിച്ചില്ല. എങ്കിലും സ്വല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുരുക്കൾ വല്ലാതെ ക്ഷീണിച്ചു. അദ്ദേഹം വാർദ്ധക്യംനിമിത്തം കായബലം മിക്കവാറും ക്ഷയിച്ച ആളായിരുന്നുവല്ലൊ.

കുരുക്കൾ വല്ലാതെ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞിട്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാർശ്വവർത്തികളായ ചില പ്രധാനന്മാർ "പ്രധാന മത്സരപരീക്ഷ രാത്രിയിൽ നടത്താമെന്നാണു് തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നതു്. അതിനാൽ വിനോദങ്ങളും അഭ്യാസങ്ങളുമൊക്കെ ഇപ്പോൾ മതിയാക്കാം. ഇനി രണ്ടുപേരും രാത്രിയാകുമ്പോഴേയ്ക്കും തയ്യാറായിക്കൊണ്ടാൽ മതി" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ അഭ്യാസവിനോദങ്ങളെല്ലാം നിർത്തുകയും ചെയ്തു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രാത്രിയായപ്പോഴേയ്ക്കും കാഴ്ചക്കാരും മദ്ധ്യസ്ഥന്മാരായ പ്രാമാണികളും അഭ്യാസിതലവന്മാരും അവരുടെ ശിഷ്യന്മാരും മററും അത്താഴം കഴിച്ചുകൊണ്ടു സഭയിൽ ഹാജരായി. രാത്രിയിലേയ്ക്കു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന പരീക്ഷ വളരെ പ്രയാസമായിട്ടുള്ളതായിരുന്നു. ഒരു തൂക്കുവിളക്കു നിറച്ച് എണ്ണയും തിരിയുമിട്ടു ദേദീപ്യമാക്കിക്കൊളുത്തി ഒരു സ്ഥലത്തു തൂക്കുക. അതിന്റെ ചുവട്ടിൽ ആ വിളക്കിന്റെ തട്ടു ശരിയായിക്കടക്കുവാൻമാത്രം വൃത്തമുള്ള ഒരിടങ്ങഴി (ചങ്ങഴി) വെക്കുക. വിളക്കിന്റെ ചങ്ങല ഒരു വാൾകൊണ്ടു് ഒരു വെട്ടിനു മുറിക്കണം. വിളക്കിന്റെ തട്ടു താഴെ വെയ്ക്കുന്ന ഇടങ്ങഴിയിൽ ശരിയായിച്ചെന്നു വീഴണം. വിളക്കിലെ ഒരു തിരിയെങ്കിലും കെടുകയോ ഒരു തുള്ളിയെണ്ണയെങ്കിലും താഴെപ്പോവുകയോ ചെയ്തുകൂടാ. ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു നിശ്ചയം ചെയ്തിരുന്നതു്. എല്ലാവരും സഭയിലെത്തിയപ്പോഴേയ്ക്കും ഈ പറഞ്ഞപ്രകാരമെല്ലാം തയ്യാറാക്കിയിരുന്നു. ഈ പരീക്ഷയിൽ ജയം നേടുകയെന്നുള്ള കാൎയ്യം തന്നാൽ സാദ്ധ്യമല്ലെന്നുള്ള ബോധം കുരുക്കൾക്കു നല്ലപോലെയുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ ഒരു കള്ളക്കൌശലം പ്രയോഗിച്ചു ജയിക്കാൻ നോക്കാമെന്നുമാത്രം വിചാരിച്ചാണു് അദ്ദേഹം സഭയിലേയ്ക്കു പോയതു്. ആ സമയത്തും കേളുമേനോൻ വന്നിട്ടില്ലെന്നറിയുകയാൽ മനസ്സു ചഞ്ചലപ്പെട്ടുകൊണ്ടുതന്നെ ഇരുന്നു. കാലത്തുതന്നെ പറഞ്ഞിരുന്നപ്രകാരം വാളിന്റെ കാൎയ്യം പറഞ്ഞൊഴിയാമോ എന്നു നോക്കിയതിൽ അതിനും നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. പല സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നുമായി ഒന്നാന്തരത്തിലുള്ള നൂറു വാളുകൾ വരുത്തി സഭയിൽ വെച്ചിരുന്നു. പകലേ കുരുക്കൾ പറഞ്ഞതുപോലെ ഇരിമ്പുവടി വെട്ടിമുറിക്കുകയെന്നുള്ള കൃത്യം കുറുപ്പു നിൎവ്വഹിച്ചിരുന്നതിനാൽ പിന്നത്തെ ഊഴം കുരുക്കളുടേതായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ പലതുകൊണ്ടും കുരുക്കൾക്കു് ഒഴിഞ്ഞുമാറാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയായി. അതിനാലദ്ദേഹം സഭയിൽച്ചെന്നു് ഒരു വാളെടുത്തു മൂൎച്ചനോക്കിയതിന്റെ ശേഷം ഉറക്കെയൊന്നുകൂടി ഒന്നിളക്കി. ആ വാൾ രണ്ടു കഷണമായി മുറിഞ്ഞു താഴെ വീണു. കുരുക്കൾ വേ

റൊരു വാളെടുത്തു് ഒന്നുലച്ചപ്പോൾ അതു വളഞ്ഞുപോയി. ഇങ്ങിനെ കുരുക്കൾ എട്ടുപത്തു വാളെടുത്തു് ഇളക്കിനോക്കി. അവയെല്ലാംകൂടെ ഓരോ കേടുകൾ സംഭവിക്കുകയാൽ അവയെല്ലാം താഴെയിട്ടു. ഇതു കണ്ടു സാധാരണന്മാരായ കാഴ്ചക്കാർ, കുരുക്കൾ വിളക്കു വെട്ടാത്തതു വാളിൻെറ കുററംകൊണ്ടാണെന്നും കുരുക്കൾക്കു വയ്യാഞ്ഞിട്ടല്ലെന്നും തീർച്ചയാക്കി. സ്വല്പമെങ്കിലും ആയുധാഭ്യാസം ശീലിച്ചിട്ടുള്ളവർക്കൊക്കെ ഇങ്ങിനെ വാളുകൾക്കു കേടുകൾ വരുത്തുകയെന്നുള്ള വിദ്യ ഒരു പ്രയാസവുമില്ലാത്തതായിരുന്നതിനാൽ അഭ്യാസികളായിട്ടുള്ളവരെല്ലാം ഇതു കുരുക്കളുടെ കള്ളക്കൌശലമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ കുറുപ്പു മുമ്പോട്ടു കടന്നുചെന്നു്, "ഈ വാളുകളൊക്കെ കേടുവരുത്തിക്കളഞ്ഞതുകൊണ്ടു് അതൊരു ജയമാവുകയില്ല. വിളക്കു വെട്ടാൻ വയ്യെങ്കിൽ അതു സമ്മതിച്ചാൽ മതി. ഇവിടെയിരിക്കുന്നവയിൽ ഒരു വാൾകൊണ്ടു വിളക്കു വെട്ടുക എന്ന കൃത്യം നിർവ്വഹിക്കുവാൻ വടക്കുനിന്നു വന്നിട്ടുള്ള ആൺകുട്ടികളിൽ ആരെങ്കിലും വിചാരിച്ചാൽ കഴിയും. പിന്നെ കുരുക്കളെന്തിനാണു് ഇങ്ങിനെ വിഷമിക്കുന്നതു്?" എന്നു് എല്ലാവരും കേൾക്കെ പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ കുരുക്കൾ എത്രമാത്രം ജളനായിയെന്നും അദ്ദേഹത്തിൻെറ ശിഷ്യന്മാർക്കും കൂറവകാർക്കും എത്രമാത്രം കുണ്ഠിതമുണ്ടായിയെന്നുമുള്ളതു പറയണമെന്നില്ലല്ലൊ. ആ സമയം ആ സദസ്സു് ആകപ്പാടെ നിശ്ശബ്ദമായിത്തീൎന്നു.

ആ സമയത്തു കുരുക്കളുടെ പിന്നിൽ നിന്നുകൊണ്ടു് ഒരു യുവാവു കുറുപ്പിനോടു് "അതു് ഇതിന്നു് ഈ ദിക്കിൽ ആൺകുട്ടികളാരുമില്ലെന്നു തീർച്ചയായതിന്നു ശേഷം മതിയല്ലൊ" എന്നു പറഞ്ഞു. ആ ശബ്ദം കേട്ടു കുരുക്കൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കി "ഹേ, കേളുവോ? ഇനി ഇതു നീ ചെയ്താൽ മതി. ഞാൻ വേണമെന്നില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു വാൾ കേളുമേനോൻെറ കയ്യിൽക്കൊടുത്തു. (കേളുമേനോൻ കുരുക്കളുടെ അടുക്കൽ ച്ചെന്നു ചേൎന്നകാലം മുതൽ അദ്ദേഹത്തെ കുരുക്കൾ പേരുമാത്രമേ വിളിക്കാറുള്ളു. കേളുമേനോന്നു സന്തോഷവും അതായിരുന്നു) കേളുമേനോൻ ഗുരുവിനെ വന്ദിച്ചു വാൾ കൈ

യിൽ വാങ്ങി വിളക്കിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു് ഒരു വെട്ടിനു ചങ്ങല മുറിച്ചു. വിളക്കിന്റെ തട്ടു താഴെ വെച്ചിരുന്ന ഇടങ്ങഴിക്കകത്തു ശരിയായിച്ചെന്നിരുന്നു. വിളക്കിലെ ഒരു തിരിയെങ്കിലും കെടുകയൊ, ഒരു തുള്ളി എണ്ണയെങ്കിലും താഴെപ്പോവുകയൊ ചെയ്തില്ല. കേളുമേനോന്റെ ഈ അത്ഭുതപ്രവൃത്തി കണ്ടു സഭാവാസികളെല്ലാം സന്തോഷാധിക്യത്താൽ കൈകൊട്ടി ആർത്തുവിളിച്ചു. കുരുക്കൾ ആനന്ദാശ്രു പൊഴിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ പ്രിയശിഷ്യനെ മാറോടണച്ചു ഗാഢാശ്ലേഷം ചെയ്തുകൊണ്ടു "നിന്റെ കീർത്തി ആചന്ദ്രാൎക്കം ലോകത്തിൽ വിളങ്ങുമാറാകട്ടെ" എന്നനുഗ്രഹിച്ചു. കടത്തനാട്ടുകാരൻ കുറുപ്പു കുരുക്കളോടു് അപ്പോൾ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞുവെങ്കിലും ഈ കാൎയ്യം കേവലം അസാദ്ധ്യമെന്നുതന്നെയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെയും വിചാരം. ഇതു സാധിച്ചതിനാൽ കടത്തനാട്ടുകാൎക്കു കേളുമേനോനെക്കുറിച്ചുണ്ടായ ബഹുമാനം നിസ്സീമതരം തന്നെയായിരുന്നു. കേളുമേനോനു് അവിടെവെച്ചു് അമൂല്യങ്ങളായ അനേകം സമ്മാനങ്ങൾ കിട്ടി. അദ്ദേഹം അവയെല്ലാം വാങ്ങി കുരുക്കളുടെ പാദത്തിങ്കൽ വെച്ചു വന്ദിച്ചു. അങ്ങിനെ നമ്മുടെ കഥാനായകൻ അവിടെവെച്ചും ഗുരുത്വവും ജയവും ഒരുമിച്ചു നേടി.

ഇപ്രകാരമെല്ലാം വിശ്വവിശ്രുതനായിത്തീൎന്ന ആ മഹാൻ കൊല്ലം ൧൦൨൭-ാമാണ്ടു കുംഭമാസം ൧൮-ാംനു മുപ്പത്താറാമത്തെ വയസ്സിൽ യശശ്ശരീരമാത്രശരീരനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരു കൊത്തിയതും വെള്ളി കെട്ടിയതുമായ ഒരു പിശ്ശാങ്കത്തിയും എഴുത്താണി (നാരായം)യും ചില വാളുകളും ഇപ്പോഴും പെരുമ്പുലാവിൽ തറവാട്ടിൽ കാണുന്നുണ്ടു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

൮. ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാവും രാജ്ഞിയും

ഒടുവിൽ ചെമ്പകശ്ശേരി (അമ്പലപ്പുഴ) രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന രാജാവു് ഒരു മുൻകോപിയും ശുദ്ധാത്മാവുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്താണു് അമ്പലപ്പുഴനാടു മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവു പിടിച്ചടക്കി തിരുവിതാംകൂറിനോടു ചേർത്തതു്.

ഒരിക്കൽ മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവു് അമ്പലപ്പുഴ മഹാരാജാവിന്റെ പേക്കു് ഒരു തിരുവെഴുത്തയച്ചു. അതിന്റെ ചുരുക്കം "എനിക്കു അമ്പലപ്പുഴനാട്ടിലെ മണ്ണിന്റെ ഗുണം അറിയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിനു് എപ്പോളാണു് ഞാനങ്ങോട്ടു വരേണ്ടതു്?" എന്നായിരുന്നു. രാജാവു് ആ തിരുവെഴുത്തു തന്റെ മന്ത്രിയായ മാത്തൂർപ്പണിക്കരുടെ പക്കൽ കൊടുത്തിട്ടു് അതിനു സമുചിതമായ ഒരു മറുപടി അയച്ചേക്കാൻ പറഞ്ഞു. പണിക്കർ അതിനു് അയച്ച മറുപടി "ഒരു കട്ടയും രൂപയും കൊടുത്തു് ഒരാളെ ഇങ്ങോട്ടയച്ചാൽ കുറച്ചു മണ്ണു് അങ്ങോട്ടു കൊടുത്തയക്കാം. അതിനായി ഇങ്ങോട്ടു വരണമെന്നില്ല" എന്നായിരുന്നു. മഹാരാജാവിന്റെ തിരുവെഴുത്തിന്റെ സാരം അമ്പലപ്പുഴരാജ്യം തനിക്കു വിട്ടുതരണമെന്നും അതെന്നാണെന്നറിയിക്കണമെന്നുമായിരുന്നു. അതു മനസ്സിലാക്കിയാണു് മാത്തൂർപ്പണിക്കർ മറുപടി അയച്ചതു്.

പണിക്കരുടെ മറുപടിയുടെ സാരം രാജ്യം വിട്ടുതരാൻ തയാറില്ലെന്നും അതിനായിട്ടു് ഇങ്ങോട്ടു പോരേണ്ട എന്നുമായിരുന്നു. അതു മഹാരാജാവിനും മനസ്സിലായി. ഈ മറുപടി കണ്ടപ്പോൾ മഹാരാജാവു് "എടാ! കേമാ! നിനക്കു് ഇത്രമാത്രം ബുദ്ധിയും ശൌര്യവും ധൈര്യവുമുണ്ടോ? നീ സമർത്ഥൻതന്നെ" എന്നും ഈ മനുഷ്യനെ ഒന്നു കാണണമെന്നും തിരുമനസ്സിൽ വിചാരിച്ചിട്ടു "നമ്മുടെ പേക്കു മറുപടി അയച്ച സമർത്ഥനും നിങ്ങളുടെ മന്ത്രിയുമായ മാത്തൂർപ്പണി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്കരേ നമുക്കൊന്നു കണ്ടാൽകൊള്ളാമെന്നുണ്ട്. അതിനാൽ ആ മനുഷ്യനെ ഇങ്ങോട്ടൊന്നു പറഞ്ഞയയ്ക്കണം" എന്നൊരു തിരുവെഴുത്തു വീണ്ടും ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാവിന്റെ പേൎക്കു കല്പിച്ചയച്ചു. ആ തിരുവെഴുത്തു ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാവു മാത്തൂർപ്പണിക്കരെ കാണിക്കുകയും "പണിക്കരുടെ മറുപടി കണ്ടിട്ടു തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിനു സാമാന്യത്തിലധികം കോപമുണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. പണിക്കരവിടെ ചെന്നാൽ മടങ്ങിപ്പോരാൻ സാധിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. പണിക്കരേ അദ്ദേഹം അകപ്പെടുത്തും. അതിനാൽ പോകാതെയിരിക്കുകയാണ് നല്ലതു്" എന്നു പറയുകയും ചെയ്തു. അതു കേട്ടിട്ടു പണിക്കർ "വിടകൊള്ളാതെയിരിക്കുന്നതു പുരുഷധൎമ്മമല്ല; ഭീരുതാലക്ഷണമാണ്. അതുകൊണ്ടു വിടകൊള്ളണമെന്നാണ് അടിയന്റെ അഭിപ്രായം" എന്നറിയിച്ചു. "എന്നാൽ പണിക്കരുടെ ഇഷ്ടംപോലെയാവട്ടെ" എന്നു രാജാവു സമ്മതിക്കുകയാൽ പണിക്കർ അന്നുതന്നെ യാത്രയായി.

മാത്തൂർപ്പണിക്കർ തിരുവനന്തപുരത്തെത്തിയ ദിവസം തന്നെ മുഖം കാണിച്ചു. മഹാരാജാവു താൻ വിചാരിച്ചിരിക്കുന്ന കാൎയ്യം സാധിക്കുന്നതിനു മാത്തൂർപ്പണിക്കരെ ധ്വംസിക്കുകയല്ല, പാട്ടിൽ പിടിക്കുകയാണ് വേണ്ടതെന്നു വിചാരിച്ചിട്ടോ എന്തോ പണിക്കരേ കണ്ടിട്ടു സന്തോഷഭാവത്തിൽ ചിലതൊക്കെ കല്പിക്കുകയും ഒടുക്കം പണിക്കൎക്കു രണ്ടു കൈയ്ക്കും വീരശൃംഖല കല്പിച്ചുകൊടുത്തയയ്ക്കുകയുമാണ് ചെയ്തതു്.

പണിക്കർ വരുകയില്ലെന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന അമ്പലപ്പുഴക്കാൎക്കു് അദ്ദേഹം മഹാരാജാവിങ്കൽനിന്നു സമ്മാനവും ലഭിച്ചു തിരിച്ചുവന്നിരിക്കുന്നതായി കേട്ടപ്പോൾ വളരെ സന്തോഷവും അത്ഭുതവും തോന്നി. എങ്കിലും പണിക്കരുടെ ശത്രുക്കളും രാജസേവകന്മാരുമായിരുന്ന ചിലർ മാത്തൂർപ്പണിക്കർ അമ്പലപ്പുഴരാജ്യം മാൎത്താണ്ഡവൎമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ ഉപായത്തിൽ കൈവശപ്പെടുത്തിക്കൊടു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചാണ് സമ്മാനവും വാങ്ങി വന്നിരിക്കുന്നതെന്നു ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാവിന്റെ അടുക്കൽ പറഞ്ഞു പിടിപ്പിച്ചു. രാജാവ് അതു കേട്ടു വിശ്വസിച്ചു പെട്ടെന്നുണ്ടായ കോപത്തോടുകൂടി പണിക്കരേപ്പിടിച്ചു ബന്ധിച്ചു സമുദ്രത്തിൽത്താഴ്ത്തിക്കൊല്ലുന്നതിനു കല്പിക്കുകയും രാജഭടന്മാർ അപ്രകാരം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

സമർത്ഥനും സ്വാമിഭക്തനും സ്വരാജ്യസ്നേഹിയും നിഷ്കളങ്കനുമായിരുന്ന ആ മന്ത്രിസത്തമനെ യാതൊരു കാരണവും കൂടാതെ നിഷ്കരുണം വധിപ്പിച്ച ആ രാജാവു കേവലം അവിവേകിയായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു വേറെ ലക്ഷ്യമൊന്നും വേണമെന്നില്ലല്ലൊ.

നമ്പൂരിമാരായിരുന്ന ചെമ്പകശ്ശേരിരാജാക്കന്മാരുടെ അന്തർജ്ജനങ്ങൾക്ക് അമ്പലപ്പുഴെത്താമസിക്കുന്നതിനു സൌകര്യമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ അവർ കടമാളൂരെന്ന ദേശത്തുള്ള സ്വന്തം ഗൃഹത്തിലാണ് താമസിച്ചിരുന്നതു്. അതിനാൽ ചിലപ്പോൾ രാജാക്കന്മാരും അവിടെ വന്നു താമസിച്ചിരുന്നു. ആ പതിവുപോലെ അവിവേകിയായ ആ രാജാവു് ഒരിക്കൽ കടമാളൂർ വന്നു താമസിച്ചിരുന്നപ്പോൾ ആ ദേശത്തുള്ള ഒരു നായരുടെ പശു ഒരു മാപ്പിളയുടെ വേലിക്കകത്തു കയറി വിളവു നശിപ്പിച്ചപ്പോൾ മാപ്പിള ഒരു കല്ലെടുത്തു് ഒരേറുകൊടുത്തു. ഏറുകൊണ്ട ക്ഷണത്തിൽ പശു നിലത്തുവീണു ചത്തതുപോലെ കിടന്നു. നായരോടിച്ചെന്നു തന്റെ പശുവിനെ ഒരു മാപ്പിള കല്ലുകൊണ്ടെറിഞ്ഞു കൊന്നു എന്നു രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. രാജാവ് അതു കേട്ട് ആ മാപ്പിളയേപ്പിടിച്ചു കഴുവിലിട്ടു തൂക്കിക്കൊല്ലാൻ കല്പിച്ചു. ഉടനേ രാജഭടന്മാരപ്രകാരം ചെയ്തു. കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പശു എണീറ്റു നടന്നുതുടങ്ങി. അതറിഞ്ഞപ്പോൾ രാജാവിന്റെ കോപം നായരുടെ നേരെ ആയി. "വ്യാജം പറഞ്ഞു വെറുതേ മാപ്പിളയേക്കൊല്ലിച്ച നായരുടെ കുടുംബം നശിച്ചുപോകട്ടെ" എന്നു് അദ്ദേഹം ശപിച്ചു. അതു് ഉടനെ അല്ലെങ്കിലും കാലാന്തരത്തിൽ ഫലിച്ചു. അ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വിവേകിയെങ്കിലും അദ്ദേഹം ശുദ്ധാത്മാവും ബ്രാഹ്മണോത്തമനും ആയിരുന്നുവല്ലോ.

ചെമ്പകശ്ശേരി രാജകുടുംബത്തിൽ പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു തമ്പുരാട്ടി വലിയ മനസ്വിനിയും തപസ്വിനിയുമായിരുന്നു. തപശ്ശക്തിനിമിത്തം ഈശ്വരന്മാർതന്നെയും ആ തമ്പുരാട്ടിയുടെ ഹിതത്തെ അനുവർത്തിച്ചിരുന്നു.

കുടമാളൂരുള്ള ചെമ്പകശ്ശേരി മഠത്തിന്റെ സമീപത്തു പടിഞ്ഞാറേക്കാവ് എന്നു പേരോടുകൂടിയ ഒരു ഭഗവതിക്ഷേത്രമുണ്ട്. ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു് അത്യുഗ്രമൂർത്തിയായ ഭദ്രകാളിയാണ്. ആ ദേവിയെ അവിടെ ആദ്യം പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരുന്നതു വടക്കോട്ടു ദർശനമായിട്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ അവിടെ പ്രതിദിനം അനേകമുപദ്രവങ്ങൾ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

കൈതനാർ എന്നുകൂടി പേരുള്ള മീനച്ചിലാററിന്റെ ഒരു കൈവഴി കുടമാളൂർകൂടി ഒഴുകുന്നുണ്ടല്ലോ. ആ നദിയുടെ തെക്കേക്കരയിലാണ് മേൽപ്പറഞ്ഞ ക്ഷേത്രമിരിക്കുന്നതു്. അതിനാൽ വടക്കോട്ടു ദർശനമായിരുന്ന ഭഗവതിയുടെ ദൃഷ്ടിപാതം നിമിത്തം രാത്രികാലങ്ങളിൽ ആ നദിയിൽകൂടി കൊണ്ടുപോകുന്ന തോണികൾ മുങ്ങിപ്പോകുക, തോണികളിൽ പോകുന്നവർ വല്ലാതെ ഭയപ്പെടുക മുതലായ ഉപദ്രവങ്ങളാണ് അക്കാലത്തു് ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നതു്. അതിനാൽ രാത്രികാലങ്ങളിൽ ആ വഴിക്കു ജനസഞ്ചാരം നിശ്ശേഷം നിന്നുപോയി.

തപസ്വിനിയായിരുന്ന രാജ്ഞി ഈ വിവരമറിഞ്ഞു് ഈ ജനോപദ്രവം നിറുത്തണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച് ഒരു ദിവസം കുളിച്ചു പടിഞ്ഞാറേക്കാവിൽ ചെന്നു ദേവിയെ വന്ദിച്ച് "അല്ലയോ ദേവി! അവിടുത്തെ ദൃഷ്ടിപാതം നിമിത്തം രാത്രികാലങ്ങളിൽ വടക്കുവശത്തുള്ള നദിയിൽക്കൂടി ജനങ്ങൾക്കു സഞ്ചരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയായിരിക്കുന്നു. ഇതു് ഏററവും സങ്കടകരമായ ഒരു കാര്യമാണ്. അതിനാൽ അവിടുന്നു സദയം കിഴക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞിരിക്കുമാറാകണമെന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു" എന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വടക്കോട്ടു ദൎശനമായി പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ദേവീവിഗ്രഹത്തിന്റെ ദൎശനം പിറേറ ദിവസം നേരം വെളുത്തപ്പോൾ കിഴക്കോട്ടായിരിക്കുന്നതായി കാണപ്പെട്ടു. അന്നുമുതൽ ആററിൽക്കൂടി പോകുന്നവൎക്കു യാതൊരു ഉപദ്രവവും ഭയവുമില്ലാതെ ആ വിത്തിരുകയും അതിലേയുള്ള ജനസഞ്ചാരം യഥാപൂൎവ്വം രാത്രിയിലും പകലും ധാരാളമാവുകയും ചെയ്തു. അവിടെ ദേവിയുടെ ദൎശനം ഇപ്പോഴും കിഴക്കോട്ടായിട്ടാണിരിക്കുന്നതു്.

ചെമ്പകശ്ശേരിമഠത്തിലെ വക ഗോശാല (പശുത്തൊഴുത്തു) മഠത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറുവശത്തു സ്വല്പം വടക്കോട്ടുമാറിയായിരുന്നു. തപസ്വിനിയായ രാജ്ഞി, ദിവസംതോറും വെളുപ്പാൻകാലത്തു് ആ ഗോശാലയിൽ ചെന്നു പശുക്കളെ കണികാണുക പതിവായിരുന്നു. ആ സമയം രാജ്ഞി തന്റെ കുലദൈവതമായ അമ്പലപ്പുഴ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിയെ ഭക്തിപൂൎവ്വം സ്മരിച്ചുകൊണ്ടും ആ ഭഗവാനെക്കുറിച്ചുള്ള—

"നരകവൈരിയാമരവിന്ദാക്ഷന്റെ
ചെറിയനാളത്തെക്കളികളും
തിരുമെയ്ശോഭയും കാൺമതിനാഗ്രഹിക്കുന്നേൻ
അടുത്തു വാ കൃഷ്ണ! കണികാണ്മാൻ
കണികാണുന്നേരം കമലനേത്രന്റെ
നിറമേറും മഞ്ഞത്തുകിൽ ചാൎത്തി
കനകകിങ്ങിണി വള കൈമോതിരം
അണിഞ്ഞു കാണണം ഭഗവാനേ!"

ഇത്യാദി സങ്കീൎത്തനം ചൊല്ലിക്കൊണ്ടുമാണു് പോവുക പതിവു്. അങ്ങിനെ രാജ്ഞി ഒരു ദിവസം വെളുപ്പാൻകാലത്തു ഗോശാലയിൽ ചെന്നപ്പോൾ സങ്കീൎത്തനത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെയുള്ള രൂപത്തിൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമി അവിടെ ഓടിനടന്നു കളിക്കുന്നതായി രാജ്ഞി കണ്ടു. ഉടനെ രാജ്ഞി ഭഗവാന്റെ പാദങ്ങളിൽ സാഷ്ടാംഗം നമസ്കാരം ചെയ്തു. രാജ്ഞി എഴുന്നേററു കണ്ണു തുറന്നു നോക്കിയപ്പോൾ ഭഗവാനെ അവിടെയെങ്ങും കണ്ടുമില്ല. അതിനാൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രാജ്ഞി താൻ ഭഗവാനെ പ്രത്യക്ഷമായി കണ്ടതായ സ്ഥലത്തു് ഒരു ക്ഷേത്രം പണികഴിപ്പിച്ചു് അവിടെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിയുടെ ഒരു വിഗ്രഹം യഥാവിധി പ്രതിഷ്ഠിപ്പിച്ചു. പിന്നെ രാജ്ഞി പതിവായി ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നു ദർശനം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇപ്പോൾ കടമാളൂർ ചെമ്പകശ്ശേരിമഠത്തിന്റെ സമീപത്തു കാണുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണപുരം എന്ന ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഉത്ഭവം ഇങ്ങിനെയാണ്. ഈ രാജ്ഞിയുടെ ദിവ്യത്വത്തേയും കടമാളൂർ ദേശത്തേയുംകുറിച്ചു് ഇങ്ങിനെ ഇനിയും പല ഐതിഹ്യങ്ങളുണ്ടു്. അവയിൽ ചിലതു് യഥാവസരം പിന്നാലെ വിവരിക്കാം.

൯. വില്വമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ

വില്വമംഗലത്തു നമ്പൂരി സന്ന്യസിച്ചു സ്വാമിയാരായതിന്റെ കാരണവും അദ്ദേഹം ചേർത്തലെ കാർത്ത്യായനിയേയും തിരുവാർപ്പിൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിയേയും മററും പ്രതിഷ്ഠിച്ചതും ഏററുമാനൂർ ക്ഷേത്രം പുനരുദ്ധാരണം ചെയ്തു നവീകരിച്ചതും തൃശ്ശിവപേരൂർ വടക്കുന്നാഥക്ഷേത്രത്തിലും, വൈക്കത്തു പെരുന്തൃക്കോവിൽ ക്ഷേത്രത്തിലും, അമ്പലപ്പുഴെ ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലും ദർശനത്തിനായി ചെന്നപ്പോഴുണ്ടായ അത്ഭുതങ്ങളും മററും ഐതിഹ്യമാലയുടെ പൂർവ്വഭാഗങ്ങളിലായി പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അതൊന്നും ഇവിടെ ആവർത്തിക്കുന്നില്ല. ആ സ്വാമിയാർ നിമിത്തം തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രമുണ്ടായതിനെക്കുറിച്ചുമാത്രമാണു് ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാൻ ഭാവിക്കുന്നതു്.

ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമി സ്വാമിയാർക്കു് പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചതിന്റെ ശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ തേവാര (വിഷ്ണുപൂജ) സമയത്തു പതിവായി അടുക്കൽ ചെന്നിരുന്നു. എന്നാലത്തു ലീ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ബാലലീലനായ ഒരു ബാലൻെറ ഭാവത്തിലും ധാരാളം തൊന്തരവുകൾ കാണിക്കുന്ന ഒരു കുസൃതിക്കാരൻെറ നിലയിലുമായിരുന്നു പതിവു്. ആ സമയങ്ങളിൽ സ്വാമിയാർ ഭഗവാനെ ഉണ്ണി എന്നാണു് പറഞ്ഞിരുന്നതു്. സ്വാമിയാർ പൂജ കഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സമയങ്ങളിൽ ഭഗവാൻ ബാലാകാരനായി അടുക്കൽ ചെന്നു് സ്വാമിയാരുടെ പുറത്തു ഉരുണ്ടുകയറുക, പൂജയ്ക്കുള്ള പുഷ്പങ്ങളും മററും വാരിക്കളയുക, പൂജാപാത്രങ്ങളിൽ മൂത്രവിസർജ്ജനം ചെയ്യുക മുതലായ ഉപദ്രവങ്ങളാണു് ചെയ്യുക പതിവു്. ഭക്തവത്സലനായ ഭഗവാനു ഭക്തന്മാരുടെ അടുക്കൽ ഇന്നപ്രകാരമേ പെരുമാറാവു എന്നില്ലല്ലൊ. എന്നാൽ ഭഗവാൻ സ്വാമിയാരുടെ അടുക്കൽ ഇപ്രകാരമെല്ലാം പ്രവൎത്തിച്ചതു സ്വാമിയാരുടെ സഹനശക്തിയും ക്ഷിപ്രാർദ്ധ്യവും എത്രമാത്രമുണ്ടെന്നു പരീക്ഷിക്കാൻ കൂടി ആയിരിക്കണം.

ഒരു ദിവസം ഭഗവാൻെറ ഉപദ്രവം ഏററവും ദുസ്സഹമായിത്തീരുകയാൽ സ്വാമിയാർ "ഉണ്ണി! ഉപദ്രവിക്കാതെ ഇരിക്കു" എന്നു പറഞ്ഞു പുറംകൈകൊണ്ടു തള്ളി മാററി. അതു സ്വാമിക്കു് ഒട്ടും രസിച്ചില്ല. പുറംകൈകൊണ്ടു തള്ളി മാററുന്നതു നിഷിദ്ധവും നികൃഷ്ടവുമാണല്ലൊ. അതിനാൽ സ്വാമി കോപഭാവത്തോടുകൂടെ "ഇനിയെന്നെ കാണണമെങ്കിൽ അനന്തൻകാട്ടിൽ വരണം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു് അവിടെനിന്നു മറഞ്ഞു.

ഭഗവാൻ അന്തർദ്ധാനംചെയ്തുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ സ്വാമിയാർ ഏററവും വിഷണ്ണനായിത്തീൎന്നു. പിന്നെ അദ്ദേഹം അനന്തൻകാടന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. അത്യന്തം വിഷാദത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം പല സ്ഥലങ്ങളിൽ അന്വേഷിച്ചു് അലഞ്ഞു നടക്കുകയും പലരോടു ചോദിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടും ഒന്നും അറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഒടുക്കം വഴിനടന്നും വെയിലുകൊണ്ടും ക്ഷീണിച്ചു തളൎന്നു് ഒരു സ്ഥലത്തു ചെന്നു താൻ ചെയ്തുപോയ അക്രമപ്രവൃത്തിയെക്കുറിച്ചു വിചാരിച്ചു പശ്ചാത്തപിച്ചുകൊണ്ടു് ഒരു മരത്തണലിലിരുന്നു. ആ സമ

യം ആ സ്ഥലത്തിന്റെ സമീപം ഒരു പറയന്റെ കുടിലിൽ പറയനും അവന്റെ ഭാൎയ്യയും തമ്മിൽ ഒരു ശണ്ഠ നടന്നിരുന്നു. അതിനിടയ്ക്കു പറയൻ ദ്വേഷ്യപ്പെട്ടു തന്റെ ഭാൎയ്യയോട് "ഇനിയും നീ എന്നോടു വഴക്കിനു വരികയാണെങ്കിൽ നിന്നെ ഞാൻ തല്ലിക്കൊന്ന് അനന്തൻകാട്ടിലേയ്ക്കു വലിച്ചെറിയും" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു സ്വാമിയാർ ആ പറയന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു ചില സാന്ത്വനവാക്കുകൾകൊണ്ട് അവനെ സമാധാനപ്പെടുത്തിയിട്ട് അനന്തൻകാട് എവിടെയാണെന്ന് അവനോടു ചോദിക്കുകയും അവൻ അതു കാണിച്ചു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

ആ കാട് കല്ലും മുള്ളും മരങ്ങളും നിറഞ്ഞ് ഏററവും ദുഷ്പ്രാപവും ദുസ്സഞ്ചരവും ആയിരുന്നു എങ്കിലും സ്വാമിയാർ ഭഗവാനെ കാണാനുള്ള അത്യാഗ്രഹം നിമിത്തം ആ ദുർഘടതാവമൊന്നും ലേശം പോലും വകവെയ്ക്കാതെ ആ വനത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ഭഗവാനെ നോക്കി നടന്നുതുടങ്ങി. അങ്ങിനെ കുറച്ചു ദൂരം ചെന്നപ്പോൾ ഭഗവാനെ കണ്ടു. പക്ഷേ അതു യഥാപൂൎവ്വം ഉണ്ണികൃഷ്ണനായിട്ടല്ലായിരുന്നു. ഒരു ഇരിപ്പമരത്തിന്റെ ചുവട്ടിലും കാൽക്കലും തലയ്ക്കലുമിരിക്കുന്ന ഭൂലക്ഷ്മീദേവിമാരോടു കൂടെ അനന്തന്മേൽ കിടക്കുന്നതായിട്ടുമാണ് ഭഗവാനെ അപ്പോൾ സ്വാമിയാർ കണ്ടത്. ഉടനെ സ്വാമിയാർ ഭക്തിപാരവശ്യത്തോടുകൂടെ ഭഗവാനെ സാഷ്ടാംഗമായി വീണു നമസ്കരിച്ചു. സ്വാമിയാരെ കണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ ഭഗവാൻ സ്വാമിയാരോടു സസ്മിതം "ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിച്ചിട്ടു വളരെ ദിവസമായി. എനിക്കിപ്പോൾ വിശപ്പു കലശലായിരിക്കുന്നു. ഉടനെ എനിക്കെന്തെങ്കിലും തിന്നാൻ തരണം" എന്നരുളിച്ചെയ്തു. ഭഗവാനു ഭക്ഷിപ്പാൻ കൊടുക്കുന്നതിനു മററു മാൎഗ്ഗമൊന്നും കാണായ്കയാൽ സ്വാമിയാർ ആ കാട്ടിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു മാവിൽനിന്നു വീണുകിടന്നിരുന്ന കണ്ണിമാങ്ങ കുറെ പെറുക്കിയെടുത്ത് ഒരു കല്ലിന്മേൽ വെച്ചു ചതച്ച് അവിടെത്തന്നെ കിടന്നിരുന്ന ഒരു ചിരട്ടയിലാക്കിക്കൊടുത്തു. ഭഗവാൻ അതു വാങ്ങി ഭക്ഷിക്കു

കയും "മതി; എന്റെ വിശപ്പു നിശ്ശേഷം മാറുകയും എനിക്കു നല്ല തൃപ്തിയാവുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു" എന്നു് അരുളിച്ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം സ്വാമിയാർ അനന്തശായിയായ ഭഗവാൻ ശ്രീപത്മനാഭൻ അനന്തൻകാട്ടിൽവെച്ചു തനിക്കു പ്രത്യക്ഷീഭവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള വിവരം തിരുവിതാംകൂർമഹാരാജാവിനെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. അക്കാലത്തു തിരുവിതാംകൂറിന്റെ തലസ്ഥാനം പത്മനാഭപുരമായിരുന്നതിനാൽ മഹാരാജാവു കുടുംബസഹിതം എഴുന്നള്ളിത്താമസിച്ചിരുന്നതു പത്മനാഭപുരംകൊട്ടാരത്തിലായിരുന്നു.

സ്വാമിയാൎക്കുണ്ടായ ദിവ്യദൎശനത്തെക്കുറിച്ചു് അറിഞ്ഞിട്ടു മഹാരാജാവു പത്മനാഭപുരത്തും അതിനടുത്ത പ്രദേശങ്ങളിലും താമസക്കാരും, ജനപുഷ്ടികൊണ്ടും ധനപുഷ്ടികൊണ്ടും പ്രബലന്മാരുമായിരുന്ന എട്ടു മഠങ്ങളിലെ പോററിമാരോടുകൂടെ അനന്തൻകാട്ടിലെത്തി ആ സ്ഥലം സന്ദൎശിച്ചു. പത്മനാഭസ്വാമിയെ സ്വാമിയാൎക്കു് പ്രത്യക്ഷമായി കാണാമായിരുന്നുവെങ്കിലും മഹാരാജാവു മുതലായവൎക്കാൎക്കും കാണാമായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും വില്വമംഗലത്തു സ്വാമിയാരുടെ ദിവ്യത്വത്തേക്കുറിച്ചു മഹാരാജാവു മുതലായവൎക്കെല്ലാവൎക്കും നല്ലപോലെ അറിയാമായിരുന്നതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതിനെ വിശ്വസിച്ചു മഹാരാജാവു് അനന്തൻകാട്ടിലേയും അടുത്ത പ്രദേശങ്ങളിലേയും കാടുകളും മരങ്ങളുമെല്ലാം വെട്ടി മാററിച്ചു സ്വാമിയാർ ഭഗവാനെക്കണ്ടതായ ആ സ്ഥലത്തു് ഒരു ക്ഷേത്രം പണിയിക്കുന്നതിനു കല്പിച്ചു ചട്ടം കെട്ടുകയും മേൽപറഞ്ഞ എട്ടുമഠക്കാരായ പോററിമാരുത്സാഹിച്ചു സകലവും മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഹിതംപോലെ നടത്തുകയും ചെയ്തു.

ക്ഷേത്രം പണി കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം മഹാരാജാവു് ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ പോററിമാരുടെ സഹായസഹകരണങ്ങളോടുകൂടിത്തന്നെ ഒരു ശുഭമുഹൂൎത്ത

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ത്തിൽ യഥാവിധി പത്മനാഭസ്വാമിയെ പ്രതിഷ്ഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ട ശ്രീപത്മനാഭവിഗ്രഹം സ്വാമിയാർ കണ്ടവിധം അനന്തശായിയായിട്ടുള്ളതുതന്നെയാണ്. അതു് ഇപ്പോഴും അങ്ങിനെതന്നെയാണിരിക്കുന്നതു്.

ക്ഷേത്രം പണിയും പ്രതിഷ്ഠയും കഴിഞ്ഞിട്ടും സ്വാമിയാരെ അവിടെനിന്നു വിട്ടയയ്ക്കുന്നതിനു മഹാരാജാവിനും, പത്മനാഭസ്വാമിയുടെ സന്നിധിയിൽനിന്നു വിട്ടുപിരിയുന്നതിനു സ്വാമിയാക്കും സമ്മതമില്ലാതെയിരുന്നതിനാൽ ക്ഷേത്രത്തോടടുത്തുതന്നെ സ്വല്പം പടിഞ്ഞാറു മാറി മഹാരാജാവു കല്പിച്ചു് ഒരു സ്വാമിയാർമഠം പണിയിച്ചുകൊടുക്കുകയും സ്വാമിയാർ തന്റെ സ്ഥിരവാസം അവിടെയാക്കുകയും ചെയ്തു. അനന്തരം മഹാരാജാവു സ്വാമിയാക്കു് നിത്യവൃത്തി സുഖമായിക്കഴിഞ്ഞുകൂടത്തക്കവണ്ണം ചില അനുഭവങ്ങൾ പതിച്ചുകൊടുക്കുകയും പരിചരണത്തിനു വേണ്ടുന്ന ഭൃത്യന്മാർ, കുട്ടിപ്പട്ടർ മുതലായവരെ കല്പിച്ചു നിയമിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. സ്വാമിയാർ അന്യന്മാരാരും ആവശ്യപ്പെടാതെ സ്വമനസ്സാലെ തന്നെ പതിവായി ക്ഷേത്രത്തിൽ പോയി പത്മനാഭസ്വാമിയെ ഭക്തിപൂർവ്വം സേവിക്കുകയും പുഷ്പാഞ്ജലി കഴിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അങ്ങിനെ കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മഹാരാജാവു പത്മനാഭസ്വാമിക്കു സ്വാമിയാരുടെ പുഷ്പാഞ്ജലി മുടക്കംകൂടാതെ എന്നും വേണമെന്നു കല്പിച്ചു നിശ്ചയിക്കുകയും ആവകയ്ക്കു സ്വാമിയാക്കു വിശേഷാൽ ചില പതിവുകൾകൂടി കല്പിച്ചു് ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. പത്മനാഭസ്വാമിക്കു സ്വാമിയാരുടെ പുഷ്പാഞ്ജലി മുടങ്ങാതെ എന്നുമുണ്ടായിരിക്കണമെന്നു മഹാരാജാവു കല്പിച്ചു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു വല്ല കാരണവശാലും തനിക്കു വയ്യാതെവന്നാലും പുഷ്പാഞ്ജലി മുടങ്ങരുതെന്നു കരുതി വില്വമംഗലത്തു സ്വാമിയാർ യോഗ്യനായ ഒരു നമ്പൂരിക്കുകൂടി സന്യാസം കൊടുത്തു തന്റെ ശിഷ്യനാക്കി. അത്യാവശ്യപ്പെട്ടാൽ ആ ശിഷ്യനായ സ്വാമിയാരും ക്ഷേത്രത്തിൽ കടന്നു പുഷ്പാഞ്ജലി കഴിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു മഹാരാജാവു കല്പിച്ചനുവദിക്കുകയും ആ സ്വാമിയാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്കു ചില പതിവുകൾ കല്പിച്ച് ഏർപ്പെടുത്തുകയും പുഷ്പാഞ്ജലി കഴിക്കുന്ന സ്വാമിയാരുടെ പേരു മേലാൽ പുഷ്പാഞ്ജലിസ്വാമിയാർ എന്നായിരിക്കണമെന്നു കല്പിച്ചു നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ സ്വാമിയാരന്മാരുടെ ശിഷ്യപരമ്പരയിലുൾപ്പെട്ട ഏതെങ്കിലും ഒരു സ്വാമിയാർ പത്മനാഭസ്വാമിക്കു പുഷ്പാഞ്ജലി കഴിക്കണമെന്നുള്ള ഏർപ്പാട് ഇപ്പോഴും വേണ്ടെന്നുവെച്ചിട്ടില്ല. പത്മനാഭസ്വാമിക്ക് ഇപ്പോഴും ഒരു സ്വാമിയാർ പതിവായി പുഷ്പാഞ്ജലി നടത്തിവരുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെ എല്ലാവരും പുഷ്പാഞ്ജലിസ്വാമിയാർ എന്നു തന്നെയാണ് പറഞ്ഞുവരുന്നത്. പുഷ്പാഞ്ജലിസ്വാമിയാക്കു കല്പിച്ചു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള അനുഭവങ്ങളെല്ലാം ഇപ്പോഴും കൊടുത്തുപോരുന്നുമുണ്ട്. ഇത്രയും പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ തിരുവനന്തപുരം പട്ടണമായി പ്രശോഭിക്കുന്ന സ്ഥലം പണ്ടു വലിയ വനപ്രദേശമായിരുന്നു എന്നും ആ വനത്തിന്റെ പേര് അനന്തൻകാട് എന്നായിരുന്നുവെന്നും തിരുവനന്തപുരത്തു പത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രമുണ്ടാകുന്നതിനു കാരണം വില്വമംഗലത്തു സ്വാമിയാരായിരുന്നു എന്നും സ്പഷ്ടമാകുന്നുണ്ടല്ലൊ.

൧൦. പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി

പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിയുടെ ഇല്ലം കൊച്ചിരാജ്യത്തു മുകുന്ദപുരം താലൂക്കിൽ ഇരിഞ്ഞാലക്കുട തീവണ്ടിസ്റ്റേഷനിൽനിന്ന് ഏകദേശം എട്ടുനാഴിക കിഴക്കുതെക്കു മാളയോടടുത്ത പടിഞ്ഞാറുവശത്താണ്. അവിടെ പണ്ടുണ്ടായിരുന്നവർ വലിയ ഈശ്വരഭക്തന്മാരും മന്ത്രതന്ത്രനിപുണന്മാരുമായിരുന്നു. എങ്കിലും ദുസ്സഹമായ ദാരിദ്ര്യദുഃഖംകൊണ്ട് അവർ വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടാണ് നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചിരുന്നത്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അങ്ങിനെയിരുന്ന കാലത്ത് ആ ഇല്ലത്തെ ഗൃഹസ്ഥനായ നമ്പൂരി ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായ തിരുവഞ്ചിക്കുളത്തു ക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നു തന്റെ ദാരിദ്ര്യദുഃഖത്തിന്നു ശമനമുണ്ടാക്കിത്തരണമെന്നുള്ള പ്രാർത്ഥനയോടുകൂടി ഭക്തിപൂർവം ദേവനെ ഭജിച്ചുതുടങ്ങി.

ഭജനം, ഏകദേശം പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലം തികയാറായപ്പോൾ ഒരു ദിവസം ക്ഷേത്രത്തിൽ അത്താഴപ്പൂജയും മറ്റും കഴിഞ്ഞ് എല്ലാവരും പോയതിന്റെ ശേഷം നമ്പൂരി കുറച്ചു വെള്ളം മുക്കിയെടുക്കുന്നതിന് ഒരു ജലപാത്രവും കൊണ്ടു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മതിൽക്കകത്തുള്ള തീർത്ഥക്കുളത്തിൽച്ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ കടവിൽ തേജസ്വിയായ ഒരാൾ നിൽക്കുന്നതു കണ്ടിട്ട് "ആരാണത്?" എന്നു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ ആ പുരുഷൻ "ആളറിഞ്ഞിട്ടു മേക്കാട്ടിനെന്തുവേണം? വെള്ളം വേണമെങ്കിൽ മുക്കിയെടുത്തുകൊണ്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളൂ" എന്നു പറഞ്ഞു. വാക്കുകൊണ്ടും തേജോമയമായ രൂപംകൊണ്ടും ആ ആൾ കേവലം മനുഷ്യനല്ലെന്നും ഒരു ദിവ്യനാണെന്നും തോന്നുകയാൽ നമ്പൂരി ഉടനെ ഒന്നും പറയാതെ വിചാരമഗ്നനായി അവിടെ നിന്നു. അപ്പോൾ ആ ദിവ്യപുരുഷന്റെ കയ്യിൽ തീക്കട്ടപോലെ തിളങ്ങുന്നതായ എന്തോ ഒരു സാധനമിരിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടു നമ്പൂരി "ആ കയ്യിലിരിക്കുന്നത് എന്താണ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനു ശരിയായ ഉത്തരം പറയാതെ ആ ദിവ്യൻ "മേക്കാട്ടു മാണിക്യക്കല്ലു കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. നമ്പൂരി "കണ്ടിട്ടില്ല" എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ദിവ്യൻ "കാണാനാഗ്രഹമുണ്ടോ?" എന്നു വീണ്ടും ചോദിച്ചു. നമ്പൂരി "കണ്ടാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു കൈ നീട്ടി. അപ്പോൾ ആ ദിവ്യൻ "ഇതു് അങ്ങോട്ടു തന്നാൽ മടക്കിത്തരാമെന്നു നിശ്ചയമുണ്ടോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. "നിശ്ചയമുണ്ട്" എന്നു നമ്പൂരി പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ ദിവ്യൻ ആ രത്നം നമ്പൂരിയുടെ കയ്യിലേക്കിട്ടുകൊടുത്തു. മുമ്പു കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ആ ദിവ്യരത്നം കണ്ടപ്പോൾ നമ്പൂരിക്കു വളരെ കൌതുകം തോ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ന്നി. ആ നമ്പൂരി അക്കാലത്തെ കൊട്ടുങ്ങല്ലൂർ വലിയ തമ്പുരാന്റെ ഒരിഷ്ടനായിരുന്നതിനാൽ ഈ ദിവ്യരത്നം തമ്പുരാനെക്കൂടി ഒന്നു കാണിക്കണമെന്നു തോന്നുകയാൽ നമ്പൂരി ആ ദിവ്യനോട് "എനിക്ക് ഈ രത്നം ഒരാളെക്കൂടി കാണിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്. അതിനാൽ ഇതൊന്നു കൊണ്ടുപോയികൊണ്ടുവരുന്നതിന് അനുവാദം തരണം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ ആ ദിവ്യൻ "വേഗത്തിൽ മടങ്ങി വരാമെങ്കിൽ കൊണ്ടുപോയ്ക്കൊള്ളു. എനിക്ക് ഇനി ഇവിടെ അധികം താമസിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. "ക്ഷണത്തിൽ വന്നേക്കാ"മെന്നും പറഞ്ഞു നമ്പൂരി ആ രത്നം കൊണ്ടുപോയി തമ്പുരാനെ കാണിച്ചു. തമ്പുരാന് ആ ദിവ്യരത്നം കണ്ടിട്ടു മടക്കികൊടുക്കാൻ ഒട്ടും മനസ്സില്ലായിരുന്നു. ഇതിനു വില എന്തു വേണമെങ്കിലും കൊടുത്തേക്കാം; ഇതു നമുക്കു വേണം" എന്നു തമ്പുരാൻ പറഞ്ഞു. അതു നമ്പൂരി സമ്മതിച്ചില്ല. "ഇതു മടക്കിക്കൊടുക്കാഞ്ഞാൽ എനിക്കു സത്യഭംഗം സംഭവിക്കും; അതു സങ്കടമാണ്" എന്നു നമ്പൂരി നിർബ്ബന്ധപൂർവ്വം പറയുകയാൽ തമ്പുരാനതു മടക്കിക്കൊടുത്തു. നമ്പൂരി അതു കൊണ്ടുപോയി ആ ദിവ്യനു കൊടുത്തു. രത്നം കയ്യിൽ വാങ്ങിയ ക്ഷണത്തിൽ ആ ദിവ്യൻ അദൃശ്യനായിബ്ഭവിച്ചു. ആ രത്നത്തിന്റെ ശോഭകൊണ്ട് അതുവരെ പകൽപോലെ പ്രകാശിച്ചിരുന്ന ആ സ്ഥലം അപ്പോൾ അന്ധകാരപൂർണ്ണമായിത്തീന്നു. നമ്പൂരി വല്ലാതെ അന്ധനും ഭീതനുമായിബ്ഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. രണ്ടു മൂന്നു നാഴിക കഴിഞ്ഞതിന്റെശേഷം നമ്പൂരിക്കു കുറേശ്ശെ കണ്ണുകാണാറായി. പിന്നെ അദ്ദേഹം തീർത്ഥത്തിലിറങ്ങി വെള്ളം മുക്കിയെടുത്തുകൊണ്ടു പോയി.

അന്നു രാത്രിയിൽ കിടന്നിട്ടു നമ്പൂരിക്ക് ഉടനെ ഉറക്കം വന്നില്ല. "കഷ്ടം! ആ ദിവ്യൻ ആരാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥമറിയാൻ കഴിഞ്ഞില്ലല്ലൊ. നിർബ്ബന്ധിച്ചു ചോദിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ അദ്ദേഹം പരമാർത്ഥം പറയുമായിരുന്നു. ആ ദിവ്യരത്നം വിശ്വാസപൂർവ്വം എന്റെ കയ്യിൽ തന്നയച്ച ആ ദിവ്യൻ നിർബ്ബന്ധിച്ചാൽ താനാരാണെന്നുള്ള

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പരമാൎത്ഥം പറയാതിരിക്കുമോ? ഒരിക്കലുമില്ല. അങ്ങിനെ ചെയ്യാതെയിരുന്നതു വലിയ വിഡ്ഢിത്തമായിപ്പോയി. ഇനി അതിനെക്കുറിച്ചു വിചാരിക്കുകയും വിഷാദിക്കുകയും ചെയ്താൽ ഫലമൊന്നുമില്ലല്ലൊ. 'അതീതകാൎയ്യാനുശയേന കിം സ്യാൽ'" എന്നും മറ്റും വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം അങ്ങിനെ കിടന്നു.

അങ്ങിനെ കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉറങ്ങി. എങ്കിലും അധികം താമസിക്കാതെ ഉണരുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ നിലാവിന്റെ വെളിച്ചം കുറെശ്ശ ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ നമ്പൂരിക്കു നേരം പ്രഭാതമായിയെന്നു തോന്നി. അദ്ദേഹം ആ ഭജനകാലത്തു് ഏഴരനാഴിക വെളുപ്പാനുള്ളപ്പോളാണു് പതിവായി കുളിച്ചിരുന്നതു്. ആ സമയം കഴിഞ്ഞുപോയി എന്നു തോന്നുകയാൽ അദ്ദേഹം പരിഭ്രമിച്ചു കുളിക്കാനായി തീൎത്ഥക്കുളക്കരയിലെത്തി. അപ്പോഴും അവിടെ ഒരാൾ നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. നമ്പൂരി യഥാപൂൎവ്വം "ആരാണതു്" എന്നു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ ആ ആൾ "ഇതാരാണെന്നും മറ്റും അറിഞ്ഞിട്ടെന്തുവേണം? മേക്കാട്ടിനു കുളിക്കാൻ നേരമായിട്ടില്ല. പോയികിടന്നുറങ്ങു; അഹസ്സു പകന്നിട്ടുവേണ്ടേ കുളിക്കാൻ?" എന്നു ചോദിച്ചു. ആ ശബ്ദവും കേട്ടും ശരീരതേജസ്സു കണ്ടും ഇതു താൻ മുമ്പേ കണ്ട ആ ദിവ്യൻ തന്നെയാണെന്നു മനസ്സിലാവുകയാൽ നമ്പൂരി അടുത്തുചെന്നു പാദത്തിങ്കൽ വീണു വന്ദിച്ചുകൊണ്ടു് "ശ്രീപരമേശ്വരനാണു് അവിടുന്നു് ആരാണെന്നുള്ള പരമാൎത്ഥം എന്നോടു പറയണം" എന്നപേക്ഷിച്ചു. അപ്പോൾ പരമാൎത്ഥം പറയാതെയിരിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വരികയാൽ അദ്ദേഹം താൻ സാക്ഷാൽ വാസുകിയാണെന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ നമ്പൂരി "എന്നാൽ അവിടുത്തെ സാക്ഷാൽ സ്വരൂപം എനിക്കു കാണിച്ചുതരണ"മെന്നു വീണ്ടും അപേക്ഷിച്ചു.

അപ്പോൾ വാസുകി "അതു വേണ്ട; അതു കണ്ടാൽ അങ്ങു ഭയപ്പെടും" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു സമ്മതിക്കാതെ നമ്പൂരി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വീണ്ടും നിർബ്ബന്ധിക്കകയാൽ വാസുകി തന്റെ ദേഹം ചുരുക്കി ശ്രീപരമേശ്വരന്റെ കൈവിരലിന്മേൽ കിടക്കുന്ന മോതിരത്തോളമാക്കി കാണിച്ചുകൊടുത്തു. അതു കണ്ടിട്ടും നമ്പൂരി ഭയപ്പെട്ടു മൂർച്ഛിച്ചു നിലത്തുവീണു. പിന്നെ മൂന്നേമുക്കാൽ നാഴിക കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നമ്പൂരിക്കു ബോധം വീണു. അപ്പോൾ വാസുകി "എന്താണു് വരം വേണ്ടതു്" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായിട്ടു നമ്പൂരി "അവിടത്തെ സാന്നിദ്ധ്യം സദാ എന്റെ ഇല്ലത്തുണ്ടായിരിക്കണം. എന്റെ ദാരിദ്ര്യദുഃഖം തീർത്തുതരികയും വേണം. ഇതുകളല്ലാതെ എനിക്കു വിശേഷിച്ചൊരപേക്ഷയുമില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു വാസുകി, "ആട്ടെ അങ്ങിനെ ചെയ്യാം; മേക്കാട്ടിന്റെ ഭജനം പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലം തികയുന്നതിന്നു് ഇനി മൂന്നു ദിവസം മതിയല്ലൊ. അതു കഴിഞ്ഞിട്ടു് ഇല്ലത്തേയ്ക്കു പോയ്ക്കൊള്ളൂ. അപ്പോഴേയ്ക്കും ഭഗവാന്റെ അനുവാദം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു ഞാനും അവിടെ വരികയും മേക്കാട്ടിന്റെ അഭീഷ്ടം സാധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാം. ഇനി കുളിക്കാനമാന്തിക്കണ്ട; സമയമായിരിക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു നമ്പൂരിയെ കുളിക്കാനയയ്ക്കുകയും ഉടനെ അന്തർദ്ധാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു.

നമ്പൂരി ഭജനം കഴിഞ്ഞു് ഇല്ലത്തെത്തി തന്റെ ഓലക്കുട കിഴക്കിനിയിൽ വെച്ചിട്ടു പോയി കുളിയും നിത്യകർമ്മാനുഷ്ഠാനാദികളും മററും കഴിച്ചു വന്നു കുട മാററിവെക്കാനായി എടുത്തപ്പോൾ അതിന്മേലൊരു പാമ്പിനെക്കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു. ഉടനെ ആ പാമ്പു താഴെയിറങ്ങി, യഥാപൂർവ്വം ദിവ്യപുരുഷന്റെ രൂപം ധരിച്ചുകൊണ്ടു നമ്പൂരിയോടു, "മേക്കാട്ടു ഭയപ്പെടേണ്ട; ഞാൻ വാസുകിതന്നെയാണു്. അങ്ങയുടെ സത്യസന്ധതയും ഭക്തിയും നിമിത്തം ഭഗവാൻ ശ്രീപരമേശ്വരൻ അങ്ങയെക്കുറിച്ചു് ഏററവും പ്രസാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭവാന്റെ അഭീഷ്ടം സാധിപ്പിച്ചുതരുന്നതിനായി സ്വാമി അരുളിച്ചെയ്തിട്ടുതന്നെയാണു് ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നതു്. നമ്മൾ തമ്മിൽ ആദ്യം കണ്ട ദിവസം ഞാൻ കാണിച്ചുതന്ന ആ മാണിക്യക്കല്ലു് ഇതാ. ഇതു് ഇനി ഇവ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ടെത്തന്നെ ഇരിക്കട്ടെ; ഇതു സൂക്ഷിച്ചു വെച്ചുകൊള്ളണം. ഇതിരിക്കുന്നിടത്തോളം ഒരിക്കലും ദാരിദ്ര്യദുഃഖം ബാധിക്കുകയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു് ആ ദിവ്യരത്നം കൊടുത്തിട്ടു വാസുകി പിന്നേയും പറഞ്ഞു. "ഇനി ഇവിടെ ഒരു നാഗയക്ഷിയും വന്നുചേരും. അപ്പോഴും മോശക്കാരു ഭയപ്പെടേണ്ട."

ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോഴേയ്ക്കും ആ ഇല്ലത്തെ മൂത്ത അന്തർജ്ജനം അവിടെ വന്നുചേർന്നു. ആ സാധ്വി ഒരു സ്വജനഗൃഹത്തിൽ ഒരു സദ്യയ്ക്കു പോയിരിക്കുകയായിരുന്നു. ആ അന്തർജ്ജനം വന്നു് അവരുടെ മറക്കുട (മനക്കുട) ഇറയത്തുവെച്ചിട്ടു് അകത്തേക്കു കയറി. അപ്പോൾ ആ കുടയിൽനിന്നും ഒരു പാമ്പു താഴെയിറങ്ങി ഇഴഞ്ഞു കിഴക്കിനിയിലെത്തി. ഉടനെ ആ പാമ്പും സർവ്വാംഗസുന്ദരിയായ ഒരു ദിവ്യസ്ത്രീയുടെ രൂപം ധരിച്ചു വാസുകിയുടെ അടുക്കൽ നിന്നു. വാസുകി പിന്നെയും പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. "ഞങ്ങളുടെ രണ്ടുപേരുടേയും പ്രതിമകളുണ്ടാക്കിച്ചു് ഈ കിഴക്കിനിയിൽത്തന്നെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചു കുടുംബപരദേവതകളായി വിചാരിച്ചു് എന്നും പതിവായി പൂജിച്ചു വന്ദിച്ചുകൊള്ളണം. അങ്ങിനെ ചെയ്തുകൊണ്ടാൽ ഇവിടെ ശ്രേയസ്സുകൾക്കു് ഒരിക്കലും കുറവു വരികയില്ല. പാമ്പുകൾ മുറയ്ക്കു് ഇനിയും ഇവിടെ വന്നുചേരും. അവയെല്ലാം യഥേഷ്ടം ഇവിടെ എവിടെയെങ്കിലും താമസിച്ചുകൊള്ളും. ഒന്നിനെയും പ്രത്യേകം പ്രതിഷ്ഠിക്കണമെന്നില്ല. ഈ ഇല്ലവും ഇല്ലപ്പുറവും സർപ്പങ്ങളുടെ സങ്കേതമാക്കിസ്സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടാൽ മതി. ഇവിടെ മലമൂത്രവിസർജ്ജനങ്ങൾക്കും തുപ്പാനും എച്ചിൽകൈകഴുകാനും മററും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ഓരോ സ്ഥലങ്ങളുണ്ടാക്കിക്കൊള്ളണം. അതാതു കാര്യങ്ങൾ അതാതു സ്ഥലങ്ങളിലല്ലാതെ മുററത്തും പറമ്പിലും തുപ്പുകപോലും ചെയ്യരുതു്. ഇവിടെ അടുക്കളയിലുള്ള അടുപ്പുകളിലല്ലാതെ പുറത്തെങ്ങും തീ കത്തിക്കരുതു്. മുററത്തു പറമ്പിലുമെങ്ങും വെട്ടുകയും കിളയ്ക്കുകയും കുഴിക്കുകയും ചെയ്യരുതു്. അടുത്തുള്ള പറമ്പിൽ ഒരുപദ്രവം കൂടിയുണ്ടാക്കണം. വിശേഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന അടിയന്തിരാദികളെല്ലാം അവിടെ വെച്ചു നടത്തിക്കൊള്ളണം. പേരും

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

തീണ്ടാരിയും ഈ ഇല്ലത്തു പാടില്ല. അവയ്ക്കുള്ള കാലമടുക്കുമ്പോൾ അന്തർജ്ജനങ്ങൾ ആ ഉപഭവനത്തിലേക്കു മാറിത്താമസിച്ചുകൊള്ളണം. ഈ ഇല്ലത്തിനകത്തും പുറത്തും മുററത്തും പറമ്പിലും മററും പാമ്പുകളെ ചിലപ്പോൾ കണ്ടേക്കാം. എന്നാൽ ആരും ഭയപ്പെടേണ്ട. ഈ ഇല്ലത്തുള്ളവരെ പാമ്പുകൾ, അവയെ ചവിട്ടുകയോ മററോ ചെയ്യാതെ കടിക്കുകയില്ല. അങ്ങിനെ കടിച്ചാലും ഈ ഇല്ലത്തുള്ളവരെ വിഷം ബാധിക്കുകയില്ല. നേരേമറിച്ച് ആ വിഷം ആ പാമ്പുകളെത്തന്നെ ബാധിക്കും. അങ്ങിനെ വന്നാൽ ആ പാമ്പുകളുടെ വിഷം ഇറക്കി വിട്ടേക്കണം. അങ്ങിനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ ആ പാമ്പുകൾ മരിച്ചുപോയേക്കും. അന്യന്മാരെ പാമ്പുകൾ ദംശിച്ചാൽ ഈ ഇല്ലത്തുള്ളവർ വിഷമിറക്കരുത്. എന്നാൽ സർപ്പകോപം നിമിത്തം ജനങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന രോഗങ്ങൾക്കും മററും പ്രതിവിധികൾ ചെയ്യുന്നതിനു വിരോധമില്ല. ഞങ്ങളെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്ന ഈ കിഴക്കിനിയിൽ രണ്ടു വിളക്കുകൾ കെടാതെ എപ്പോഴും കത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കണം. ആ വിളക്കുകളിന്മേൽപ്പിടിച്ചുണ്ടാകുന്ന മഷിയും ആ വിളക്കുകളിലെ എണ്ണയും സർപ്പകോപം നിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന ത്വഗ്രോഗങ്ങൾക്കും മററും സിദ്ധൌഷധങ്ങളായിരിക്കുന്നതാണ്. ഞാനീപ്പറഞ്ഞിട്ടുള്ളവയെല്ലാം ഈ ഇല്ലത്തുള്ളവരും ഇനി ഉണ്ടാകുന്നവരും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടവയാകയാൽ തലമുറതോറും എല്ലാവരും അവരവരുടെ സന്തതികൾക്ക് ഉപദേശിച്ചുകൊള്ളണം." ഇങ്ങിനെ വേണ്ടതെല്ലാം പറഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം "ഇനി ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ കാണാം" എന്നുകൂടി പറഞ്ഞിട്ടു വാസുകിയും നാഗയക്ഷിയും മറഞ്ഞു.

ആ നമ്പൂരി വാസുകി പറഞ്ഞതുപോലെ കിഴക്കിനിയിൽ വാസുകിയേയും നാഗയക്ഷിയേയും പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും മററും ചെയ്തു. അക്കാലം മുതല്ക്ക് ആ ഇല്ലക്കാർക്ക് 'മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി' എന്നായിരുന്ന പേരു 'പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി' എന്നായിത്തീരുകയും അതു പ്രസിദ്ധപ്പെടുകയും സ്ഥിരപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അവിടെ ഇപ്പോഴും വാസുകി പറഞ്ഞിട്ടുള്ള

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

തുപോലെയെല്ലാം ആചരിച്ചുവരുന്നുണ്ടെന്നാണ് കേൾവി. ആ ഇല്ലത്തു വാസുകിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം സിദ്ധിച്ച കാലം മുതൽ ദാരിദ്ര്യമുണ്ടായിട്ടില്ല. സമ്പത്തു ക്രമേണ വൎദ്ധിച്ചുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പോഴും അവിടെ സമ്പത്തു വൎദ്ധിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെയാണിരിക്കുന്നതു്. അവിടെ ഇപ്പോൾ ജനത്തിനായിട്ടും സൎപ്പകോപം നിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന ദോഷങ്ങൾക്കു പ്രതിവിധികൾ ചെയ്യിക്കുന്നതിനായിട്ടും പ്രതിദിനമെന്നപോലെ അസംഖ്യമാളുകൾ വരികയും ഓരോന്നു ചെയ്യിക്കുകയും അവയ്ക്കെല്ലാം ദക്ഷിണയായും മററും വളരെപ്പണം കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു്. അവിടെ ഇപ്പോൾ ആ ഇല്ലത്തെ വകയായിട്ടുതന്നെ ആണ്ടുതോറും വൃശ്ചികമാസം ഒന്നാംതീയതിമുതൽ നാല്പത്തൊന്നു ദിവസം സൎപ്പബലി നടത്തിപ്പോരുന്നതുകൂടാതെ ഓരോരുത്തരുടെ വഴിപാടായിട്ടും മിക്ക ദിവസങ്ങളിലും അവിടെ സൎപ്പബലി നടത്തപ്പെട്ടുന്നുണ്ടു്.

മേക്കാട്ടില്ലത്തു കിഴക്കിനിയിൽ വാസുകിയേയും നാഗയക്ഷിയേയും പ്രതിഷ്ഠിച്ചതിന്റെ ശേഷം കുറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേയ്ക്കും പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിയെക്കുറിച്ചുള്ള കേൾവി ഭൂലോകത്തിൽ സൎവ്വത്ര പരന്നു. സൎപ്പകോപം നിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന ത്വഗ്ദോഷാദി രോഗങ്ങളും മററും ആ ഇല്ലത്തുള്ളവർ എന്തെങ്കിലും ചെയ്താൽ ഭേദപ്പെട്ടുമെന്നുള്ള ഒരു വിശ്വാസം ജനങ്ങളുടെയിടയിൽ ദൃഢീഭവിക്കുകയും ചെയ്തു.

അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു പാണ്ഡ്യരാജാവിനു കുഷ്ഠത്തിന്റെ ഛായയിൽ ഒരു മാതിരി ത്വഗ്രോഗം ബാധിച്ചിട്ടു പല ചികിത്സകളും മററും ചെയ്തിട്ടും ഭേദമായില്ല. അങ്ങിനെയിരുന്ന കാലത്തു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിയെക്കുറിച്ചു പാണ്ഡ്യരാജാവിന്നു് അറിവു കിട്ടുകയാൽ അദ്ദേഹം ആളയച്ചു് അന്നു ഗൃഹസ്ഥനായിരുന്ന നമ്പൂരിയെ പാണ്ടിയിൽ കൊണ്ടുപോവുകയും നമ്പൂരിയുടെ ചികിത്സകൊണ്ടു രാജാവു ക്ഷണനേരത്തിൽ പൂൎണ്ണസുഖത്തെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. രാജാവു നമ്പൂരിക്കു് ഒട്ടുവളരെപ്പണവും സമ്മാനങ്ങളും

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൊടുത്താണ് മടക്കിയയച്ചതെന്നുള്ളതു വിശേഷിച്ചു പറയണമെന്നില്ലല്ലൊ.

നമ്പൂരി പരിവാരസമേതം പാണ്ഡ്യരാജ്യത്തുനിന്നു പുറപ്പെട്ടു ദക്ഷിണതിരുവിതാംകൂറിൽ ഇപ്പോൾ ഒരു പ്രധാനപട്ടണമായി പ്രശോഭിക്കുന്ന 'നാഗരുകോവിൽ' എന്ന സ്ഥലത്തു വന്നപ്പോൾ വഴിക്കടുത്തുള്ള വനാന്തരത്തിൽ ഒരാർത്തനാദം കേട്ടു ദയാലുവായ ആ നമ്പൂരി സപരിവാരം ആ കാട്ടിലേയ്ക്കു ചെന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ ഒരു സ്ത്രീയിരുന്നു കരയുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവളുടെ ദുഃഖകാരണം ചോദിച്ചപ്പോൾ "താനൊരു ചണ്ഡാലിയാണെന്നും, ഈ സ്ഥലത്തു വന്നു പുല്ലറുത്തു കൊണ്ടുപോയി വല്ലവക്കും കൊടുത്തു കിട്ടുന്നതു വാങ്ങിയാണ് താൻ നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചുവരുന്നതെന്നും, ആ പതിവുപോലെ ഇന്നും വന്നു പുല്ലറുത്തപ്പോൾ തന്റെ അരിവാൾ ഒരു ശിലാവിഗ്രഹത്തിന്മേൽ കൊണ്ടു സ്വല്പം മുറിയുകയാൽ അതിൽനിന്നു രക്തപ്രവാഹമുണ്ടായിരിക്കുന്നുവെന്നും അതു കണ്ടു പേടിച്ചാണ് താൻ കരയുന്നതെ"ന്നും പറഞ്ഞു. ആ ശാഡ്വലപ്രദേശത്തു പുല്ലു മുട്ടോളം വളന്നു നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. നമ്പൂരി തന്റെ ഭൃത്യന്മാരെക്കൊണ്ടു പുല്ലു മാററിച്ചു ചെന്നു നോക്കിയപ്പോൾ ആ വിഗ്രഹം പഞ്ചശിരസ്സായ ഒരു സപ്പത്തിന്റേതായിരുന്നു. അതിന്റെ ഒരു തല സ്വല്പം മുറിഞ്ഞു് അപ്പോഴും രക്തം പ്രവഹിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. നമ്പൂരി തന്റെ മന്ത്രശക്തികൊണ്ടു രക്തപ്രവാഹം നിൎത്തുകയും, സാന്ത്വനവാക്കുകൾകൊണ്ടു ചണ്ഡാലിയെ സമാശ്വസിപ്പിച്ചു പറഞ്ഞയയ്ക്കുകയും ചെയ്തതിന്റെ ശേഷം സമീപസ്ഥന്മാരായ ചിലരെ ഈ വിവരം ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും അവർ മുഖാന്തിരം തൽക്കാലാവശ്യത്തിനു വേണ്ടുന്ന ഉപകരണങ്ങൾ വരുത്തി ആ നാഗപ്രതിമയ്ക്കു് അഞ്ചുപേർക്കുടി പുണ്യാഹം കഴിക്കുകയും പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിതന്നെ ഒരു പൂജ കഴിക്കുകയും ചെയ്തു.

പിന്നെ നമ്പൂരി അക്കാലത്തു് ആ ദേശത്തുണ്ടായിരുന്ന പ്രധാനന്മാരെയൊക്കെക്കണ്ടു് ഈ നാഗപ്രതിമ കാണപ്പെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ട്ടിരിക്കുന്ന വിവരം അറിയിക്കുകയും ഈ നാഗപ്രതിമ ഇവിടെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചത് ഏറ്റവും തപശ്ശക്തിയുള്ള ഒരു ദിവ്യനായിരിക്കണമെന്നും പ്രതിഷ്ഠിച്ച ആ മഹാന്റെ തപശ്ശക്തികൊണ്ടാണ് ഈ വിഗ്രഹത്തിന്റെ ചൈതന്യം ഇതുവരെ വിട്ടുപോകാഞ്ഞതെന്നും ചൈതന്യമില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ രക്തപ്രവാഹമുണ്ടാവുകയില്ലായിരുന്നുവല്ലോ എന്നും ഈ വിഗ്രഹത്തെ യഥായോഗ്യം പൂജിച്ചു വന്ദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ നാഗരാജാവു സന്തോഷിക്കുകയും തന്നിമിത്തം ഈ ദേശക്കാർക്കു ശ്രേയസ്സു വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്നും മറ്റും പറയുകയും ജനങ്ങൾ അതെല്ലാം വിശ്വാസപൂർവ്വം സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

അനന്തരം നമ്പൂരി ആ ദേശക്കാരുടെ സഹായസഹകരണങ്ങളോടുകൂടി ആ സ്ഥലത്തെ കാടും പുല്ലുമെല്ലാം വെട്ടിക്കളയിച്ച് അവിടം ജനസഞ്ചാരയോഗ്യമാക്കിത്തീർക്കുകയും ആ നാഗപ്രതിമയ്ക്കു മഞ്ഞും മഴയും വെയിലുമേൽക്കാതെയിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അവിടെ ഒരു മേൽപ്പുര കെട്ടിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇവയ്ക്കെല്ലാം വേണ്ടിവന്ന പണം ചെലവുചെയ്തതു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിതന്നെയാണ്. ജനങ്ങൾ വാക്കുകൊണ്ടും ദേഹംകൊണ്ടുമല്ലാതെ ധനംകൊണ്ടു സഹായിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെട്ടില്ല. നമ്പൂരിയുടെ കൈവശം പാണ്ഡ്യരാജാവു കൊടുത്തതായിട്ടുതന്നെ പണം ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നു.

നാഗർക്കു (നാഗരാജാവിനു) കുടിലുപോലെ ഓലമേച്ചിലായിട്ടെങ്കിലും ഒരു കോവിൽ (അമ്പലം) അവിടെയുണ്ടായപ്പോൾ അതിനെ എല്ലാവരും 'നാഗരുകോവിൽ' എന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. കാലക്രമേണ ആ ദേശത്തിന്റേയും പേർ അതുതന്നെയായിത്തീർന്നു. ആ കോവിലിൽ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിതന്നെ പതിവായി പൂജനടത്തിത്തുടങ്ങുകയാൽ അവിടെ നാഗരാജാവിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യവും ചൈതന്യവും സീമാതീതമായി വർദ്ധിച്ചു. അപ്പോൾ ആ ദേശക്കാരെല്ലാം നാഗരാജാവിനെ തങ്ങളുടെ ദേശപരദേവതയായി വിചാരിക്കുകയും, ആചരിക്കുകയും, വന്ദിക്കുകയും, വഴിപാടുകൾ ക

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഴിക്കുകയും മററും തുടങ്ങി. അതിനാൽ ആ നാഗരുകോവിലിനെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രസിദ്ധി ലോകത്തിൽ സൎവ്വത്ര പരന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ അന്യദേശക്കാരായ ജനങ്ങളും ഭജനത്തിനായും, ദൎശനത്തിനായും മററും കണക്കില്ലാതെ വന്നുതുടങ്ങി. വഴിപാടുകളും സംഖ്യാതീതമായി വൎദ്ധിച്ചു. അവിടെ ശാന്തിക്കു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി അഞ്ചെട്ടുപേരെക്കൂടി നിയമിച്ചു. എന്നിട്ടും കഴിച്ചുകൂട്ടാൻ വളരെ പ്രയാസമായിത്തീൎന്നു. പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി പൂജകഴിക്കുകയല്ലാതെ മറെറാന്നും ചെയ്യുകയില്ലല്ലോ. വഴിപാടുകളും മററും വൎദ്ധിച്ചതിനോടുകൂടി പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരിക്കും ശാന്തിക്കാൎക്കും സമ്പാദ്യവും വൎദ്ധിച്ചു.

പഞ്ചശിരസ്സായിട്ടുള്ള ആ നാഗപ്രതിമ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്നതു് അഞ്ചടി സമചതുരവും നിലനിരപ്പിൽനിന്നു സ്വല്പം താഴ്ചയുമുള്ള ഒരു സ്ഥലത്താണു്. അവിടെ മണ്ണിനു ധാരാളമായി ഈൎപ്പം കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതിനോടടുത്തുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ ഇതിനെക്കാൾ കുഴിച്ചാലും ലേശംപോലും ജലമയം കാണുന്നില്ല. ഈ പ്രതിമയിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തെ മണ്ണു രക്തവൎണ്ണമായിട്ടാണു് ഇരിക്കുന്നതു്. അതു നാഗരാജാവിന്റെ ഒരു ശിരസ്സിനു മുറിവുപററി രക്തം വീണതിനാൽ അങ്ങിനെയായതാണെന്നാണു് പറയുന്നതു്. അവിടെ ദൎശനത്തിനായി ചെല്ലുന്നവൎക്കു പ്രസാദമായി കൊടുക്കുന്നതു് ഈ മണ്ണാണു്. അതിനാൽ ദിവസംപ്രതി വളരെ മണ്ണു് ആ സ്ഥലത്തുനിന്നെടുക്കുന്നുണ്ടു്. ഈ മണ്ണു സകലവിധ ത്വഗ്രോഗങ്ങൾക്കും ഒരു സിദ്ധൌഷധമാണെന്നാണു് ജനവിശ്വാസം. ഇക്കാലത്തും ആ പ്രസാദം തേച്ചിട്ടു പല ത്വഗ്രോഗികൾക്കും സുഖം സിദ്ധിക്കുന്നുമുണ്ടു്. അതിനാൽ ദൂരസ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നും പ്രതിദിനം അനേകമാളുകൾ വന്നു് ഈ പ്രസാദം വാങ്ങി കൊണ്ടുപോകുന്നുമുണ്ടു്. ഇതൊന്നുകൊണ്ടും ആ സ്ഥലത്തിനു ലേശംപോലും താഴ്ച വരുന്നില്ല. അവിടെനിന്നു് എടുക്കുന്നേടത്തോളം മണ്ണു് അടുത്ത ദിവസത്തേക്കു് അവിടെ ഉണ്ടായിക്കൊള്ളും. ഇതൊരത്ഭുതമാണല്ലോ.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പിന്നെ ഇവിടെ ഒരു ചെടിയുണ്ട്. ആ ജാതിച്ചെടി ഭൂലോകത്തിൽ മറ്റെങ്ങുമില്ല. ഇതിന്റെ പേർ ആക്കും അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഇതു് അനേകം പേർ വന്നു കാണുന്നുണ്ട്.

ഇപ്രകാരമെല്ലാം മാഹാത്മ്യത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന നാഗരാജൻ ഒരു കടിൽപോലെയുള്ള ഓലപ്പുരയിൽ ഒരു കുഴിയിലിരിക്കുന്നതു ഭംഗിയല്ലെന്നും ഒരു നല്ല അമ്പലം പണിയിച്ച് ഈ വിഗ്രഹമെടുത്തു മാററി പ്രതിഷ്ഠിക്കണമെന്നും തോന്നുകയാൽ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി അവിടെ ഒന്നാന്തരത്തിൽ ഒരമ്പലം പണിയിക്കുകയും ബിംബം മാററി പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നതിനു വേണ്ടതെല്ലാം വട്ടംകൂട്ടുകയും മുഹൂൎത്തം നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. മുഹൂൎത്തദിവസത്തിന്റെ തലേദ്ദിവസം രാത്രിയിൽ നാഗരാജാവു നമ്പൂരിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്ന് "എന്നെ മാററി പ്രതിഷ്ഠിക്കരുത്. എനിക്ക് ഇവിടെത്തന്നെയിരുന്നാൽ മതി" എന്നു പറഞ്ഞതായി അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു സ്വപ്നമുണ്ടായി. അതിനാൽ അദ്ദേഹം ആ മാററിപ്രതിഷ്ഠ വേണ്ടെന്നു വെക്കുകയും പുത്തനായി പണിയിപ്പിച്ച അമ്പലത്തിൽ ഒരു വിഷ്ണുവിഗ്രഹവും ശിവലിംഗവും പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്തു. നാഗരാജാവ് ഇപ്പോഴും പൂൎവ്വസ്ഥിതിയിൽ ആ സ്ഥലത്തുതന്നെ ഇരിക്കുന്നു.

ആ നമ്പൂരി അവിടെ നിത്യനിദാനം, മാസവിശേഷം, ആട്ട(ആണ്ടു)വിശേഷം മുതലായവയ്ക്കെല്ലാം വേണ്ടുന്ന വസ്തുവകകൾ ശേഖരിക്കുകയും ആണ്ടുതോറും മീനമാസത്തിലായില്യം മുതൽ പത്തു ദിവസത്തെ ഉത്സവം പതിവാക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിനു പ്രായാധിക്യം നിമിത്തം അവിടെ താമസിക്കാനും പതിവായി പൂജ നടത്താനും പ്രയാസമായപ്പോൾ ഇല്ലത്തേയ്ക്കു പോയി. പിന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രന്മാരും പൌത്രന്മാരും ചിലപ്പോൾ നാഗരുകോവിൽ പ്പോയിത്താമസിക്കുകയും ക്ഷേത്രകാൎയ്യങ്ങളന്വേഷിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അപ്പോൾ പൂജയ്ക്കും മററും വേറെ ആളുകളെ നിയമിച്ചു. ക്രമേണ ആ ഇല്ലത്തുള്ളവർ ആണ്ടിലൊരിക്കൽ മീനമാസത്തിൽ ഉത്സവത്തിനു മാത്രം അവിടെപ്പോവുകയും

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഉത്സവത്തിന്റെ ക്രിയകൾ നടത്തുകയും ശേഷം കാൎയ്യങ്ങളെല്ലാം അന്യന്മാരെക്കൊണ്ടു നടത്തിക്കയുമായി. അങ്ങിനെ കുറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ ദേവസ്വം തിരുവിതാംകൂർ സൎക്കാരിൽച്ചേൎത്തു. അപ്പോൾ അവിടെ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടില്ലത്തേയ്ക്കു തന്ത്രം മാത്രമായിത്തീൎന്നു. അതിനു സൎക്കാരിൽനിന്ന് അവൎക്കു ചില അനുഭവങ്ങളും നിശ്ചയിച്ചു. അതിനൊന്നിനും ഇപ്പോഴും ഭേദം വന്നിട്ടില്ല. നാഗരുകോവിൽ ഉത്സവത്തിനു തന്ത്രം നടത്താൻ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിതന്നെ വേണമെന്നാണ് ആളുകൾ പറയുന്നത് ... അവിടെ ഉത്സവത്തിന് ആ ഇല്ലത്തുനിന്നുതന്നെ ആരെങ്കിലും പോവുകയും തന്ത്രം നടത്തുകയും അതിനു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള അനുഭവം വാങ്ങുകയും ഇപ്പോഴും നടന്നുവരുന്നുണ്ട്. വേറെ അധികാരമൊന്നും ഇപ്പോൾ ആ ഇല്ലക്കാൎക്ക് അവിടെയില്ല.

പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടില്ലത്ത് ഒരു കാലത്തു പൂൎവ്വാചാരങ്ങളിലും പൂൎവ്വന്മാരുടെ ഉപദേശങ്ങളിലും പ്രതിപത്തിയും വിശ്വാസവും കുറവായിട്ട് ഒരു നമ്പൂരി ഉണ്ടായിത്തീൎന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു കുലപരദേവതകളായ നാഗത്താന്മാരിൽ ഭക്തിയും കുറവായിരുന്നു. അതിനാൽ ഒരടിയന്തിരം ഇല്ലത്തുവെച്ചുതന്നെ നടത്തണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. നെടുമ്പുരയ്ക്കു തൂണിടാൻ കുഴികൾ കുഴിച്ചപ്പോൾ തന്നെ മണ്ണിനടിയിലിരുന്നിരുന്ന ചില പാമ്പിൻമുട്ടകൾ പൊട്ടുകയും ചില സൎപ്പങ്ങൾക്കു ജീവഹാനി സംഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോഴേയ്ക്കും പാമ്പുകൾ കൂട്ടത്തോടെ ഇളകിപ്പുറപ്പെട്ടു. ഇല്ലത്തിനകത്തും പുറത്തും മുറ്റത്തും പറമ്പിലും സൎവ്വത്ര പാമ്പുകൾ നിറഞ്ഞു. അട്ടങ്ങളിലും അടുപ്പുകളിലുമെല്ലാം പാമ്പുകൾ നിറയുകയാൽ അവിടെ അരിവെയ്ക്കാനും ഉണ്ണാനുമൊന്നും നിവൃത്തിയില്ലാതെയായി. അവിടെ പുരകൾ കെട്ടാനും മറ്റും കൂലിവേലക്കാർ മുതലായവർ പേടിച്ചിട്ടു പടിക്കകത്തു കടക്കാതെയുമായി. അപ്പോൾ നമ്പൂരി വല്ലാതെ വിഷണ്ണനായിത്തീൎന്നു. പിന്നെ ആ നമ്പൂരി ചെയ്തതും ചെയ്യിച്ചതുമായ ആ അക്രമപ്രവൃ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ത്തികൾക്കെല്ലാം പ്രശ്നവിധിപ്രകാരം പ്രതിവിധികളും പ്രായശ്ചിത്തങ്ങളും ചെയ്തതിൻെറപിന്നെയാണ് പാമ്പുകളൊതുങ്ങി പൂർവസ്ഥിതിയിലാവുകയും ഇല്ലത്തു യഥാപൂർവം പാർക്കാറാവുകയും ചെയ്തതു്. പിന്നെ അടിയന്തിരം പതിവുപോലെ ഉപഭവനസ്ഥലത്തുവെച്ചു നടത്തി. അതിൽപ്പിന്നെ അവിടെയാരും മുൻപതിവിന്നു വിരോധമായി ഒന്നും ചെയ്യാറില്ല. അങ്ങിനെ പ്രവർത്തിച്ച ആ നമ്പൂരി ആധിയും വ്യാധിയും പിടിപെട്ടു് അചിരേണ കാലധർമ്മത്തെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

കേരളത്തിൽ സർപ്പബലി നടത്തുക, സർപ്പപ്പാവു മാറുക മുതലായവ ചെയ്വാനുള്ള അധികാരം പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരികൾ മാത്രമേയുള്ളു എന്നാണു് വെച്ചിരിക്കുന്നതു്. അതിനാൽ ആണ്ടുതോറും ആ ഇല്ലത്തുള്ളവർ ചെല്ലേണ്ടുന്ന സ്ഥലങ്ങൾ വളരെയുണ്ടു്. അവിടെയൊക്കെ ചെന്നുചേരാൻ അവരെക്കൊണ്ടു സാധിക്കാത്തതിനാൽ അവർ അവരുടെ ആൾക്കാരായി മററു നമ്പൂരിമാരെ അയച്ചും പല സ്ഥലങ്ങളിലും ആവശ്യങ്ങൾ നടത്തിക്കുന്നുണ്ടു്.

പാമ്പുകൾ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടില്ലത്തെ പരദേവതമാരും കാവൽക്കാരുമായിട്ടാണു് അവിടെ വർത്തിക്കുന്നതു്. അവർ ആ ഇല്ലത്തേക്കു ധാരാളമായി ധനം വരുത്തിക്കൊടുക്കുന്നുണ്ടു്. അവിടെനിന്നു് ഒരു പുല്ലുപോലും അന്യന്മാർ കൊണ്ടുപോകാതെ അവർ കാത്തുരക്ഷിക്കുന്നുമുണ്ടു്.

ഒരിക്കൽ 'കൊച്ചുണ്ണി' എന്ന പ്രസിദ്ധനായ തസ്കരതലവനും കൂട്ടുകാരും കൂടി പല സ്ഥലങ്ങളിൽക്കയറി കൊള്ളചെയ്തു് ഒട്ടുവളരെ പണവും പണ്ടങ്ങളും കെട്ടിയെടുത്തുകൊണ്ടു പോകുംവഴി പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടില്ലത്തും കയറി. അവിടെ പണമായിട്ടും പണ്ടങ്ങളായിട്ടുമുണ്ടായിരുന്നതെല്ലാം കൈക്കലാക്കിക്കൊണ്ടു പുറത്തുവന്നു നോക്കിയപ്പോൾ, അകത്തേക്കു കടന്നപ്പോൾ പുറത്തുവെച്ച, ചുമടുകളിന്മേലെല്ലാം ഓരോ നാഗവീരന്മാർ തലപൊക്കിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി കണ്ടു. ആ ചുമടുകളെല്ലാമുപേക്ഷിച്ചു് ആ ഇല്ലത്തുനിന്നെടുത്തതുംകൊണ്ടു പോയ്ക്കളയാമെന്നു വിചാരിച്ചു് അവർ പോ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കാനായി ഭാവിച്ചപ്പോൾ പട്ടാളക്കാരെപ്പോലെ ഒട്ടു വളരെ പാമ്പുകൾ മുമ്പിൽ വന്നു് അണിനിരന്നു. തിരിഞ്ഞു നോക്കിയപ്പോൾ പിന്നിലും അതുപോലെ തന്നെ സൎപ്പങ്ങൾ നിരന്നിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. തസ്കരന്മാരെല്ലാം മുമ്പോട്ടും പിറകോട്ടും പോകാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ അവിടെ അകപ്പെട്ടു. വെളുപ്പാൻകാലമായപ്പോൾ ഗൃഹസ്ഥൻ നമ്പൂരി കുളിക്കാൻ പോകാനായിട്ടു് ഒരു വിളക്കുമെടുത്തുകൊണ്ടു പുറത്തു വന്നു. അപ്പോൾ മുററത്തു ചിലർ നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു് "ആരാണതു്" എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു് അടുത്തുചെന്നു. ഉടനെ ആ തസ്കരന്മാർ നമ്പൂരിയുടെ കാല്ക്കൽ വീണു വന്ദിച്ചിട്ടു പരമാൎത്ഥമൊക്കെ പറയുകയും അവിടെനിന്നു സദയം വിട്ടയയ്ക്കണമെന്നു് അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പോൾ നമ്പൂരി "നിങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നതും ഇവിടെ നിന്നെടുത്തതുമെല്ലാം അവിടെ വെച്ചിട്ടു പൊയ്ക്കൊൾവിൻ; നിങ്ങളെ ആരും ഉപദ്രവിക്കുകയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്രകാരം അവർ ഒന്നുമെടുക്കാതെ യാത്രയായി. അപ്പോൾ അവിടെയെങ്ങും ഒരു പാമ്പിനേയും കണ്ടില്ല. അവർ പോയി നേരം വെളുക്കുന്നതിനു മുമ്പു് അവരവരുടെ ദിക്കിലെത്തി. ഇങ്ങിനെ അവിടെ അനേകം സംഗതികളുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്.

ഇനി ഈ അടുത്ത കാലത്തുണ്ടായവയും സ്വയം കണ്ടു ബോധിച്ചിട്ടുള്ളവയുമായ ചില സംഗതികൾ കൂടി പറയാം.

ഏതാനും കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പു് ഒരു മീനമാസത്തിൽ ഒരു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി നാഗരുകോവിലേക്കുള്ള യാത്രയിൽ അമ്പലപ്പുഴെ വന്നിരുന്നു. അന്നു് അവിടെ ഉത്സവവുമായിരുന്നു. നമ്പൂരി രാത്രിയിൽ എന്തോ ആവശ്യത്തിനായി മതില്ക്കകത്തു നിന്നു കുളപ്പുരയിൽ കൂടി കിഴക്കേ നടയിലുള്ള കുളത്തിലേക്കു് ഇറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു പാമ്പിനെ കാണാതെ ഒന്നു ചവിട്ടി. ഉടനെ ആ സൎപ്പവീരൻ ആളറിയാതെ നമ്പൂരിയുടെ കാലിന്മേൽ ഒരു കടിയും കൊടുത്തു. അപ്പോൾ നമ്പൂരി "ഓ! ഒരു വിദ്വാൻ നമ്മെപ്പിടികൂടിയ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ല്ലൊ. സാധു ആളറിയാതെയാണ്. ഇനി അയാളുടെ വിഷമിറക്കിവിടണമല്ലൊ. അല്ലാഞ്ഞാൽ സാധു മരിച്ചുപോയേക്കും. താസിൽദാരെ ഇങ്ങോട്ടു വിളിക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ ഒരാൾ ചെന്നു "പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി അന്വേഷിക്കുന്നു" എന്നു താസിൽദാരോടു പറഞ്ഞു. ഉത്സവകാലമായിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം മതിൽക്കകത്തു തന്നെയുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാലദ്ദേഹം ഉടനെ നമ്പൂരിയുടെ അടുക്കലെത്തി. നമ്പൂരി അവിടെയുണ്ടായ സംഗതി അദ്ദേഹത്തെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ഒരിടങ്ങഴിപ്പാലും രണ്ടു കരിക്കും (ഇളന്നീരും) മൂന്നുരുളിയും വേണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെടുകയും താസിൽദാരദ്ദേഹം അവയെല്ലാം ക്ഷണത്തിൽ വരുത്തിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. നമ്പൂരിയെക്കടിച്ച പാമ്പ് അപ്പോഴും ആ കുളക്കടവിൽത്തന്നെ കിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. നമ്പൂരി അതിനെക്കണ്ടിട്ടു "വിഷം വല്ലാതെ ബാധിച്ചതിനാൽ സാധുവിനു നടക്കാൻ വയ്യാതെയായിപ്പോയി" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ആ ഉരുളികൾ മൂന്നും മലത്തിവെച്ച് ഒന്നിൽ പാലും മറെറാന്നിൽ കരിക്കിൻവെള്ളവും പിന്നെയൊന്നിൽ ശുദ്ധജലവുമാക്കിവെച്ചിട്ട് ഒരു മന്ത്രം ജപിച്ചുകൊണ്ടു പാമ്പിനോട് "ഈ പാലിനകത്ത് ഇറങ്ങിക്കിടക്കു" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ ആ പാമ്പു പതുക്കെ തലപൊക്കിയിഴഞ്ഞ് ആ പാലിനകത്തിറങ്ങിക്കിടന്നു. ഒരു മാത്രനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ പാലു കരികലക്കിയതുപോലെ കറുത്തു. അപ്പോൾ നമ്പൂരി "ഇനി ആ ഇളന്നീർവെള്ളത്തിലറങ്ങിക്കിടക്കു" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ പാമ്പ് അങ്ങിനെ ചെയ്തു. ആ ഇളന്നീർവെള്ളവും വല്ലാതെ കറുത്തുവശായി. അപ്പോൾ നമ്പൂരി "ഇപ്പോൾ വിഷമെല്ലാം പോയിരിക്കുന്നു. ഇനി ആ ശുദ്ധജലത്തിലിറങ്ങിക്കുളിച്ചിട്ട് എങ്ങോട്ടെങ്കിലും ഇഷ്ടംപോലെ പോകാം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ പാമ്പു ശുദ്ധജലത്തിലിറങ്ങിക്കുളിക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് ആ കടവിനോടടുത്തു തെക്കുവശത്തായി നില്ക്കുന്ന ആലിന്മേലേയ്ക്കു കയറിപ്പോയി. നമ്പൂരി പാമ്പു കടിച്ച സ്ഥലത്തു പുറപ്പെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ട്ടിരുന്ന ചോര കുളത്തിലിറങ്ങി കഴുകിക്കളഞ്ഞിട്ട് അമ്പലത്തിലേയ്ക്കും പോയി. അദ്ദേഹത്തെ വിഷം ബാധിച്ചില്ല.

എന്നാൽ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിമാരെല്ലാവരും മേൽ പറഞ്ഞതുപോലെ പാമ്പുകൾക്കു വിഷമിറക്കുകയും മററും ചെയ്യുന്നില്ല. "ഏകയോനിപ്രസൂതാനാം തേഷാം ഗന്ധാ പൃഥക് പൃഥക്" എന്നുള്ളതുപോലെയാണ് അവരുടെ സ്വഭാവം.

ഒരിക്കൽ വൈക്കത്തു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മതിൽക്കകത്തു വെച്ച് ഒരു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിയെ ഒരു സർപ്പം ദംശിക്കയുണ്ടായി. ആ നമ്പൂരി ആ പാമ്പിന്റെ വിഷമിറക്കാനും മററും ശ്രമിച്ചില്ല. അദ്ദേഹം കുളത്തിലിറങ്ങി കാലിന്മേലുണ്ടായിരുന്ന ചോര തേച്ചുകഴുകിക്കളഞ്ഞിട്ടു മുറയ്ക്കു പോയി സദ്യയുണ്ടു. അദ്ദേഹത്തെ വിഷം ബാധിച്ചില്ല. പാമ്പു വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടു മതില്ക്കു പുറത്തോളം പോയി അവിടെക്കിടന്നു ചത്തു.

പിന്നെ ഒരു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരി ഒരിക്കൽ അദ്ധ്യത്ത് ഒരില്ലത്ത് ഒരു വേളി അടിയന്തിരത്തിനു പോയിരുന്നു. അടിയന്തിരത്തിന്റെ തലേദിവസം അത്താഴം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കിടക്കുന്നതിന് ആ ഇല്ലത്തു സൌകര്യമില്ലാതെയിരുന്നതിനാൽ ചില കൂട്ടുകാരോടുകൂടി നമ്പൂരി മറെറാരു സ്ഥലത്തേക്കു പോയി. മദ്ധ്യേമാർഗ്ഗം ഒരു പാമ്പു നമ്പൂരിയെ കടിച്ചു. കൂടെയുള്ളവർ ഭയപ്പെട്ടെങ്കിലോ എന്നു വിചാരിച്ചു നമ്പൂരി അപ്പോൾ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. കൂട്ടുകാരെല്ലാം ഇടയ്ക്കുവെച്ച് ഓരോ വഴിക്കു പിരിഞ്ഞുപോയതിന്റെ ശേഷം അദ്ദേഹം നിശ്ചിതസ്ഥലത്തെത്തി വിവരം പറയുകയും വെള്ളം വാങ്ങി കാലിന്മേലുണ്ടായിരുന്ന ചോര കഴുകിക്കളഞ്ഞിട്ട് അകത്തു കയറിക്കിടന്നു സുഖമായിട്ടുറങ്ങുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തേയും വിഷം ബാധിച്ചില്ല. പാമ്പിന്റെ കാര്യം അദ്ദേഹം അന്വേഷിച്ചുമില്ല.

കോട്ടയത്തു വയക്കരെ കഴിഞ്ഞുപോയ അച്ഛൻമൂസ്സ് അവർകളുടെ കാലത്ത് അന്നത്തെ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ട് ആ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ള്ളൻനമ്പൂരി ഒരു വഴിയാത്രയിൽ വയക്കരയില്ലത്തു വന്നിരുന്നു. കളിയും തേവാരവും ഊണും മററും കഴിഞ്ഞു സൈ്വരസല്ലാപം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതിനിടയ്ക്കു മൂസ്സവർകൾ നമ്പൂരിയോട് ഇവിടെ ഈ തെക്കേക്കുളത്തിന്റെ കിഴക്കേക്കരയിൽ ഒരു സപ്പമിരിക്കുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ അടുക്കൽ ചില മരങ്ങളുമുണ്ട്. ആ മരങ്ങളുടെ ഇലകളും മററും വീണു വേനൽക്കാലങ്ങളിൽ കുളത്തിലെ വെള്ളം ചീത്തയാകുന്നു. സപ്പത്തിന്റെ അടുക്കൽ നില്ക്കുന്നവയായതുകൊണ്ട് ആ മരങ്ങൾ വെട്ടിക്കളയാമോ എന്നു സംശയവുമുണ്ട്. മേക്കാട്ട് ആ സപ്പത്തെ അവിടെനിന്ന് ഒന്നു മാററിയിരുത്താമെങ്കിൽ ആ മരങ്ങളൊക്കെ വെട്ടിക്കളയിക്കാമായിരുന്നു. എന്താ അങ്ങിനെ ചെയ്യാൻ വയ്യേ?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായിട്ട് അള്ളൻനമ്പൂരി "ഓഹോ, സപ്പത്തെ ഞാൻ മാററിയിരുത്താം. അതു ഞാൻ ചെയ്യേണ്ടതാണല്ലോ. എന്നാൽ മൂസ്സും ചെയ്യേണ്ടതായിട്ട് ഒരു കാൎയ്യമുണ്ട്. അതെന്തെന്നാൽ സപ്പത്തെ മാററിയിരുത്തുന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്ക് ഈ കുളവും മാററണം. അതു ഞാൻ വിചാരിച്ചാൽ കഴിയുന്നതല്ല. അതിനാൽ അതു മൂസ്സു വേണം" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ മൂസ്സവർകൾ "കുളം മാററുക അസാദ്ധ്യമാണല്ലോ" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ നമ്പൂരി "എന്നാൽ മറേറതും അങ്ങിനെതന്നെ. ഈ സപ്പം ആ കുളത്തിന്റെ കരയ്ക്കല്ലാതെ ഇരിക്കയില്ല. പിന്നെ, നമ്മളെപ്പോലെതന്നെ സപ്പങ്ങളേയും വിചാരിക്കണം. നമ്മൾ സ്ഥിരമായിത്താമസിക്കുന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നു മാറിത്താമസിക്കണമെന്ന് ആരെങ്കിലും നിർബ്ബന്ധിച്ചാൽ അതു നമുക്കു സമ്മതവും സന്തോഷകരവുമാകുമൊ? അതുപോലെ വിചാരിക്കു" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു മൂസ്സവർകൾ "എന്നാൽ വേണ്ട" എന്നു പറഞ്ഞു. അത് അപ്പോൾ അങ്ങിനെ അവസാനിച്ചു.

അനന്തരം രണ്ടു മൂന്നു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു നായരുടെ വക സപ്പക്കാവു മാററുന്നതിനായി പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു മഹൻനമ്പൂരി കോട്ടയത്തു വന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനും

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഊണു വയക്കരെയായിരുന്നു. ഊണു കഴിഞ്ഞു് ഓരോ വൎത്തമാനങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അച്ഛൻ മൂസ്സവർകൾ വയക്കരെ കുളത്തിൻകരയിലിരിക്കുന്ന സൎപ്പത്തെ മാററിയിരുത്തുന്ന കാൎയ്യം മകൻനമ്പൂരിയോടും പറഞ്ഞു. മകൻനമ്പൂരി അതിനു യാതൊരു വിരോധവും പറഞ്ഞില്ല. "സൌകൎയ്യമുണ്ടെങ്കിൽ അതു നാളെത്തന്നെ നടത്തിക്കളയാം" എന്നായിരുന്നു മകൻനമ്പൂരിയുടെ മറുപടി. അപ്പോൾ അച്ഛൻമൂസ്സവർകൾ "നാളെ നടത്താൻ തരമില്ല. മേക്കാട്ട് ഇനി ഈ ദിക്കിലെങ്ങാനും വരുമ്പോൾ മതി" എന്നു പറഞ്ഞു. അച്ഛൻനമ്പൂരിയുടെ അഭിപ്രായമറിഞ്ഞപ്പോൾത്തന്നെ അച്ഛൻമൂസ്സവർകൾ സൎപ്പത്തെ മാററിയിരുത്തുന്ന കാൎയ്യം വേണ്ടെന്നു തീൎച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പിന്നെ അച്ഛൻനമ്പൂരിയുടെ അഭിപ്രായംതന്നെയാണോ മകൻനമ്പൂരിക്കുമെന്നറിയാനായിട്ടു മാത്രമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തോടും ഇതു പറഞ്ഞതു്. വയക്കരെ കുളത്തിൻകരയിലിരിക്കുന്ന സൎപ്പം ഇപ്പോഴും അവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു.

പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിമാരുടെ സ്വഭാവം മാറുന്നുണ്ടെങ്കിലും സൎപ്പങ്ങളുടെ സ്വഭാവത്തിനും മാഹാത്മ്യത്തിനും ഇതുവരെ ഒരു മാററവും വന്നിട്ടില്ല. അടുത്തകാലത്തുതന്നെ ഒരു മാപ്പിള (ക്രിസ്ത്യാനി) പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടില്ലത്തെ പറമ്പിൽനിന്നു് ഒരു നാളികേരമോ മറേറാ മോഷ്ടിച്ചെടുത്തു കൊണ്ടു പുറത്തിറങ്ങി. ഉടനെ ഒരു പാമ്പു ചെന്നു മാപ്പിളയെ തടുത്തു. മാപ്പിള പാമ്പിനെ തല്ലിക്കൊന്നു. ഉടനെ മാപ്പിളയ്ക്കു കണ്ണു കാണാതെ വയ്യാതെയായി. പിന്നെ അയാൾ അയാളുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു പോയതുതന്നെ പരാശ്രയത്തോടുകൂടിയാണു്. പല ചികിത്സകളും മററും ചെയ്തിട്ടും മാപ്പിളയ്ക്കു കണ്ണുകാണാറായില്ല. ഒടുക്കം ഒരു പ്രശ്നക്കാരൻെറ വിധിപ്രകാരം സ്വൎണ്ണംകൊണ്ടു് ഒരു നാഗപ്രതിമയുണ്ടാക്കിച്ചു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടില്ലത്തു കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുത്തു പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്തു. അപ്പോൾ മാപ്പിളയ്ക്കു കണ്ണു കാണാറായി.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഒരിക്കൽ നാഗരുകോവിലിൽ ഉത്സവത്തിനു തന്ത്രം നടത്താൻ പോയിരുന്നതു് ഒരു മഹാൻനമ്പൂരിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു കാലത്തു പത്തുമണിക്കു മുമ്പു് ഊണു കഴിക്കണം. അങ്ങിനെയാണു് പതിവു്. അതിനാലദ്ദേഹം ആ ഉത്സവക്കാലത്തു തന്ത്രി നടത്താനുള്ളവയെല്ലാം പത്തുമണിക്കു മുമ്പും ഊണു പത്തുമണിക്കും കഴിച്ചിരുന്നു. അതു നാട്ടുകാൎക്കു് അത്ര സമ്മതമായില്ല. ഉച്ചയ്ക്കു മുമ്പു് ഉച്ചപ്പൂജ കഴിക്കുന്നതു ശരിയല്ലെന്നായിരുന്നു ജനങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം. ആ വിവരം ചിലർ നമ്പൂരിയെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അതൊന്നും അദ്ദേഹം വകവെച്ചില്ല. അദ്ദേഹം അദ്ദേഹത്തിന്റെ പതിവുപോലെ പിറേറദ്ദിവസവും പത്തുമണിക്കു മുമ്പു് ഉച്ചപ്പൂജ കഴിച്ചു. അന്നു ക്ഷേത്രത്തിലെ ശ്രീകാൎയ്യക്കാരൻ പട്ടർ തന്ത്രിനമ്പൂരിയെ ക്രമത്തിലധികം ശാസിക്കുകയും ശകാരിക്കുകയും ചെയ്തു. അതു കേട്ടപ്പോൾ നമ്പൂരിക്കു സാമാന്യത്തിലധികം മനസ്താപമുണ്ടായി. ഉടനെ അദ്ദേഹം അവിടെയുള്ള സ്വന്തം മഠത്തിലേക്കു പോയി ഊണു കഴിക്കാതെ അവിടെ കിടന്നു. സ്വല്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശ്രീകാൎയ്യക്കാരന്റെ ഗൃഹത്തിൽ സൎവത്ര പാമ്പുകൾ ചെന്നു നിറഞ്ഞു. പട്ടരുടെ ഭാൎയ്യയും കുട്ടികളും മററും പേടിച്ചു പുറത്തിറങ്ങിയോടി അമ്പലത്തിങ്കൽ ചെന്നു ശ്രീകാൎയ്യക്കാരനോടു് ഈ വിവരം പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടവരിൽ ചിലർ "ഇതിന്റെ കാരണം തന്ത്രിനമ്പൂരിയെ ശകാരിച്ചതു തന്നെയാണു്. ക്ഷണത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു ക്ഷമായാചനം ചെയ്യണം. അതല്ലാതെ ഇതിനു പ്രതിവിധിയൊന്നും ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു ശ്രീകാൎയ്യക്കാരൻ ഇരുനൂററമ്പതു ഉറുപ്പികയും നാലഞ്ചുകെട്ടു വെററിലയും പത്തമ്പതു പാക്കും എടുത്തുകൊണ്ടു നമ്പൂരിയുടെ അടുക്കൽച്ചെന്നു ഉറുപ്പികയും വെററിലയും പാക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദത്തിങ്കൽ വെച്ചു നമസ്കരിച്ചിട്ടു് "എന്റെ അവിവേകംകൊണ്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം അവിടുന്നു സദയം ക്ഷമിച്ചു് എന്നെയും എന്റെ കുടുംബത്തെയും രക്ഷിക്കണം. ഞങ്ങൾക്കു ഗൃഹത്തിൽ കയറിത്താമസിക്കാൻ

നിവൃത്തിയില്ലാതെയായിരിക്കുന്നു" എന്നുപറഞ്ഞു. അതു കേട്ട ശുദ്ധാത്മാവായ നമ്പൂരി ആശ്ചൎയ്യസമേതനായി ഭവിച്ചിട്ടു "ശ്രീകാൎയ്യക്കാരൻ ശകാരിച്ചപ്പോൾ എനിക്കു സ്വല്പം മനസ്താപമുണ്ടായി. അതുകൊണ്ട് അവിടെ വല്ലവരും വന്നിരിക്കാം. എന്നോടും എന്റെ ഇല്ലത്തുള്ളവരോടും ആരെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും ക്രമവിരോധമായി പറയുകയൊ പ്രവൎത്തിക്കുകയൊ ചെയ്താൽ പകരം ചോദിക്കുക ഞങ്ങളുടെ പരദേവതകളാണ്. ഇപ്പോൾ എന്റെ മനസ്താപം തീൎന്നു. ഇനി അവരെ അവിടെ കാണുകയില്ല; പൊയ്ക്കോളൂ" എന്നു പറഞ്ഞു ശ്രീകാൎയ്യക്കാരനെ അയച്ചതിന്റെ ശേഷം നമ്പൂരി ഊണു കഴിച്ചു. ശ്രീകാൎയ്യക്കാരൻ ഭാൎയ്യയോടും കുട്ടികളോടും കൂടി ഗൃഹത്തിൽച്ചെന്നു നോക്കിയപ്പോൾ അവിടെയെങ്ങും ഒരു പാമ്പിനെയും കണ്ടില്ല. അവർ യഥാപൂൎവ്വം അവിടെ കയറിത്താമസിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇപ്രകാരംതന്നെ കാൎത്തികപ്പള്ളി താലൂക്കിൽ ഒരു സ്ഥലത്ത് ഒരു സംഗതിയുണ്ടായി. ആ താലൂക്കിൽ ഏവൂർ ദേശത്തു പനവേലിൽ ഉണ്ണിയുടെ ഭവനപ്പുരയിടത്തിൽ തെക്കുപടിഞ്ഞാറെക്കോണിൽ ഒരു സൎപ്പക്കാവുണ്ട്. അതോടു ചേൎന്നു കാടുവളൎന്ന് ഒരു കാലത്ത് ആ പറമ്പിന്റെ തെക്കും പടിഞ്ഞാറും ഭാഗങ്ങൾ മുഴുവനും കാടായിത്തീൎന്നു. സൎപ്പക്കാവോടു ചേൎന്നു കിടക്കുന്നതുകൊണ്ട് ആ കാടു വെട്ടിച്ചുകളവാൻ അവിടെയുള്ളവൎക്കു ധൈൎയ്യവുമുണ്ടായില്ല. ആ പ്രദേശങ്ങളിൽ പറമ്പുകളിൽ പ്രധാനമായി ചെയ്യുന്നതു തെങ്ങുകൃഷിയാണ്. തെങ്ങിൽനിന്നു നല്ല ആദായമുണ്ടാവുകയും ചെയ്യും. എങ്കിലും അവിടെ ഈ കാടുനിമിത്തം തെങ്ങു വെക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു.

അങ്ങിനെയിരുന്ന കാലത്ത് അവിടെ അടുക്കൽ ഒരു തിരുവല്ലാദേശിയെമ്പ്രാന്തിരിയുടെ മഠത്തിൽ സൎപ്പദോഷശാന്തിക്കായിട്ടു സൎപ്പബലി മുതലായ ക്രിയകൾ നടത്തുവാൻ ഒരു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി വന്നിരുന്നു. അപ്പോൾ മേൽ പറഞ്ഞ പനവേലിൽ വീട്ടിലെ അന്നത്തെ കാരണവരും

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വയോവൃദ്ധനായ ഉണ്ണി ചെന്നു നമ്പൂരിയെക്കണ്ടു തന്റെ പറമ്പിലെ കാടിന്റെ കാൎയ്യം പറകയും അതു കളയുന്നതിനു നിവൃത്തിയുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കണമെന്നു് അപേക്ഷിക്കുകയും അങ്ങിനെ ചെയ്യാമെന്നു നമ്പൂരി സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അതു് എപ്പോളാണെന്നും അതിനു് എന്തെല്ലാമാണു് വേണ്ടതെന്നും ഉണ്ണി ചോദിച്ചതിനു മറുപടിയായി നമ്പൂരി "അതിനു് അധികമൊന്നും വേണ്ടതായിട്ടില്ല. ഒരു പൂജയ്ക്കു വേണ്ടതെല്ലാം വേണം. നിവേദ്യം പാൽപ്പായസമായാൽ കൊള്ളാം. നൂറും പാലും വേണം. തറ്റുടുക്കാൻ ഒരു വസ്ത്രവും വേണം. അല്ലാതെയൊന്നും വേണ്ടതായിട്ടില്ല. നാളെ ഉച്ചതിരിഞ്ഞുതന്നെ അതു നടത്തിയേക്കാം" എന്നു പറഞ്ഞു.

അപ്രകാരമെല്ലാം വട്ടംകൂട്ടിക്കൊണ്ടു് ഉണ്ണി പിറ്റേദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞപ്പോൾ എമ്പ്രാന്തിരിയുടെ മഠത്തിൽ ചെന്നു. അപ്പോൾ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി ഊണുകഴിച്ചു കിടന്നുറങ്ങുകയായിരുന്നു. കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉണർന്നെഴുന്നേറ്റു. പിന്നെ ഒന്നു മുറുക്കിയതിന്റെ ശേഷം പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി പരികൎമ്മക്കാരനായ നമ്പൂരിയെയും വിളിച്ചുകൊണ്ടു് ഉണ്ണിയോടുകൂടിത്തന്നെ പോയി. ഉണ്ണിയുടെ ഗൃഹത്തിലെത്തിയതിന്റെ ശേഷവും പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി മുറുക്കിക്കൊണ്ടു് അവിടെയിരുന്നു. പരികൎമ്മിയായ നമ്പൂരി നിവേദ്യം വെയ്ക്കുകയും പൂജയ്ക്കു വേണ്ടതെല്ലാമൊരുക്കുകയും മറ്റും ചെയ്തുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി കുളക്കടവിലേയ്ക്കു പോയി. വസ്ത്രമെടുത്തു തറ്റുടുത്തു കാൽ കഴുകി ആചമിച്ചു കൗപീനം നനച്ചുപിഴിഞ്ഞുകൊണ്ടു സൎപ്പക്കാവിങ്കലെത്തി. കൗപീനം ഉണങ്ങാനായിട്ടു സൎപ്പക്കാവിന്റെ മുകളിൽത്തന്നെ ഇട്ടിട്ടു സൎപ്പത്തെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ മുമ്പിലിരുന്നു പൂജയും നൂറും പാലും കൊടുക്കുകയും മറ്റും ക്ഷണത്തിൽ കഴിച്ചു. പിന്നെ അവിടെ തറവാട്ടിൽ മൂപ്പായിരിക്കുന്ന വൃദ്ധനായ ഉണ്ണിയെ വിളിച്ചു് "ഈ നാഗപ്രതിമ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്ന

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

സ്ഥലത്തു പന്ത്രണ്ടടി സമചതുരത്തിലുള്ളതൊഴിച്ചു ശേഷമുള്ള കാടെല്ലാം വെട്ടിച്ചുകളയുന്നതിനു വിരോധമില്ല" എന്നു പറയുകയും പന്ത്രണ്ടടി സമചതുരം സ്ഥലത്തിനു പുറത്തായി നാലുവശത്തും നിന്നിരുന്ന ഓരോ കാട്ടുചെടി നമ്പൂരിതന്നെ വെട്ടിമുറിക്കുകയും ചെയ്തു.

പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി ചെന്നു് ആ കാടൊക്കെ വെട്ടിച്ചുകളയുന്ന കാൎയ്യം വേണ്ടതുപോലെ ആക്കിക്കൊടുത്താൽ ഒരു പതിന്നാലുറുപ്പികയിൽ കുറയാതെ ദക്ഷിണചെയ്യണമെന്നായിരുന്നു ആ വൃദ്ധനുണ്ണി ആദ്യം വിചാരിച്ചതു്. നമ്പൂരി ഉഴുണുകഴിച്ചു കിടന്നുറങ്ങുകയും മുറുക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു കുളിക്കാതെ പൂജയും മററും കഴിച്ചതു് ആ മൂപ്പിലേയ്ക്കു് ഒട്ടും സമ്മതമായില്ല. എങ്കിലും വൃദ്ധൻ അതിനെക്കുറിച്ചൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. എന്നാൽ ദക്ഷിണ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരിക്കു പതിനാറു പണവും പരികൎമ്മിക്കു നാലു പണവും മാത്രമേ ചെയ്തുള്ളു. അവർ അതു വാങ്ങിക്കൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്തു.

നേരം ഏകദേശം സന്ധ്യയായപ്പോൾ സൎപ്പക്കാവിൽനിന്നു സംഖ്യയില്ലാതെ പല തരത്തിലുള്ള സൎപ്പങ്ങളിറങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ടു് ഉണ്ണിയുടെ ഗൃഹത്തിനകത്തും പുറത്തും ചെന്നു നിറഞ്ഞു. അവിടെയുണ്ടായിരുന്നവരെല്ലാം പേടിച്ചു പുറത്തിറങ്ങി. അവിടെ വിളക്കു കൊളുത്തുന്നതിനും അത്താഴം വെയ്ക്കുന്നതിനും മററും നിവൃത്തിയില്ലാതെയായി. അപ്പോൾ വൃദ്ധനുണ്ണി വ്യസനാക്രാന്തനും ഭയപരവശനുമായിത്തീൎന്നു. ഉടനെ ഓടി എമ്പ്രാന്തിരിയുടെ മഠത്തിലെത്തി. അപ്പോൾ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി സന്ധ്യാവന്ദനം കഴിച്ചു ജപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അതിനാൽ ഉണ്ണി വിവരമെല്ലാം പരികൎമ്മിയായ നമ്പൂരിയോടു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ നമ്പൂരി ഉണ്ണിയോടു, പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടു നമ്പൂരിമാർ ഒരു സ്ഥലത്തുചെന്നു സൎപ്പത്തിനു് ഒരു പൂജമാത്രം കഴിച്ചാലും പതിനാറു പണം മാത്രമായിട്ടു് ആരും ദക്ഷിണ ചെയ്യാറില്ല. നിങ്ങൾ അങ്ങിനെ ചെയ്തതു സൎപ്പം പോരാതെയായിപ്പോയി. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിനു തൃപ്തികേടൊന്നുമില്ല. പാമ്പു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരിമാർ പണത്തിന് ആരോടും കണക്കും വഴക്കും പറയാറില്ല. കുറച്ചു കൊടുത്താലും അധികം കൊടുത്താലും അവക്കു സന്തോഷംതന്നെ. പക്ഷേ വേണ്ടതുപോലെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ അവരുടെ പരദേവതമാക്കു തൃപ്തിയാവുകയില്ല. അതുകൊണ്ടായിരിക്കും അവർ ഇളകിപ്പുറപ്പെട്ടതു്" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു വൃദ്ധനുണ്ണി ഓടിപ്പോയി അമ്പതു ഉറുപ്പികയും രണ്ടുമൂന്നു കെട്ടു വെററിലയും പന്തു പന്തുണ്ടു പാക്കും എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു വീണ്ടും എമ്പ്രാന്തിരിയുടെ മഠത്തിലെത്തി. അപ്പോഴേയ്ക്കും പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരിയുടെ ജപം കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഉണ്ണി ആ ഉറുപ്പികയും വെററിലയും പാക്കും നമ്പൂരിയുടെ പാദത്തിങ്കൽക്കൊണ്ടുചെന്നുവെച്ചു നമസ്കരിച്ചിട്ടു "പൊന്നുതിരുമേനി! രക്ഷിക്കണം. അവിടെയെല്ലാം പാമ്പുകൾ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇതുവരെ അവിടെ വിളക്കു കൊളുത്തുകപോലും ഉണ്ടായിട്ടില്ല" എന്നു കരഞ്ഞുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരി "ആ പറമ്പിലെല്ലാം യഥേഷ്ടം സഞ്ചരിച്ചിരുന്നവരെല്ലാവരുംകൂടി ആ നാലുകോൽ സമചതുരത്തിലുള്ള സ്ഥലത്തു് ഒതുങ്ങിത്താമസിക്കാനാണല്ലോ ഏൎപ്പാടു ചെയ്തിരിക്കുന്നതു്. അതിനാൽ ഒരു സൈ്വരസഞ്ചാരം കഴിച്ചിട്ടു് ആ സ്ഥലത്തുപോയിത്താമസിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു വിചാരിച്ചു് അവർ ഇറങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ടതായിരിക്കാം, അതു സാരമില്ല; ഉണ്ണി പോയ്ക്കൊള്ളു. ഇനി അവക്കു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തിനു പുറത്തു് അവരെ ആരേയും കാണുകില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു വൃദ്ധനും ശുദ്ധാത്മാവുമായ ആ ഉണ്ണി സന്തോഷിച്ചു മടങ്ങി സ്വഗൃഹത്തിലെത്തി. അപ്പോൾ അവിടെയെങ്ങും ഒരു പാമ്പുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നുമാത്രമല്ല, അതിൽപ്പിന്നെ അവിടെയെങ്ങും ഒരു പാമ്പിനേയും കാണാറുമില്ല.

ഇപ്പോൾ പന്ത്രണ്ടടി സമചതുരത്തിലുള്ള ഒരു ചെറിയ സപ്പക്കാവു മാത്രമേ അവിടേയുള്ളു. ശേഷമുണ്ടായിരുന്ന കാടെല്ലാം വെട്ടിക്കളഞ്ഞു് അവിടെയെല്ലാം തെങ്ങു വെയ്ക്കുകയും നാലഞ്ചുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അനുഭവമെടുത്തു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ത്തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. അതിന് ഇപ്പോഴും വ്യത്യാസമൊന്നും വന്നിട്ടില്ല.

ഇങ്ങിനെ പാമ്പുമ്മേക്കാട്ടുനമ്പൂരിയേയും അവരുടെ പരദേവതകളായ സൎപ്പങ്ങളേയും കുറിച്ച് ഇനിയും പല സംഗതികൾ പറയാനുണ്ട്. അവയെല്ലാംകൂടി ഈ ഒരുപന്യാസംകൊണ്ടു പറഞ്ഞുതീൎക്കുന്ന കാൎയ്യം അസാദ്ധ്യമാകയാൽ ഇപ്പോൾ വിരമിക്കുന്നു.

൧൧. കാളിദാസൻ

കാളിദാസമഹാകവിയെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തോ അതിനടുത്ത കാലത്തോ ജീവിച്ചിരുന്നവരിൽ ആരുംതന്നെ ഒന്നും എഴുതീട്ടില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തേയും മാതാപിതാക്കന്മാരേയും വിദ്യാഭ്യാസത്തേയും ഗുരുഭൂതന്മാരേയും മററും കുറിച്ച് അറിയുന്നതിന് ഇപ്പോൾ ശരിയായ ഒരു മാൎഗ്ഗവുമില്ല. ജീവിതകഥയെക്കുറിച്ചറിയുന്നതിനുതന്നെയും ചില ഐതിഹ്യങ്ങളല്ലാതെ വേറെ ഒരാധാരവുമില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. ഐതിഹ്യങ്ങളിൽത്തന്നെ ചിലതു് അല്പാല്പം പരസ്പരവിരുദ്ധങ്ങളായുമിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതചരിത്രത്തിൽ അനേകം പക്ഷാന്തരങ്ങളും കാണുന്നുണ്ട്.

"ധന്വന്തരിക്ഷപണകാമരസിംഹശങ്കു-
വേതാളഭട്ടഘടകൎപ്പരകാളിദാസാഃ
ഖ്യാതോ വരാഹമിഹിരോ നൃപതേസ്സഭായാം
രത്നാനി വൈ വരരുചിൎന്നവ വിക്രമസ്യ."

ഈ പ്രസിദ്ധശ്ലോകംകൊണ്ടു കാളിദാസനും വിക്രമാദിത്യരാജാവിന്റെ സഭയിലുണ്ടായിരുന്ന ഒമ്പതു കവിരത്നങ്ങളിൽ ഒരാളായിരുന്നു എന്നു വിചാരിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കാളിദാസൻ ഭോജരാജാവിന്റെ സദസ്സിലുണ്ടായിരുന്നതായി ഭോജചരിത്രത്തിലും കാണുന്നുണ്ട്. ഇതു രണ്ടും ശരിയെന്നു സാധിക്കുന്നതിനു സാക്ഷാൽ വിക്രമാദിത്യരാജാവിന്റെ വംശ്യന്മാൎക്കും ആ സംജ്ഞ പറയാറുണ്ടെന്നും ഭോജരാജാവും വിക്രമാദിത്യന്റെ ഒരു വംശജനായിരുന്നു എന്നും വിചാരിക്കുകയല്ലാതെ വേറെ മാൎഗ്ഗം കാണുന്നില്ല. ഒരു ഭോജചരിത്രപുസ്തകത്തിന്റെ പീഠികയിൽ "വിക്രമാൎക്കനൃപതേരനന്തരം ഭോജഭൂപാലോ ധാരാനഗരീം രാജധാനീം വിധായ മാളവരാജ്യമപാലയൽ" എന്നു കാണുന്നുമുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അതങ്ങിനെയിരിക്കട്ടെ. ഇനി കാളിദാസകവിയുടെ ആദ്യകാലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഐതിഹ്യത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കാം.

കാളിദാസൻ ജന്മനാ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻതന്നെയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ബാല്യംമുതല്ക്കുതന്നെ യഥാക്രമം വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യുകയും യൌവനാരംഭമായപ്പോഴേയ്ക്കും വലിയ വിദ്വാനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ വലിയ ശിവഭക്തനായിത്തീൎന്നു. ശിവദൎശനം കഴിക്കാതെ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയില്ലെന്നുള്ള ഒരു നിഷ്ഠയും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരു ദിവസം കാളിദാസൻ ദേവദൎശനത്തിനായി ഒരു ശിവക്ഷേത്രത്തിൽ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ദിവ്യനായ ഒരു യോഗീശ്വരൻ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഭാഷണത്തിൽ എന്തോ അപശബ്ദസ്പൎശമുണ്ടെന്നു തോന്നുകയാൽ കാളിദാസൻ ആ യോഗിയെ പരിഹസിച്ചു. അതിനാൽ ആ ദിവ്യൻ കോപിച്ചു "നീ പഠിച്ചതെല്ലാം മറന്നു മൂഢനും മന്ദബുദ്ധിയുമായിത്തീരട്ടെ" എന്നു ശപിച്ചു. ആ ശാപവചനം കേട്ടു കാളിദാസൻ ഏററവും വിഷണ്ണനായിത്തീരുകയും ആ യോഗീശ്വരന്റെ പാദാന്തിങ്കൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു ക്ഷമായാചനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ ആൎദ്രമാനസനായിബ്ഭവിച്ച ആ ദിവ്യൻ "ഒരു കാലത്തു നിനക്കു ഭദ്രകാളീപ്രസാദം സിദ്ധിക്കുന്നതിനു സംഗതിയാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കം. അപ്പോൾ നിന്റെ ബുദ്ധിമാന്ദ്യം നീങ്ങി നീ പൂൎവ്വാധികം ബുദ്ധിമാനും വിദ്വാനുമായിത്തീരും" എന്നു പറഞ്ഞു് അനുഗ്രഹിച്ചു. എങ്കിലും അക്കാലംമുതൽ കാളിദാസൻ കേവലം മൂഢനും മന്ദബുദ്ധിയുമായിത്തീരുകയും സകലാചാരങ്ങളെല്ലാം വിട്ടു് ഒരുക്കൂട്ടം അജപാലന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽക്കൂടി നടന്നുതുടങ്ങുകയും ചെയ്തു.

അക്കാലത്തു് അവിടെ ഒരു പ്രഭുവിന്റെ പുത്രിയും സൎവ്വാംഗസുന്ദരിയും വലിയ വിദുഷിയുമായ ഒരു കന്യകയുണ്ടായിരുന്നു. അവളുടെ യോഗ്യതകൾ കേട്ടു് അനേകം യോഗ്യന്മാർ അവളെ വിവാഹംചെയ്യാനായിച്ചെന്നു. എന്നാൽ ആ കന്യക ശാസ്ത്രവാദത്തിൽ തന്നെ ജയിക്കുന്നവനെ മാത്രമേ താൻ ഭൎത്താവായി വരിക്കുകയുള്ളു എന്നു നിശ്ചയം ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ, വിവാഹത്തിനായിച്ചെന്നവരെയെല്ലാം അവൾ വാദത്തിൽ തോല്പിച്ചയച്ചു. അവളെ ജയിക്കാൻ കഴിയായ്കയാൽ ഏററവും ഇളിഭ്യതയോടുകൂടിയാണു് എല്ലാവരും മടങ്ങിപ്പോയതു്. അതിനാൽ പിന്നെ ആരും വരാതെയായി. കന്യകയ്ക്കു യൌവനദശ അതിക്രമിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ അവളുടെ അച്ഛൻ "ഇനി ശാസ്ത്രവാദവും മററും വേണ്ട. യോഗ്യനായ ഒരാളെ ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി കന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കണം" എന്നു നിശ്ചയിച്ചു് എഴുത്തും കൊടുത്തു് ഓരോരുത്തരുടെ അടുക്കൽ തന്റെ ഭൃത്യന്മാരെ അയച്ചു. ആരും വന്നില്ല. ഒടുക്കം പ്രഭു ആരെയെങ്കിലും വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു കന്യകയുടെ വിവാഹം ഉടനെ നടത്തിക്കണമെന്നു നിൎബ്ബന്ധിച്ചുതുടങ്ങിയതിനാൽ ഭൃത്യന്മാൎക്കു വലിയ ബുദ്ധിമുട്ടായിത്തീൎന്നു. "യോഗ്യന്മാരും വിദ്വാന്മാരുമായ അനേകമാളുകൾ വന്നിട്ടു് അവരെയൊക്കെ മടക്കിയയച്ച ഈ കന്യകയെ ഒരൊന്നാന്തരം മൂഢനെക്കൊണ്ടുതന്നെ വിവാഹം ചെയ്യിക്കണം" എന്നു് ആ ഭൃത്യന്മാരെല്ലാവരുംകൂടി ആലോചിച്ചു നിശ്ചയിച്ചു. പിന്നെ അവർ ഒരു മൂഢനെ കിട്ടാനായിട്ടു് അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. അങ്ങിനെ ചെന്നപ്പോൾ കാട്ടിൽ നല്ല സുന്ദരനായ ഒരാൾ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഒരു വൃക്ഷശാഖയിന്മേൽക്കയറിയിരുന്നുകൊണ്ടു് അയാൾ ഇരിക്കുന്ന ശാഖയുടെ കടതന്നെ മുറിക്കാൻ വെട്ടിത്തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു് അവർ ഈ മനുഷ്യൻ മൂഢൻതന്നെയെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി അയാളെ കുളിപ്പിച്ചു നല്ല വസ്ത്രങ്ങളും മറവും ധരിപ്പിച്ചു പ്രഭുഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി. ആ മനുഷ്യൻ നമ്മുടെ കഥാനായകൻതന്നെയായിരുന്നു. ആടുകൾക്കു തിന്നാൻകൊടുക്കാനായിട്ടായിരുന്നു അയാൾ വൃക്ഷശാഖ മുറിക്കാൻ ശ്രമിച്ചതു്.

ആ മനുഷ്യനേയുംകൊണ്ടു ഭൃത്യന്മാർ പ്രഭുഗൃഹത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെ വിവാഹമണ്ഡപത്തിലിരുന്ന അനേകം ചിത്രങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ രാവണന്റെ ചിത്രപടം കണ്ടിട്ടു കാളിദാസൻ "ഉഭ്ശ്രഭ്ശടാ രാഭണാ" എന്നു പറഞ്ഞു. അതുകേട്ടു കന്യക "ഈ മനുഷ്യൻ അക്ഷരജ്ഞാനമില്ലാത്ത മൂഢനാണെന്നു തോന്നുന്നുവല്ലോ" എന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ആ ഭൃത്യന്മാരിൽ വിദ്വാനായ ഒരാൾ—

"കുംഭകർണ്ണേ ഭകാരോസ്തി ഭകാരോസ്തി വിഭീഷണേ
രാക്ഷസാനാം കുലശ്രേഷ്ഠോ രാഭണോ നൈവ രാവണഃ"

എന്നൊരു ശ്ലോകംകൊണ്ടു കാളിദാസൻ പറഞ്ഞതിനെ സ്സാധൂകരിച്ചു. അതിൽ കന്യക തോററു. ഉടനേ വിവാഹവും നടത്തി. വധൂവരന്മാർ അത്താഴം കഴിച്ചു ശയനഗൃഹത്തെ പ്രാപിച്ചതിന്റെ ശേഷം കാളിദാസന്റെ ഓരോ ചേഷ്ടിതങ്ങൾകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം കേവലം മൂഢൻ തന്നെ എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. "ഈ പുരുഷനോടുകൂടി ജീവിക്കുന്ന കാൎയ്യം പ്രയാസംതന്നെ" എന്നു നിശ്ചയിച്ചു കന്യക അദ്ദേഹത്തെ നിരാകരിക്കുകയും ബഹിഷ്കരിക്കുകയും ചെയ്തു. കാളിദാസനു് അപ്പോൾ ബുദ്ധിക്കു മാന്ദ്യം സംഭവിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും പ്രഭുകന്യകയുടെ ഈ ധിക്കാരം അദ്ദേഹത്തിനു് ഒട്ടുംതന്നെ സഹ്യമായില്ല. അദ്ദേഹം അപ്പോൾ താനേ അവിടെനിന്നിറങ്ങി വനാന്തരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഭദ്രകാളിക്ഷേത്രത്തിലേയ്ക്കു പോയി. രാത്രികാലങ്ങളിൽ മനുഷ്യരാരെങ്കിലും അവിടെച്ചെന്നാൽ ദേവിയുടെ ഭൂതഗണ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ങ്ങൾ പിടിച്ചു ചീന്തി ചോര കുടിച്ചു കൊല്ലുകയോ ദേവി പ്രസാദിച്ച് അനുഗ്രഹിക്കുകയോ രണ്ടിലൊന്നു സംഭവിക്കണമെന്നുള്ള കാൎയ്യം തീൎച്ചയായിരുന്നു. എന്തെങ്കിലും വരട്ടെയെന്നു തീൎച്ചപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടാണ് കാളിദാസൻ അങ്ങോട്ടു പോയതു്. അദ്ദേഹം അവിടെച്ചെന്നപ്പോൾ ദേവി പുറത്തിറങ്ങി എവിടെയോ പോയിരിക്കുകയായിരുന്നു. ക്ഷേത്രം തുറന്നു കിടന്നിരുന്നു. കാളിദാസൻ അകത്തു കടന്നു വാതിൽ അടച്ചു സാക്ഷയിട്ടുകൊണ്ട് അവിടെയിരുന്നു. കുറച്ചു സമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ദേവി മടങ്ങിവന്നു. അപ്പോൾ ക്ഷേത്രം അടച്ചു സാക്ഷയിട്ടിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടിട്ടു ദേവി "അകത്താരു്?" എന്നു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ കാളിദാസൻ വാതിൽ തുറക്കാതെ ധൈൎയ്യസമേതം "പുറത്താരു്?" എന്നു ചോദിച്ചു. മനുഷ്യസഞ്ചാരം തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് അകത്തുകടക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമായിരുന്നതിനാൽ ദേവി ബദ്ധപ്പെട്ടു "പുറത്തു കാളി" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ കാളിദാസൻ "എന്നാൽ അകത്തു ദാസൻ" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു ദേവി പ്രസാദിച്ചു. "കാളിദാസ! നിനക്കെന്തുവേണം? വാതിൽ തുറക്കുക" എന്നു വീണ്ടും പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു കാളിദാസൻ "എനിക്കു വിദ്യയാണ് വേണ്ടതു്. അതു തന്നല്ലാതെ ഞാൻ വാതിൽ തുറക്കുകയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ ദേവി "എന്നാൽ നിന്റെ നാവു് ഈ വാതിലിന്റെ ഇടയിൽക്കൂടി പുറത്തേയ്ക്കു കാട്ടുക" എന്നു പറയുകയും കാളിദാസൻ നാവു പുറത്തേയ്ക്കു കാട്ടിക്കൊടുക്കുകയും ദേവി ഉടനെ തന്റെ ശൂലാഗ്രംകൊണ്ടു് ആ നാവിൽ വിദ്യാപ്രദമായ ചിന്താമണിമന്ത്രം എഴുതുകയും തൽക്ഷണം കാളിദാസന്റെ ബുദ്ധി കാർമേഘം നീങ്ങി ചന്ദ്രികയെന്നപോലെ മാലിന്യം നീങ്ങിത്തെളിയുകയും അദ്ദേഹം വലിയ വിദ്വാനും മഹാകവിയുമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ഉടനേ കാളിദാസൻ വാതിൽ തുറന്നു ദേവിയുടെ മുമ്പിൽ ചെന്നു് അപ്പോൾ പെട്ടെന്നുണ്ടാക്കിയ ഏതാനും സ്തോത്രപദ്യങ്ങൾ ചൊല്ലി ദേവിയുടെ പാദത്തിങ്കൽ വീണു നമസ്കരിച്ചു. ഉടനെ ദേവി ക്ഷേത്രത്തിനകത്തു കടന്നു യഥാപൂൎവം ഇള്ളകൊ

ണ്ടു. കാളിദാസൻ ദേവിയെ വീണ്ടും വന്ദിച്ചു പുറത്തേയ്ക്കും പോയി. ദേവി പ്രസാദിച്ചു കാളിദാസ! എന്നു വിളിച്ചപ്പോളാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ആ നാമധേയം സിദ്ധിച്ചതു്. അതിനു മുമ്പ് അദ്ദേഹത്തിൻെറ പേരു വേറെ എന്തോ ആയിരുന്നു.

നേരം വെളുത്തപ്പോൾ കാളിദാസമഹാകവി ആ പ്രഭുപുത്രിയുടെ അടുക്കൽത്തന്നെ ചെന്നുചേൎന്നു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ സംഭാഷണം കേട്ടിട്ട് ആ വിദുഷി "അസ്തി, കശ്ചി,ദ്വാഗ്വിലാസഃ" എന്ന് അത്യത്ഭുതത്തോടുകൂടി പ്പറഞ്ഞു. മുമ്പേതന്നെ ഏററവും സുന്ദരനായിരുന്ന അദ്ദേഹം ഒരു വിദ്വാനാം കവിയുമായിത്തീൎന്നിരിക്കുന്നു എന്നുകൂടി അറിഞ്ഞപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ അദ്ദേഹത്തിൽ ഏററവും ആസക്തചിത്തയായിത്തീൎന്നു. എങ്കിലും തന്നെ ധിക്കരിച്ചു ബഹിഷ്കരിച്ചവളെ താൻ ഭാൎയ്യയാക്കി സ്വീകരിക്കുന്നതു വിഹിതമല്ലെന്നു തോന്നുകയാൽ കാളിദാസൻ അവിടെനിന്നു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. എന്നാൽ ആ സ്ത്രീരത്നത്തെ അദ്ദേഹം ബഹുമാനിക്കാതെയിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം രണ്ടാമതു ചെന്നപ്പോൾ ആ വിദുഷി ആദ്യം പറഞ്ഞ വാക്യത്തിലെ മൂന്നു പദങ്ങളെടുത്ത് ആദ്യം ചേൎത്തു് അദ്ദേഹം മൂന്നു കാവ്യങ്ങളുണ്ടാക്കി. അവ, "അസ്ത്യുത്തരസ്യാം ദിശി ദേവതാത്മാ" എന്നു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന 'കുമാരസംഭവ'വും "കശ്ചിൽ കാന്താവിരഹഗുരുണാ" എന്നു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന 'മേഘസന്ദേശ'വും "വാഗൎത്ഥാവിവ സംപൃക്തൌ" എന്നു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന 'രഘുവംശ'വുമാണെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയണമെന്നില്ലല്ലോ. ഈ കാവ്യത്രയം കാളിദാസനുണ്ടാക്കിയതു് ആ വിദുഷിയുടെ സ്മാരകമായിട്ടാണെന്നാണ് വിദ്വജ്ജനങ്ങൾ പറയുന്നതു്.

അനന്തരം കാളിദാസകവിശ്രേഷ്ഠൻ 'വിക്രമോൎവ്വശീയം', 'മാളവികാഗ്നിമിത്രം', 'ശാകുന്തളം' ഇങ്ങിനെ മൂന്നു നാടകങ്ങളുമുണ്ടാക്കി. ഈ കാവ്യത്രയവും നാടകത്രയവുംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം വിശ്വവിശ്രുതനായിത്തീൎന്നു. ഈ കാവ്യത്രയ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ത്തിൽ മേഘസന്ദേശവും നാടകത്രയത്തിൽ മാളവികാഗ്നിമിത്രവും കല്പിതകഥകളും ശേഷമുള്ളവ പുരാണകഥകളുമാണല്ലോ. എന്നാൽ കാളിദാസൻ എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ അതു സത്യമായിപ്പരിണമിക്കുമെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് ഒരനുഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം കല്പിതകഥ പറഞ്ഞാലും വാസ്തവമായിത്തീരുമെന്നുള്ളതിനു ദൃഷ്ടാന്തമായി ഒരൈതിഹ്യമുള്ളതു താഴെപ്പറയുന്നു.

മേഘസന്ദേശം കല്പിതകഥയാണെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഒരു യക്ഷൻ വൈശ്രവണൻെറ ശാപംനിമിത്തം ഒരു വർഷം ഭാര്യയെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞു വിരഹദുഃഖം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടു താമസിക്കേണ്ടതായി വന്നുവെന്നും അക്കാലത്തു തൻെറ വർത്തമാനമറിയിക്കുന്നതിനായി ഭാര്യയുടെ അടുക്കലേക്കു് ഒരു മേഘത്തെപ്പറഞ്ഞയച്ചുവെന്നുമാണല്ലോ അതിലെ കഥയുടെ ചുരുക്കം. കാളിദാസൻ, ഈ കാവ്യമുണ്ടാക്കിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു യക്ഷൻ അദ്ദേഹത്തിൻെറ അടുക്കൽച്ചെന്ന് "ഈ കാവ്യത്തിൽപ്പറയുന്ന സംഗതികളെല്ലാം പരമാർത്ഥമായിട്ട് ഉണ്ടായതുതന്നെയാണ്. ഈ സംഗതികളെല്ലാം അവിടുന്ന് എങ്ങിനെയറിഞ്ഞു? ആ യക്ഷൻ ഞാൻ തന്നെയാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതാണ് ആ ഐതിഹ്യത്തിൻെറ ചുരുക്കം.

കാളിദാസമഹാകവി മേല്പ്പറഞ്ഞ കാവ്യത്രയവും നാടകത്രയവും കൂടാതെ 'സ്മൃതിചന്ദ്രിക', 'ജ്യോതിർവിദാഭരണം', 'നളോദയം' മുതലായി പല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ചമച്ചിട്ടുള്ളതായി ചില പുസ്തകങ്ങളിൽക്കാണുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ അതു സഹൃദയന്മാർ പരക്കെ സമ്മതിക്കുന്നില്ല. മേല്പ്പറഞ്ഞ കാവ്യത്രയവും നാടകത്രയവും കാളിദാസകൃതികളാണെന്നുള്ളതു പക്ഷാന്തരംകൂടാതെ എവരും സമ്മതിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതു മാത്രമേ നിസ്സംശയമായി വിശ്വസിക്കാൻ തരം കാണുന്നുള്ളൂ.

കാളിദാസനെക്കുറിച്ച് ഇനി പ്രധാനമായി പറയാനുള്ളത് അദ്ദേഹം ഭോജരാജസദസ്സിൽച്ചെന്നു ചേർന്നതിൻെറ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശേഷമുള്ള സംഗതികളാണ്. അവയെക്കുറിച്ചും സഹൃദയന്മാരുടെയിടയിൽ ചില പക്ഷാന്തരങ്ങളും സംശയങ്ങളും ഇല്ലായ്കയില്ല. എങ്കിലും ഭോജചരിത്രം എന്ന ഗ്രന്ഥത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ചില സംഗതികൾ താഴെപ്പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

ഭോജരാജാവു വിദ്വാന്മാരേയും കവികളേയും യഥായോഗ്യം ബഹുമാനിക്കുകയും സംഭാവനാദികൾകൊണ്ടു സന്തോഷിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഉദാരശീലനാണെന്നുള്ള പ്രസിദ്ധി ലോകത്തിൽ സർവത്ര വ്യാപിച്ചതിനാൽ വിദ്വാന്മാരെന്നും കവികളെന്നും മറ്റും പറഞ്ഞ് അസംഖ്യമാളുകൾ പ്രതിദിനം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ വന്നുതുടങ്ങി. അവരിൽച്ചിലർ ഒരു യോഗ്യതയുമില്ലാത്ത മൂഢന്മാരുമായിരിക്കും. അങ്ങിനെയുള്ളവരുടെ ഉപദ്രവം കുറയ്ക്കുന്നതിനായി ഭോജരാജാവു 'സായണൻ' എന്നും 'മായണൻ' എന്നും പേരായ രണ്ടു വിദ്വാന്മാരെ ദ്വാരപാലന്മാരായി നിയമിച്ചു. അവർ സദാ ഗോപുരദ്വാരത്തിങ്കൽ നിൽക്കണമെന്നും രാജാവിനെക്കാണാനായിട്ട് ആരെങ്കിലും വന്നാൽ ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചു പരീക്ഷിച്ചു യോഗ്യന്മാരാണെന്നു തോന്നുന്നവരെ മാത്രമേ രാജസന്നിധിയിലേയ്ക്കു കടത്തിവിടാവു എന്നും ചട്ടംകെട്ടുകയും ചെയ്തു.

ഈ ഏർപ്പാടിനു ശേഷമാണ് കാളിദാസകവി ഭോജരാജാവിന്റെ യോഗ്യതകളെക്കുറിച്ചു കേട്ട് അവിടെച്ചെന്നുചേർന്നത്. അദ്ദേഹം ഗോപുരദ്വാരത്തിങ്കൽച്ചെന്നു ദ്വാരപാലന്മാരായ സായണമായണന്മാരോടു തനിക്കു രാജാവിനെക്കാണണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഉടനെ സായണമായണന്മാർ കാളിദാസനോടു "സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരകർത്താക്കന്മാരായിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവിഷ്ണുമഹേശ്വരന്മാരിൽ വിഷ്ണുവിനേയും ശിവനേയും എല്ലാവരും പൂജിക്കുന്നു. സൃഷ്ടികർത്താവായ ബ്രഹ്മാവിനെ ഭൂലോകത്തിൽ ആരും പൂജിക്കാത്തതെന്താണ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ടു കാളിദാസൻ—

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

"അജാഗളസ്ഥസ്തനമുഷ്ട്രകണ്ഠം
നാസാന്തരേ ലോമ തഥാണ്ഡയുഗ്മം
വൃഥാ സൃജൻ സായണമായണൌ ച
പൂജാം ന ലേഭേ ഭുവി പത്മജന്മാ"

(പെണ്ണാടിൻെറ കഴുത്തിലെ മുലയും ഒട്ടകത്തിൻെറ കഴുത്തും മൂക്കിനകത്തു രോമവും അണ്ഡദ്വയവും അപ്രകാരംതന്നെ വെറുതെ സായണമായണന്മാരെയും സൃഷ്ടിച്ചതുകൊണ്ടാണ് ഭൂമിയിൽ ബ്രഹ്മാവിനെ ആരും പൂജിക്കാതെ ആയതു്) എന്നൊരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി. അതു കേട്ട് അവർ ലജ്ജാവനതമുഖന്മാരായി മാറിനിന്നു. അനന്തരത്തിൽ കാളിദാസൻ അകത്തു കടന്നു രാജസദസ്സിലേയ്ക്കു പോയി. അദ്ദേഹം ചെന്നപ്പോൾ രാജാവു സഭാമണ്ഡപത്തിൽനിന്നു മറെറാരു മാളികയിലേയ്ക്കു പോയിരിക്കയായിരുന്നു. സഭയിൽച്ചെന്നിരുന്ന കവികളിൽ ശങ്കരകവി എന്നൊരാൾക്കു മാത്രം പന്ത്രണ്ടു ലക്ഷവും ശേഷമെല്ലാവർക്കും ഒരു ലക്ഷം വീതവും നാണയം സമ്മാനം കൊടുത്തിട്ടാണു് രാജാവു പോയതു്. രാജാവു് അങ്ങിനെ ചെയ്തതു ന്യായമായില്ലെന്നും ശങ്കരകവിക്കു തങ്ങളേക്കാൾ കൂടുതലായി എന്തു യോഗ്യതയാണുള്ളതെന്നും മററും പറഞ്ഞു ശേഷമുണ്ടായിരുന്ന കവികൾ ലഹളകൂട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നപ്പോളാണു് കാളിദാസൻ സഭാസ്ഥലത്തു ചെന്നുചേർന്നതു്. കാളിദാസൻ കവികളുടെ വഴക്കു കേട്ടിട്ടു "രാജാവിൻെറ അഭിപ്രായമെന്താണെന്നറിയാതെ നിങ്ങൾ ലഹളയുണ്ടാക്കുന്നതു ശരിയല്ല. ശങ്കരൻ രുദ്രനാണല്ലൊ. ഏകാദശരുദ്രന്മാർക്ക് ഒരു ലക്ഷം വീതം കണക്കാക്കിയാൽ പിന്നെ ശങ്കരകവിക്കു നിങ്ങളോടൊപ്പം ഒരു ലക്ഷമല്ലേയുള്ളു. ഇതായിരിക്കാം രാജാവിൻെറ അഭിപ്രായം" എന്നു പറഞ്ഞു. കാളിദാസൻെറ യുക്തി കേട്ട് എല്ലാവരും സന്തോഷിച്ചു. അപ്പോൾ രാജാവു താഴെ ഇറങ്ങിവന്നു കാളിദാസനെപ്പിടിച്ചു ഗാഢാശ്ലേഷം ചെയ്തിട്ടു കൈക്കു പിടിച്ചു മാളികയിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി, ആസനസൽക്കാരം ചെയ്തിരുത്തി കുശലപ്രശ്നം ചെയ്തു. കാളിദാസൻ സന്തോഷിച്ചു രാജാവിനെ സ്തുതിച്ചു—

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

"മഹാരാജ! ശ്രീമൻ! ജഗതി യശസാ തേ ധവളിതേ
പയഃപാരാവാരം പരമപുരുഷോയം മൃഗയതേ
കപർദ്ദീ കൈലാസം കുലിശഭൃദഭൗമം കരിവരം
കലാനാഥം രാഹുഃ കമലഭവനോ ഹംസമധുനാ"

(അല്ലയോ ശ്രീമാനായ മഹാരാജാവേ! ഭവാന്റെ യശസ്സിനാൽ ജഗത്തു ധവളീകൃതമായിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇപ്പോൾ മഹാവിഷ്ണു പാൽക്കടലും ശിവൻ കൈലാസപർവതവും ദേവേന്ദ്രൻ ഐരാവതവും രാഹു ചന്ദ്രനും ബ്രഹ്മാവു (തന്റെ വാഹനമായ, അരയന്നവും ഏതെന്നു തിരിച്ചറിയാൻ വയ്യാതെ അന്വേഷിച്ചു നടക്കുന്നു) എന്നൊരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി. അതു കേട്ടപ്പോൾ കിഴക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞിരുന്നിരുന്ന രാജാവു പടിഞ്ഞാറോട്ടു തിരിഞ്ഞിരുന്നു. ഉടനെ കാളിദാസൻ—

"നീരക്ഷീരെ ഗൃഹീത്വാ നിഖിലഖഗതതീ-
ര്യാതി നാളീകജന്മാ
തക്രം ധൃത്വാ തു സർവാനടതി ജലനിധീംശ്ചക്ര-
പാണിർമ്മുകുന്ദഃ
സർവാനുത്തുംഗശൈലാൻ ദഹതി പശുപതിഃ
ഫാലനേത്രേണ പശ്യൻ
വ്യാപ്താ ത്വൽകീർത്തികാന്താ ത്രിജഗതി നൃപതേ!
ഭോജരാജ! ക്ഷിതീന്ദ്ര!"

(അല്ലയോ ഭൂമീന്ദ്രനായിരിക്കുന്ന ഭോജരാജാവേ! ഭവാന്റെ കീർത്തികാന്ത ത്രൈലോക്യത്തെ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ബ്രഹ്മാവു വെള്ളവും പാലും കൂട്ടിച്ചേർത്തതുകൊണ്ടു സകല പക്ഷിഗണങ്ങളുടെയും അടുക്കൽ പോകുന്നു. മഹാവിഷ്ണു മോരെടുത്തുംകൊണ്ടു സകലസമുദ്രങ്ങളേയും പ്രാപിക്കുന്നു. ശിവൻ വലിയ പർവതങ്ങളെയെല്ലാം നെററിക്കണ്ണുകൊണ്ടു ദഹിപ്പിക്കുന്നു) എന്നു രണ്ടാമതും ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി. (വെള്ളവും പാലും കൂട്ടിച്ചേർത്തുകൊടുത്താൽ അതിൽനിന്നു പാൽമാത്രം കുടിക്കാനുള്ള ഒരു ദിവ്യശക്തി ഹംസത്തിനുണ്ടല്ലോ. അപ്രകാരംതന്നെ മോരൊഴിച്ചാൽ പാൽ തൈ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രാകുമല്ലൊ. കൈലാസപൎവ്വതം വെള്ളിയാകയാൽ അഗ്നിജ്വാല തട്ടിയാൽ അതു് ഉരുകുമല്ലൊ. അതിനാൽ അപ്രകാരമെല്ലാം പരീക്ഷിച്ച ഹംസം, പാൽക്കടൽ, കൈലാസപൎവ്വതം ഇവയെ കണ്ടുപിടിക്കാമെന്നു വിചാരിച്ച ബ്രഹ്മാദികൾ മേൽപ്പറഞ്ഞപ്രകാരം ചെയ്യുന്നു എന്നു സാരം) ഇതു കേട്ടപ്പോൾ രാജാവു പടിഞ്ഞാട്ടു തിരിഞ്ഞിരുന്നു. ഉടനെ കാളിദാസൻ—

"വിദ്വദ്രാജശിഖാമണേ! തുലയിതും
ധാതാ ത്വദീയം യശഃ
കൈലാസഞ്ച നിരീക്ഷ്യ തത്ര ലഘുതാം
നിക്ഷിപ്തവാൻ പൂൎത്തയേ
ഉക്ഷാണം തദുപയ്യുമാസഹചരം
തന്മൂൎദ്ധ്നി ഗംഗാജലം
തസ്യാഗ്രേ ഫണിപുംഗവം തദുപരി
സ്ഫാരം സുധാദീധിതിം"

അല്ലയോ വിദ്വാനായ രാജശേഖര! ബ്രഹ്മാവു ഭവാന്റെ കീൎത്തിയെ തൂക്കിനോക്കാനായിട്ടു് ഇടവെയ്ക്കുവാൻ കൈലാസത്തെ നോക്കിയപ്പോൾ അതിനു കനം പോരെന്നു കാണുകയാൽ കനം ശരിയാക്കാനായിട്ടു് അതിന്റെ മുകളിൽ ഒരു കാളയേയും അതിന്റെ മുകളിൽ ശ്രീപാൎവ്വതിയോടു കൂടിയ ശിവനെയും ആ ശിവന്റെ ശിരസ്സിൽ ഗംഗാജലത്തേയും അതിന്റെ മേൽ സൎപ്പരാജാവിനേയും അതിനു മുകളിൽ ചന്ദ്രനേയും വെച്ചു) എന്നു മൂന്നാമതും ഒരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി. അതു കേട്ടപ്പോൾ രാജാവു വടക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞിരുന്നു. കാളിദാസൻ പിന്നെയും—

"സൎവ്വജ്ഞാൽ ഗോപാല! കുത്ര പ്രജസി?—സുരമുനേ!
ഭൂതലേ കാമധേനോ-
ൎവ്വത്സസ്യാനേതുകാമസ്ത്വണചയമധുനാ —
മുഗ്ദ്ധദുഗ്ദ്ധാം ന തസ്യാഃ?—
ശ്രുത്വാ ശ്രീഭോജരാജപ്രചുരവിതരണം
വ്രീഡശുഷ്കസ്തനീ സാ—

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വ്യത്യേഥാ ഹി സ്യാൽ പ്രയാസസ്തദപി തദരിഭി-
ശ്ചർവ്വിതം സർവ്വമുർവ്യാം."

(എടോ ഗോപാല! താൻ സ്വർഗ്ഗത്തിൽനിന്ന് എവിടെപ്പോകുന്നു?—അല്ലയോ ദേവമുനേ! കാമധേനുവിന്റെ കിടാവിനു പുല്ലു കൊണ്ടുവരുവാനായിട്ടു ഞാനിപ്പോൾ ഭൂമിയിലേയ്ക്കു പോവുകയാണ്— ആ പശുവിനു നല്ല പാലില്ലയോ?— ശ്രീമാനായ ഭോജരാജാവിന്റെ അത്യധികമായ ദാനത്തെക്കുറിച്ചു കേട്ടു ലജ്ജിച്ചിട്ട് ആ പശുവിന്റെ അകിടു വററിപ്പോയി—എന്നാൽ നിന്റെ ഈ ശ്രമം നിഷ്ഫലം തന്നെയാകും. ഭൂമിയിലുണ്ടായിരുന്ന പുല്ലെല്ലാം ഭോജരാജാവിന്റെ ശത്രുക്കൾ തിന്നുതീർത്തിരിക്കുന്നു) ഇങ്ങിനെ നാലാമത്തു് ഒരു ശ്ലോകംകൂട്ടിച്ചൊല്ലി. ഉടനെ രാജാവെഴുന്നേററു് അവിടെനിന്നു പോകാൻ ഭാവിച്ചു. ഉടനെ കാളിദാസൻ രാജാവിന്റെ കൈക്കു പിടിച്ചു് അവിടെയിരുത്തീട്ടു്, "അല്ലയോ അത്യൌദാർയ്യനിധിയായ മഹാരാജാവേ! ഭവാന്റെ വിചാരം എനിക്കു മനസ്സിലായി. ഇതൊരു സാഹസമാണു്. ഈ നാലു ശ്ലോകങ്ങൾക്കായിട്ടു രാജ്യത്തിന്റെ നാലു ഭാഗങ്ങളും എനിക്കു തന്നിരിക്കുന്നതായി സങ്കല്പിച്ചുകൊണ്ടാണല്ലൊ ഭവാൻ എഴുന്നേററുപോകാൻ ഭാവിച്ചതു്. രാജ്യം രാജാവിന്നു് ഇരിക്കേണ്ടതാണു്. അതിനാൽ ഈ രാജ്യം അവിടേയ്ക്കുതന്നെ ഇതാ ഞാൻ തിരിച്ചുതന്നിരിക്കുന്നു. അവിടുന്നു് അവിടെ ഇരുന്നാലും" എന്നു പറഞ്ഞു.

പിന്നെ അവർ രണ്ടുപേരുംകൂടി സൈരസല്ലാപം ചെയ്തുകൊണ്ടു കുറച്ചുനേരമിരുന്നപ്പോഴേയ്ക്കും നേരം സന്ധ്യയായി. അപ്പോൾ രാജാവു, "സുകവേ! ഈ സന്ധ്യയെ വർണ്ണിച്ചാലും" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനേ കാളിദാസൻ—

"വ്യസനിന ഇവ വിദ്യാ ക്ഷീയതേ പങ്കജശ്രീ-
ർഗ്ഗുണിന ഇവ വിദേശേ ദൈന്യമായാന്തി ഭൃംഗാഃ
കുനൃപതിരിവ ലോകം പീഡയത്യന്ധകാരോ
ധനമിവ കൃപണസ്യ വ്യർത്ഥതാമേതി ചക്ഷുഃ"

(താമരപ്പൂവിന്റെ ശോഭ വ്യസനാക്രാന്തന്റെ വിദ്യ എന്നപോലെ ക്ഷയിക്കുന്നു. ഗുണികൾ വിദേശത്തെന്നപോലെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വണ്ടുകൾ ദീനതയെ പ്രാപിക്കുന്നു. ദുഷ്ടനായ രാജാവെന്ന പോലെ അന്ധകാരം ലോകത്തെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നു. കണ്ണു ലുബ്ധന്റെ ധനമെന്നപോലെ നിഷ്ഫലമായിത്തീരുന്നു) എന്നൊരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി. രാജാവു സന്തോഷിച്ച് അതിനു കാളിദാസന്നു പ്രത്യക്ഷരലക്ഷം ധനം (അവിടെ നടപ്പായിരുന്ന നാണ്യം) കൊടുത്തു. കാളിദാസൻ സന്തോഷിച്ചു വീണ്ടും—

"സുകവേശ്ശബ്ദസൌഭാഗ്യം സൽകവിർവ്വേത്തി നാപരഃ
വന്ധ്യാ നഹി വിജാനാതി പരാം ദൌഹൃദസമ്പദം"

(സൽകവിയുടെ വാക്കുകളുടെ ഭംഗി സൽകവിയല്ലാതെ അന്യൻ അറിയുന്നില്ല. ഗർഭസമ്പത്തിനെക്കുറിച്ചു വന്ധ്യ (മച്ചി) അറിയുന്നില്ലല്ലൊ)

ഇങ്ങിനെ രാജാവിനെ സ്തുതിച്ചു. പിന്നെ ക്രമേണ ഭോജരാജാവും കാളിദാസനും തമ്മിൽ സന്തോഷം വൎദ്ധിച്ചു പ്രാണസ്നേഹിതന്മാരായിത്തീൎന്നു.

ഒരുദിവസം കാളിദാസൻ ദൎശനത്തിനായി ഒരു ക്ഷേത്രത്തിൽച്ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ശ്രുതിസ്മൃതിപാരംഗതന്മാരായ രണ്ടു ബ്രാഹ്മണശ്രേഷ്ഠന്മാർ ഇരുന്നിരുന്നു. അവർ കാളിദാസനെ കണ്ടപ്പോൾ, "അല്ലയോ മഹാകവേ! ഞങ്ങൾ വേദജ്ഞന്മാരായിരുന്നിട്ടും ഞങ്ങൾക്കു ഭോജരാജാവു യാതൊന്നും തരുന്നില്ല; നിങ്ങൾക്കൊക്കെ വേണ്ടതൊക്കെ തരുന്നുമുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങളും കവികളാകാൻ ശ്രമിക്കുകയാണ്. വളരെ ദിവസം ശ്രമിച്ചിട്ടു ഞങ്ങൾ ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ പൂൎവ്വാൎദ്ധമുണ്ടാക്കി. വളരെ ശ്രമിച്ചിട്ടും ഉത്തരാൎദ്ധമുണ്ടാകുന്നില്ല. അതു ഭവാനുണ്ടാക്കിത്തരണം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനേ കാളിദാസൻ "പൂൎവ്വാൎദ്ധം കേൾക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു. ബ്രാഹ്മണർ—

"ഭോജനം ദേഹി രാജേന്ദ്ര! ഘൃതസൂപസമന്വിതം"

എന്നു ചൊല്ലി. ഉടനേ കാളിദാസൻ—

"മാഹിഷഞ്ച ശരച്ചന്ദ്രചന്ദ്രികാധവളം ദധി"

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

എന്നു് ഉത്തരാൎദ്ധം ചൊല്ലിക്കൊടുത്തു. ബ്രാഹ്മണർ അതു കുട്ടിച്ചേൎത്തെഴുതി ഭോജരാജാവിനു കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുത്തു. അതു കണ്ടപ്പോൾതന്നെ ഉത്തരാൎദ്ധം കാളിദാസരുണ്ടാക്കിയതാണെന്നു മനസ്സിലായിട്ടു രാജാവു്, "ഈ പൂൎവ്വാൎദ്ധമുണ്ടാക്കിയവൎക്കു് ഒരിക്കലും കവിതയുണ്ടാകയില്ല. അവരിനി കവിതയ്ക്കു ശ്രമിക്കാതിരുന്നാൽ കൊള്ളാം. ഉത്തരാൎദ്ധത്തിനു് ഇതിരിക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു പ്രത്യക്ഷരലക്ഷം കൊടുത്തയച്ചു.

കാളിദാസൻ വലിയ ശിവഭക്തനായിരുന്നുവെന്നും ശിവദൎശനം കഴിക്കാതെ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയില്ലെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് നിഷ്ഠയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. എന്നാലദ്ദേഹം ഒരു സ്ത്രീലമ്പടനുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഭോജരാജസന്നിധിയിൽച്ചെന്നു ചേൎന്നതിൻെറ ശേഷം അവിടെ രാജധാനിക്കു സമീപം താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു വേശ്യയ്ക്കു വശംവദനായിത്തീൎന്നു. രാജസന്നിധിയിലല്ലാത്ത സമയങ്ങളിലെല്ലാം അദ്ദേഹം അവളുടെ അടുക്കൽത്തന്നെ ഇരിക്കുക പതിവായിരുന്നു. കാളിദാസൻ വേശ്യാസ്ത്രീയിൽ അതിസക്തനായിരിക്കുന്നു എന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ ഭോജരാജാവു് അദ്ദേഹത്തെ ഒരു പറവു പററിക്കണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് ഒരു ദിവസം ഗൂഢമായി ഒരാളെ ആ വേശ്യയുടെ അടുക്കലയച്ചു, "നാളെ കാലത്തു കാളിദാസൻ ഒരു സ്ത്രീയെക്കാണാൻ പോകുന്നതിനു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിനു് അവളെക്കുറിച്ചു വലിയ ഭ്രമമാണു്. പത്തുനാഴിക പുലൎന്നാൽപ്പിന്നെ അവളെക്കാണാൻ അടുത്ത കാലത്തെങ്ങും സാധിക്കുകയില്ല'' എന്നു പറയിച്ചു. അതു കേട്ടു് ആ വേശ്യ "എന്നാൽ നാളെ പത്തുനാഴിക പുലരുന്നതുവരെ വിട്ടയയ്ക്കരുതു്" എന്നു നിശ്ചയിച്ചു. പിറേറദിവസം നേരം വെളുത്തപ്പോൾ മുതൽ ആ വേശ്യ ഓരോ വെടികൾ പറയുകയും കൂടക്കൂടെ മുറുക്കു മുറുക്കാനുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു വിട്ടുമാറാതെ അടുത്തുകൂടി. കാളിദാസൻ വെററില മുറുക്കിൽ സാമാന്യത്തിലധികം പ്രതിപത്തിയുള്ള

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ആളായിരുന്നു. സ്ത്രീകളുടെ നമ്മാലാപങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതിലും അങ്ങിനെതന്നെ. അതിനാൽ അദ്ദേഹം മുഴുകി രസിച്ച് ആ വേശ്യാസ്ത്രീയുടെ വെടികളും കേട്ട് അങ്ങിനെയിരുന്നു. നേരംപോയതറിഞ്ഞില്ല, പത്തു നാഴിക പുലൎന്നപ്പോൾ ഭോജരാജാവിൻെറ ഒരു ഭൃത്യൻ ഓടിച്ചെന്ന് "ഉൗണിനുള്ള സമയമായിരിക്കുന്നു. മഹാരാജാവു ഭവാനെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. ഭോജരാജാവു കാളിദാസരെ ഒരു സദസ്യൻമാത്രമായിട്ടല്ല, ഒരു പ്രിയവയസ്യനായിട്ടും കൂടിയാണ് വെച്ചിരുന്നതു്. അതിനാൽ അവൎക്ക് ഉൗണ് ഒരുമിച്ചായിരുന്നു പതിവ്.

ഭൃത്യൻെറ വാക്കു കേട്ടപ്പോൾ കാളിദാസനു പരിഭ്രമമായി. അദ്ദേഹത്തിൻെറ കുളി, ശിവദൎശനം മുതലായ കൃത്യങ്ങളൊന്നും കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. സമയത്തിനു ചെല്ലാതെ രാജാവിൻെറ ഭക്ഷണത്തിനു നേരനീക്കം വരുത്തുന്നതു വിഹിതവുമല്ലല്ലൊ. ശിവദൎശനം കഴിക്കാതെ ഭക്ഷണം കഴിക്കാനും നിവൃത്തിയില്ല. ആകപ്പാടെ കാളിദാസൻ വലിയ വിഷമസ്ഥിതിയിലായി.

അപ്പോൾ പെട്ടെന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു കൌശലം തോന്നി. അവിടെ കിടന്നിരുന്ന വെററിലഞെട്ട് എല്ലാം തുത്തുവാരി കൈയിലെടുത്തുകൊണ്ടു് ആ വേശ്യാസ്ത്രീയെപ്പിടിച്ചു നേരേ നിൎത്തീട്ട് അവളുടെ സ്തനത്തെ ശിവനെന്നും വെററിലഞെട്ടു കൂവളത്തിലയെന്നും സങ്കല്പിച്ചു പുഷ്പാഞ്ജലി ചെയ്തു—

"സ്വയംഭുവേ ചന്ദനഭൂഷിതായ
നഖവ്രണേന്ദുസ്ഫുടലാഞ്ഛനായ
സമസ്തസന്താപവിനാശനായ
തസ്മൈ നമസ്തേ സ്തനശങ്കരായ"

എന്നു ചൊല്ലി നമസ്കരിക്കുകയും ക്ഷണത്തിൽപ്പോയി രാജസന്നിധിയിലെത്തുകയും ചെയ്തു. അവിടെച്ചെന്നപ്പോൾ ഉൗണിനെല്ലാം കാലമായിട്ടും കാളിദാസൻ ചെല്ലായ്കയാൽ ഭോജരാജാവ് അദ്ദേഹത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

യിരുന്നു. കാളിദാസനെക്കണ്ടയുടനെ രാജാവു് "ഇരിക്കാം" എന്നു പറയുകയും രണ്ടുപേരും ഇരിക്കുകയും പതിവുപോലെ ഊണുകഴിക്കുകയും ചെയ്തു.

കാളിദാസനു ശിവദർശനം കഴിക്കാതെ ഊണുകഴിക്കുകയില്ലെന്നു നിർബ്ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അതൊന്നു് ഉൗഭംഗമാക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചാണു് രാജാവു കൌശലം പ്രയോഗിച്ചു കാളിദാസനെത്താമസിപ്പിച്ചതു്. അന്നു കാളിദാസനു ശിവദർശനം നടത്താൻ സാധിച്ചില്ലെന്നു നിശ്ചയമാവുകയാൽ ഊണു കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം രാജാവു കാളിദാസനോടു് "ഇന്നു ശിവദർശനമുണ്ടായോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായിട്ടു കാളിദാസൻ "ഉവ്വു്; ശിവദർശനവും പുഷ്പാഞ്ജലിയുമുണ്ടായി" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു രാജാവു് "എവിടെയായിരുന്നു ദർശനം നടത്തിയതു്?" എന്നു വീണ്ടും ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ടു കാളിദാസൻ "ഇവിടെയുള്ള ക്ഷേത്രത്തിൽത്തന്നെ. സംശയമുണ്ടെങ്കിൽ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്തിത്തരാം. നമുക്കു പോകാം" എന്നു പറഞ്ഞു രാജാവിനെയും കൊണ്ടുപോയി ക്ഷേത്രത്തിൽച്ചെന്നു നട തുറന്നു കാണിച്ചു. അപ്പോൾ കാളിദാസൻ പുഷ്പാഞ്ജലി ചെയ്ത വെററിലഞെട്ടെല്ലാം അവിടെ ശിവലിംഗത്തിങ്കൽ കണ്ടു രാജാവു വിസ്മയിച്ചു. കാളിദാസൻ പുഷ്പാഞ്ജലിചെയ്തു വന്ദിച്ചതു സ്തനശങ്കരനെയാണെന്നു് അറിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ രാജാവു പിന്നെയൊന്നും പറഞ്ഞില്ല.

ഭോജരാജാവിനു കാളിദാസനെക്കുറിച്ചു്, അവിടെ പിന്നെയുണ്ടായിരുന്ന കവികളേയും പണ്ഡിതന്മാരെയും കുറിച്ചുണ്ടായിരുന്നതിലധികം സ്നേഹവും ബഹുമാനവുമുണ്ടെന്നറിയുകയാൽ ശേഷമുണ്ടായിരുന്ന കവികൾക്കും വിദ്വാന്മാക്കും കാളിദാസനെക്കുറിച്ചു് അസൂയയും വൈരവുമുണ്ടായിത്തീൎന്നു. കാളിദാസൻ വേശ്യാസക്തനാണെന്നു് അറിയുക കൂടിച്ചെയ്തപ്പോൾ എല്ലാവരും വെറുക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്പർശത്തെ വർജ്ജിക്കുകയും ചെയ്തു. "ഇത്രമാത്രം യോഗ്യതയുള്ള ഇദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ കാമഭ്രാന്തനായിപ്പോയ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ല്ലൊ" എന്നുള്ള വിചാരം ഭോജരാജാവിൻെറ മനസ്സിലുമു ണ്ടായി. ഇതെല്ലാമറിഞ്ഞിട്ടു കാളിദാസൻ ഒരു ദിവസം സഭയിൽവെച്ച്—

"ചേതോഭവശ്ചാപലതാപ്രസംഗേ
കാ വാ കഥാ മാനുഷലോകഭാജാം?
യദ്ദാഹശീലസ്യ പുരാം വിജേതു-
സ്തഥാവിധം പൌരുഷമർദ്ധമാസീൽ.

(മനുഷ്യരുടെ കാമചാപല്യത്തെക്കുറിച്ച് എന്താണു പറ യാനുള്ളതു്? ദഹിപ്പിക്കുക ശീലമായിട്ടുള്ള പുരാന്തകൻപോ ലും കാമചാപല്യംകൊണ്ടു് അർദ്ധനാരീശ്വരനായിത്തീർന്നുവ ല്ലൊ) എന്നൊരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി. അതു കേട്ടു സന്തോ ഷിച്ചു ഭോജരാജാവു കാളിദാസനു പ്രത്യക്ഷരലക്ഷം ധനം കൊടുത്തു. രാജാവിൻെറ ഈ സംഭാവന സഭയിൽ ശേഷ മുണ്ടായിരുന്ന കവികൾക്കും പണ്ഡിതന്മാൎക്കും ഒട്ടും രസിച്ചി ല്ലെന്നുള്ളതു പറയണമെന്നില്ലല്ലൊ.

അനന്തരം അവരെല്ലാവരും കൂടി ആലോചിച്ച് ഒരു കൌശലം ചെയ്തു. രാജാവിൻെറ താംബൂലവാഹിനി (മുറു ക്കാനുണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നവളായ) തരംഗവതി എന്ന ദാസി ക്കു ചില സമ്മാനങ്ങളും മററും കൊടുത്തു് അവളെ സ്വാധീ നപ്പെടുത്തീട്ടു്, "അല്ലയോ സുഭഗേ! ഈ കാളിദാസൻ നി മിത്തം ഞങ്ങളുടെ യോഗ്യതകൾ ഇവിടെ പ്രകാശിക്കാതെ യായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ രാജാവു കാളിദാസനെ ഈ ദിക്കിൽനിന്നു പറഞ്ഞയയ്ക്കുവാൻ തക്കവിധത്തിൽ നീയെ ന്തെങ്കിലും ഒരു കൌശലമുണ്ടാക്കണം" എന്നു പറയുകയും അവൾ അതു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

അതിനു ശേഷം ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ പ്പോൾ ഒരു ദിവസം രാജാവ് അത്താഴം കഴിഞ്ഞു തനിച്ചു കിടന്നിരുന്ന സമയത്തു് ആ ദാസി അദ്ദേഹത്തിൻെറ അടു ക്കൽച്ചെന്നു മുറുക്കാനുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തിട്ടു കാൽ തലോടി ക്കൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങിനെയിരുന്നപ്പോൾ അവൾ നിദ്ര ബാധിച്ചതായി നടിച്ച് അവിടെത്തന്നെ കിടന്നു. കുറച്ചു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉറക്കത്തിൽ പറയുന്ന വിധത്തിൽ "സഖീ കനകമാലിനീ! ആ കാളിദാസൻ മഹാ ദുർബ്ബുദ്ധിതന്നെയാണ്. അയാൾ ദാസീവേഷം ധരിച്ച് അന്തഃപുരത്തിൽ കടന്നു രാജാവിൻെറ പത്നിയായ ലീലാദേവിയോടു കൂടി രമിക്കുന്നു. ഇതു കഷ്ടമല്ലേ?" എന്നു പറഞ്ഞു. രാജാവ് ഇതു കേട്ട് എഴുന്നേററു ദാസിയോട് "എടീ തരംഗവതീ! നീ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നുവോ?, ഉണർന്നുകിടക്കുന്നുവോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. അവൾ ഒന്നും മിണ്ടാതെ ഉറക്കംനടിച്ചു തന്നെ കിടന്നു. അപ്പോൾ രാജാവ്, "ഇത് ഇവളുടെ മനസ്സിലിരുന്നത് ഉറക്കത്തിൽപ്പറഞ്ഞതാണ്. സംഗതി വാസ്തവംതന്നെയായിരിക്കണം. സ്ത്രീലമ്പടനായ കാളിദാസൻെറ സ്ഥിതിക്ക് ഇങ്ങിനെ വരാവുന്നതാണ്. പിന്നെ ലീലാദേവി ഇങ്ങിനെ ചെയ്യുമോ? എന്നാണെങ്കിൽ,

"സ്ത്രീണാഞ്ച ചിത്തം പുരുഷസ്യ ഭാഗ്യം
ദേവോ ന ജാനാതി കുതോ മനുഷ്യഃ"

എന്നുണ്ടല്ലോ. എല്ലാംകൊണ്ടും ഇതു വിശ്വസിക്കാതെയിരിക്കാൻ തരമില്ല എന്നു വിചാരിച്ച് അങ്ങിനെ ഉറച്ചു.

പിറേറദ്ദിവസം കാളിദാസൻ രാജസന്നിധിയിൽച്ചെന്നപ്പോൾ രാജാവ്, "അല്ലയോ കവേ! പലതുകൊണ്ടും നിങ്ങൾ ഈ ദേശത്തു താമസിക്കാൻ യോഗ്യനല്ലെന്നു നമുക്കു തോന്നിയിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ക്ഷണത്തിൽ ഈ ദേശം വിട്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളണം. കാരണമൊന്നും നാം വിസ്തരിക്കുന്നില്ല. അതു ചോദിക്കാൻ നിങ്ങൾക്ക് അവകാശവുമില്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ കാളിദാസൻ അവിടെനിന്ന് ഇറങ്ങിപ്പോയി വേശ്യാഗൃഹത്തിൽച്ചെന്ന് ആ [illegible] "അല്ലയോ പ്രിയതമേ! ഞാൻ ഈ ദേശത്തു താമസിക്കരുതെന്നു രാജാവു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ ഞാനിതാ പോകുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ആ വേശ്യ "അല്ലയോ പ്രിയതമ! നമുക്കു നിത്യവൃത്തിക്കു രാജാവു വല്ലതും തന്നിട്ടു വേണമെന്നില്ല. നമുക്കു വേണ്ടതെല്ലാം ഇവിടെയുണ്ട്. അതിനാൽ ഭവാൻ ആരുമറിയാതെ ഗൂഢമായി സസുഖം

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഇവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചുകൊള്ളണം. ഭവാനെ ഞാൻ രക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞു. കാളിദാസൻ അതു കേട്ടു ഗൂഢമായി അവിടെത്തന്നെ താമസമുറപ്പിച്ചു.

കാളിദാസൻ പിരിഞ്ഞുപോയതിന്റെ ശേഷം രാജാവു തന്റെ പ്രാണസ്നേഹിതനായിരുന്ന ആ മഹാകവിയെ പറഞ്ഞയയ്ക്കേണ്ടതായി വന്നതിനെയും തന്റെ പ്രാണപ്രിയയായ ലീലാദേവിയുടെ ദുശ്ചേഷ്ടിതത്തെയും കുറിച്ചു വിചാരിച്ച് ഏററവും ഖിന്നനായിത്തീൎന്നു. അദ്ദേഹം കുളിക്കാതെയും ഉണ്ണാതെയും ആരോടുമൊന്നും മിണ്ടാതെയുമിരിപ്പായി. രാജാവിന്റെ ആ ഇരിപ്പു കണ്ടിട്ടു ലീലാദേവി വിഷാദത്തോടുകൂടി അടുത്തു ചെന്ന്, "അല്ലയോ പ്രാണനാഥ! സൎവ്വജ്ഞനായ ഭവാൻ ഈ അവസ്ഥാന്തരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതിനുണ്ടായ കാരണമെന്തു്? ഇതിന്റെ വാസ്തവകാരണം അനന്യശരണയായ എന്നോടു പറയണം. ഭവാനെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ കണ്ടുകൊണ്ടു ക്ഷണനേരംപോലും ജീവിക്കാൻ ഞാൻ ശക്തയല്ല. ഭവാൻ പരമാൎത്ഥം പറയാതെയിരുന്നാൽ ഇപ്പോൾത്തന്നെ ഏതുവിധവും ഞാൻ പ്രാണത്യാഗം ചെയ്യും. ഭവാൻ എന്റെ പ്രാണനാഥനാണെങ്കിൽ എന്റെ പ്രാണനെ രക്ഷിക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു കാൽ പിടിച്ചു കരഞ്ഞു.

ലീലാദേവിയുടെ പാരവശ്യം കണ്ടു് ആൎദ്രമാനസനായിബ്ഭവിക്കയാൽ രാജാവു ദാസി ഉറക്കത്തിൽപ്പറഞ്ഞതും താൻ കാളിദാസനെ പറഞ്ഞയച്ചതും മററും വിവരിച്ചു പറഞ്ഞു. അതൊക്കെക്കേട്ടപ്പോൾ ലീലാദേവി "ഇത്രയും കാലം പരിചയിച്ചിട്ടും അവിടെയ്ക്കു് എന്റെ സത്യസ്ഥിതി അറിയാൻ വയ്യാതെപോയതു കഷ്ടം തന്നെ. ആട്ടെ, ആദ്യം എന്റെ പരമാൎത്ഥതയെത്തന്നെ ഞാൻ ബോധപ്പെടുത്താം. മററുള്ള സംഗതികളെക്കുറിച്ചു പിന്നെപ്പറയാം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു വിറകുതടികൾ വരുത്തി കൂട്ടിച്ചു് അതിനു തീ കൊളുത്തി കത്തിക്കാളിജ്ജ്വലിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ പോയി കുളിച്ചു വന്നു് ആദിത്യദേവനെ നോക്കിത്തൊഴുതുകൊണ്ടു് "അല്ലയോ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ലോകസാക്ഷിയായ ഭഗവാനേ! ഞാൻ എന്റെ ഭർത്താവായ ഈ രാജാവിനേയല്ലാതെ മറെറാരു പുരുഷനെ സ്വപ്നേപി സ്മരിക്കകപോലും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ ദേഹം ഈ അഗ്നിയിൽ വെന്തു വെണ്ണീറാകട്ടെ. അല്ലെങ്കിൽ എന്റെ ചാരിത്രശുദ്ധിയെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുക" എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അഗ്നിക്കു മൂന്നു പ്രദക്ഷിണം വെച്ചു തൊഴുതുകൊണ്ടു നിശ്ശങ്കം ആ അഗ്നിയിലേയ്ക്കു ചാടി. ലീലാദേവി ഒരു രോമംപോലും കരിയാതെ അഗ്നിശുദ്ധയായി അവിടെനിന്നിറങ്ങി അന്തഃപുരത്തിലേയ്ക്കു പോയി. അതു കണ്ടു രാജാവു വിസ്മയംകൊണ്ടും പശ്ചാത്താപംകൊണ്ടും വിഹ്വലമാനസനായിട്ടു ലജ്ജാവനതമുഖനായി ദേവിയുടെ അടുക്കൽച്ചെന്നു "പ്രാണപ്രിയേ! എന്റെ സമസ്താപരാധങ്ങളും ദേവി ക്ഷമിക്കണം. ഞാനിതാ ക്ഷമായാചനം ചെയ്തുകൊള്ളുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു ലീലാദേവി "അല്ലയോ പ്രാണനാഥ! അവിടെയ്ക്കു ഈ ദുശ്ശങ്കയുണ്ടായതിന്റെ പ്രധാന കാരണം എന്നെക്കുറിച്ചുള്ള സ്നേഹത്തിന്റെ ആധിക്യംതന്നെയാണെന്ന് എനിക്കറിയാം. അതിനാൽ ഇതിനേക്കുറിച്ച് ഇത്രയൊന്നും പറയണമെന്നില്ല. എന്നാൽ അവിടുന്നു പ്രാണാധികസ്നേഹത്തോടും ബഹുമാനത്തോടും കൂടി പൂജിച്ചിരുന്ന കവികുലശിരോമണിയായ കാളിദാസനെ ഇവിടെനിന്നു നിഷ്കാരണം നിഷ്കാസനം ചെയ്തതു വലിയ കഷ്ടമായിപ്പോയി. ഇതെല്ലാം ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തതു് ഇവിടെ സഭയിലുള്ള ശേഷം കവികളാണ്. കാളിദാസൻ ഇവിടെയുള്ളപ്പോൾ അവരുടെ യോഗ്യത ഇവിടെ പ്രകാശിക്കുകയില്ല. ഖദ്യോതനനുള്ളപ്പോൾ ഖദ്യോതങ്ങൾ പ്രദ്യോതിക്കുകയില്ലല്ലോ. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ ഇവിടെനിന്നു് ഓടിക്കാനായി അവർ ആ ദുഷ്ടദാസിക്കു ചില സമ്മാനങ്ങളും മററും കൊടുത്തു വശീകരിച്ചതിനാൽ അവൾ ഉറക്കം നടിച്ചു കിടന്നുകൊണ്ടു് അങ്ങിനെ പറഞ്ഞതാണെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. സർവ്വജ്ഞനായ അവിടുന്നു് ഈ പരമാർത്ഥം അറിയാത്തതു് അത്ഭുതം തന്നെ" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ രാജാവു, "പ്രിയേ! ഇതെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ല്ലാം സത്യംതന്നെ എന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. ഞാൻ അധികം താമസിയാതെ ഈ ദുഷ്ടകവികളെയെല്ലാം ഇവിടെ നിന്ന് ഓടിക്കുകയും കാളിദാസമഹാകവിയെ യഥാപൂർവം ഇവിടെ വരുത്തി സൽക്കരിച്ചു താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാം" എന്നു പറഞ്ഞു.

അനന്തരം ഏതാനും ദിവസങ്ങൾക്കു ശേഷം രാജാവ് ഒരു സമസ്യ ഉണ്ടാക്കിക്കൊണ്ട് ഒരു ദിവസം സഭാമണ്ഡപത്തിൽച്ചെന്നു. അപ്പോൾ കാളിദാസനെ ഒഴിച്ചുള്ള സകല കവികളും അവിടെച്ചെന്നു കൂടി. ഉടനേ രാജാവു താനുണ്ടാക്കിയ സമസ്യ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചിട്ട് എല്ലാവരോടുംകൂടി "ഈ സമസ്യ വേണ്ടതുപോലെ നിങ്ങൾ പൂരിപ്പിക്കണം. അതു നിങ്ങളാൽ സാദ്ധ്യമല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളെല്ലാവരും ഈ ദേശം വിട്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളണം. ഈ ദിക്കിൽ ആരെയും കണ്ടുകൂടാ" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു പ്രാകൃതത്തിലുള്ള ശ്ലോകാർദ്ധസമസ്യയായിരുന്നു. അതു കേട്ടപ്പോൾതന്നെ പൂരിപ്പിക്കുന്ന കാര്യം അസാദ്ധ്യമെന്ന് അവർക്കൊക്കെ തോന്നി. എങ്കിലും ഇതു പൂരിപ്പിക്കുന്നതിന് എട്ടു ദിവസത്തെ അവധി കിട്ടണമെന്ന് അവർ അപേക്ഷിക്കുകയും രാജാവ് അതു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

എട്ടാംദിവസം രാത്രിയായിട്ടും ആ കവികൾക്ക് ആ സമസ്യ പൂരിപ്പിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. രാത്രിയിൽ അവരെല്ലാവരുംകൂടി, "നമുക്ക് ഇപ്പോൾതന്നെ ഈ ദേശം വിട്ടു പോകാം. വെളുത്താൽ രാജഭടന്മാർ നമ്മെപ്പിടിച്ചു നാടു കടത്തും. അതിനു മുമ്പു പോവുകയാണല്ലോ നല്ലതു്. നല്ല നിലാവുണ്ടു്" എന്നു പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ച് അവർ അവരുടെ സാമാനങ്ങളെല്ലാം കെട്ടിയെടുത്തുകൊണ്ടു പോയി.

അവർ പോയതു കാളിദാസന്റെ പ്രിയതമയായ വിലാസവതി എന്ന വേശ്യയുടെ ക്രീഡോദ്യാനത്തിനടുത്തുള്ള വഴിയിൽക്കൂടിയായിരുന്നു. ആ സമയത്തു കാളിദാസനും വിലാസവതിയും ഉദ്യാനത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. ഈ കവികളുടെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പരസ്പരസംഭാഷണസംഗതി ഒരു വിധം മനസ്സിലാക്കീട്ട വേശ്യയോട "പ്രിയേ! ഈ പോകുന്നതു ഭോജസഭസ്സിലെ കവികളാണ്. ഇവരും എന്നേപ്പോലെ രാജാവു പറഞ്ഞയച്ചിട്ട പോവുകയാണ്. ഇവർ എന്നെ ദ്രോഹിച്ചവരാണെങ്കിലും ഇവരെ രക്ഷിക്കണം. "ഉപകാരപ്രധാനസ്യാദപകാരപരേപ്യരൌ" എന്നുണ്ടല്ലൊ. നമുക്ക ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോകാം. എനിക്ക വേഷമൊന്നു മാറണം" എന്നു പറഞ്ഞു് അവർ ഗൃഹത്തിലേയ്ക്കു പോയി. കാളിദാസൻ ഉടനെ ഒരു ചാരൻെറ വേഷം ധരിച്ചുകൊണ്ടു ക്ഷണത്തിൽ മറെറാരുവഴിയേ കുറച്ചു ദൂരം പോയിട്ടു മറെറാരു സ്ഥലത്തുനിന്നു വരുന്ന ഭാവത്തിൽ ആ കവികളുടെ നേരെ വന്നു. അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ കാളിദാസൻ (ചാർഭാഷയിൽ) "മഹാബ്രാഹ്മണർക്കു നമസ്കാരം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ട, "ഭവാന്മാർ എവിടെനിന്നു വരുന്നു? എവിടെപ്പോകുന്നു?" എന്നു ചോദിച്ചു. കവികൾ പരമാൎത്ഥമെല്ലാം പറഞ്ഞതിൻെറ ശേഷം "ഭവാൻ എവിടെനിന്നു വരുന്നു? എവിടെപ്പോകുന്നു?" എന്ന് അങ്ങോട്ടും ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ട ചാരൻ "ഞാൻ കാശീദേശവാസിയാണ്. ധനാഗ്രഹം നിമിത്തം ഭോജരാജാവിനെക്കാണാൻ പോവുകയാണ്. രാജാവുണ്ടാക്കിയെന്നു പറഞ്ഞ ആ സമസ്യ കേട്ടാൽക്കൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്" എന്നു പറഞ്ഞു. കവികൾ സമസ്യ ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ച ക്ഷണത്തിൽ ചാരൻ "ഇതിൻെറ പൂരണം ഇങ്ങിനെയായിരിക്കേണ്ടതാണ്" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു് ആ അൎദ്ധശ്ലോകത്തിൻെറ ഉത്തരാൎദ്ധം പ്രാകൃതത്തിൽത്തന്നെ ചൊല്ലിപ്പൂരിപ്പിച്ചു. കവികൾ അതു കേട്ടു സമ്മതിക്കുകയും സന്തോഷിക്കുകയും വിസ്മയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ ചാരൻ വന്ദനം പറഞ്ഞു് അവിടെനിന്നു പോയി.

ചാരൻ പൊയ്ക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കവികൾ "ഇനി നമുക്ക് ഈ ദേശം വിട്ടു പോകണമെന്നില്ല. കാലത്തേതന്നെ രാജസന്നിധിയിലെത്തി സമസ്യാപൂരണം കേൾപ്പിക്കണം. ഈ ചാരൻ അവിടെയെത്തുന്നതിനു മുമ്പു നമുക്കെത്തേണം.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നമുക്കിപ്പോൾ നമ്മുടെ വാസസ്ഥലങ്ങളിലേയ്ക്കുതന്നെ പോകാം" എന്നു പറഞ്ഞ് അവർ മടങ്ങിപ്പോയി അവരുടെ വാസസ്ഥലങ്ങളിലെത്തി കിടന്നുറങ്ങി.

പ്രഭാതസമയത്തുതന്നെ അവരെല്ലാവരും എഴുന്നേററു രാജസന്നിധിയിലേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. ബാണകവി മുമ്പിൽക്കടന്നു രാജസന്നിധിയിലെത്തി സമസ്യാപൂരണം ചൊല്ലിക്കേൾപ്പിച്ചു. പൂരണം കേട്ടപ്പോൾത്തന്നെ അതു കാളിദാസൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണെന്നു രാജാവിനു മനസ്സിലായി. എങ്കിലും അതൊന്നും ഭാവിക്കാതെ സന്തോഷഭാവത്തോടുകൂടി ബാണകവിക്കു പതിനഞ്ചുലക്ഷം സ്വർണ്ണനാണയം കൊടുത്തു. അപ്പോഴേയ്ക്കും ശേഷം കവികളും അവിടെ വന്നുകൂടി. രാജാവു കൊടുത്തതു വാങ്ങിക്കൊണ്ടു ബാണകവി സന്തോഷസമേതം ശേഷമുള്ള കവികളോടുകൂടി പോയി. ബാണകവിയെ ഒഴിച്ചുള്ളവർ ഉടനെ മടങ്ങിവരുമെന്നും അപ്പോൾ സത്യം വെളിപ്പെടുമെന്നും വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു രാജാവു സഭാമണ്ഡപത്തിൽത്തന്നെയിരുന്നു.

അപ്രകാരം തന്നെ കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശേഷം കവികളെല്ലാവരും രാജസന്നിധിയിലെത്തി, 'അയ്യോ മഹാരാജാവേ! ഇവിടെനിന്നു കൊടുത്ത ധനത്തിനു ഞങ്ങളെല്ലാവരും ഒരുപോലെ അവകാശികളാണ്. ബാണകവി ആ ധനം വിഭജിച്ചു ഞങ്ങൾക്കുകൂടിത്തരുമെന്നാണ് ഞങ്ങൾ വിചാരിച്ചത്. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ഞങ്ങൾക്കൊന്നും തന്നില്ല. സമസ്യ പൂരിപ്പിച്ചതു ഞങ്ങളാരുമല്ല. ഞങ്ങളാൽ അത് അസാദ്ധ്യമാവുകയാൽ ഞങ്ങളെല്ലാവരും കൂടി ഈ ദേശം വിട്ടുപോയപ്പോൾ കാളിദാസന്റെ പ്രിയതമയായ വേശ്യയുടെ ക്രീഡോദ്യാനത്തിന്റെ സമീപത്തുകൂടിയുള്ള വഴിയിൽവെച്ചു കാശിദേശവാസിയായ ഒരു ചാരനെക്കണ്ടു. ആ ചാരനാണ് സമസ്യ പൂരിപ്പിച്ചുതന്നത്. അതിനു കിട്ടിയ സമ്മാനം ബാണകവി തനിച്ചെടുത്തതു ന്യായമായില്ലല്ലോ. അതിനാൽ ബാണകവിയെ ഇവിടെ വരുത്തി ഞങ്ങളുടെ വീതം തരുവിക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ രാജാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വു "ബാണകവി കൊണ്ടുപോയതു പോകട്ടെ. നിങ്ങൾ സത്യം പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിനാൽ നിങ്ങൾക്കു ധനം ഞാൻ വേറെ തരാം" എന്നു പറഞ്ഞു് അവക്കു ലക്ഷം വീതം കൊടുത്തു സന്തോഷിപ്പിച്ചയച്ചു.

പിന്നെ രാജാവു "കാളിദാസൻ ഈ ദേശം വിട്ടു പോയിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം വേശ്യാഗൃഹത്തിൽത്തന്നെയുണ്ടു്. എന്നെ ഭയപ്പെട്ടു ചാരവേഷം ധരിച്ചു സഞ്ചരിക്കുകയാണു്. ആ വേശ്യാഗൃഹത്തിൽച്ചെന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുപിടിക്കാം" എന്നു വിചാരിച്ചു നിശ്ചയിച്ചിട്ടു പട്ടാളക്കാരെ അയച്ചു് ആദ്യാതന്നെ വേശ്യാഗൃഹത്തെ രോധിപ്പിച്ചു. അനന്തരം രാജാവു പൌരപ്രധാനന്മാർ അമാത്യന്മാർ മുതലായവരോടുകൂടി വേശ്യാഗൃഹത്തിലെത്തി കാളിദാസനെക്കണ്ടു. അപ്പോൾ കാളിദാസൻ രാജാവു തന്നെ കഠിനമായി ശിക്ഷിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു വിഹ്വലനായിത്തീൎന്നു. രാജാവു് അശ്രുക്കൾ പൊഴിച്ചുകൊണ്ടു കാളിദാസനെപ്പിടിച്ചു ഗാഢാശ്ലേഷം ചെയ്തിട്ടു "സഖേ! ഭവാനെന്റെ അവിവേകത്തെ ക്ഷമിച്ചു് എന്നോടുകൂടിപ്പോന്നു യഥാപൂൎവം താമസിക്കണമെന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടപ്പോൾ കാളിദാസന്റെ വിഹ്വലത തീൎന്നു. പിന്നെ രാജാവു കാളിദാസനെ ഒരു കുതിരപ്പുറത്തു കയററി വാദ്യഘോഷങ്ങളോടു കൂടി എതിരേററു രാജമന്ദിരത്തിൽ കൊണ്ടുപോവുകയും യഥാപൂൎവ്വം സ്നേഹത്തോടും ബഹുമാനത്തോടുംകൂടി താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ ഭോജരാജാവു ചില ദുശ്ശങ്കകൾ നിമിത്തം കാളിദാസനെ ബഹിഷ്കരിക്കുകയും വീണ്ടും സമീപത്തു വരുത്തിത്താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക സാധാരണമായിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ ഭോജരാജാവു് ഒരു ചിത്രകാരനെ വരുത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രിയതമയായ ലീലാദേവിയുടെ ഒരു ചിത്രപടമെഴുതിച്ചു. ചിത്രം എഴുതിത്തീൎന്നപ്പോൾ തൂലികയുടെ അററത്തുനിന്നു് അല്പം മഷി അബദ്ധത്തിൽ ആ ചിത്രപടത്തിന്റെ ഊരുമൂലത്തിങ്കൽ വീണു. ചിത്രകാരൻ അതു തുട

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ച്ചുകളയാനായിബ്ഭാവിച്ചപ്പോൾ അതു കണ്ടുകൊണ്ടുനിന്ന കാളിദാസൻ "അതു കളയേണ്ടമെന്നില്ല. ദേവിക്ക് ആ സ്ഥലത്ത് ഒരു മറുക വാസ്തവത്തിലുള്ളതാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു. അതിനാൽ ചിത്രകാരൻ അതു കളഞ്ഞില്ല. രാജാവു ചിത്രപടം കണ്ടപ്പോൾ "ചിത്രം വളരെ നന്നായി; എങ്കിലും തുടയ്ക്കു് ആ മഷി വീണതു വൃത്തികേടായി" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ ചിത്രകാരൻ "ദേവിയുടെ തുടയിൽ ആ സ്ഥാനത്ത് ഒരു മറുകുണ്ടല്ലൊ; അതുകൊണ്ടാണ് അതു കളയാഞ്ഞത്" എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ രാജാവു, "ഞാൻതന്നെ കണ്ടിട്ടില്ലാത്തതും സാധാരണജനങ്ങൾക്കു കാണ്മാൻ സാധിക്കാത്തതുമായ ആ മറുകിനെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞതെങ്ങിനെയാണ്? നിങ്ങൾക്കു ദിവ്യദൃഷ്ടിയുണ്ടോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ടു ചിത്രകാരൻ "എനിക്കു ദിവ്യദൃഷ്ടിയും മറ്റുമില്ല. ആ മറുക ഞാൻ കണ്ടിട്ടുമില്ല. ദേവിയുടെ തുടയിൽ ആ സ്ഥാനത്ത് ഒരു മറുകുണ്ടെന്നു കാളിദാസകവി പറഞ്ഞതാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു. രാജാവു പിന്നെ അതിനെക്കുറിച്ച് ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. ചിത്രകാരനു സമ്മാനങ്ങളും മറ്റും കൊടുത്തയച്ചതിന്റെ ശേഷം അദ്ദേഹം "ഇതു ദാസി വ്യാജനിദ്രയിൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെയും മറ്റുമല്ല. ഇതിലധികം സൂക്ഷ്മമായ തെളിവ് ഇനി എന്താണ് വേണ്ടത്? ഈ ദ്രോഹി ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണല്ലൊ. അതിനാലിവനെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതു കഷ്ടമാണ്. ഏതായാലും ഇനി മാത്രനേരംപോലും ഈ ദുഷ്ടനെ നമ്മുടെ ദേശത്തു താമസിപ്പിക്കാൻ പാടില്ല. അതു നിശ്ചയംതന്നെ" എന്നു വിചാരിച്ചു രാജഭടന്മാരെ അയച്ചു കാളിദാസനെപ്പിടിപ്പിച്ച് അപ്പോൾത്തന്നെ നാടുകടത്തി വിട്ടു.

അനന്തരം ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം ഭോജരാജാവിന്റെ സീമന്തപുത്രൻ പരിവാരങ്ങളോടുകൂടി നായാട്ടിനു പോയി. ഓരോ മൃഗങ്ങളുടെ പിന്നാലെ പാഞ്ഞു പോയിപ്പോയി ഒടുവിൽ രാജകുമാരൻ തനിച്ച് ഒരു കൊടുങ്കാട്ടിലകപ്പെട്ടു. നേരവും സന്ധ്യയായി. ആ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പ്പോൾ ഏററവും ഭയങ്കരമൂൎത്തിയായ ഒരു വ്യാഘ്രം രാജകുമാരൻെറ നേരെ പാഞ്ഞുചെന്നു. കുമാരൻ വ്യാഘ്രത്തെക്കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു് ഒരു മരത്തിന്മേൽ കയറി. വ്യാഘ്രം മരത്തിൻെറ ചുവട്ടിലും ചെന്നിരിപ്പായി.

രാജകുമാരൻ ആ മരത്തിൻെറ മുകളിൽച്ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒരു കരടി ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കുശലപ്രശ്നാനന്തരം അവർ തമ്മിൽ കുറച്ചുനേരം സംഭാഷണം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞപ്പോഴേയ്ക്കും അവർ പരസ്പരം വിശ്വസ്തമിത്രങ്ങളായിത്തീൎന്നു. അങ്ങിനെ കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാജകുമാരൻ നിദ്രാബാധിതനായി ഉറക്കം തൂങ്ങിത്തുടങ്ങി. അതു കണ്ടു കരടി "അല്ലയോ കുമാര! ഉറക്കം വരുന്നെങ്കിൽ എൻെറ മടിയിൽ തലവെച്ചുകിടന്നു് ഉറങ്ങിക്കൊള്ളു. ഞാൻ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു രാജകുമാരൻ അങ്ങിനെ കിടന്നുറങ്ങി. കുമാരൻ നല്ല ഉറക്കമായപ്പോൾ വ്യാഘ്രം കരടിയോടു് "ആ കുമാരനെ താഴത്തേയ്ക്കു തള്ളിയിട്ടേയ്ക്കു. ഞാൻ തിന്നു് എൻെറ വിശപ്പു തീൎക്കട്ടെ. നിനക്കു് അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു് എന്തു കാൎയ്യമാണുള്ളതു്? നീ ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ എന്നെങ്കിലും നീ താഴെയിറങ്ങുമ്പോൾ നിൻെറ കഥ ഞാൻ കഴിക്കും" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു കരടി "എന്നെ കൊന്നാലും വിശ്വാസഘാതകം ഞാൻ ചെയ്യുകയില്ല" എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. കുറച്ചു നേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാജകുമാരൻ ഉറക്കം കഴിഞ്ഞുണൎന്നു. പിന്നെ അദ്ദേഹം കരടിയോടു് "അല്ലയോ സ്നേഹിത! ഇനി എൻെറ മടിയിൽത്തലവെച്ചുകിടന്നു നിനക്കു കുറച്ചുറങ്ങാം. ഞാൻ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു സമ്മതിച്ചു കരടിയും അപ്രകാരം കിടന്നു. എന്നാൽ രാജകുമാരൻ ഒരുസമയം തന്നെ ചതിച്ചേയ്ക്കുമെന്നുള്ള സംശയമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു കരടി ഉറങ്ങിയില്ല. എങ്കിലും കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കരടി ഉറങ്ങിയിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു വ്യാഘ്രം രാജകുമാരനോടു് "അല്ലയോ രാജകുമാര! അവിടേയ്ക്കു് ഈ കരടിയേക്കൊണ്ടു യാതൊരുപയോഗവുമി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ല്ലല്ലൊ. അവനെ താഴത്തേയ്ക്കു തട്ടിയിട്ടേച്ചാൽ ഞാനവനെത്തിന്നു് എന്റെ ക്ഷുത്തു ശമിപ്പിച്ചുകൊള്ളാമായിരുന്നു. പിന്നെ ഞാൻ ഭവാനെ ഉപദ്രവിക്കുകയില്ല. ഭവാനു നിൎഭയം താഴെയിറങ്ങിപ്പോകാം" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടു രാജകുമാരൻ "ഇതു കൊള്ളാം; നല്ല കൌശലമാണു്" എന്നു വിചാരിച്ചു കരടിയുടെ കഴുത്തിൽപ്പിടിച്ചു താഴത്തേയ്ക്കു് ഒരു തള്ളുകൊടുത്തു. കരടി കരുതലോടുകൂടിയായിരുന്നുവല്ലൊ കിടന്നിരുന്നതു്. അതിനാൽ താഴത്തു വീണില്ല. മരത്തിന്റെ ഒരു കൊമ്പിന്മേൽ പിടിച്ചു് എഴുന്നേററിരുന്നുകൊണ്ടു് "എടാ! മിത്രദ്രോഹി! ഞാൻ നിന്നെ സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിച്ചതിന്റെ പ്രതിഫലം ഇതാണോ? ഇതിന്റെ ഫലം നീയും അനുഭവിക്കണം" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു കരടി രാജകുമാരന്റെ നാക്കു പിടിച്ചു് അതിന്മേൽ "സ, സേ, മി, ര" എന്നു നാലക്ഷരമെഴുതി. അപ്പോഴേയ്ക്കും നേരം വെളുത്തു. ഉടനെ വ്യാഘ്രം അവിടെനിന്നു പോയി; കരടിയും താഴെച്ചാടിയിറങ്ങിപ്പോയി. അപ്പോഴേയ്ക്കും രാജകുമാരന്റെ കൂട്ടുകാർ അദ്ദേഹത്തെ അന്വേഷിച്ചു മരച്ചുവട്ടിലെത്തി. കുമാരൻ മരത്തിന്റെ മുകളിലിരിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടു് "ഇതെന്താ മരത്തിന്മേലെഴുന്നള്ളിയിരിക്കുന്നതു്?" എന്നവർ ചോദിച്ചതിനു രാജകുമാരന്റെ ഉത്തരം "സസേമിര" എന്നായിരുന്നു. പിന്നെയും അവർ ചോദിച്ചതിനെല്ലാം രാജകുമാരന്റെ ഉത്തരം ഇതുതന്നെയായി. ഇതിന്റെ കാരണവും അൎത്ഥവുമറിയാതെ അവർ വല്ലാതെ അന്ധന്മാരായിത്തീൎന്നു. അവർ പിന്നെ ഒരു വിധത്തിൽ രാജകുമാരനെ താഴെയിറക്കി രാജസന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുപോയി. രാജാവു പുത്രനെക്കണ്ടപ്പോൾ നായാട്ടിനു പോയിട്ടുണ്ടായ വൎത്തമാനങ്ങളെല്ലാം ചോദിച്ചു. എല്ലാത്തിനും കുമാരന്റെ ഉത്തരം "സസേമിര" എന്നുതന്നെയായിരുന്നു. ആരെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും ചോദിക്കുകയൊ പറയുകയൊ ചെയ്താൽ ഇങ്ങിനെ മാത്രം മറുപടി പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിപ്പായി. അതിനാൽ രാജാവിനും രാജ്ഞിക്കും അമാത്യന്മാർ മുതലായവൎക്കും മാത്രമല്ല, രാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ജ്യവാസികൾക്കു് ആകപ്പാടെ ദുസ്സഹമായ ദുഃഖം ഉണ്ടായിത്തീൎന്നു.

പിന്നെ രാജാവു് അനേകം മാന്ത്രികന്മാരെയും വൈദ്യന്മാരെയും വരുത്തി കുമാരനെ പൂൎവ്വസ്ഥിതിയിലാക്കുന്നതിനായി പലവിധത്തിലുള്ള മന്ത്രവാദങ്ങളും ചികിത്സകളും ചെയ്യിച്ചു. ഒന്നിനും ഒരു ഫലവുമുണ്ടായില്ല.

അങ്ങിനെയിരുന്നപ്പോൾ ജനങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന സകലവിധ പീഡകളും നിഷ്പ്രയാസം ക്ഷണത്തിൽ ഭേദപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു് ഒരു യോഗിനി പട്ടണത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതായി ചിലർ പറഞ്ഞുകേൾക്കുകയാൽ രാജാവു് ആളയച്ചു് ആ യോഗിനിയെ വരുത്തി കുമാരന്റെ സ്ഥിതി പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി. ഉടനെ യോഗിനി കുമാരനെ സഭയിൽക്കൊണ്ടുവന്നു. അവിടെ രാജാവും അമാത്യന്മാരും പൌരന്മാരും മറ്റും കൂടിയിരുന്നു. അവിടെവെച്ചു യോഗിനി കുമാരന്റെ മുഖത്തു നോക്കിക്കൊണ്ടു്—

"സൽഭാവപ്രതിപന്നാനാം
വഞ്ചനേകാ വിചാരണാ?
അങ്കമാരുഹ്യ സുപ്തം താ
ഹന്തും കിം നാമ പൌരുഷം?"

എന്നൊരു ശ്ലോകം ചൊല്ലി. അപ്പോൾ രാജകുമാരൻ "സേമിര" എന്നു പറഞ്ഞു തുടങ്ങി. യോഗിനി പിന്നെ—

സേതും ദൃഷ്ട്വാ സമുദ്രസ്യ
ഗംഗാസാഗരസംഗമം
ബ്രഹ്മഹത്യാദി പാപാനാം
മിത്രദ്രോഹീ ന മുച്യതേ"

എന്നു് ഒരു ശ്ലോകംകൂടിച്ചൊല്ലി. അപ്പോൾ കുമാരൻ "മര" എന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. ഉടനെ യോഗിനി—

"മിത്രദ്രോഹീ ഗുരുദ്രോഹീ യശ്ച വിശ്വാസഘാതകീ
ത്രയസ്തേ നരകം യാന്തി യാവച്ചന്ദ്രദിവാകരൌ"

എന്നു് ഒരു ശ്ലോകംകൂടിച്ചൊല്ലി. അപ്പോൾ കുമാരൻ "ര" എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. യോഗിനി പിന്നെയും—

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

"രാജംസ്തവ കുമാരസ്യ യദി കല്യാണമിച്ഛസി
ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ ധനം ദദ്യാഃ വർണ്ണാനാം ബ്രാഹ്മണോ
[ഗുരുഃ"

എന്നു് ഒരു ശ്ലോകംകൂടിച്ചൊല്ലി. രാജകുമാരൻ ഉടനെ എഴുനേററു് ആ സഭയിൽ നിന്നുകൊണ്ടു കാട്ടിൽവെച്ചുണ്ടായ സകല സംഗതികളും വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു. ഇതെല്ലാം കേട്ടു സഭാവാസികൾ ഏററവും വിസ്മയിക്കുകയും സന്തോഷിക്കുകയും യോഗിനിയെ സ്തുതിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ രാജാവു യോഗിനിയോടു് "ആ കൊടുംകാട്ടിൽവെച്ചു രാത്രിയിലുണ്ടായ ഈ സംഗതികളെല്ലാം ഭവതി എങ്ങിനെ അറിഞ്ഞു?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ടു യോഗിനി "ദിവ്യജ്ഞാനമുള്ളവൎക്കു ലോകകാൎയ്യങ്ങളെല്ലാമറിയാം. അതു കണ്ടിട്ടും കേട്ടിട്ടും വേണമെന്നില്ല. ഭോജരാജാവിൻെറ ഭാൎയ്യയുടെ തുടയിൽ ഒരു മറുകുണ്ടെന്നു കാളിദാസനറിഞ്ഞതു് അതു കണ്ടിട്ടല്ലെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണല്ലൊ. അതുപോലെ ഇതും എന്നു വിചാരിച്ചാൽ മതി" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടു രാജാവും സഭാവാസികളും വിസ്മയവിഹ്വലരും വിചാരമഗ്നരുമായി ഒന്നും മിണ്ടാതെ സ്വല്പനേരം നിന്നുപോയി.

പിന്നെ രാജാവു "കഷ്ടം! ദോഷരഹിതനും ദിവ്യജ്ഞാനിയും കവികുലശിരോമണിയും സരസ്വതീദേവിയുടെ ഒരവതാരപുരുഷനുമായ ആ കാളിദാസനെ യാതൊരു കാരണവും കൂടാതെ ഞാൻ നിഷ്കാസനം ചെയ്തുവല്ലോ. ഉടനെ അദ്ദേഹത്തെ വരുത്തി യഥാപൂൎവ്വം ഇവിടെത്താമസിപ്പിക്കണം. അദ്ദേഹമിപ്പോൾ എവിടെയുണ്ടെന്നു് ഈ യോഗിനിയോടുതന്നെ ചോദിച്ചാലറിയാമായിരിക്കാം" എന്നു വിചാരിച്ചു യോഗിനിയെ നോക്കീട്ടു് അവിടെയെങ്ങും കണ്ടില്ല. ഉടനെ ആളുകളെ അയച്ചു് അന്വേഷിപ്പിച്ചിട്ടും ആ ദിവ്യയെ ആ ദേശത്തെങ്ങും കണ്ടുകിട്ടിയില്ല.

പിന്നെ രാജാവു സ്വല്പം ആലോചിച്ചതിൻെറ ശേഷം "ഭ്രഷ്ടസ്യ കാന്യാ ഗതിഃ?" എന്നൊരു സമസ്യയുണ്ടാക്കി അതും "ഈ സമസ്യ വേണ്ടതുപോലെ പൂരിപ്പിക്കുന്ന ആൾ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്ക ഞാനെന്നും അടിമയായി ഇരുന്നുകൊള്ളാം" എന്നും എഴുതി പേരുവെച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. ഈ സമസ്യ വേണ്ടതുപോലെ പൂരിപ്പിക്കുവാൻ കാളിദാസൻ വിചാരിച്ചാലല്ലാതെ സാധിക്കയില്ലെന്നും ഇതിന്റെ പൂരണം വന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുപിടിച്ചുകൊള്ളാമെന്നും വിചാരിച്ചാണ് രാജാവ് ഇപ്രകാരം ചെയ്തതെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയണമെന്നില്ലല്ലൊ.

അനന്തരം നാലഞ്ചു ദിവസം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം ഒരു ദിവസം രാജാവ് ഒരു കുതിരവണ്ടിയിൽക്കയറി ഒരു തെരുവിൽക്കൂടി സവാരിപോയപ്പോൾ മാംസം വില്ക്കുന്ന ഒരു പീടികയുടെ വാതിൽക്കൽ ഒരു സന്ന്യാസി മാംസം വാങ്ങിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതായിക്കണ്ടു. ഉടനേ രാജാവു വണ്ടി നിൎത്തി താഴെ ഇറങ്ങി. പിന്നെ രാജാവും സന്ന്യാസിയും തമ്മിൽ താഴെ കുറിക്കുന്നപ്രകാരം ഒരു സംഭാഷണം നടന്നു.

രാജാ:—"ഭിക്ഷോ! മാംസനിഷേവണം കിമുചിതം?"
സന്ന്യാസി:—"കിം തേന മദ്യം വിനാ?"
രാജാ—"മദ്യഞ്ചാപി തവ പ്രിയം?"
സന്ന്യാസി:—"പ്രിയമഹോ! വാരാംഗനാഭിസ്സമം"
രാജാ:—"വാരസ്ത്രീരതയേ കുതസ്തവ ധനം?"
സന്ന്യാസി:—"ദ്യൂതേന ചൌൎയ്യേണ വാ"
രാജാ:—"ചൌൎയ്യദ്യൂതപരിശ്രമോസ്തി ഭവതഃ?"
സന്ന്യാസി:—"ഭ്രഷ്ടസ്യ കാന്യാ ഗതിഃ?"

ഇതു കേട്ടയുടനെ രാജാവ് ഈ സന്ന്യാസി സാക്ഷാൽ കാളിദാസൻതന്നെയാണെന്നു തീൎച്ചപ്പെടുത്തി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദത്തിങ്കൽ വീണു നമസ്കരിച്ചിട്ട് "അല്ലയോ മഹാകവേ! ഭവാന്റെ മാഹാത്മ്യമറിയാതെ ഞാൻ ചെയ്തുപോയ സമസ്താപരാധവും ഭവാൻ സദയം ക്ഷമിക്കണം. ഇതാ ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഭവാന്റെ അടിമയായിരിക്കുന്നു. ഇനി ഞാനെന്താണ് വേണ്ടതെന്ന് ആജ്ഞാപിച്ചാലും" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ കാളിദാസൻ സന്ന്യാസിവേഷത്തെ മാററി സ്വന്തവേഷം ധരിച്ചുകൊണ്ടു "അല്ലയോ മഹാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

രാജാവേ! ഇപ്പോൾ അവിടുന്ന് എന്റെ നിർദ്ദോഷതയേ കുറിച്ച് അറിഞ്ഞുവെങ്കിൽ മേലാൽ ഈ വിശ്വാസത്തോടു കൂടിയിരിക്കുക മാത്രം ചെയ്താൽ മതി. അല്ലാതെയൊന്നും വേണമെന്നില്ല. എന്റെ നിരപരാധതയെ വെളിപ്പെടുത്താനായി ഇതെല്ലാം ചെയ്തതു ഭക്തവത്സലയായ ഭദ്രകാളിയാണ്. വ്യാഘ്രവേഷം ധരിച്ച കുമാരനെ ഭയപ്പെടുത്തി മരത്തിന്മേൽ കയററിയതും കരടിയുടെ രൂപം ധരിച്ച മരത്തിന്മേൽ കയറിയിരുന്നതും ആ ഭുവനേശ്വരിയുടെ രണ്ടു ഭൃത്യങ്ങളാണ്. യോഗിനിയുടെ വേഷം ധരിച്ച വന്നിരുന്നതു് ആ ദേവിതന്നെയായിരുന്നു. ഇപ്പോളെങ്കിലും അവിടുന്ന് എന്റെ പരമാത്ഥമറിഞ്ഞുവെങ്കിൽ ഞാൻ കൃതാത്ഥനായി. അവിടുന്ന് അടിമയായിരിക്കണമെന്നില്ല. പൂവ്വസ്ഥിതിയിൽ രാജാവായിത്തന്നെ ഇരുന്നാൽ മതി'' എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ രാജാവു സബഹുമാനം കാളിദാസനേയും വണ്ടിയിൽക്കയററിക്കൊണ്ടുപോയി പൂവ്വസ്ഥിതിയിൽ താമസിപ്പിച്ചു.

കാളിദാസൻ രാജധാനിയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്തും ചിലപ്പോൾ രാത്രികാലങ്ങളിൽ വേഷം മാറി തെരുവുകളിലും മററും സഞ്ചരിച്ചു ഗൂഢവൎത്തമാനങ്ങളിഞ്ഞു രാജാവിനെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുക പതിവായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം വെളുപ്പാൻകാലത്തു രാജാവിന് എവിടെയോ പോകേണ്ടിയിരുന്നു. പല്ലക്കിലാണ് യാത്ര നിശ്ചയിച്ചതു്. അപ്പോൾ പല്ലക്കു ചുമക്കുന്നതിന് ആളുകൾ മതിയാകാത്തതിനാൽ രാജഭടന്മാർ, വേഷം മാറി വഴിയിൽക്കൂടി വന്ന കാളിദാസനേക്കൂടി ആളറിയാതെ പിടിച്ചു പല്ലക്കു ചുമപ്പിച്ചു കൊണ്ടുപോയി. കാളിദാസനു പല്ലക്കും മററും ചുമന്നു പരിചയമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ കുറച്ചു നടന്നപ്പോഴേയ്ക്കും വല്ലാതെ വിഷമിച്ചുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ ദയാലുവായ ഭോജരാജാവ് "അയമാന്ദോളികാദണ്ഡസ്തവ ബാധതിവാ?, ന വാ?" എന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ടു കാളിദാസൻ "നായമാന്ദോളികാദണ്ഡസ്തവ ബാധതി ബാധതേ" (ഈ അന്ദോളികാദ

ണ്ടം പല്ലക്കത്തന്റ്) അല്ല. ഭവാന്റെ ബാധതി (എന്നുള്ള അബദ്ധപ്രയോഗം) എന്നെ ബാധിക്കുന്നു) എന്നു പറഞ്ഞു. അതു രാജാവിന്റെ മനസ്സിൽ ഒരു ശരംപോലെ കൊള്ളുക യും ഇതു പറഞ്ഞതു കാളിദാസനാണെന്നു മനസ്സിലാവുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ രാജാവു പല്ലക്കവിടെ വയ്പിച്ചു കാളിദാസ നേയും പല്ലക്കിൽ കയററി വേറെ ആളുകളെക്കൊണ്ടു പല്ല ക്കെടുപ്പിച്ചു കൊണ്ടുപോയി.

ഇങ്ങിനെ കാളിദാസനെക്കുറിച്ച് ഇനിയും വളരെപ്പറ യാനുണ്ട്. വിസ്തരഭയത്താൽ ഇനി അധികം പറയുന്നില്ല. ഒരു സംഗതികൂടിപ്പറഞ്ഞിട്ട് ഇതു അവസാനിപ്പിച്ചേക്കാം.

ഒരിക്കൽ ഭോജരാജാവു കാളിദാസനോടു "ഹേ സുക വേ! നമ്മുടെ ചരമശ്ലോകമുണ്ടാക്കിയാലും" എന്നു പറഞ്ഞു. കാളിദാസൻ അതു കേട്ടു കോപത്തോടും താപത്തോടും കൂ ടി വിലാസവതി എന്ന വേശ്യയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ട് ആ ദേ ശം വിട്ടു ക്ഷണത്തിൽ 'ഏകശില' എന്ന നഗരത്തിലേയ്ക്കു പോയി. കാളിദാസവിയോഗത്താൽ രാജാവ് ഏററം ശോ കാകുലനായി ഒരു യോഗിയുടെ വേഷം ധരിച്ചുകൊണ്ട് അ ദ്ദേഹത്തെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെട്ടു. രാജാവു പല സ്ഥല ങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു ക്രമേണ ഏകശിലാനഗരത്തിൽ ചെന്നു ചേന്നു. കാളിദാസൻ ആ യോഗിയെക്കണ്ടിട്ടു ബഹുമാന പൂവ്വം "അല്ലയോ യോഗീശ്വര! ഭവാന്റെ വാസം എവി ടെയാണ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. ഉടനെ യോഗി "എന്റെ സ്ഥിരവാസം ധരാനഗരത്തിലാണ്" എന്നു പറഞ്ഞു. അ തു കേട്ടു കാളിദാസൻ "അവിടെ ഭോജരാജാവിനു സുഖം തന്നെയോ?" എന്നു വീണ്ടും ചോദിച്ചു. അതിനുത്തരമായിട്ടു യോഗി "എന്താ പറയേണ്ടതെന്ന് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ" എന്നു പറഞ്ഞു. അതുകേട്ട് കാളിദാസൻ "അവിടെ വി ശേഷം വല്ലതുമുണ്ടെങ്കിൽ എന്നോടു പറയണം" എന്നു പ റഞ്ഞു. അപ്പോൾ യോഗി "എന്നാൽപ്പറയാം. ഭോജരാ ജാവു സ്വർഗ്ഗാരോഹണം ചെയ്തു" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേ ട്ട ക്ഷണത്തിൽ കാളിദാസൻ നിലത്തുവീണു വിലപിച്ചുതുട

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ങ്ങി. "അല്ലയോ മഹാരാജാവേ! ഭവാൻ എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു പൊയ്ക്കളഞ്ഞുവല്ലോ. ഭവാനോടു കൂടാതെ ക്ഷണനേരം പോലും ഭൂമിയിലിരിക്കുവാൻ ഞാൻ ശക്തനല്ല. ഞാനുമിപ്പോൾ ഭവാനെ അനുഗമിക്കും." ഇങ്ങിനെ വളരെ നേരം പ്രലപിച്ചതിന്റെ ശേഷം—

"അദ്യ ധാരാ നിരാധാര നിരാലംബാം സരസ്വതീ
പണ്ഡിതാഃ ഖണ്ഡിതാസ്സർവ്വേ ഭോജരാജേ ദിവംഗതേ"

എന്നു ചരമശ്ലോകം ചൊല്ലി. ആ ക്ഷണത്തിൽ യോഗി മൂർഛിച്ചു നിലത്തു വീണു. അപ്രകാരം വീണുകിടക്കുന്ന യോഗിയെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി കാളിദാസൻ അതൊരു യോഗിയല്ലെന്നും ഭോജരാജാവാണെന്നും തീർച്ചപ്പെടുത്തിയതിന്റെ ശേഷം "ഹാ ഹാ! മഹാരാജാവേ! ഭവാൻ എന്നെ വഞ്ചിച്ചുവല്ലൊ" എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു ആ ചരമശ്ലോകം—

"അദ്യ ധാരാ സദാധാര സദാലംബാ സരസ്വതീ
പണ്ഡിതാ മണ്ഡിതാസ്സർവ്വേ ഭോജരാജേ ഭുവംഗതേ"

എന്നു ഭേദപ്പെടുത്തിച്ചൊല്ലി. ഉടനെ ഭോജരാജാവെഴുന്നേററു കാളിദാസനെ ആലിംഗനം ചെയ്തു. പിന്നെ അവർ രണ്ടുപേരും സസന്തോഷം ധാരാനഗരത്തെ പ്രാപിച്ചു യഥാപൂർവ്വം സുഖമാകുംവണ്ണം വസിച്ചു.

൧൨. പന്തളം നീലകണ്ഠൻ

കൊല്ലവർഷം ആയിരത്തിനാല്പതാമാണ്ടിടയ്ക്കു ഒരുകൂട്ടം അറബിക്കച്ചവടക്കാർ നാലാനകളേയുംകൊണ്ടു മദ്ധ്യതിരുവിതാംകൂറിൽ പന്തളം എന്നു പ്രസിദ്ധമായ ദേശത്തുള്ള മഹാദേവക്ഷേത്രസന്നിധിയിൽ വന്നുചേൎന്നു. അപ്പോൾ നേരം സായാഹ്നമായിരുന്നതിനാൽ അന്നത്തെ ദിവസം അവിടെത്തന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു അവർ അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ചില ക്ഷേത്രാധികാരികളുടെ അനുവാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മരത്തോട്ടുകൂടി ആനകളെ കിഴക്കേ നടയിൽത്തന്നെ ഓരോ മരത്തിന്മേൽ കെട്ടിനിർത്തീട്ടു സ്വയംപാകംചെയ്തു ഭക്ഷണം കഴിച്ച് അവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചു.

ഇവർ കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന ആനകളിൽ രണ്ടെണ്ണം ഒരുവിധം മുതിർന്നവയും ശേഷം രണ്ടെണ്ണം കേവലം കുട്ടികളുമായിരുന്നു. അവർ വഴിക്കു യാത്രചെയ്തിരുന്നതു് ഓരോരുത്തർ ആ മുതിർന്ന ആനകളുടെ പുറത്തു കയറിയിരുന്നാണ്. അവർ ആനപ്പുറത്ത് ഇരിക്കുന്നതുതന്നെ സാധാരണവിധത്തിലല്ല. ആനയുടെ പിൻഭാഗത്തേയ്ക്കു തിരിഞ്ഞാണ്. ആനകളെ കാൽകാണിച്ചു കൊണ്ടുനടക്കാൻ അറബികൾക്കും, കാൽ കാണിച്ചാൽ ആനകൾക്കും അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. ആ ആനകൾ ഇടവും വലവുംതന്നെ തിരിഞ്ഞവയല്ലായിരുന്നു. ആ അറബികൾ ആനകളെക്കൊണ്ടുനടക്കുന്നതു നമ്മുടെ ഈ ദിക്കിൽ കന്നുകാലികളെ മേയ്ക്കുന്നവർ കാളകളെയും മററും കൊണ്ടുനടക്കുന്നതുപോലെ കഴുത്തിൽക്കയറിട്ടു കെട്ടി ആ കയറിന്റെ അററത്തു പിടിച്ചുകൊണ്ടാണ്. കയറിന്റെ അററത്തു പിടിച്ചുകൊണ്ട് ഒരാൾ മുമ്പേ നടന്നാൽ ആ ആനകൾ പിന്നാലെ ചെല്ലും. കറുത്തു തടിച്ച ദീർഘകായന്മാരും സിൽക്കുകുപ്പായവും ടക്കിത്തൊപ്പിയും ധരിച്ചിരുന്നവരുമായ ആ ക്രൂരന്മാരുടെ ആജ്ഞയെ ആ ആനകൾ ഒരിക്കലും ലംഘിച്ചിരുന്നില്ല.

ഈ അറബികൾ പന്തളത്തു വന്നുചേർന്നതു് ഒരു ധനുമാസത്തിലായിരുന്നു. അന്നവിടെ മഹാദേവക്ഷേത്രത്തിൽ ഉത്സവമായിരുന്നതിനാൽ പന്ത്രണ്ടു കരകളിലുമുള്ള പ്രധാനന്മാരും അവിടെ കൂടിയിരുന്നു. അക്കാലം ഉത്സവത്തിനെഴുന്നള്ളിക്കുവാൻ ആനയെ കൂലിക്കു കിട്ടുവാൻ വളരെ പ്രയാസം നേരിട്ടതിനാൽ മേലാൽ അങ്ങിനെ വരാതെയിരിക്കുവാൻ ഒരാനയെ വിലയ്ക്കു വാങ്ങണമെന്നു കരക്കാരെല്ലാവരുംകൂടി ആലോചിച്ചു നിശ്ചയിച്ച ദിവസമാണ് ഈ അറബികൾ ആനകളേയുംകൊണ്ട് അവിടെ ചെന്നുചേർന്നതു്. പണത്തിന്റെ ചുരുക്കംകൊണ്ടു തല്ക്കാലം വലിയ ആനയെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

വാങ്ങാൻ ആ കരക്കാക്കു നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ ആ കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്നതിൽ ചെറിയതും ഏററവും മെലിഞ്ഞതും പാദരോഗം ബാധിച്ചിരുന്നതും എന്നാൽ ചില ശുഭലക്ഷണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നതുമായ കുട്ടിയാനയെയാണ് കരക്കാർ അറബികളോടാവശ്യപ്പെട്ടത്. എങ്കിലും വില ചേരായ്കയാൽ അവർ അതിനെക്കൊടുത്തില്ല.

പിറേറദ്ദിവസം രാവിലെ അറബികൾ ആനകളേയും കൊണ്ടു തെക്കോട്ടു യാത്രയായി. കരക്കാർ ആവശ്യപ്പെട്ട കുട്ടിയാന അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടപ്പോൾതന്നെ ഏററവും ക്ഷീണഭാവത്തോടുകൂടി വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടാണ് നടന്നു പോയത്. ഏകദേശം ഒരു നാഴിക ദൂരം പോയപ്പോൾ ആ ആനക്കുട്ടി ഒട്ടും നടക്കാതെ വഴിയിൽതന്നെ നില്പായി. ഗജനിയമനപടുമതികളായ ആ അറബിവീരന്മാർ പഠിച്ച വിദ്യകൾ പതിനെട്ടും പ്രയോഗിച്ചിട്ടും ആ ആനക്കുട്ടിയെ അവിടെനിന്ന് ഒരടിപോലും മുമ്പോട്ടു നടത്താൻ സാധിച്ചില്ല. ഒടുക്കമവർ കിട്ടുന്ന വില വാങ്ങിക്കൊണ്ടു് ആനയെ കരക്കാക്കുതന്നെ കൊടുക്കാമെന്നു തീച്ചപ്പെടുത്തി അവിടെനിന്നു പൂർവസ്ഥലത്തേയ്ക്കുതന്നെ മടങ്ങി. അപ്പോൾ ആ ആനക്കുട്ടി നിഷ്പ്രയാസം നടന്നു ക്ഷേത്രസന്നിധിയിൽ ചെന്നുനിന്നു. ഈ വിവരമറിഞ്ഞപ്പോൾ കരക്കാർ ആദ്യം പറഞ്ഞ വിലയിൽ സ്വല്പംകൂടി കുറച്ചാണ് പിന്നെപ്പറഞ്ഞതു്. അറബികൾ അതും സമ്മതിച്ചു കുട്ടിയാനയെക്കൊടുത്തു, കിട്ടിയതു വാങ്ങിക്കൊണ്ടു ശേഷമുണ്ടായിരുന്ന ആനകളേയുംകൊണ്ടു് അവിടെനിന്നു പോയി.

ഇടവും വലവുംപോലും തിരിയാത്ത ആ കുട്ടിയാനയുടെ നേതൃത്വം വഹിക്കുവാൻ ഉടനെ ആരുമുണ്ടാകായ്കയാൽ സ്ഥാനമാനങ്ങൾകൊണ്ടും കുടുംബമാഹാത്മ്യത്താലും മററും സർവ്വമാന്യനായിരുന്ന തോട്ടത്തിൽ ഉണ്ണിത്താൻതന്നെ തൽക്കാലം ആ സ്ഥാനം കൈയേററു. ഗജശിക്ഷാനിപുണനായിരുന്ന അദ്ദേഹം ഉടനെ ആ ആനക്കുട്ടിയെ കൊണ്ടുപോ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

യി കോരിത്തരിപ്പിച്ചു നടയിൽ കൊണ്ടുവന്നു തൊഴിയിച്ചു ക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നു തീൎത്ഥവും പ്രസാദവും വാങ്ങി ധരിപ്പിച്ചു കരക്കാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തോടും സമ്മതത്തോടുംകൂടി നടയ്ക്കിരുത്തുകയും ആ മഹാദേവന്റെ തിരുനാമധേയമായ 'നീലകണ്ഠൻ' എന്ന പേരുതന്നെ ആ ആനക്കുട്ടിക്കു വിളിക്കുകയും ചെയ്തു. ഭംഗിയുള്ളതും ചെറിയതുമായ ഒരു ചങ്ങലയും വാങ്ങി അവനെ അണിയിച്ചു. ഈ കുട്ടിയാനയാണ് പിന്നീട് പന്തളം നീലകണ്ഠൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനായിത്തീൎന്നതു്. ആ മഹാദേവന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നുചേൎന്നപ്പോൾത്തന്നെ നീലകണ്ഠനു ശുക്രദശ ആരംഭിച്ചു. നടയ്ക്കിരുത്തുക കഴിഞ്ഞിട്ട് ഉടനേതന്നെ ഉണ്ണിത്താൻ ക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നു ദേവനു നിവേദിച്ച ത്രിമധുരവും പായസവും മേടിച്ചു നീലകണ്ഠനു കൊടുത്തു. അന്നു മുതൽ നീലകണ്ഠന്റെ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ ക്ഷേത്രത്തിലെ ഉണക്കലരിച്ചോറും പായസവും പഴക്കുലകളും തന്നെയായിരുന്നു. കരക്കാർ ഓരോരുത്തരും നീലകണ്ഠനെ സ്വന്തമെന്നുതന്നെ വിചാരിച്ച് അവനു പഴവും ശൎക്കരയും നാളികേരവും മററും യഥാശക്തി കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുത്തിരുന്നു. ഈവക സാധനങ്ങളും അമ്പലത്തിലെ ചോറും പായസവും അക്കാലങ്ങളിൽ നീലകണ്ഠൻ തിന്നു ശേഷിക്കുകയല്ലാതെ ഒരു ദിവസവും അവനു മതിയാകാതെ വന്നിരുന്നില്ല. നീലകണ്ഠനു വെയിലും മഴയും ഏൽക്കാതെയിരിക്കുന്നതിനായിട്ട് ക്ഷേത്രസമീപത്തുതന്നെ നെല്പുരയോടു ചേൎത്ത് ഒരു കൂടു പണിയിച്ച് അവന്റെ വാസം അതിലാക്കി. നീലകണ്ഠനെ അതിൽ നിൎത്തി ഉണ്ണിത്താൻ ചുവടും വലവും മററും പഠിപ്പിച്ചു മെരുക്കവും പരിചയവും വരുത്തി കാലും ഭാഷയും ശീലിപ്പിച്ചു നല്ല നാട്ടാനയാക്കിത്തീൎത്തു. അങ്ങിനെ ആറേഴു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോഴേയ്ക്കും നീലകണ്ഠൻ വളൎന്ന് ഒരൊത്തയാനയായിത്തീൎന്നു. അതിനിടയ്ക്കു തോന്നല്ലൂർ കിളന്നൂർമഠത്തു മാധവപ്പിള്ളയും അയാളുടെ അനുജൻ ഗോവിന്ദപ്പിള്ളയും നീലകണ്ഠന്റെ പാപ്പാന്മാർ (ആനക്കാരന്മാർ) ആയി വന്നുചേൎന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

മാധവശ്ശാർ വന്നുചേൎന്നപ്പോൾ മുതൽ നീലകണ്ഠസ്വാമിയുടെ എഴുന്നള്ളത്തും ദേവസ്വംവക പണികളുമെല്ലാം നീലകണ്ഠൻതന്നെ നിൎവ്വഹിച്ചുതുടങ്ങി. ആ ആനയുടെ ദേഹപുഷ്ടിയും തലക്കട്ടിയും ഉടൽനിളവും ബലവും കണ്ടാലുള്ള ഭംഗിയും യോഗ്യതയും പ്രായത്തിനൊത്തതല്ലായിരുന്നു. അവന് ഏകദേശം പന്ത്രണ്ടു വയസ്സായപ്പോൾതന്നെ അവനെക്കണ്ടാൽ ഒരിരുപതു വയസ്സായിരിക്കുമെന്ന് ആൎക്കും തോന്നുമായിരുന്നു. അവന്റെ യോഗ്യത കണ്ടിട്ടു ജനങ്ങൾ പറയും "കഷ്ടം! ഇവനൊരു മോഴയായിപ്പോയല്ലോ. ഇവനു രണ്ടു കൊമ്പുകൾകൂടിയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇവനേക്കണ്ടാൽ ഭംഗിയും യോഗ്യതയും ഇതിലധികം തോന്നുമായിരുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതിനാൽ കരക്കാർ വെള്ളികൊണ്ടു രണ്ടു കൊമ്പുകളുണ്ടാക്കിച്ചു നീലകണ്ഠനു വെച്ചിണക്കി. അവയുടെ നിറം മററുള്ള ആനകളുടെ കൊമ്പുകളുടേതുപോലെ അല്ലാതെയിരുന്നതിനാൽ അതു നീലകണ്ഠന് ഒട്ടും ബോധിച്ചില്ല. അതിനാലവൻ അവ കുത്തിയൊടിച്ചുകളഞ്ഞു. പിന്നെ കരക്കാർ പാലമരംകൊണ്ടു രണ്ടു കൊമ്പുകളുണ്ടാക്കിച്ച് ഒരുവക ചായം തേച്ച് ആനക്കൊമ്പിന്റെ തുല്യനിറമാക്കി നീലകണ്ഠന്റെ തേററയോടു ചേൎത്തിണക്കിവെച്ചു. അതു നീലകണ്ഠനു വളരെ ബോധിച്ചു. ആ കൊമ്പുകൾ അവൻ വളരെ സൂക്ഷിച്ച് ആജീവനാന്തം കൊണ്ടുനടക്കുകയും ചെയ്തു. ആ കൊമ്പുകൾ കണ്ടാൽ അവ സാക്ഷാൽ കൊമ്പുകളെന്നല്ലാതെ ഉണ്ടാക്കിവെച്ചവയാണെന്ന് ആൎക്കും തോന്നുമായിരുന്നില്ല. നീലകണ്ഠനേക്കണ്ടു നല്ല പരിചയമുണ്ടായിരുന്നവർതന്നെയും അവനു കൊമ്പുവെച്ചതിന്റെ ശേഷം അവനെക്കണ്ടിട്ട് അറിയാതെ "ഈ കൊമ്പനാന ഏതാണ്?" എന്നു ചോദിക്കുക ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

മാധവശ്ശാർ നീലകണ്ഠനെ സ്വന്തം പുത്രനെപ്പോലെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. അവനെ അയാൾ വിളിച്ചിരുന്നതുതന്നെ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

'മകനേ!' എന്നായിരുന്നു. മാധവപ്പിള്ളാർ എന്തെങ്കിലും ഭക്ഷിക്കുന്നെങ്കിൽ അതിലൊരുഭാഗം നീലകണ്ഠനും കൊടുക്കുക പതിവായിരുന്നു. മദ്യമായാലും അങ്ങിനെതന്നെ. ഒരു കോപ്പ കള്ളോ ചാരായമോ മാധവപ്പിള്ളാർ കുടിച്ചാൽ അത്രയും നീലകണ്ഠനും കൊടുക്കുമായിരുന്നു. മാധവപ്പിള്ളാർ കുടിക്കുന്നിടത്തോളം കുടിച്ചാൽ അതുകൊണ്ടു നീലകണ്ഠന് ഉന്മേഷവും ഉത്സാഹവും സ്വല്പം വൎദ്ധിക്കുമെന്നല്ലാതെ ലേശവും തന്റേടക്കുറവു വരാറില്ല. മാധവപ്പിള്ളാർ അധികം കുടിച്ചാൽ ചിലപ്പോൾ തല പൊക്കാൻ വയ്യാതെ കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തുതന്നെ കിടന്നുപോകുമായിരുന്നു. അങ്ങിനെ വന്നാൽ അയാൾക്കു ബോധം വീഴുന്നതുവരെ നീലകണ്ഠൻ അയാളുടെ അടുക്കൽ കാത്തുനിൽക്കുകയോ അയാളെ തുമ്പിക്കൈകൊണ്ടു പതുക്കെ താങ്ങിയെടുത്ത് അയാളുടെ വാസസ്ഥലത്തു കൊണ്ടുചെന്നു കിടത്തുകയോ ചെയ്യുക പതിവായിരുന്നു. നീലകണ്ഠൻ, മാധവപ്പിള്ളാരെ തന്റെ പിതാവിനെപ്പോലെ വിചാരിക്കുകയും സ്നേഹിക്കുകയും ബഹുമാനിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അവനു മനുഷ്യരെ അതിശയിക്കുന്ന വിശേഷബുദ്ധിയും സ്വഭാവഗുണവുമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ പരമാൎത്ഥമെല്ലാം മാധവപ്പിള്ളാർ കുറച്ചുദിവസത്തെപ്പരിചയംകൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കിയതിനാൽ അയാളവനെ അടിക്കുകയോ ശകാരിക്കുകയോ അവനു മനസ്സില്ലാത്തതും പ്രയാസവുമായ പണി ചെയ്യിക്കുകയോ പതിവില്ല. നല്ല ആദായമുണ്ടാകുന്നതും അത്യാവശ്യവുമായ പണി വല്ലതും ചെയ്യിക്കേണ്ടതായി വന്നാൽ, കള്ളും ചാരായവും പഴക്കുലയും മറ്റും മേടിച്ചു കൊടുത്തും നല്ല വാക്കുകൾ പറഞ്ഞും സന്തോഷിപ്പിച്ചാണ് മാധവപ്പിള്ളാർ നീലകണ്ഠനെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിക്കുക പതിവ്. അങ്ങിനെയല്ലാതെ അടിച്ചും ഇടിച്ചും അയാൾ അവനെക്കൊണ്ട് ഒന്നും ചെയ്യിക്കാറില്ല. "എന്റെ മകനേ! നീയതു ചെയ്യണം" എന്നു മാധവപ്പിള്ളാർ പറഞ്ഞാൽ സ്വല്പം പ്രയാസമായിട്ടുള്ളതായാലും നീലകണ്ഠൻ ചെയ്യാതെയിരിക്കാറുമില്ല. എന്നാൽ ഗോവിന്ദപ്പിള്ളാരും നീലകണ്ഠനും തമ്മിലുള്ള സ്ഥിതി ഇങ്ങിനെയൊന്നുമല്ലായിരുന്നു.. ഗോവിന്ദപ്പിള്ളാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്കു് നീലകണ്ഠനെക്കുറിച്ചു ലേശംപോലും സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അവന് അയാളെക്കുറിച്ചും അങ്ങിനെതന്നെ. നീലകണ്ഠനെ അടിച്ചും ഇടിച്ചും ദേഹോപദ്രവമേല്പിച്ചു കഠിനങ്ങളായ കള്ളപ്പണികൾ ചെയ്യിച്ചു ഗോവിന്ദശ്ശാർ മാധവശ്ശാരറിയാതെ ധാരാളം പണം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. തരം വരുമ്പോൾ ഇതിന്റെയൊക്കെ പകരം തീൎക്കണമെന്നു നീലകണ്ഠനും മനസ്സിൽ കരുതിയിരുന്നു.

മാധവശ്ശാരും ഗോവിന്ദശ്ശാരും വന്നുചേൎന്നിട്ടും ഉണ്ണിത്താൻ നീലകണ്ഠന്റെ അടുക്കൽനിന്നു നിശ്ശേഷം വിട്ടുമാറിയില്ല. അതു് അദ്ദേഹം ആദായമോത്ത ആഗ്രഹിച്ചും മററുമല്ലായിരുന്നു. ആനക്കാർ നീലകണ്ഠനെ ഉപദ്രവിക്കാതെയിരിക്കുന്നതിനും അവർ അവനെ വേണ്ടതുപോലെ രക്ഷിക്കുന്നതിനുമായിട്ടായിരുന്നു. ഉണ്ണിത്താന്റെ സാന്നിദ്ധ്യമില്ലാതെയിരുന്നെങ്കിൽ നീലകണ്ഠനെക്കൊണ്ടു കുറച്ചുകൂടി കള്ളപ്പണികൾ ചെയ്യിച്ചു തന്റെ ആദായം വൎദ്ധിപ്പിക്കാമായിരുന്നുവെന്നും അതിനാൽ വല്ലവിധവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഥ കഴിക്കണമെന്നുമുള്ള വിചാരം ഗോവിന്ദശ്ശാൎക്കു് ഇല്ലാതെയിരുന്നുമില്ല.

ഇങ്ങിനെയിരിക്കെ ഒരു ദിവസം ഗോവിന്ദശ്ശാർ നീലകണ്ഠനെ ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപം വടക്കുവശത്തുള്ള ആററിൽ കൊണ്ടുപോയി തേച്ചുരച്ചു കുളിപ്പിച്ചു പ്രസിദ്ധമായിട്ടുള്ള വയറപ്പുഴക്കയത്തിനടുത്തുള്ള മണൽത്തിട്ടയിലേക്കു കയററി. അപ്പോൾ ഉണ്ണിത്താനും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഉണ്ണിത്താനടുക്കലുള്ളപ്പോൾ ഗോവിന്ദശ്ശാർ തന്നെ ഉപദ്രവിക്കയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസംകൊണ്ടോ എന്തോ അപ്പോൾ ഗോവിന്ദശ്ശാർ എന്തോ പറഞ്ഞിട്ടു നീലകണ്ഠൻ അതനുസരിച്ചു പ്രവൎത്തിച്ചില്ല: അതിനാൽ ഗോവിന്ദശ്ശാർ ദേഷ്യപ്പെട്ടു കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന വടികൊണ്ടു നീലകണ്ഠനെ ഒന്നടിച്ചു. അതു കൊണ്ടപ്പോൾ നീലകണ്ഠനും സാമാന്യത്തിലധികം വേദനയും ദേഷ്യവുമുണ്ടായി. അവൻ തുമ്പിക്കൈ നിവിൎത്തു് ഊക്കോടുകൂടി ഗോവിന്ദശ്ശാൎക്കിട്ടു് ഒരു തട്ടുകൊ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ട്ടത്തു. ഗോവിന്ദസ്വാർ പെട്ടെന്നു മാറിക്കളഞ്ഞതിനാൽ തട്ടുകൊണ്ടതു് ഉണ്ണിത്താനാണു്. അതുകൊണ്ടു് ഉണ്ണിത്താനു നല്ലപോലെ ഉൾക്കേടു പററുകയും അദ്ദേഹം നിലത്തു വീഴുകയും അവിടെനിന്നെഴുന്നേററു മരണവേദനയോടുകൂടി കയത്തിൽ ചാടി നീന്തി തെക്കേക്കരയിൽ കേറി ഓടി ഒരുവിധം വീട്ടിൽ ചെന്നു കട്ടിലിൽ കയറി കിടക്കുകയും ചെയ്തു. ഉണ്ണിത്താൻ വീണതു കണ്ടു പേടിച്ചു ഗോവിന്ദസ്വാരും മറുവഴിയേ ഓടി അയാളുടെ വാസസ്ഥലത്തെത്തി. നീലകണ്ഠനു, താൻ മനഃപൂർവമായിട്ടല്ലെങ്കിലും, ഉണ്ണിത്താനെ ദ്രോഹിച്ചുപോയല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു വളരെ പശ്ചാത്താപമുണ്ടായി. അതു ഗോവിന്ദസ്വാർ നിമിത്തമാണല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു് അയാളെക്കുറിച്ചു മുമ്പേ തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്ന വൈരം ശതഗുണീഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാലവൻ ഭ്രാന്തുപിടിച്ചതുപോലെ അങ്ങുമിങ്ങും ഓടിനടന്നു. പിന്നെ ഈ വിവരമറിഞ്ഞു മാധവസ്വാർ ചെന്നു ചില സാന്ത്വനവാക്കുകൾ പറഞ്ഞു നീലകണ്ഠനെ ഒരുവിധം സമാധാനപ്പെടുത്തി പിടിച്ചു കൊണ്ടുവന്നു ബന്ധിച്ചു. അക്കാലം മുതൽ നീലകണ്ഠനെ തളച്ചിരുന്നതു നല്ല ഉറപ്പുള്ള വലിയ ചങ്ങലയിട്ടായിരുന്നു. ഉണ്ണിത്താൻെറ അസ്വാസ്ഥ്യത്തിനു പല ചികിത്സകളും മററും ചെയ്കയുണ്ടായി. ഒന്നും ഫലിച്ചില്ല. തട്ടേററതിൻെറ ഏഴാം ദിവസം അദ്ദേഹം പരലോകത്തെ പ്രാപിച്ചു. "ജീവനാശമടുത്തൊരു രോഗിക്കു ദിവ്യമെന്നാലുമൌഷധം പററുമോ?"

ഉണ്ണിത്താൻ മരിച്ചതു ഗോവിന്ദസ്വാരുടെ ചില ആഭിചാരപ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടാണെന്നും ഉണ്ണിത്താൻ മരിക്കുന്നതിനായിട്ടു് അയാൾ കുരുതി പുഴുങ്ങുകയും മററുമുണ്ടായിയെന്നും ഗോവിന്ദസ്വാർ ആഭിചാരം ചെയ്തു ഭ്രാന്തു പിടിപ്പിച്ചാണു് നീലകണ്ഠനെക്കൊണ്ടു് ഉണ്ണിത്താനെ തട്ടി വീഴിച്ചതെന്നും ഇതിനായിട്ടു ഗോവിന്ദസ്വാർ നീലകണ്ഠൻെറ തലയിൽ വെച്ചു് ഒരു കുരുതി കഴിക്കുകയും കോഴിയെ അറുക്കുകയും മററുമുണ്ടായിയെന്നും മററും അക്കാലത്തു പലരും പറയുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ മററു ചിലർ ഉണ്ണിത്താൻ നീലകണ്ഠ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ന്റെ തട്ട് അബദ്ധത്തിൽ പററാനിടയായതാണെന്നും അദ്ദേഹം മരിച്ചത് ആയുസ്സവസാനിച്ചുപോയതുകൊണ്ടാണെന്നും പറയാതിരുന്നില്ല. ഏതെങ്കിലും ഉണ്ണിത്താൻ മരിച്ചുവെന്നു കേട്ടപ്പോൾ നീലകണ്ഠന്നു ദുസ്സഹമായ ദുഃഖമുണ്ടായിയെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ആ ദുഃഖവൎത്തമാനം കേട്ടിട്ടു നീലകണ്ഠൻ വെള്ളം കുടിക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ മൂന്നു ദിവസം കരഞ്ഞുകൊണ്ടു തന്നെ നിന്നു. താൻ പന്തളത്തു വന്നതിന്റെ ശേഷം തന്നെ ഇടവും വലവും മററും പഠിപ്പിക്കുകയും ശരിയായി ഭക്ഷണം കൊടുത്തും കുളിപ്പിച്ചും രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തതു് ആ ഉണ്ണിത്താനാണെന്നുള്ള വിചാരവും നന്ദിയും ക്രൂരം അവന്റെ മനസ്സിൽ നല്ലപോലെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവന്റെ സങ്കടത്തോടുകൂടെയുള്ള ആ നില കണ്ടപ്പോൾ അവൻ ഉണ്ണിത്താനെ തട്ടിയിട്ടതു മനഃപൂൎവ്വമായിട്ടല്ലെന്നു് എല്ലാവൎക്കും സമ്മതമായി. മാധവശ്ശാരുടെ സാന്ത്വനങ്ങൾകൊണ്ടും മററും ക്രമേണ നീലകണ്ഠൻ പൂൎവ്വസ്ഥിതിയെ പ്രാപിച്ചു. "വല്ല ദുഃഖവും കാലം ചെല്ലുമ്പോൾ കുറഞ്ഞുപോം" എന്നുണ്ടല്ലൊ.

ഉണ്ണിത്താൻ കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം മാധവശ്ശാർ നീലകണ്ഠന്റെ പ്രധാന പാപ്പാനും ഗോവിന്ദശ്ശാർ അയാളുടെ സഹായിയുമായിത്തീൎന്നു. അപ്പോൾ ഗോവിന്ദശ്ശാൎക്കു സന്തോഷം വൎദ്ധിച്ചു. ഉണ്ണിത്താന്റെ സാന്നിദ്ധ്യമില്ലാതായതുകൊണ്ടു് ഇനി തനിക്കു് ഇഷ്ടംപോലെ നീലകണ്ഠനേക്കൊണ്ടു് എന്തു പണിയും ചെയ്യിച്ചു സമ്പാദ്യം ധാരാളമുണ്ടാക്കാമെന്നായിരുന്നു അയാളുടെ വിചാരം. ഇപ്രകാരം തന്നെ ഉണ്ണിത്താന്റെ സാന്നിദ്ധ്യമില്ലാതെയായതുകൊണ്ടു് ഈ ദ്രോഹി തന്നെ പൂൎവ്വാധികം ഉപദ്രവിക്കുമെന്നും അതിനാൽ കഴിയുന്ന വേഗത്തിൽ ഇവന്റെ കഥ കഴിക്കണമെന്നും നീലകണ്ഠനും മനസ്സിൽ ഉറച്ചു.

അക്കാലത്തു് ഒരാൾ ചെന്നു ഗോവിന്ദശ്ശാരോടു് ആററിൽ കിടക്കുന്ന ഒരു പൂവത്തടി നീലകണ്ഠനേക്കൊണ്ടു പിടിപ്പിച്ചു തന്റെ വാസസ്ഥലത്തു് ആക്കിക്കൊടുത്താൽ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ശരിയായ പ്രതിഫലം കൊടുക്കാമെന്നു പറയുകയും ഗോവിന്ദശ്ശാർ അതു സമ്മതിച്ച് അച്ചാരം വാങ്ങുകയും ചെയ്തു. വിവരം മാധവശ്ശാരെ അറിയിക്കാതെ ഗോവിന്ദശ്ശാർ തടിപിടിപ്പിക്കുന്നതിനു നീലകണ്ഠനേയും കൊണ്ടു തടി കിടന്നിരുന്ന സ്ഥലത്തെത്തി. തടി സാമാന്യത്തിലധികം വലിയതായിരുന്നു. അതു കണ്ടപ്പോൾതന്നെ നീലകണ്ഠനു ദേഷ്യം വന്നുതുടങ്ങി. എങ്കിലും തല്ലു പേടിച്ച് അവനതു പിടിച്ചു വെള്ളത്തിൽനിന്നു മണൽപ്പുറത്തു കയററി വലിച്ചുകൊണ്ടു പോയി. കുറച്ചു ദൂരം പോയപ്പോൾ തടി മണലിൽ പുതഞ്ഞുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ വലിച്ചുകൊണ്ടു പോകുവാൻ പ്രയാസമായിത്തീരുകയാൽ നീലകണ്ഠൻ വടം വിട്ടു മാറിനിന്നു. ഉടനെ ഗോവിന്ദശ്ശാർ കഴുത്തിലിരുന്നുകൊണ്ടു മർമ്മം നോക്കി ഒരടി കൊടുത്തു. തൽക്ഷണം നീലകണ്ഠൻ തല ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് ഒന്നു കുടഞ്ഞു. പെട്ടെന്നു ഗോവിന്ദശ്ശാർ നിലത്തു മലന്നുവീണു. ഇതുതന്നെ തരമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു നീലകണ്ഠൻ കാൽ പൊക്കി ഗോവിന്ദശ്ശാരുടെ മാറത്ത് ഒരു ചവിട്ടുകൊടുത്തു. അതുകൊണ്ടു ഗോവിന്ദശ്ശാരുടെ മാറത്തെ അസ്ഥികൾ മുഴുവനും തകരുകയും അതോടുകൂടി അയാൾ പരലോകത്തെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. നീലകണ്ഠൻ ഉടനെ കൊലവിളിയും വിളിച്ചു ഭ്രാന്തുപിടിച്ചതുപോലെ പടിഞ്ഞാട്ടു പാഞ്ഞോടിത്തുടങ്ങി. നീലകണ്ഠന്റെ കൊലവിളി കേട്ടും വരവു കണ്ടും ആ ദിഗ്ഭാസികളെല്ലാം ഭയവിഹ്വലരായി കഥയറിയാതെ ഓരോ അഭയസ്ഥാനങ്ങളിലേയ്ക്ക് ഓടിത്തുടങ്ങി. അപ്പോഴേയ്ക്കും നീലകണ്ഠൻ ഗോവിന്ദശ്ശാരെ കൊന്നു എന്നുള്ള വർത്തമാനം ആ ദിക്കിലെല്ലാം പരന്നു. അപ്പോൾ മാധവശ്ശാരും വിവരമറിഞ്ഞു ദുഃഖാക്രാന്തനായി ആ സ്ഥലത്ത് ഓടിയെത്തി. അയാൾക്ക് അനുജൻ മരിച്ചതുകൊണ്ടുള്ള വ്യസനത്തെക്കാൾ അധികം നീലകണ്ഠൻ പിന്നെയും വല്ലവരേയും ഉപദ്രവിച്ചേക്കുമോ എന്നുള്ള വിചാരമാണുണ്ടായത്. അതിനാൽ അയാൾ ഉടനെ നീലകണ്ഠന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു യാത്രയായി. അതു കണ്ട്

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അയാളുടെ അമ്മയും ഭാൎയ്യയും ദേശക്കാരുമെല്ലാം "അ യ്യോ! ഇപ്പോൾ അവൻെറ അടുക്കലേയ്ക്കു പോകരുതെ; അ വൻെറ കോപം ശമിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ അടുത്തുചെന്നാൽ ആപത്തുണ്ടാകും" എന്നും മററും പറഞ്ഞു് അയാളെ നിൎബ്ബ ന്ധപൂൎവ്വം വിലക്കി. മാധവപ്പൂർ അതൊന്നും ലേശവും വകവെക്കാതെ നീലകണ്ഠൻെറ അടുക്കൽ ചെന്നു ചെവി യ്ക്കു പിടിച്ചു. നീലകണ്ഠൻ ഏററവും വണക്കഭാവത്തോ ടുകൂടി അവിടെ നിന്നു. മാധവപ്പൂർ അവൻെറ മസ്തക ത്തിൽ തലോടിക്കൊണ്ടു് "എൻെറ മകനേ! നീ ഇങ്ങിനെ ചെയ്തല്ലൊ. അവൻ നിന്നെ ഉപദ്രവിച്ചിട്ടായിരിക്കാം. എ ങ്കിലും ഇതു വലിയ സാഹസമായിപ്പോയി. ഇത്രയും വേ ണ്ടായിരുന്നു; ആട്ടെ, കാൎയ്യം കഴിഞ്ഞല്ലൊ. ഇനി ഇതിനേ ക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടും വ്യസനിച്ചതുകൊണ്ടും പ്രയോ ജനമൊന്നുമില്ല. ഇനിയെങ്കിലും നീ ഇങ്ങിനെയുള്ള കടും കൈ പ്രയോഗിക്കാതെയിരുന്നാൽ മതി" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ നീലകണ്ഠനും സ്വല്പം പശ്ചാത്താപമു ണ്ടായി. ഉടനെ മാധവപ്പൂർ നീലകണ്ഠനെ വിളിച്ചുകൊ ണ്ടു മുമ്പേ നടക്കുകയും നീലകണ്ഠൻ നന്ദിയുള്ള നായേപ്പോ ലെ അയാളുടെ പിന്നാലെ ചെല്ലുകയും അയാൾ അവനെ പതിവുസ്ഥലത്തു കൊണ്ടുചെന്നു തളയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ തമ്മിലുള്ള സ്നേഹവിശ്വാസഭാവങ്ങൾ കണ്ടു് എല്ലാവരും ഏററവും വിസ്മയിച്ചു എങ്കിലും അക്കാലംമുതൽ മദയാന യെന്നും കൊലയാനയെന്നുമുള്ള പേരുകൾകൂടി നീലക ണ്ഠൻ പാത്രീഭവിച്ചു.

മാധവപ്പൂരെക്കുറിച്ചു നീലകണ്ഠന്നു് അപാരമായ സ്നേഹ മുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതു് ഓരോ പ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടു് അവൻ പലപ്പോഴും സ്പഷ്ടീകരിക്കാറുണ്ടു്. മാധവപ്പൂർ നീലകണ്ഠനെ പകൽസമയങ്ങളിൽ സാധാരണമായി തള യ്ക്കാറില്ല. അയാൾ കൊണ്ടുപോയി അവനെ അയാളുടെ വീട്ടുമുററത്തു നിൎത്തിയേയ്ക്കുകയാണു് പതിവു്. അവനു കൊടുക്കുന്ന തീററി തിന്നുകൊണ്ടു് അവൻ അവിടെ നിന്നു

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

കൊള്ളും. സ്ത്രീകളും കുട്ടികളും മററും അവൻെറ അടുക്കൽ കൂടി കടന്നുപോയാലും അവൻ യാതൊരുപദ്രവവും ചെയ്യാറില്ല. അവിടെ പറമ്പിൽ തെങ്ങിൻതയ്യും വാഴയും മററും ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നു. യാതൊന്നും അവൻ നശിപ്പിക്കാറുമില്ല. ആ വീട്ടുകാൎക്ക് അവനാൽ കഴിയുന്ന സഹായം അവൻ ചെയ്തുകൊടുക്കാറുമുണ്ടായിരുന്നു.

ഒരു ദിവസം നീലകണ്ഠൻ മുററത്തു നിന്നിരുന്നപ്പോൾ മാധവശ്ശാരും ഭാൎയ്യയും തമ്മിൽ ഒരു ചെറിയ ശണ്ഠയുണ്ടായി. അന്നവിടെ അരിവെയ്ക്കാൻ വിറകില്ലായിരുന്നു. "വിറകു തീൎന്നുപോയി; അതിനു വല്ലതും മാൎഗ്ഗം നോക്കണം" എന്നു ഭാൎയ്യ രണ്ടു മൂന്നു ദിവസമായിട്ടു പറയാറുണ്ടായിരുന്നു. അതു കേട്ടിട്ടു മാധവശ്ശാർ ഒന്നും ചെയ്തില്ല. അതായിരുന്നു ശണ്ഠയ്ക്കു കാരണം. അതു സംബന്ധിച്ചു ഭാൎയ്യയും ഭൎത്താവും തമ്മിൽ ഏതാണ്ടൊക്കെ കശപിശ പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു നീലകണ്ഠൻ അവിടെനിന്നിറങ്ങിപ്പോയി ആററിൽ ഒഴുക്കത്തു വന്നു കിടന്നിരുന്ന ഒരു വലിയ വിറകുതടി പിടിച്ചെടുത്തു വലിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു മുററത്ത് ഇട്ടുകൊടുത്തു. അതു നല്ലപോലെ ഉണങ്ങിയതും അപ്പോൾത്തന്നെ ഉപയോഗിക്കാൻ കൊള്ളാവുന്നതുമായിരുന്നു. അതിനാൽ മാധവശ്ശാർ അതു കുറച്ചു കീറിക്കൊടുക്കുകയും ഭാൎയ്യ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി കത്തിക്കുകയും അങ്ങിനെ ആ ശണ്ഠ അവസാനിക്കുകയും ചെയ്തു. നീലകണ്ഠൻ ആ തടി പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു കൊടുത്തതു് ആരും പറഞ്ഞിട്ടല്ലായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ നീലകണ്ഠൻ പലതും ചെയ്തിരുന്നു.

ഒരിക്കൽ കോന്നിയിൽനിന്നു കിഴക്കു കല്ലേലിത്തോട്ടത്തിനു സമീപം ഒരു വലിയ തേക്കുതടി ആററുമണലിൽ പുതഞ്ഞു കിടന്നിരുന്നു. ആ തടി അവിടെനിന്നു് ഇളക്കിയെടുപ്പിക്കുന്നതിനു തോട്ടക്കാരൻ സായ്പ് ആനക്കാരോടുകൂടി നാലഞ്ചാനകളേയും കൊണ്ടുപോയിരുന്നു. ആ ആനക്കാർ ആ ആനകളെക്കൊണ്ടെല്ലാം പിടിപ്പിച്ചു വളരെ ശ്രമം ചെയ്തിട്ടും ആ തടി കിടന്ന കിടപ്പിൽനിന്നു് ഒന്നിള

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ക്കാൻപോലും സാധിച്ചില്ല. ആനക്കാരും ആനകളും ക്ഷീണിച്ചു മാറിനിന്നു. ആ സമയം മാധവശ്ശാർ നീലകണ്ഠനോടുകൂടി യദൃച്ഛയാ അതിലേ വരാനിടയായി. മാധവശ്ശാർ അവിടെ ഉണ്ടായതെല്ലാം അറിഞ്ഞിട്ടു "വില കൊടുത്തു വാങ്ങിയ ഒരാനയും, ആനയെ സ്നേഹിക്കുന്ന ഒരാനക്കാരനും, വേലയറിഞ്ഞു കൂലികൊടുക്കുന്ന ഒരു മുതലാളിയും ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇതിനിത്ര പ്രയാസം വരികില്ലായിരുന്നു" എന്നു ഹാസ്യഭാവത്തിൽ പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു സായ്പു മാധവശ്ശാരെ വിളിച്ച് "എന്തു കിട്ടിയാൽ ഈ തടി പിടിപ്പിച്ചു നിശ്ചിതസ്ഥലത്താക്കാം?" എന്നു ചോദിച്ചു. മാധവശ്ശാർ "മുപ്പത്തഞ്ചു രൂപാ കിട്ടണം" എന്നു പറഞ്ഞു. സായ്പു സസന്തോഷം അതു സമ്മതിച്ചു. ഉടനെ മാധവശ്ശാർ "മകനേ, അവമാനം വരുത്തരുതേ" എന്നു ചെവിയിൽ സ്വകാര്യമായി പറഞ്ഞിട്ടു നീലകണ്ഠനേയും കൊണ്ടുപോയി തടി കാണിച്ചുകൊടുക്കുകയും വടം കെട്ടിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. നീലകണ്ഠൻ തടി പിടിച്ചിളക്കി വലിച്ചുകൊണ്ടുപോയി സായ്പു പറഞ്ഞ സ്ഥലത്താക്കി. സായ്പു വളരെ സന്തോഷിച്ചു മാധവശ്ശാർക്കു മുപ്പത്തഞ്ചു രൂപയും ഒരുകൂട്ടം മുണ്ടും നേരിയതും കൊടുത്തതു കൂടാതെ അഞ്ചു രൂപയ്ക്കു ശർക്കര, പഴം, നാളികേരം മുതലായവ വരുത്തി നീലകണ്ഠനും കൊടുത്തു. പിന്നെ സായ്പ് ഈ ആന ആരുടെ വകയാണെന്നും ഇതിനെ വിലയ്ക്കു കൊടുക്കാമോ എന്നും മററും മാധവശ്ശാരോടു ചോദിച്ചു. അതിനു മറുപടിയായി മാധവശ്ശാർ ഈ ആന പന്തളം പന്ത്രണ്ടു കരകളിലുള്ള എല്ലാവർക്കുംകൂടിയുള്ളതാണെന്നും എല്ലാവരും സമ്മതിക്കാതെ ഈ ആനയെ വില്ക്കാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നും എല്ലാവരും ഒരുപോലെ സമ്മതിക്കുന്ന കാര്യം അസാദ്ധ്യമാണെന്നും അഥവാ ശേഷമെല്ലാവരും സമ്മതിച്ചാലും ലക്ഷം രൂപാ കിട്ടിയാലും താൻ സമ്മതിക്കുകയില്ലെന്നും താനും കരക്കാരിലൊരുവനാണെന്നും പറഞ്ഞു സായ്പിനു് ഒരു സലാം കൊടുത്തിട്ടു നീലകണ്ഠനോടുകൂടി അവിടെ നിന്നു പോയി.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നീലകണ്ഠൻ ചിലപ്പോൾ മദമിളകാറുണ്ടു്. അക്കാലങ്ങളിലവൻ ഭ്രാന്തുപിടിച്ചതുപോലെ ആ പ്രദേശങ്ങളിലെല്ലാം ഓടിനടക്കുക പതിവാണു്. നീലകണ്ഠനു ചെറുപ്പത്തിലുണ്ടായിരുന്ന പാദരോഗം പന്തളത്തു വന്നു് കുറച്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ചികിത്സയൊന്നും ചെയ്യാതെ തന്നെ ഭേദമായി. അതിനാലവനു് എവിടെയും ഓടിനടക്കുന്നതിനും ഒരു പ്രയാസവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും അവൻ അവനെ ഉപദ്രവിക്കാത്തവർക്കു യാതൊരുപദ്രവവും ചെയ്യാറില്ല. അവനെ ഉപദ്രവിക്കുന്നവരെ അവനും ഉപദ്രവിക്കാതെയിരിക്കാറുമില്ല. അതുകൊണ്ടു മാധവശ്ശാരെ ഒഴിച്ചു ശേഷമുണ്ടായിരുന്ന ആനക്കാർക്കെല്ലാം നീലകണ്ഠനെക്കുറിച്ചു വളരെ ഭയമുണ്ടായിരുന്നു.

നീലകണ്ഠനു് എറിയാൻ പ്രത്യേകമൊരു വാസനയും സാമർത്ഥ്യവുമുണ്ടായിരുന്നു. അവനെറിഞ്ഞിട്ടു ലാക്കുതെറുക ഒരിക്കലുമുണ്ടായിട്ടില്ല. അവൻ ഭ്രാന്തിളകി ഓടിനടക്കുമ്പോൾ പലരും കല്ലും കൊഴിയുമായി അവന്റെ പിന്നാലെ എത്തുകയും അവനെ എറിയുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അവനെ എറിഞ്ഞാൽ ആ എറിഞ്ഞ (കല്ലോ കൊഴിയോ എന്തായാലും) സാധനംകൊണ്ടുതന്നെ അവനും എറിഞ്ഞു് ആ എറിഞ്ഞവരുടെ കാലൊടിക്കുകയോ, തല പൊളിക്കുകയോ, കണ്ണു പൊട്ടിക്കുകയോ ചെയ്യുക പതിവായിരുന്നു. ഉടനെ തരമില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ എന്നെങ്കിലുമവരെ കാണുമ്പോൾ അവൻ അതു പാറിക്കുമെന്നുള്ളതു തീർച്ചയായിരുന്നു. അതിനാൽ അങ്ങിനെ കുറേക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവനെ ആരും എറിയാതെയായി. അങ്ങിനെ ആ ഉപദ്രവം അവൻതന്നെ നിർത്തലാക്കി. അങ്ങോട്ടു കൊടുത്താൽ ഇങ്ങോട്ടു കിട്ടുമെന്നു നിശ്ചയം വന്നാൽ പിന്നെ ആരും അതിനു തുനിയുകയില്ലല്ലോ.

നീലകണ്ഠൻ അവനെ ഉപദ്രവിക്കാത്തവരെ ഉപദ്രവിക്കയില്ലെന്നു മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതിനു ദൃഷ്ടാന്തമായി ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ചില സംഗതികൾ താഴെ പറയുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ഒരിക്കൽ ചേരിക്കൽ എന്ന സ്ഥലത്തുവെച്ച് ഭ്രാന്തിളകി നീലകണ്ഠൻ ഓടിനടന്നിരുന്നപ്പോൾ ഒരു മാവിന്റെ ചുവട്ടിൽ ഏതാനും പുലയ(ചെറുമ)ക്കുട്ടികൾ മാമ്പഴം പെറുക്കിക്കൊണ്ടു നിന്നിരുന്നു. നീലകണ്ഠന്റെ വരവു കണ്ടും ജനങ്ങളുടെ കൂക്കിവിളി കേട്ടും പേടിച്ചും പരിഭ്രമിച്ചും ആ കുട്ടികൾ നാലുപുറത്തേയ്ക്കും ഓടിപ്പോയി. ഒരു കുട്ടി ഭയാധിക്യത്താൽ ഓടാൻ വയ്യാതെയായി ബോധം കെട്ട് അവിടെത്തന്നെ വീണുപോയി. നീലകണ്ഠൻ അടുത്തു ചെന്ന് ആ കുട്ടിയെ തുമ്പിക്കൈകൊണ്ടു പതുക്കെ താങ്ങിയെടുത്ത് അടുത്തുതന്നെ കണ്ടതായ പുലയമാടത്തിൽ കൊണ്ടുചെന്നു കിടത്തീട്ട് ഓടിപ്പോയി. അതിനടുത്തുതന്നെ കൂലിവേല ചെയ്തുകൊണ്ടു നിന്നിരുന്ന പുലയൻ (കുട്ടിയുടെ പിതാവ്) ഇതു കണ്ടു നീലകണ്ഠൻ കുട്ടിയുടെ കഥ കഴിച്ചു എന്നു വിചാരിച്ചു വ്യസനിച്ച് ഓടിവന്നു നോക്കിയപ്പോൾ കുട്ടിക്ക് ഒരു തരക്കേടും പററിയിരുന്നില്ലെന്നല്ല, കുട്ടി കയ്യിൽ മുറുക്കിപ്പിടിച്ചിരുന്ന മാമ്പഴം പോവുകപോലും ചെയ്തിരുന്നില്ല. ആന പോയപ്പോൾ കുട്ടിയുടെ ഭയവും പോയി. അവൻ എഴുനേററു യഥാപൂർവം ഓടി നടന്നുതുടങ്ങി.

ഇപ്രകാരംതന്നെ 'പൂഴിക്കാട്ട്' എന്ന സ്ഥലത്തുവെച്ചു നീലകണ്ഠൻ ഭ്രാന്തിളകി ഓടിനടന്നിരുന്നപ്പോൾ കയ്യാല ഇടിച്ച് ഒരു പറമ്പിൽ ചെന്നു കയറി. അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ചെറിയ വീട്ടിൽ പാവപ്പെട്ട ഒരു സ്ത്രീയും ഒന്നര വയസ്സു മാത്രം പ്രായമായ പുത്രിയുംകൂടി താമസിച്ചിരുന്നു. ആ സ്ത്രീ മരച്ചീനി (കപ്പ)ക്കിഴങ്ങു വാട്ടാനായി തൊലികളഞ്ഞ് ഒരു മുറം നിറയെ നുറുക്കി ഒരു പാത്രത്തിലിട്ടു മുററത്തുതന്നെ അടുപ്പത്തുവെച്ചിട്ടു വെള്ളം കോരിക്കൊണ്ടുവരാനായി കുടവുമെടുത്ത് അടുത്ത വീട്ടിലേയ്ക്കു പോയിരുന്ന അവസരത്തിലാണ് നീലകണ്ഠൻ അവിടെച്ചെന്നത്. നീലകണ്ഠൻ മുററത്തായപ്പോൾ ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാത്ത ആ പെൺകുട്ടി "ഉമ്മാമ്മ ഉമ്മാമ്മേ" എന്നു പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു നീലകണ്ഠന്റെ തുമ്പിക്കയ്യിന്മേൽ ചെന്നു കെട്ടിപ്പിടിച്ചു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

നീലകണ്ഠൻ പതുക്കെ പിടിത്തം വിട്ടുവിച്ചു കുട്ടിയേ എടുത്തു് ഇറയത്തുവെച്ചിട്ടു് അവിടുന്നു പോയി.

അപ്പോൾത്തന്നെ മറെറാരു പറമ്പിൻെറ കയ്യാലയിടിച്ചു് അവിടെക്കയറി. അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന വീട്ടുടമസ്ഥൻ അപ്പോൾ ഉച്ചയ്ക്കുള്ള ഊണും കഴിഞ്ഞു കിടന്നുറങ്ങുകയായിരുന്നു. നീലകണ്ഠൻ കയറിച്ചെല്ലുന്നതു കണ്ടിട്ടു ഗൃഹനായിക ചെന്നു ഭർത്താവിനോടു് "ഇതാ നീലകണ്ഠൻ വരുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു. തൻെറ നീലകണ്ഠൻ എന്ന പുത്രൻ ഉച്ചയ്ക്കു് ഊണുകഴിക്കുന്നതിനായി പള്ളിക്കൂടത്തിൽ നിന്നു വരുന്നതു കണ്ടിട്ടായിരിക്കും ഭാൎയ്യ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞതെന്നു വിചാരിച്ചു ഗൃഹനാഥൻ അവിടെത്തന്നെ കിടന്നുകൊണ്ടു് "അവനു വേഗം ചോറുകൊടുത്തയക്കൂ. അവൻ നേരം തെററാതെ പള്ളിക്കൂടത്തിൽ പോകട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു ഭാൎയ്യ "ഞാൻ നമ്മുടെ നീലകണ്ഠൻെറ കാൎയ്യമല്ല പറഞ്ഞതു്. ഇതാ കരക്കാരുടെ നീലകണ്ഠൻ കേറിവരുന്നു. അതാണു് ഞാൻ പറഞ്ഞതു്" എന്നു വീണ്ടും പറഞ്ഞു. ഉടനേ ഭർത്താവു പെട്ടെന്നെഴുന്നേററു മുററത്തു ചാടിയിറങ്ങി നോക്കിയപ്പോൾ നീലകണ്ഠൻ പറമ്പിൻെറ വായുകോണിൽക്കൂടി കയറി വരുന്നതു കണ്ടു. അവൻെറ കാലിൽ ഏകദേശം മുപ്പതടി നീളമുള്ള ഒരു വലിയ ചങ്ങല ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. അതു വലിച്ചുംകൊണ്ടായിരുന്നു അവൻ സഞ്ചരിച്ചിരുന്നതു്. ആ പറമ്പിൽ നിറച്ചു നട്ടിരുന്ന ചേന മുളച്ചു് ഏകദേശം ഒരടിപൊക്കത്തിൽ വളൎന്നിരുന്നു. നീലകണ്ഠൻ ചങ്ങലയിട്ടു വലിച്ചു ചേനയൊക്കെ നശിപ്പിക്കുമല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു വീട്ടുടമസ്ഥൻ "എൻെറ നീലകണ്ഠാ! നീയെൻെറ ചേന കളയരുതേ" എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. നീലകണ്ഠൻ അതു കേട്ടു സ്വല്പം ചിന്താമഗ്നനായി നിന്നതിൻെറ ശേഷം ചങ്ങല തുമ്പിക്കൈകൊണ്ടു മടക്കിയെടുത്തു പിടിച്ചുകൊണ്ടു പതുക്കെ നടന്നു കയറിവന്ന വഴിയേതന്നെ ഇറങ്ങി ഓടിപ്പോയി. ഒരു ചേനയ്ക്കുപോലും കേടു പററിയില്ല. നീലകണ്ഠൻ ഇപ്രകാരം ചെയ്തതു് അവനു പ്രകൃത്യാ ഉണ്ടായിരുന്ന പരദ്രോഹവൈമുഖ്യംകൊ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ണ്ടുമാത്രമല്ലായിരുന്നു. അവൻ പന്തളത്തു വന്നിട്ടു് ഉണ്ണിത്താൻ കൊണ്ടുപോയി കളിപ്പിച്ചു സ്വാമിദൎശനം കഴിപ്പിച്ചു് ഉടനെ അവനു ശൎക്കരയും പഴവും നിവേദിപ്പിച്ചു് ആദ്യമേ കൊണ്ടുചെന്നുകൊടുത്തതു് ഈ വീട്ടുടമസ്ഥനായിരുന്നു. അയാളെ കാണുകയും അയാളുടെ ശബ്ദം കേൾക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ ആ പൂൎവ്വസ്മരണ ഉണ്ടായതുകൊണ്ടുകൂടിയാണു് അവനിങ്ങിനെ ചെയ്തതു്. നീലകണ്ഠനു് എത്രമാത്രം കൃതജ്ഞതയുണ്ടായിരുന്നെന്നു് ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ഊഹിക്കാമല്ലൊ.

നീലകണ്ഠനു ഭ്രാന്തിളകിയാൽ ഓടിനടക്കുക അധികവും ചില ഇടവഴികളിൽക്കൂടിയാണു് പതിവു്. ഒരിക്കൽ അവൻ ഭ്രാന്തിളകി ഒരിടവഴിയിൽക്കൂടി ഓടിപ്പോയപ്പോൾ ഒരീഴവൻ അവന്റെ കയ്യാലപ്പുറത്തു നിന്നുകൊണ്ടു് ഒരു വലിയ കല്ലെടുത്തു നീലകണ്ഠന്റെ തലയ്ക്കു് ഒരേറുകൊടുത്തിട്ടു മറുവശത്തുകൂടി കയ്യാല ചാടി ഓടിപ്പോയി. നീലകണ്ഠൻ തന്നെ എറിഞ്ഞ കല്ലെടുത്തുകൊണ്ടു കയ്യാലയിടിച്ചു പറമ്പിൽ കയറി വീട്ടിലേയ്ക്കു ചെന്നു. അപ്പോൾ അവിടെ വൃദ്ധയായ ഒരീഴവത്തി മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ആ വൃദ്ധ നീലകണ്ഠനേക്കണ്ടു പേടിച്ചു "പന്തളത്തു മഹാദേവനാണു് എന്നെ ഉപദ്രവിക്കരുതു്. നിന്നെ എറിഞ്ഞവനിതാ കയ്യാല ചാടി കിഴക്കോട്ടോടി. അവൻ ഇവിടെ ഇല്ല" എന്നു പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടു നീലകണ്ഠൻ ആ ഈഴവൻ പോയ വഴിയേ കല്ലുംകൊണ്ടു് ഓടിപ്പോയി. കുറച്ചു ദൂരം ചെന്നപ്പോൾ ഈഴവനെക്കണ്ടു നീലകണ്ഠൻ കയ്യിലിരുന്ന കല്ലുകൊണ്ടു് ഈഴവന്റെ തലയെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഒരേറുകൊടുത്തു. ഈഴവൻ ഏറുകൊണ്ടു തലപൊട്ടി നിലത്തു വീണു. ഉടനെ നീലകണ്ഠൻ അവിടെനിന്നു് ഓടിപ്പോവുകയും ചെയ്തു. ഈഴവനു തലയ്ക്കു പറ്റിയ മുറിവുണങ്ങി കുറെശ്ശെ എഴുന്നേററു നടക്കുന്നതിനു് ആറുമാസം വേണ്ടിവന്നു. പിന്നെയും അവനു് ആജീവനാന്തം സദാ അതികഠിനമായ തലവേദനയുണ്ടായിരുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പന്തളത്തു മഹാദേവരുദേവസ്വംവക 'ഉരികുറയെ ആയിരപ്പറപ്പുഞ്ചനിലത്തിൽ' നെല്ലു വിളഞ്ഞു കൊയ്യാറാകുമ്പോഴും 'കടക്കാട്ടുമണ്ണു'' എന്ന സ്ഥലത്തു കരിമ്പുവിളയുമ്പോഴുമാണു് നീലകണ്ഠനു വലിയ ഭ്രാന്തിളക്കമുണ്ടാകുന്നതു്. നീലകണ്ഠൻ രണ്ടു സ്ഥലങ്ങളിലും ചെന്നു നെല്ലും കരിമ്പും ധാരാളമായിത്തിന്നുക പതിവായിരുന്നു. ആ വസ്തുക്കൾ വളരെ കുറഞ്ഞ പാട്ടത്തിനാണു് കൊടുത്തിരുന്നതു്. നീലകണ്ഠൻ കുറെ നെല്ലും കരിമ്പും തിന്നാലും പാട്ടക്കാർക്കു ലാഭം കുറച്ചു കുറയുമെന്നല്ലാതെ കൈനഷ്ടമൊന്നും വരാറില്ല.

നീലകണ്ഠൻ വളൎന്നു് ഒരൊത്തയാനയായതിൽപ്പിന്നെ തിരുവിതാംകൂറിലുള്ള മിക്ക മഹാക്ഷേത്രങ്ങളിലും ഉത്സവകാലങ്ങളിലെ എഴുന്നള്ളിപ്പിന്റെ പ്രധാന ചുമതല അവൻതന്നെയാണു് വഹിച്ചിരുന്നതു്. ഉടൽനീളവും, ദേഹപുഷ്ടിയും, തലയെടുപ്പും, മസ്തകവിസ്താരവും കണ്ടാലുള്ള ഭംഗിയും മററും അവനേപ്പോലെ അക്കാലത്തു മറെറാരാനയ്ക്കുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എഴുന്നള്ളിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ മേളത്തിനും താളത്തിനുമൊപ്പിച്ചല്ലാതെ അവൻ ചെവി വീശാറില്ല. അപ്രകാരംതന്നെ നില്ക്കേണ്ടിടത്തു നില്ക്കാനും നടക്കേണ്ടിടത്തു നടക്കാനും ആരും പറയാതെതന്നെ അവനറിയാമായിരുന്നു. ആകപ്പാടെ എഴുന്നള്ളത്തു വഹിക്കാൻ നീലകണ്ഠനുണ്ടായിരുന്ന വാസന ഒന്നു വേറെതന്നെ ആയിരുന്നു.

നീലകണ്ഠനു് അസാധാരണമായ ദേഹബലമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ വലിയ വലിയ കൊലകൊമ്പന്മാൎക്കും അവനെക്കുറിച്ചു വളരെ ഭയമുണ്ടായിരുന്നു. ആറന്മുള വലിയബാലകൃഷ്ണൻ എന്നു പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന കൊലകൊമ്പൻതന്നെയും നീലകണ്ഠനെ കണ്ടാൽ ഒഴിഞ്ഞു മാറിപ്പോകുന്നതല്ലാതെ അടുത്തു ചെല്ലാറില്ല. പന്തളത്തുനിന്നു സ്വല്പം പടിഞ്ഞാറു 'മുട്ടീർക്കോണം' എന്നൊരു ക്ഷേത്രവും ആ ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപം ഒരു വലിയ കാഞ്ഞിരമരവും ഉണ്ടു്. നീലകണ്ഠനു വലിയ ഭ്രാന്തിളക്കമുണ്ടാകുന്ന കാലങ്ങളിൽ അവനെ മാധവശ്ശാർ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി ആ കാഞ്ഞിരമര

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ത്തിന്മേലാണ് ബന്ധിച്ചിരുന്നത്. അക്കാലങ്ങളിൽ അവ ന്ന കടിക്കാൻ വെള്ളമൊഴിച്ചു കൊടുക്കുന്നതിന് ഒരു വലിയ കൽത്തൊട്ടിയുമിട്ടിരുന്നു. ഒരിക്കൽ നീലകണ്ഠന്ന വലിയ ഭ്രാന്തിളക്കമുണ്ടായപ്പോൾ മാധവശ്ശാർ പതിവുപോലെ അവനെ പിടിച്ച് ആ കാഞ്ഞിരമരത്തിന്മേൽ തളയ്ക്കുകയും അവന്ന വെള്ളവും മറവും കൊടുക്കുന്നതിന്ന ശേഷമുണ്ടായിരുന്ന ആനക്കാരെ ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് അയാൾ വീട്ടിലേയ്ക്കു പോയി. മദമിളകുന്ന കാലങ്ങളിൽ നീലകണ്ഠനെ അഴിക്കുകയും കളിപ്പിക്കുകയും പതിവില്ലാതിരുന്നതിനാൽ പിന്നെ രണ്ടുമൂന്നു ദിവസത്തേയ്ക്കു മാധവശ്ശാർ വന്നില്ല. അതിനിടയ്ക്കു നീലകണ്ഠൻ ആ വലിയ കരിങ്കൽത്തൊട്ടി പതുക്കെപ്പതുക്കെ പിടിച്ചു വലിച്ച് അവന്റെ കാൽച്ചുവട്ടിലാക്കി. അപ്പോൾ അവന്ന വെള്ളമൊഴിച്ചുകൊടുക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആനക്കാർ കുഴങ്ങി. ആ അവസരത്തിൽ വലിയ ബാലകൃഷ്ണനെ അവിടെ കൊണ്ടുവരുന്നതിനിടയായി. അപ്പോൾ നീലകണ്ഠന്റെ പാപ്പാന്മാർ വലിയബാലകൃഷ്ണന്റെ പാപ്പാന്മാരോട്, വലിയ ബാലകൃഷ്ണനേക്കൊണ്ടു പിടിപ്പിച്ച് ഈ കൽത്തൊട്ടി സ്വല്പം മാററിയിടുവിച്ചു കൊടുക്കുന്നതിന് ആവശ്യപ്പെടുകയും അവരതു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. വലിയബാലകൃഷ്ണൻ വന്നു കൽത്തൊട്ടിക്കു പിടിക്കുന്നതിനായി കുനിഞ്ഞ സമയം നീലകണ്ഠൻ വലിയ ബാലകൃഷ്ണന്റെ കഴുത്തിൽ തുമ്പിക്കയ്യിട്ടു ചുററി ഒരു പിടിത്തം പിടിച്ചു. ആ പിടിത്തം വിടുവിക്കുന്നതിന്നു വലിയ ബാലകൃഷ്ണൻ വളരെ ശ്രമിച്ചുനോക്കിയിട്ടും സാധിച്ചില്ല. അതിനാൽ വലിയബാലകൃഷ്ണൻ ആ നിലയിൽത്തന്നെ ഏകദേശം ഒരു നാഴികനേരം നില്ക്കേണ്ടതായി വന്നു. അപ്പോഴേയ്ക്കും ഈ വിവരമറിഞ്ഞു മാധവശ്ശാരവിടെയെത്തി നീലകണ്ഠനോട് "എന്റെ മകനേ! നീ ഇങ്ങിനെയൊക്കെ തുടങ്ങിയാൽ വലിയ വിഷമമാണ്. ഇങ്ങിനെയായാൽ നിനക്കു വെള്ളം കുടിക്കാൻപോലും ഒക്കാതെ വന്നേയ്ക്കും. വലിയബാലകൃഷ്ണനെ വിട്ടയയ്ക്കു" എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ നീലകണ്ഠൻ പിടിത്തം വിട്ടിട്ടു വലിയബാലകൃഷ്ണനെ പിടി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ച്ച് ഒരു തള്ളു കൊടുത്തു. വലിയബാലകൃഷ്ണൻ നാലു കാലും മലച്ചു വീണു. പിന്നെ അവിടെനിന്നെഴുന്നേറ്റ് ഒരുവിധത്തിൽ നടന്നുപോയി. ഈ സംഗതി ഉണ്ടായതിൽപിന്നെയാണ് വലിയബാലകൃഷ്ണനു നീലകണ്ഠനെക്കുറിച്ചു ഭയമുണ്ടായിത്തീർന്നത്.

അങ്ങിനെ ഏതാനും വർഷങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മാധവശ്ശാർ മസൂരി ബാധിച്ചു കാലധർമ്മത്തെ പ്രാപിച്ചു. അത് അയാൾ പ്രായാധിക്യത്താൽ ഏററവും അവശനായതിൻെറ ശേഷമായിരുന്നു. എങ്കിലും അയാളുടെ വിയോഗം നീലകണ്ഠനു ദുസ്സഹദുഃഖദംതന്നെയായിരുന്നു. മാധവശ്ശാർ മരിച്ചു എന്നു കേട്ടിട്ടു നീലകണ്ഠൻ ഏഴു ദിവസം മുഴുവനും ഒന്നും തിന്നാതെയും വെള്ളം കുടിക്കാതെയും ആരെയും അടുക്കലടുപ്പിക്കാതെയും നിന്ന നിലയിൽതന്നെ നിന്നു. അവൻെറ അടുക്കൽ ചെല്ലാൻ ആനക്കാരിലാക്കും ധൈര്യമുണ്ടായുമില്ല.

ഏഴു ദിവസം കഴിഞ്ഞതിൻെറ ശേഷം മുഞ്ഞീലേത്തു കൊച്ചുരാമശ്ശാർ എന്നൊരാൾ സധൈര്യം ചെന്നു നീലകണ്ഠനെ അഴിച്ചു. ഉടനെ അവൻ നടമടക്കി അയാളെ സ്കന്ധത്തിൽ കയററി. അയാൾ അവനെക്കൊണ്ടുപോയി കുളിപ്പിച്ചു വെള്ളം കുടിപ്പിച്ചു ക്ഷേത്രസന്നിധിയിൽക്കൊണ്ടുവന്നു പതിവുള്ള ചോറും പായസവും വാങ്ങിക്കൊടുത്തു യഥാസ്ഥാനം കൊണ്ടുപോയിത്തളയ്ക്കുകയും തെങ്ങിൻപട്ട മുതലായ തീററിസ്സാധനങ്ങൾ ധാരാളമായി കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ കൊച്ചുരാമശ്ശാർ ഒരാനക്കാരനോ ആനകേറി ശീലിച്ചിട്ടുള്ള ആളോ അല്ലായിരുന്നു. അയാൾ ചെറുപ്പംമുതൽക്കുതന്നെ നീലകണ്ഠനെ വളരെ സ്നേഹിക്കുകയും അവനു ശർക്കര, പഴം മുതലായവ മിക്ക ദിവസങ്ങളിലും കൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്ന ഒരു പരിചയക്കാരൻ മാത്രമായിരുന്നു.

പിന്നീടു നീലകണ്ഠൻെറ പരിപാലകസ്ഥാനത്തു വന്നുചേർന്നതു 'കന്നാംമോടി' എന്നൊരാളായിരുന്നു. അയാൾ ലേശംപോലും പ്രാണിസ്നേഹമില്ലാത്ത ഒരു ദുഷ്ടനായിരുന്നു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ആ ദുഷ്ടൻ നീലകണ്ഠന്റെ സ്വഭാവമറിയാതെ അവനെ ക്രമത്തിലധികം ദേഹോപദ്രവങ്ങളേല്പിച്ചു കള്ളത്തടികൾ പിടിപ്പിച്ചും മററും പണം സമ്പാദിക്കാൻ തുടങ്ങി. അതിനാൽ നീലകണ്ഠൻ ആയാളെ അധികകാലം വെച്ചുവാഴിക്കാതെ ഉടൻതന്നെ കാലാലയത്തിലേക്കു പറഞ്ഞയച്ചു. ആ ദുഷ്ടനിഗ്രഹാനന്തരം കൊച്ചുകുട്ടികൾപോലും നീലകണ്ഠന്റെ അടുക്കൽച്ചെന്നു "കന്നാംമോടിയേക്കൊന്ന ഭാവമൊന്നു കാണട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു ശക്കരയോ പഴമോ വല്ലതും കൊടുത്താൽ അവനതു വാങ്ങിത്തിന്നിട്ടു കന്നാംമോടിയെ തട്ടിയിട്ടതും ഒരു കാലിന്മേൽ ചവിട്ടിക്കൊണ്ടു മറേറക്കാൽ പിടിച്ചു വലിച്ചു ചീന്തിയതും മേല്പട്ട് എറിഞ്ഞതും കീഴ്പട്ടു വന്നപ്പോൾ വീണ്ടും തുമ്പിക്കൈകൊണ്ടു തട്ടി ദൂരെയിട്ടതും ആ ശരീരാർദ്ധം ചെന്നുവീണ സ്ഥലത്തു ചെന്നുനോക്കിയതും മററും ഒരൊന്നാംതരം നടനെപ്പോലെ അഭിനയിച്ചു കാണിക്കുക പതിവായിരുന്നു.

കന്നാംമോടിയുടെ കാലാനന്തരം നീലകണ്ഠന്റെ രക്ഷകസ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്നതു തോന്നല്ലൂർ ആയിത്തിരിക്കൽ നാരായണശ്ശാർ എന്നൊരാളായിരുന്നു. ആയാളും കന്നാംമോടിയുടെ കൂട്ടുകാരനായിരുന്നതിനാൽ ഗതാനുഗതികന്യായേന കാലതാമസമെന്നിയേ കാലധമ്മത്തെ പ്രാപിച്ചു.

തദനന്തരം നീലകണ്ഠന്റെ രക്ഷകന്മാരായി നിയമിക്കപ്പെട്ടതു കോന്നിക്കാരായ രണ്ടു നായന്മാരായിരുന്നു. അവരുടെ കഥ വാവിലും ചതുർദ്ദശി എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെയായിരുന്നു. ഇവരുടെ പൂർവ്വഗാമികൾ നീലകണ്ഠനെ നിർദ്ദയം ദേഹോപദ്രവങ്ങളേല്പിക്കുകയും ക്രമത്തിലധികം പണികൾ ചെയ്യിക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു എന്നേയുള്ളൂ. ഇവർ അവകൂടാതെ നീലകണ്ഠനു സാമാന്യംപോലെ തീററി കൊടുക്കാതെ മിക്കവാറും നിരാഹാരവ്രതം അനുഷ്ഠിപ്പിക്കുകയുംകൂടി ചെയ്തിരുന്നു. അങ്ങിനെ ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആന വല്ലാതെ ക്ഷീണിക്കുകയും ഈ ആനക്കാരുടെ കഠിനപ്രവൃത്തികളെല്ലാം കരക്കാരറിയുകയും ചെയ്തു.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

അതിനാൽ കരക്കാർ അവരെ മാററി നീലകണ്ഠന്റെ പരിപാലകനായി കുറത്തിയാട്ടുകാരൻ പപ്പു എന്നൊരാളെ നിയമിച്ചു. അപ്പോൾമുതൽ നീലകണ്ഠനു ശുശ്രൂഷ ആരംഭിച്ചു. കരക്കാർ നീലകണ്ഠനെ ഓരോ ദിവസം ഓരോ വീട്ടുകൾ വീതം കൊണ്ടുപോയി ധാരാളമായി തീററിയും വെള്ളവും കൊടുത്തു രക്ഷിച്ചു. മുറയ്ക്കു ചില ചികിത്സകളും നടത്തി. അപ്പോൾ നീലകണ്ഠൻ പൂർവാധികം നല്ല സ്ഥിതിയിലായി.

അങ്ങിനെ ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നീക്കോളുണ്ടായി മദമിളകി നീലകണ്ഠൻ ഓടിനടന്നു തുടങ്ങി. അപ്പോൾ അവനെ പിടിച്ചു ബന്ധിക്കുന്നതിനു നിവൃത്തിയില്ലാതെയാവുകയാൽ അവൻ ഭ്രാന്തിളകുമ്പോൾ ഓടിനടക്കുക പതിവുള്ള ഇടവഴികളിൽ ആനക്കാർ മുള്ളു (കൂർത്ത മുനകൾ മേല്പട്ടു നില്ക്കുന്ന ഇരുമ്പാണികൾ തറച്ച പലകകൾ) വെച്ചു. ഈശ്വരകാരുണ്യംകൊണ്ടു് ആ ഗൂഢപ്രയോഗം നീലകണ്ഠന് അപ്പോൾ ഫലിച്ചില്ല. ഒരാണിയുടെ മുന സ്വല്പം മാത്രമേ അവന്റെ പാദത്തിൽ തറച്ചുള്ളു. അതവൻ വലിച്ചൂരിക്കളഞ്ഞിട്ടു് ഓടിപ്പോകുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും അതിൽപ്പിന്നെ അവൻ ഭ്രാന്തിളകിയാലും ഇടവഴികളിൽക്കൂടി ഓടാറില്ലായിരുന്നു.

കുറത്തിയാട്ടുകാരൻ പപ്പുവിന്റെ കാലശേഷം നീലകണ്ഠന്റെ പാപ്പാനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടതു് അരിപ്പാട്ടുകാരൻ കുമാരപിള്ള എന്നൊരാളായിരുന്നു. അയാളും പ്രധാനമായി സ്വീകരിച്ചിരുന്ന പ്രമാണം 'മർദ്ദനം ഗുണവർദ്ധനം' എന്നുള്ളതുതന്നെയായിരുന്നു. വേണ്ടതു വേണ്ടതുപോലെ ചെയ്യുന്നതിനു നീലകണ്ഠനു് ആരുടെയും ഉപദ്രവവും ഉപദേശവും വേണ്ടായിരുന്നു. മര്യാദയോടുകൂടി പറയുകയും പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്താൽ എന്തു ചെയ്യുന്നതിനു അവൻ മടിച്ചിരുന്നില്ല. പിണങ്ങിയാലും അങ്ങിനെതന്നെ. ഈ പരമാർത്ഥം അറിയാതെയാണു് അവനെ ആനക്കാർ ഉപദ്രവിച്ചിരുന്നതു്.

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

പന്തളത്തു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ കിഴക്കുവശത്തും വടക്കുവശത്തും ഏററവും ചേന്നാണ് പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട അച്ചൻകോവിലാറു പ്രവഹിക്കുന്നതു്. എന്നുമാത്രമല്ല, ക്ഷേത്രം ആററിലേയ്ക്കു സ്വല്പം തള്ളിയുമാണ് നില്ക്കുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു ക്ഷേത്രത്തിനു പ്രദക്ഷിണംവെയ്ക്കുമ്പോൾ വടക്കുവശത്തും കിഴക്കുവശത്തുംകൂടി കടന്നുപോകുന്നതു വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടാണ്. പ്രദക്ഷിണവഴി നാലുവശങ്ങളിലും ഒരുപോലെ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടോ എന്തോ ആ ക്ഷേത്രത്തിനു പന്തളത്തു മുക്കാൽവട്ടം എന്നുകൂടി ഒരു പേരു പറഞ്ഞുവരുന്നുണ്ട്. ഇവിടെ ദേവനെ ആനപ്പുറത്തു് എഴുന്നള്ളിക്കുമ്പോൾ പടിഞ്ഞാറുവശത്തുള്ള ആനക്കൊട്ടിലിന്റെ വടക്കുവശത്തു വായുകോണുവരെച്ചെന്നിട്ട് ആന മടക്കി ദേവനെ അവിടെ ഇറക്കുകയും അവിടെനിന്നു ശാന്തിക്കാർ എടുത്തു് അഗ്നികോണുവരെ എഴുന്നള്ളിച്ചുകൊണ്ടുചെല്ലുകയും അവിടെനിന്നു വീണ്ടും ആനപ്പുറത്തെഴുന്നള്ളിച്ചു വായുകോണുവരെ ചെല്ലുകയും പിന്നെയും മേൽപ്രകാരം പ്രദക്ഷിണം തികയ്ക്കുകയുമാണ് പതിവ്. ഇങ്ങിനെ എഴുന്നള്ളിക്കുമ്പോൾ പതിവുസ്ഥലങ്ങളിൽച്ചെന്നു നട മടക്കി ദേവനെ സ്കന്ധത്തിൽ വഹിക്കുന്നതിനും താഴെയിറക്കുന്നതിനും നീലകണ്ഠനു് ആനക്കാരുടെ ഉപദേശവും ആജ്ഞയും ആവശ്യമായിരുന്നില്ല.

ക്ഷേത്രത്തിലെ ഉത്സവകാലങ്ങളിൽ പന്തളത്തുള്ള പന്ത്രണ്ടു കരകളിലേയും മിക്ക ഗൃഹങ്ങളിലും പറയെഴുന്നള്ളിക്കുക പതിവുണ്ട്. പറയെഴുന്നള്ളിച്ചാൽ ആദ്യം ചെല്ലേണ്ടതു് ഇന്ന ഗൃഹത്തിലെന്നും പിന്നെ രണ്ടാമത്തു മുതൽ അവസാനംവരെ ചെല്ലേണ്ടുന്ന സ്ഥലങ്ങളുടെ മുറയും പണ്ടേ തന്നെ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ നിശ്ചയമനുസരിച്ചു ദേവസ്വത്തിൽ കണക്കുമുണ്ട്. ആ മുറ തെററിച്ചാൽ കരക്കാർ വലിയ വഴക്കുണ്ടാക്കും. എന്നാൽ കരക്കാർക്കും ദേവസ്വക്കാർക്കും ഓർമ്മക്കേടു വന്നാലും നീലകണ്ഠനു് അതു വരാറില്ല. അതുകൊണ്ടു നീലകണ്ഠനു പ്രായപൂർത്തിയും പരിചയവും സിദ്ധിച്ചതിൽപിന്നെ അതു സംബന്ധിച്ചുള്ള വഴക്ക് അവി

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

ടെ ഉണ്ടാകാറില്ല. എഴുന്നള്ളിച്ചാൽ അവൻ മുറയ്ക്ക് ഓരോ സ്ഥലത്തും എത്തിക്കൊള്ളും. ആനക്കാർ പിന്നാലെ നടന്നാൽ മതി. ഓരോ സ്ഥലത്തും ചെന്നാൽ പറവെയ്ക്കുകയും എടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുവരെ അവൻ അവിടെ നില്ക്കും. അതെല്ലാം കഴിഞ്ഞാൽ അവൻ അവിടെനിന്നു പോയി മുറപ്രകാരം പിന്നെച്ചെല്ലേണ്ടുന്ന സ്ഥലത്തെത്തും. ഇതിനൊന്നിനും നീലകണ്ഠന് ആരുടെയും ഉപദേശം ആവശ്യമായിരുന്നില്ല. ചില വീട്ടുകാർ നീലകണ്ഠനു ശർക്കര, പഴം മുതലായവ കൊടുക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. പറയെടുത്തുകഴിഞ്ഞാലും അവകൂടെ കിട്ടാതെ ആ സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്ന് അവൻ പോകാറില്ല. അതൊന്നും കൊടുക്കാറില്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ അതിനായി അവൻ താമസിക്കാറുമില്ല.

ഈ കൃത്യങ്ങളെല്ലാം നീലകണ്ഠൻ പന്തളത്തുവന്ന്, ഒരു വിധം പരിചയമായ കാലംമുതല്ക്കുതന്നെ നടത്തിപ്പോന്നതാണ്. എങ്കിലും അരിപ്പാട്ടുകാരൻ കുമാരപിള്ളയുടെ ഭാവവും പറച്ചിലും, അയാൾ വന്നതിൽപ്പിന്നെ അയാൾ പഠിപ്പിച്ചും ശീലിപ്പിച്ചുമാണ് നീലകണ്ഠനെ ഈ സ്ഥിതിയിലാക്കിയതെന്നായിരുന്നു. അയാൾ ആത്മപ്രശംസയിൽ അദ്വിതീയൻതന്നെയായിരുന്നു. അയാൾ നരസിംഹമൂർത്തിയെസ്സേവിച്ചു പ്രത്യക്ഷമാക്കീട്ടുണ്ടെന്നും മാതംഗലീലകമ്പോടുകമ്പു കാണാപ്പാഠമാക്കീട്ടുണ്ടെന്നും മററും പലതും പറയുക പതിവായിരുന്നു.

ആകപ്പാടെ നോക്കിയാൽ നീലകണ്ഠൻ സകല യോഗ്യതകളും തികഞ്ഞ ഒരു ഗജശ്രേഷ്ഠൻതന്നെയായിരുന്നു. ഇത്രയും തടിക്കോളുള്ള ഒരാന അക്കാലത്തു വേറെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മനസ്സു തെളിഞ്ഞാൽ നീലകണ്ഠന് എത്ര തീയും പിടിക്കാമായിരുന്നു. എങ്കിലും അവനെ എങ്ങും കുളിപ്പണിക്കയയ്ക്കരുതെന്നായിരുന്നു കരക്കാരുടെ നിശ്ചയം. എന്നാൽ അത്യാവശ്യപ്പെട്ടാൽ ചിലപ്പോൾ കുറേശ്ശ അയയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു. നീലകണ്ഠനെ കുളിപ്പണിക്കയച്ചിട്ടുണ്ടായ ആദായംകൊണ്ടു കരക്കാർ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ജീർണ്ണോദ്ധാ

Digitized By Kerala Sahitya Akademi

Digitized By Kerala Sahitya Akademi